

SORUN

BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ

Sayı: 16 Mayıs'90 Fiyatı: KDV Dahil 3000 TL.

- ☐ **Sırrı Öztürk** : 1 MAYIS YASAL VE MEŞRUDUR ENGELLENEMEZ
SOSYALİST DERGİ PLATORMLARINA ÖNERİ
DEVLET TERÖRÜ ORGANİZE KÜTLE HAREKETİYLE
KIRILIR-BTDK SONUÇLANDI
GÖÇETTİRME POLİTİKASI TERS TEPECEKTİR
- ☐ **Aykut Akbaş** : AKSA VE ASIL ÇELİK'TE NELER YAŞANDI?
- ☐ **Zeki Öçal** : 1 MAYIS'90 YOL GÖSTERİCİLİĞİN MİHENGİ
- ☐ **Halid Özkul** : 1 MAYIS'90'IN TEKRAR İSPATLADIĞI GERÇEK
- ☐ **Coşkun Adalı** : TEHLİKELİ BİR KONJONKTÜRE DOĞRU
- ☐ **Şenalan Seyhan** : EKSİK MUHASEBE OLMAZ YA DA 14 NOKTA
- ☐ **İbrahim Önsoy** : MAYIS AYI'NIN BİR DEVRİM ŞEHİDİ
- ☐ **Ahmet Top** : DEVRİM SÜRECİNDE HAYATIN ESKİTTİĞİ YÖNTEMLER
- ☐ **Şükrü Gülmüş** : İSMAIL BEŞİKÇİ 'CESUR SAVAŞIR KORKAK TİTRER'
- ☐ **Hasan Akbaba** : DEMİRCİ KAWA'NIN ÖRSÜNDEN FIRLAYAN İSYAN
KIVILCIMI: NEWROZ
- ☐ **Temel Demirer** : 'MARKSİZM VE GÜNÜMÜZ DÜNYASI' ÜZERİNE
TEZLER/TARTIŞMALAR
- ☐ **Şahin Baş** : BTDK İÇİNDE OLUMLU BİR SES:
- ☐ **Gürel Güleyn** : "DEVİRİMCİ SOSYALİST BLOK" YÖNELİMİ
- ☐ **Halid Özkul** : FAŞİST CUNTACILARIN AYAK SESLERİ
- ☐ **Hasan Gülbahar** : EGEMENLERİN AYIBI KADINLARIN SUÇU OLAMAZ
- ☐ **Ömer Nida** : EDEBİYAT CEPHESİ
- ☐ **Güngör Gencay** : TOPLUM VE EDEBİYAT
- ☐ **Fehmi Uzal** : YENİ ÇELTEK KATLIAMININ ANISINA

Şiirleriyle: Fehmi Uzal - Semih Dinç - Mirze Karataş - Halid Özkul - T.T. -
Öncü - Şükrü Gülmüş - Yılmaz Kızıl - Hüseyin Şahin

TÜSTAV

SORUN BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ

Sayı: 16

Mayıs'90

Fiyatı: KDV Dahil 3000 TL.

İÇİNDEKİLER

□ Sorun	: OKURLARLA BİRLİKTE	2
□ Sırrı Öztürk	: POLİTİKA CEPHESİ	5
	1 MAYIS YASAL VE MEŞRUDUR, ENGELLENEMEZ!	
	SOSYALİST DERGİ PLATFORMLARINA ÖNERİ	
□ Aykut Akbaş	: AKSA VE ASİL ÇELİK'TE NELER YAŞANDI?	19
□ Zeki Oçal	: 1 MAYIS'90 YOL GÖSTERİCİLİĞİN MİHENĞİ	21
□ Halid Özkul	: 1 MAYIS'90'IN TEKRAR İSPATLADIĞI GERÇEK	23
□ Fehmi Uzal	: SORUN BSD ÇALIŞANLARINA	24
□ Semih Dinç	: MAYIS'90	25
□ 21 Dergi	: BAŞIN AÇIKLAMASI	26
□ Sorun	: OKURLARA ÇAĞRI	27
□ Kolektif	: CEZAEVİNDEN 1 MAYIS'90'A KUTLAMA	28
□ Coşkun Adalı	: TEHLİKELİ BİR KONJONKTÜRE DOĞRU	29
□ Şanalan Seyhan	: EKSİK MUHASEBE OLMAZ YA DA 14 NOKTA	42
□ A. İbrahim Önsöy	: MAYIS AYI'NIN BİR DEVRİM ŞEHİDİ	43
□ Ahmet Tok	: DEVRİM SÜRECİNDE HAYATIN ESKİTTİĞİ YÖNTEMLER	44
□ Şükrü Gülmüş	: İSMAİL BEŞİKÇİ, 'CESUR SAVAŞIR KORKAK TİTRER'	49
□ Hasan Akbaba	: DEMİRCİ KAWA'NIN ÖRSÜNDEN FIRLAYAN İSYAN	53
	KIVILCIMI: NEWROZ	
□ Mirze Karataş	: SÜRGÜN	57
□ Temel Demirer	: 'MARKSİZM VE GÜNÜMÜZ DÜNYASI'	58
	ÜZERİNE TEZLER/TARTIŞMALAR	
□ Şahin Baş	: BTDK İÇİNDE OLUMLU BİR SES:	71
□ Gürel Gülecan	"DEVRİMCİ SOSYALİST BLOK" YÖNELİMİ	
□ Halid Özkul	: ÇOCUKLAR	72
□ Halid Özkul	: FAŞİST CUNTACILARIN AYAK SESLERİ	73
□ Hasan Gülbahar	: EGEMENLERİN AYIBI KADINLARIN SUÇU OLAMAZ	76
□ Ömer Nida	: EDEBİYAT CEPHESİ	80
□ Güngör Gencay	: TOPLUM VE EDEBİYAT	84
□ Necmettin Çakır	: KÜLTÜR VE EĞİTİM ÜZERİNE	86
□ T.T.	: O GÜNÜ BEKLİYORUM	88
□ Fehmi Uzal	: YENİ ÇELTEK KATLİAMININ ANISINA	89
□ Öncü	: KURŞUNA DİZİLENLERDEN BİRİ	90
□ Şükrü Gülmüş	: PAN ÇOCUK	93
□ Yılmaz Kızı	: DIYARBEKİR TÜRKÜSÜ	94
□ Hüseyin Şahin	: AYNI HAYKIRIŞA	95
□ Desenler	: İsmail Yıldırım - Cemal Güneş - Ali Kılıç	

SORUN, BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ: 16 Mayıs'90 (Şimdilik iki ayda bir çıkar) ☆ Sahibi ve Yönetmeni: Sırrı Öztürk ☆ Yazı İşleri Müdürü: Zeki Öztürk ☆ Yönetim Yeri ve Adresi: Babiali Cad. Cağaloğlu-İst. Tlf: 527 45 38 ☆ Dağıtım: Birlikte Yayıncılık ☆ Baskı: Eko Ofset ☆ Abone Koşulları: Yurtiçi (6 sayı): 18 000 TL. Yurtdışı: 30 DM ☆ Abone Bedeli: Posta Çeki 98213 ya da T. İş Bankası Türbe Şubesi-İst. Hesap No:18474 adresine gönderilebilir. ☆ Yazılı metinler kaynak gösterilerek kullanılabilir. ☆ Yayın ilkelerimizle bağdaşmayan ilânlar kabul edilmez.

OKURLARLA BİRLİKTE

1 Mayıs'90'a yüklü bir gündemle giriyoruz. Her 1 Mayıs zaten, Türkiye Solu açısından sorunlarımıza çözümler arandığı bir dönüm noktası niteliğinde değil midir?

Tarihsel haklılığımızla anlamı büyük böyle bir günde şunları dile getirmeliyiz: Dünya-daki duruma, onun içinde, Yakın Doğu'da Türkiye'ye, İşçi Sınıfının Sendikal-Siyasal ve İdeolojik birliği sorununa bu 1 Mayıs'da hangi gözlükle bakmaktayız? Son tahlilde siyasal ve ekonomik bunalımı aşmaya aday modern sınıf güçlerinin konumu nedir? Bizim cenahta, İşçi Sınıfı, gençlik ve ulusallık temelinde oluşan kümelenmeler, 1 Mayıs'90'a hangi deney birikimi, donanım, örgütlülük ve perspektifle katılacaktır? Geliştirdiğimiz strateji- taktik ve kadrolarımızla hayatı nasıl kucaklayacağız? Birlikte geldiğimiz bu konaktan daha ileri bir basamağa çıkmak için nasıl bir kaldırıcı omuzlayacağız?

Bilindiği üzere, sorunlarımız karmaşık ve çetindir; ama çözümsüz değildir. Kimi soru ve sorunlar olumsuz bir tablo oluştursa da, bugün eskiye nazaran daha çok bilgi ve deney sahibiyiz. DTK'nin yarattığı baskı, tehdit ve kısırtmalardan korkmuyoruz.

16. sayımızı üretirken burjuva çürümüşlüğü'nün had safhada olduğunu biliyor ve görüyoruz. Özellikle de sosyalist ve demokrat basına karşı başlatılan "yeni" saldırıların boyutlandığı bu ortamda.

Bir bütün olarak Türkiye Solu, acil ve hayati kararlar arifesindedir. Hareketimizi, birleşik zenginliğimizle daha nasıl örgütlü ve donanımlı kılacağız? Saldırıları nasıl gerileteceğiz?

Her türden burjuva ideolojisi ve revizyonizmin işbaşı yaptırıldığı, sosyalizm maskeli saçmalıkların kol gezdiği bir ortamda; İşçi Hareketiyle Sosyalist Hareketimizi bütünleştirip, ciddi ve güvenilir bir İSP'nin oluşturulmasının önemini bu 1 Mayıs'90'da daha çok idrak ediyoruz.

Dergimizi, işte bu düşüncelerin ışığında hazırladık.

Yönetmen arkadaşımız, "Politika Cephesi"ndeki polemik türü yazısıyla; 1 Mayıs'90'ı, Sosyalist Dergi Platformlarına Önerisini, turmanan devlet terörünün adının konulmasını, siyasal ve ekonomik bunalımın sınıfsal niteliğini ve nasıl aşılabileceğini, işçi kütle hareketlerinin gereğini, sorumluluk ve zaaflarını, burjuvazinin sosyalist basına karşı saldırısından nasıl bir ders çıkartılması gerektiğini vb. konulara ilişkin bir tablo çizdi. (Bazı arkadaşların yazı dökümanlarından yararlandı).

Zeki Öcal, 1 Mayıs'90'a dünya genelinde ve hangi perspektifle bakılması konusunu; Aykut Akbaş, kimi sosyalist dergilerin sorunu özünden çarpıtığı, Aksa-Akkim ve Asil Çelik'teki işçi hareketlerinin ne olup olmadığı konusunu işledi.

Bu sayımızda, cezaevindeki arkadaşların (bir bölümünü üzümlere yayımlayamıyoruz; anlayışla karşılanacağını umuyoruz) yazı katkıları oldukça yoğun nitelikte. Cezaevindeki dostlarımızın, SORUN BSD'mizin, bütün eksiklerine rağmen, vermeğe çalıştığı BİRLİK ve PARTİLEŞME mesajını oldukça doğru kavradığını içtenlikle ve sevinerek öğrenmekteyiz:

Şükrü Gülmüş, Ceyhan: "Cesur Savaşır Korkak Titrer" başlıklı yazısıyla İsmail Beşikçi'yi anıyor. İ. Beşikçi için ne yapılsa azdır. Aydın onurumuzu temsil eden Beşikçi için onlarca yazı geldi. Aralarından, cezaevinden gelene öncelik verilmesini uygun bulduk; Temel Demirer arkadaşımızın hoşgörüsüne sığınarak... Onun Paris'ten gönderdiği yazıyı koyamadık.

Hasan Gülbahar, Gaziantep: "Egemenlerin Ayıbı Kadınların Suçu Olamaz" başlıklı yazısıyla ünlü 438.Md. ele alınıp, konunun sınıfsal yönü vurgulanıyor.

Hasan Akbaba, Ceyhan: Newroz efsanesini, sanatsal-siyasal içeriği ile günümüze taşıyarak konuyu işlemeyi deniyor yazısında.

Fehmi Uzal, Aydın: İşçi sınıfı hareketine omuz veren kimliği ile "Yeni Çeltik" katliamı üzerine şiirsel anlatımıyla notlar düşüyor.

A. İbrahim Önsoy, Bartın: Mayıs'80'de katledilen bir devrimcinin (kardeşinin) 10.ölüm yıldönümünü (katledilen bütün devrimcilerin şahsında) anıyor.

Mayıs ayları, katledilen devrimcilerin yüzlerce anısıyla süslü. Hepsini tek tek anan özgün yazılar kaleme alınmalı. Deniz, Hüseyin, Yusuf, Sinan, Mahir, Hüseyin Ulaş, İbrahim... diye başlayan isim dizisine yüzlercesi daha eklendi. Yönetmen arkadaşımızın yakında yayımlanacak kitabında, anılan devrimcilerin cezaevi anılarını, 12 Mart'71'e gelirken hareketin olumlu ya da olumsuzluklarını, bir işçi gözüyle ve de eleştirel katkı süzgeçinden geçirerek işleyeceğini duyurmak istiyoruz.

Katledilen devrimcilerin, sosyalistlerin mücadelesini, onurlu yaşamlarını saygıyla selamlıyor ve anıyoruz.

Bu sayımızda, yeni imzalardan (şirlerinden tanıdığımız), Necmettin Çakır'ın "Eğitim ve Kültür Üzerine"; Güngör Gençay'ın "Toplum ve Edebiyat" isimli yazılarını umarız ki se-verek okuyacaksınız. Ömer Nida, her sayıda "Edebiyat Cephesi" başlığında, sanat-kültür ve kitap kritiği ağırlıklı yazılarını sürdürecektir.

Ancak 12 sayı yayımlanma olanağı bulan ve kapatılan "Gerçek Sanat Dergisi" sorumlularından G. Gençay ve Ö. Nida arkadaşlarımız, emek güçlerini SORUN BSD'de birleştirmekten yanadır. Yazı katkıları sürecektir.

Politika-sanat-kültür sorunları aynı önemdedir. Bu konuları bütünleştirme yolunda ki çabalarımızı yetkinleştireceğimizi umuyoruz.

Gene bu sayımızda, Şanalın Seyhan arkadaşımız, Paris'den, "Eksik Muhasebe Olmaz" başlıklı yazısında, yurtdışında, devrimciler arasında teneffüs edilen bir ağır havaya değiniyor; soruna neşter vuruyor.

Paris'den Coşkun Adalı arkadaşımız, geçen sayıda işlediği konunun uzantısında, yine, "Tehlikeli Bir Konjonktüre Doğru" başlıklı yazısıyla Sovyetler Birliği'ndeki olumsuz gelişmelerini inceliyor; Bilimsel Sosyalizmin yöntemleriyle sorunları deşiyor.

Halid Özkul ise, uzmanlık alanına giren, "CIA ve Emperyalizmin Kışkırtmaları vb. "konular üzerindeki mesajını iletiyor yazısında. Ayrıca kısa 1 Mayıs'90 değerlendirmesini de kaleme aldı.

Temel Demirel, "Marksizm ve Günümüz Dünyası Üzerine Tezler Tartışmalar" (YBDTG'da yaptığı konuşma) başlıklı yazısında, "birlik" tartışmalarına katılıyor; sorunu irdeliyor.

Aytunç Altındal ile Nedim İlter arkadaşlarımız bu sayıya yazılarını yetiştiremedi. A. Kerem Çebi arkadaşımızın yazısı, "Posta"nın azizliğinden, elimeze geçemeyişi nedeniyle bu sayıya yetişemedi.

SORUN BSD, röportaj yapacağı kişileri dikkatle seçiyor. Bu sayıda 60 yaş üzerindeki "genç kuşak"ın ancak tanıdığı bir işçi militanını, mücadele arkadaşımızı, Ahmet Top'un, sorularımıza verdiği cevapları okuyacaksınız. Sosyalist basında, bunca şarlatanın ahkâm kestiği koşullarda birazcık ta yapanlar konuşun diye düşündük... Dergimiz, iş yapanları daima ancak, onları çabalarında yalnız bırakmayacaktır.

Şahin Baş- Gürel Gülecan ise, "BTDK İçinde Olumlu Bir Ses: 'Devrimci Sosyalist Blok' Yönelimi" olarak niteledikleri bir konuyu ortak imzalarıyla inceliyorlar.

Cezaevindeki ve yurtdışındaki bazı arkadaşlarımız, SORUN BSD'mizde yayımlanması için oldukça hacimli mektup, yazı ve haber iletiyor. Haftada gelen 40 mektuptan 30'unu oluşturan bu türden yazışmaları sevinerek okuyor ve ilgilerine teşekkür ediyoruz. Bilindiği gibi, henüz aylık olarak yayımlanmıyoruz. Hedefimiz aylık olarak çıkabilmektir. Bu olanağı yakaladığımızda daha çok okur mektup ve yazısına yer vereceğiz. Ancak, Babiali Mahallesi'nde oturduğumuzu, "açık bir yayın" faaliyeti yapıldığını, kalıcı kurulumlarla bu alanı sonuna kadar kullanmanın önemini vurgulamak istiyoruz. Zaman zaman "Ezopça"ya iltifat edilse de, yeteri açıklıkta, kıvrımdan sorunlarımızı tartışmaya getiriyoruz. TCK'nun ve "yeni" baskı ve tehditlerin ışığında, "korku" hesabıyla değil (kaldı ki, TCK'nun 141-

142.Md. kalksa da, tutarlı ve dengeli bir tutumu sürdürmenin gereğine inanıyoruz), bu mahalleden "ihtilâl beyannamesi" niteliğindeki yazıların yayımlanamayacağını yeterince bilmek durumundayız.

1 Mayıs'90'a, özellikle cezaevlerinden gelen kutlamalara teşekkür ediyoruz. Şiir ve ortak mesajlarıyla SORUN BSD'mizin mesajını alan tüm okurlarımızın, cezaevindeki dostlarımızın 1 Mayıs Bayramını aynı duygularla, içtenlikle kutluyoruz.

1 Mayıs'90'a, sınıfsız, sömürsüz, savaşı, özgür ve barış özlemleriyle giriyoruz. Her şeye rağmen, Bilimsel Sosyalizmin onurlu bayrağı, devrimci saflarda dalgalanıyor. Sosyalizmi lekelemeyen kişi, grup ve örgüt birimlerindeki bütün insanlarımızın özverilerine, direngenliğine sahipleniyoruz.

SORUN BSD'miz, iş ve üretim içinde giderek daha canlı ve dinamik bir yayın organı olabilmenin kavgasını veriyor.

Daha nitelikli ve donanımlı bir SORUN'u birlikte üretmek umuduyla....

SORUN
1 Mayıs 1990

POLİTİKA CEPHESİ*

1 Mayıs Yasal ve Meşrudur, Engellenemez!

Sırrı Öztürk

İşçi sınıfı ve emekçiler, anılan-anılmayan biçimlerde, hem "Doğu"da hem de "Batı"da 1 Mayıs 'Birlik-Dayanışma-Mücadele' gününü kutladı.

1 Mayıs'ın yasal ve meşru olduğunun bilincinde olan burjuvazi, gene baskı ve teröre baş vurdu. "Anarşi-terör-bölücülük" demagojisine sarıldı. Tarihsel haksızlığını, çapsızlığını ve çürümüşlüğü sergiledi.

İşçi sınıfının 12 Eylül karşı-devrimiyle gasbedilen hakları ve talepleri gözlerden saklanmadı. DTK ve onun sözcüleri, polis devleti yöntemleriyle işçi kanı döktü; diktatörlüğü sürdüreceğini hesapladı. Burjuvazinin devlet geleneğinde, kansız geçen 1 Mayıs'ı tarih kaydetmiyor. Burjuvazinin bu "vukuatı" hanesine kaydedilmiştir.

İşçi sınıfı ve emekçilerin temel hak ve özgürlüklerini gasp edenlerin güçleri yetse, koşullar da elverse, ülkemizi nazi kamplarına çevirmek isteyecektir.

Sömürücü sistem, vahşi ve barbar yöntemleriyle kendini ele vermiş, suçüstü yakalanmıştır. Burjuvazinin kudurganlığı, sistemin artık eskisi gibi yürümeyeceğini ve aşılabileceğini işaretliyor. Elindeki bütün baskı araçlarıyla, proletaryanın kalbinin attığı İstanbul'da "savaş düzeni"ne giren burjuvazi, "1 Mayıs'ı kutlattırmam!" diyebilmişse, bu olgu, bir yanırla güçsüzlüğün ifadesidir; sevinmek gerekir. Öte yandan devrimcilerin, sosyalistlerin ne denli haklı ve meşru bir zeminde oldukları somutlanmıştır; dik durulmalıdır.

"Kanun kanun diye diye" tarihsel haklılığı kanıtlanmış işçi ve emekçi haklarını "tepelemek" isteyenler, insanlık önünde açığa vurulmuştur.

Magna Carta'dan günümüze: "halkın vicdanının kabul etmediği kanun kanun değildir!" gibi bir hukuk kuramının demagoji ve tehditlerle çarpıtılamayacağını bilerek devlet terörüne başvuranlar suç işlemiş, kendi "yasal"lıklarını çiğnemiştir.

1 Mayıs'90'a gelmeden, İstanbul'u semt semt, sokak sokak polis gücüyle kuşatmak, 30 Nisan'dan başlayarak tutuklamaya girişmek çok anlamlıdır. 1 Mayıs Alanı'nın "kurt kaparı" misali kilitlendiği koşullarda, güvenlik kuvvetlerine denk sayıdaki işçi, emekçi, genç ve aydın insanlarımız, silahsız ve saldırsız konumdayken 1 Mayıs Alanı'na ulaşmayı denemiştir.

Keyfi kütlele tutuklamalarla, 4000 kişi, sinemalarda, stadyumlarda, polis kışlalarında, karakollarda "gözetime" alınmıştır. İstanbul'un alanları polisin "talim alanı"na çevrilmiştir. DTK, polis devleti olduğunu işçi sınıfına göstermek istemiştir. Alanlardaki işkence sahneleri, kimin anarşist-terörist-bölücü olduğunu tartışmasız kanıtlamıştır.

İşçi sınıfının ve emekçi halkımızın demokratik hak ve özgürlükler kavgasındaki dirençliliği, "ihtilâl provası" yakıştırmasıyla saptırılmak istenmiştir (kaldıki, ihtilâllerin antrenmanı-provası olmaz; kanuniyetleri olur). Burjuvazi korku ve telaş içindedir. Meşru ve yasal bir zeminde değildir. Bütün diktatörlükler gibi inandırıcılığını yitirmiştir.

Burjuvazinin ve onun yedeğindeki reformist ve sosyalreformistlerin; işkence, tutuklama, işsizlik ve ölümlü göze alabilenlerden korkması doğaldır. Tarihsel görevlerinin bilincindeki kadrolar, devlet terörünün açığa vurulması ve sindirme politikalarının geri tepmesi amacıyla görevlerini yapmaya çalışmıştır.

* Bazı yazılar kolektif hazırlandı.

Burjuvazinin teröre başvurduğu koşullarda, ona en büyük desteği vermeye aday oportünizm, "Birlik ve Partileşme" adına sosyalizme ihanet ederek, kadrolar arasına çeşitli düşmanlıklar sokacaktır. Kışkırtma ve ihbarcılık "sol" maskeli kesimlerden gelecektir. Mücadele boyutlandıkça, kapitalizme-emperyalizme, yerine göre zeytin dalı uzatıp beyaz bayrak açanlar da çıkacaktır.

Düşman kampın literatürünü kullanan kimileri de "devrimci" rollerde, yarım doğruları geveleyerek, hayatında şalter nedir bilmeyenler, onu "indir!" komutu verecektir.

İşçi sınıfı kendi davasına sahiplenmeye çalışmıştır. Emekçi halkımızın sosyal uyanışı köreltilmemiştir. İşçi, emekçi, gençlik ve aydın ittifakı serüvene sürüklenmemiştir.

Başta ANAP ve SHP, DYP gibi burjuva partileri, Türk-İş'in başındaki sendika gangsterleri, laik, liberal ve demokrat bile olamayan Cumhuriyet ve tekelci basın, nüans farklarıyla, 1 Mayıs'90'a sahiplenene, doğru hedefler göstermeye çalışan işçi, sendikacı ve Sosyalist Dergi platformlarını "kuşatma" politikalarıyla başarıya ulaşamamıştır.

8 milyonluk kentler de, her sokağa bir polis karakolu azdır. 8 milyon polis, yetmiyorsa silahlı milislerde getirilse, 1 Mayıs'ın yasal ve meşruluğu engellenemez. Cezaevleri, kışlalar, stadyumlar, zabıt katipleri, tutanaklar, işçi ve emekçileri kilit altında tutmaya yetmez; yetmeyecektir.

Sosyalist Dergi Platformlarına Öneri

1 Mayıs'90'da da görüldü. Hareketimizin bir eksiği var: İşçi Sınıfının Sendikal ve Siyasal Birliği sağlanamamıştır. Bu birliğin ne demek olduğunu 1 Mayıs'90'da buruklukla hissettik. Eleştiri-özeleştirimizi yapmaktan kaçamayız. Bunu başardığımızda Hareketimiz yücelecek, solun zenginliğini ve bereketini görecek.

Sosyalist Dergiler, bugünkü konumlarını bir üst basamağa çıkarmalıdır. İtiraf etmeliyiz: Organizasyon ve kurmaylıkta çok gerilerdeyiz. Karşımızdaki güçlerin çürümüşlüğüne aldanmayalım. Sosyal çürümüşlük, birleşik ve örgütlü güçlerce aşılabılır. Bu türden bir alternatif nasıl yaratılır? Bu deneyden nasıl bir ders çıkardık? Devrimcilerin ve Sosyalistlerin önündeki seçenekler nelerdir? 1 Mayıs'90'da kütülcülere doğru hedef göstermeye çalışan Sosyalist Dergiler, hata ve eksikliklerini nasıl aşacaktır?

1. Sosyalist Dergi Platformları, ciddi, sürekli, ilkeli ve programlı bir niteliğe kavuşturulmalıdır. Zaman tüketen, herkesin bildiğini okuduğu, grup çıkarlarının gözetildiği seminer yeri değildir Platformlar. Bilinen ilke ve kuralların uzantısında, pratik örgütçülüğün öne çıkarıldığı, lafazanlığın kırıldığı, kolektif düşünce ve davranışların yetkinleştirildiği bir sürece şiddetle ihtiyacımız var.

2. Birleşik, donanımlı kurumlaşmalara gidilmelidir. Bu türden bir süreç birlikte yaşama geçirilebiliyorsa, daha üst kurumlaşmaları imkânları aranmalıdır. Kaçınılmaz örgütçülükler düşünülmelidir.

3. İSP'nin oluşturulması gündem yapılmalıdır. Nihai olarak, İSP'nin gündemden inmeceğini, her vesileyle kendisini hissettireceğini öğrenmemiz gerekecektir.

Özcesi, her Dergi çevresinin birer-tüçer-beşer-yüzer kişilik kadrosu, bir anlamda "donanımlı" burjuvazinin karşısında "garcını" almıştır. (Direnen bir birimin katkısı onurlu ve saygıdeğerdir. Onurlu ve saygın birimler de kolay yetişmiyor. Kayıpları aza indirmek, ayrı bir sorumluluğu da beraberinde gerektirir.) İşçi Sınıfı ve Emekçi Halkımızın mücadelesinde yönlendirici olunacaksa, bunun yolu, örgütlenmekten geçecektir. Hareketimizin kendi örgütçülüğünü, iş içinde üretebiliyorsak, kendi kurmaylarımızı da gecikmeden çıkarabileceğiz demektir. Bu zaafımız sürdükçe, DTK, her siyasal-ekonomik bunalımda, bizleri açığa düşürmek isteyecek ve açık faşizme geçiş kolaylaşacaktır.

1 Mayıs'90'a hazırlanmanın güçlükleri vardı; bir bölümü aşılamadı; kolay da değildi. 1 Mayıs'91'i gereği gibi kutlamak istiyorsak: İşçi sınıfının bilinçlenmesine getirilen bütün katkılar, deney birikimini hesaba katarak, 2 Mayıs'90'dan başlayarak hazırlanmalıyız. Tabloyu doğru çizebiliyorsak, gücümüzü, güçsüzlüğümüzü tartabiliyorsak, daha tutarlı eylemliliğin yollarını bulabiliriz. Birleşik ve donanımlı gücümüzle kadrolara ve sempatizanlara moral ve güven vermenin başka yolu yoktur.

Devlet Terörü Tırmanırken

İlkin Sorunun Adını Koyalım...

12 Eylül faşist darbesi boşa yapılmadı.

Sistemin egemenleri, anayasası, yasaları ve yaratukları fiili durumla iktidarlarını perçinlediler. Onlar işçi sınıfı ve emekçileri baskı ve terör altında tutarak hegemonyalarını sürdürmekten yanadır. 12 Eylül'ün perçinlediği ekonomik, siyasal ve hukuksal düzenlemelerden en büyük zararı işçi sınıfı ve emekçiler çekti. Kırımın faturası devrimcilere, sosyalistlere çıkarılmak istendi. Emekçi halkımızın demokratik hak ve özgürlükler kavgası bugünde artarak sürüyor. Devrimciler, sosyalistler gene en önde dövüşüyor.

Sistemin sosyal çürümüşlüğü her alanda yansıyor. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel hayat artık eskisi gibi sürdürülemiyor. Hangi alanda bir çürümüşlük varsa, orada onu aşmaya aday bir birikime (Direnişe) de rastlanıyor.

Ülkemizi geçmişte olduğu gibi, bugünde yaşanan vahşet ortamına getiren, sorunları boyutlandıran devlet tekelleri kapitalizmi (DTK) ve onun politikalarıdır. Sosyal çürümenin getirdiği sorunları, sağlı "sol"lu burjuva partilerinin program, strateji ve kadroları aşamamıştır, aşamayacaktır! Durum böyleyken, kapitalist anarşinin (sistemin) bir sonucu olan siyasal ekonomik bunalımın faturası devrimcilere, sosyalistlere çıkarılmak istenmektedir. Oysa gerçek suçlu bellidir: Kapitalizm, emperyalizm!

Kapitalist anarşinin boyutlanması, sosyal çürümenin doruğa tırmanması, sevinilecek bir durumdur. Çünkü, sınıflar mücadelesindeki çürüme, gecikmeden karşıtını çıkaracaktır, çıkarmaktadır!...

Devrimci ve sosyalist saflardaki çürüme (kariyerizm, lafazanlık, ihbarcılık, kıskırtmalar, sağ teslimiyetçi oportünizmin ihaneti, "sol" teslimiyetçi saflardaki fanatizm, maskecilik ve inkarcılık vb.) sürecini de umutsuzlukla nitelemek gerekiyor. Çünkü, tarihsel ve sosyal haklılıklarıyla, siyasal ve ekonomik bunalımı aşmaya aday modern sınıf ve müttefikleri de, kapitalist anarşiden, onun yaratıp boyutlandığı sosyal çürüme ve yabancılaşmadan büyük ölçüde nasibini alsa da, bağrından asıl kadrolarını çıkaracaktır, çıkarıyor!... Sosyal çürümenin, toplumun bütün sınıf ve katmanlarını sarması, beraberinde çözüm yöntemlerini getirecektir. Hayatı kucaklamaya aday yeni sınıf güçlerinin, yani sosyalistlerin, program, strateji-taktik ve kadrolarınca üretilecektir. Bu süreçte günümüzün ihtiyaçlarına cevap veremeyen ideolojik anlayış ve örgütler yokolup gidecektir, yokolmaktadır.

Siyasal ve ekonomik bunalımın nedenleri ve nasıl aşılabacağı, her sosyal sınıfın temsilcilerince bilinmektedir. Sınıf ve tarih bilincinden yoksun bir burjuvazi ve proletarya zaten düşünemez. Sosyal sınıf ve tarih bilincinden yoksunluk, siyasetin dışında olmak demektir. Sınıfsal çıkarlarını düşünmeyen, bunun için dövüşmeyen sosyal sınıf zaten olamaz. Bu nedenle burjuvazinin tarihsel deneyimleriyle sınıfsal çıkarını gözetemediğini, "yanlış politika" uygulayarak, toplumu siyasal ve ekonomik bunalımlara sürüklediğini kimse söyleyemez. Burjuvazi, sınıf çıkarları açısından doğru olanı yapıyor. Başvurduğu yalan ve demagojilerle eli kanlı kimliğini gizlemek istemesi, sömürücü sistemini ayakta tutmak içindir.

Siyasal ve ekonomik bunalımların nedenlerini bilimsel olarak tahlil eden devrimciler ve sosyalistler ise, işçi sınıfı ve emekçilere basit ve açık tanımlarıyla, gerçekleri anlatmak durumundadır. Burjuva çarpıtmalarından ve demagojilerinden emekçi halkımızı kurtarmak için, en başta ÖRGÜTLENMEK gerektiğini söylemeliyiz.

Türkiye burjuvazisi, "geç kapitalist" kimliği ile ("demokratik" görünümünü korumaya çabalasa da) ilkel, vahşi ve barbardır. Bu nedenle de, işçi sınıfı ve emekçileri, DTK'nin acımasız sömürüşü altında örgütsüz, güvencesiz ve donatısız bırakmak istiyor. "Anarşi, terör, bölücülük" demagojileriyle, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini hedefinden saptıracağını umuyor. Aklınca sosyal devrimin önünü tıkamak istiyor.

Sistem tarihsel ve sosyal ömrünü doldurmuştur. İnsan doğasına aykırı sömürücü, baskıcı sistemlerini işletenlerin bu diktatörlüğü yıkılacaktır. Kan dökücülüğü bundandır. Tarih yazıyor: İşçi sınıfı ve emekçi kanı dökenler, son tahlilde döktükleri kanda boğulacaktır.

Bugün işletilenin aksine, adil, eşit, özgür, barışçı, demokratik, insani bir toplum düzeni-

nin kurulmasını kimler yerine getirecek? Tek cümleyle: Elbette, en başta sistemin en büyük acısını çeken işçiler, emekçiler ve onlardan yana aydınlar tarafından.

İlerici saflardaki durum nedir? Sol'un belli başlı güçsüzlükleri nereden kaynaklanıyor?

Birincisi, işçi sınıfı ve emekçiler aydın kardeşleriyle bütünleşememiştir. Yani işçi hareketiyle sosyalist hareket birleşerek İSP'ni oluşturamamıştır. *İkincisi*, siyasi parti, sendika, gençlik ve aydın örgütlerinde birlik ve teklik sağlanamamıştır. *Üçüncüsü*, devrimci ve sosyalist kişi, grup ve kadrolar arasında olması gereken diyalog ve birlikte eylem olanakları büyük ölçüde köreltilmiştir. *Dördüncüsü*, devrimci kümelenme, gençlik ve ulusallık temeline çekilmek istenmiştir.

Devlet terörünün "başarısı", yukardaki durumun sürdürülmesine bağlıdır. Türk ve Kürt Solu'nun bugünkü siyasi konumu, tam da bu türden niyetlere denk düşüyor. Bir bütün olarak Türkiye Solu, zaaflarından arınamayışın, burjuvaziye alternatif olunamayışın sancısını çekiyor. Burjuvazi, her türden burjuva ideolojisi ve revizyonizmi devreye sokarak, "Bilimsel Sosyalizm" adına safsata üretenleri koruyor, böylelikle kadrolar arasında düşmanlık yaratıyor.

Sol'daki genel dağınıklık, bir yanıyla Türkiye'nin sınıfsal konumuna, emperyalizmin niyetlerine ve sosyalist bloktaki iniş ve çıkışlara göre, normaldir. Öte yandan Türkiye Solu, her türden burjuva ideolojisi ve revizyonizme karşı ciddi ve net politikalar üretebilecek dinamikleri de bağrında taşıyor. Kadrolar arasında devrimci ve marksist geleneğini koruyanlar olduğu gibi, sağ teslimiyetçi oportünizme de rastlanıyor. Çeşitli grup ve örgütlerde, zaman zaman içiçe bulunan bu iki kesim, birlik ve ayrışma sürecini yaşıyor. SORUN BSD Çalışanları olarak, bu sürecin devrimci kadroların zaferiyle sonuçlanması amaç ve umudunu taşıyoruz.

Devrimci kadroların oportünizmden ayrışması, bir yandan birlikte eylemin, öte yandan partileşmenin çeşitli ve zengin olanaklarını da hazırlayacaktır. Lafazanlığın dışında, kitle bağı olan kadroların bu sürece müdahale ederek, ciddi çalışmalar içinde olduğu görülüyor. Bu nedenle ve her şeyden önce, ilkin sorunun adını koymak gerekiyor. Devlet Terörü turmanırken ne yapıyoruz? Yarın ne yapacağız?

Devlet Terörü

Organize Kitle Hareketleriyle Kırılır...

Sağlı "sol"lu burjuva partileriyle onların sözcüsü tekelci basın sürmanşetten haykırıyor: "Bu yangını söndürün!, Seçime gidilsin!, Devlet nerede!, Bizi yalnız bırakmayın!, Terör turmanıyor!, Katilleri bulun! vb." TV hergün katledilen "şaki"leri görüntülüyor; yakalanan silah, cephane, mühimmat ile birlikte kitap, dergi ve bildirileri sergiliyor; "gizli örgüt kuran ve eylem hazırlığı içinde olanların" dökümünü yapıyor. İnsanlar tutuklanıyor, evler basılıyor...

Bugünkü yönetimin, gerçek demokrasi, insan hakları, özgürlük diye söze başlayan herkese karşı bir iç savaş ilan ettiği görülüyor. Sosyalist Dergiler, ilerici kitaplar toplatılıyor, Yazı İşleri Müdürleri ve Yazarlar, gösteri yapan gençler tutuklanıyor. Büyük bir pişkinlikle insanlık suçu işleniyor; hem de geçmişe rahmet okuturcasına...

Bu senaryo kanlı kırımlarla sürdürülmek isteniyor. Oysa en doğal insani değerlere sahip çıkılmasının bedeli katliam, işkence, kitlesel gözaltı ve toplu tutuklama değildir.

Burjuvazi gerçekleri işçi sınıfı ve emekçi halkımızdan saklamaya çalışıyor. Oysa insanlarımız kör, sağır, ve ahmâk değil; ayrıca herşeyi yeterince biliyor.

12 Eylül faşizmiyle işçi sınıfı ve emekçi halkımız üzerinde diktatörlük kuranlar, hukuki, idari, mali, askeri, kültürel vb. düzenlemelerle hak arama yollarını tıkamıştır. Kitlelerin demokratik taleplerinin böylelikle susturulacağını, tekelci efendilerin hegemonyasının ebedileşeceğini zannediyordu. 10 yıllık uygulamadan sonra senaryonun ters teptiğini, oyunun bozulduğunu görüyoruz.

Yeryüzünde aklını ve vicdanını yitirmemiş bütün namuslu insanlar, tekelci sermayenin,

sosyalizmden daha ileri ve bilimsel bir öngörüü sunamadığını, asla da sunamayacağını biliyor. Kapitalist ve Sosyalist blokta son derece önemli ve karmaşık olaylar cereyan ederken, bizdeki çapsız burjuva partileri, alanlara çekilen insanlarımızı yalan söylüyor; tekeli basın, TV yalan söylüyor. Emekçi halkımız sezgileriyle, bu büyük kuşatmanın altında olayları dikkatle izliyor. Bu göstermelik demokrasicilik oyunu ters tepecektir ve yıkınların altında kalacak olan da tekeli sermaye güçleri olacaktır.

Ecevit, Demirel, İnönü, Erbakan, Türkeş gibi "önder"ler, "sosyal muhalefet" adına destursuz ahkâm kesedursun; 12 Eylül'ün uzantısı ANAP iktidarı, iflas eden politikalarıyla, kapitalist anarşinin tadını çıkarıyor; demokrasi mücadelesinin engelleneceğini, emekçi halkımızı iyice karanlığa-prangaya vurabileceğini düşünüyor. Sorunları tersinden, yani sonuçlarıyla "tartışması" bundan kaynaklanıyor; idealist felsefenin, pragmatizmin en kötü örneğini veriyor.

"Bu yangını söndürün!" deniliyor. Hangi yangını? Önce o "yangın" denilen şeyin adını koyalım: İşçi sınıfı ve emekçi halkımızı (ki 55 milyonun en azından 50 milyonu demektir), dil, din, milliyet, ırk, cins ayrımı politikalarıyla kim böldü? Türk-Kürt şovenizmini, Alevi-Sünni kışkırtmasını, zengin-fakir ayrılığını kim yarattı? Ülkemizi ve insanlarımızı başta ABD emperyalizmi olmak üzere öteki emperyalist odaklara kim peşkeş çekti? Ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini kim yağmaladı? NATO'cu politikaları kim icat etti? Üs ve tesisleri kim kurdu? İşçi, emekçi, gençlik ve aydınlar üzerindeki baskı ve terör yasalarını kim çıkardı? Üniversiteleri, bilimsel düşünce ve davranış dünyasını kim kuruttu? Emperyalizmin niyetleri uzantısında emekçi halkımızı din ve tarikat ağına kim soktu? Banka, Borsa, Dış ticaret yağmalarını kim yaptı? Türlü kışkırtmalarla Devrimci Gençliği kim kırdırdı? Hapishaneleri, işkencehaneleri, gizli cinayet şebekelerini kim kurup işletti? Gericici-tepkici-tutucu ve faşist örgütleri kim besledi?

Evet, doğrudur, "yangın" var; bu "yangın"ı siz ürettiniz; ama suçu başkasına atmaktasınız.

"Seçime gidilsin" önerisine gelince: Öncelikle Türkiye üzerinde teşhisin doğru konulması gerekiyor. Türkiye'yi bugünkü kötü duruma kapitalist anarşi yöntemleri getirdi. Siyasal ekonomik bunalımın suçu sosyalistlere çıkarılamaz. Sosyalistler hiçbir zaman iktidara gelmedi ve kapitalist anarşinin barbarca saldırısı karşısında sürekli savunma durumunda kaldılar. Devrimciler, sosyalistler ülkeyi siyasal ekonomik bunalımdan kurtaracak tek çarenin (yöntemin) sosyalizm olduğunu söylediler; bunun için dövüştüler. Bu bilimsel öngörüü burjuvazi de biliyor; bu bilinçle de kendisini aşacak sosyalizme karşı "cihad" açıyor, her ileri atılımı "yasadışı" göstermek istiyor.

İşçi sınıfı ve emekçi halkımız, kapalı bir av alanında ve de burjuva partileri arasında "seçim"e zorlanmıştır. Bunlar arasında sözüm ona sosyalist ya da komünist söylemli sağ teslimiyetçi örgütleri, burjuvazinin işini kolaylaştırdığı, ayrıca devrimci safları böldüğü için, haklı olarak, aynı kefeyle koyuyoruz.

Emekçi halkımız, anayasa, yasalar, seçim kanunları, fiili baskılar ve binbir tuzağı kırarak kendi sınıfsal çıkarlarını nasıl görecekler? Göstermelik "seçim"ler yoluyla demokratik taleplerini nasıl dile getirecekler? Dahası kendisi için kanun yapar duruma nasıl gelecektir?

Devrimciler, sosyalistler bütün engellemelere rağmen, bu "seçim" yolunu kullanmaktan da asla geri durmamıştır; işçi sınıfı ve emekçi halkımızı burjuva tuzakları karşısında korumuş ve yalnız bırakmamıştır; sosyal kurtuluşun yol ve yöntemlerini göstermiştir; örgütlenmenin gereğini sürekli öne çıkarmıştır; hapis yatmış, işkence görmüş, hattâ katledilmiştir.

Siyasal ekonomik bunalımı "aşmak" aşkına, burjuva partileri arasında yapılacak bir "seçim" hiçbir şeyi, değiştirmeyecek; sistemin işçi ve emekçinin yararına değişim ve dönüşümünü sağlayamayacaktır. Seçim, burjuvaziyle sosyalistler arasındaki seçimdir.

"Devlet nerede!" sorusu ise: Yaygaradan başka birşey değildir. Devlet, anayasası, yasaları, parlamentosu, bakanları, mahkemeleri, fabrikaları, tarlaları, banka ve borsaları, askeri, polisi, okulu, hastanesi, hapishanesi, anılan ve anılmayan örgütleri (gizli cinayet şebekeleri), CIA'sı, MIT'i ve öteki bütün kurumlaşmalarıyla her yerde hazır ve nazırdır. Devlet mekanizması, söylenenlerin aksine, emekçi halkımızın, demokratik hak ve özgürlükler kav-

gasının karşısında, tekelci hegemonyanın yanındadır.

- "Bizi yalnız bırakmayın!" feryadı, bize: faşist baskı, terör, asimilasyon ve göçettirme politikalarıyla öne sürülmüşlerin feryadını hatırlatıyor. Eli, emekçi insan kanına bulaşmış bütün diktatör çömezleri, sonunda böyle konuşur. Hangi kurumda olursa olsun, DTK'nin insanlık ve yasadışı gündemini uygulayarak kraldan çok kralcı kesilenler, kütelerin talepleri boyutlandıkça, bu türden duygulara kapılır. Burjuvazinin, emperyalizmin, kullandığı malzemenin feryadına karşı son derece duyarsız olduğunu kestirmek gerekir. Şu ya da bu ölçüde haksızlığa alet olmuş olanlar, giderek daha çok yalnız kalmaya mahkumdur.

- "Terör turmanıyor!", "Katilleri bulun!" teraneleri de, haksız, eşitsiz, adaletsiz ve sevgisiz bir toplumun nasıl işletildiğini göremeyen, görmek istemeyenlerin ucuz bir yaklaşımıdır.

En büyük anarşi, kapitalist emperyalizmin neden olduğu anarşidir. En büyük terörist, ABD emperyalistleri ve onun yerli ortaklarıdır.

Devrimciler, sosyalistler, kesinlikle bireysel teröre karşıdır; burjuva kışkırtmalarından uzak dururlar; yalan ve demagojilerin tam aksine, işçi sınıfı ve emekçileri, yani toplumun bütün katmanlarını, eşit, özgür, adil, barışçı, demokrat, insani ve sömürsüz bir değerler sisteminde yaşatmanın koşullarını hazırlamak için dövüşürler.

Bütün kötülüklerin anası, haksız burjuva mülkiyetinin kaldırılması sürecinde, her zaman anarşi ve terör ikiz kardeş gibi bulunacaktır.

"Kürt yoktur!" diyerek sosyolojik bir gerçekliği inkâr eden burjuvazi, bugünkü kanlı senaryonun baş sorumlusudur. Şimdi ise, bıçak kemiğe dayandığında, gene akıldışı yöntemlere başvurmaktadır. 10 yıldır sıkıyönetim altında tutulan insanlarımız, bölgede, öteden beri (yüzlerce yıldır) zaten "sıkıyönetim" altındadır. Bölge Valiliği, Özel Timler, Köy Koruculuğu, Jandarma ve askerleriyle (anılan, anılmayan gizli örgütleriyle), yerli ve yabancı istihbarat ağıyla, sorunun açık, bilimsel ve ilkeli tartışılması ve çözümler önerilmesi boğuma getirilmek isteniyor. Burjuvazi, "Ulusal Sorun"u, "eşkiya" suçlaması mantığıyla ele alıyor. İlkel ve barbar yöntemleri kullanagelmış buna koşullanmış olanlar, elbette bu sorunu çözemeyecektir. Bölge halkının kütesel çıkışları, sorunu iyice boyutlandırmıştır. Nusaybin, Cizre, Silopi, İdil, Derik, Dargeçit, Diyarbakır vd. yörelerde, emekçi halkımızın taleplerini haykıran kütesel çıkışları, uygulanagelen yöntemlerin sorunu asla çözemeyeceğinin en anlamlı örneğini oluşturuyor. Henüz modern proletaryanın olmadığı bölgede, esnaf (küçük-burjuvazi) kepenk kapatma eylemiyle, kadın, erkek, çocuk bütün emekçileri "intifada" eylemine, onun yerli provasına çekmiştir. Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde bilinçle yerini alan emekçilerin haklı taleplerini eskimiş yöntemlerle durdurmanın yolu kapalıdır.

İnsanımızı toplu sindirme, kışkırtma, cenaze törenlerini engelleme, toplu gömme, zor kullanarak dükkan kepengi açma "yöntem"leri, zaten yılların birikimiyle kanayan bölge halkının haklı "halk hareketi"ne (Direniş-Diriliş) neden olmuştur.

Burjuvazinin günümüzdeki sözcüsü ANAP, parlamentodaki siyasi partileri kendi suçuna ortak etme niyetindedir. İdam infazlarının kolaylaştırılması, Kürt milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması, köy koruculuk sisteminin tahkimi, komşu ülkelere "sıcak takip" ve "saldırı" niyetleri, burjuvazinin çaplı kışkırtmalara gireceğinin işaretleri arasındadır.

İşçi sınıfı ve emekçileri, Kürt-Türk ayrımı yapmadan, Alevi-Sünni diye bölmeden, doğru hedeflerde ve kütesel çıkışlarda birleştirdiğimiz takdirde emperyalizmin ve yerli ortaklarının senaryoları ve oyunları bozulacaktır. Devlet terörünü kıracak, geri tepirecek en etkili demokratik silah: Organize kütle eylemleridir.

İşçi Kitle Hareketlerinin Gereği,

Sorumluluk ve Zaafları

Kütesel çıkışların tek elci devletin baskıcı gücünü kıracağı kesin. İşçi, emekçi, gençlik ve aydınlar bunun önemini yeterince biliyor. Tutarlı bir demokrasi mücadelesinde en belirleyici olan kütle hareketleridir. Sosyal pratikte kütesel olarak gücünü gösteremeyen ve ta-

leplerini dile getirmeyen hiç bir hareket başarıya ulaşamaz. DTK, sömürücü sistemini sürdürebilmek için kütesel çıkışların önünü çeşitli engellerle kapatmak istemiştir. Kanun ve fiili engelin yanı sıra basın ve TV aracılığıyla işçi ve emekçilerin taleplerini "anarşi, terör, bölücülük" demagogileriyle sapırmaya çalışmaktadır. Emekçi halkımız üzerindeki kışkırtıcı, sindirici propagandayı eksik etmeyen burjuvazi başka nasıl iktidarda kalabilir ki?

İşçi sınıfı ve emekçilerin demokratik taleplerini sapırmada, yalnızca burjuva partileri, basını, TV'ni işbaşında değildir; yanı sıra işçi içinde görevli gerici-tutucu-tepkici sarı sendikacılık kurumu, sendika gangsterleri, işçi aristokratları ve sendikalara yuvalanmış "uzman"ları da saymak gerekiyor.

Tablo bununla da bitmiyor. DTK'nin diktatörlüğünün devamı için görevli "sol"ları da saymak gerekiyor. En başta burjuvaziyle ittifak içinde, onunla kırıstıran sağ teslimiyetçi oportünizm, yanı sıra keskin pozlarda, "maytap patlatan" ve son tahlilde burjuvaziye kalp ilacı olmaya aday öteki "sol"ları da saymak gerekiyor.

Hakim sınıflar, bu manzarayı bilinçle yaratmıştır. Devrimcilerin, sosyalistlerin görevi ise, en başta bu manzarayı dağıtmaktır. Her sosyal kesimin gücüyle sosyal hayatta yerini alması, sınıfsal ayrışmanın billurlaşması, işçi sınıfı hareketine, onun sosyal değişim ve dönüşümleri gerçekleştirmesine bir katkıdır.

Egeli tütün üreticilerinin kütle eylemi, emekçilerin taleplerinin dile getirildiği bir çıkıştı. Tütün üreticileri, aslında ABD sigaralarının ülkeyi kuşattığı dönemde seslerini yükseltmeliydi. Devrimciler, sosyalistler de tütün emekçilerini bu yolda etkilemeli ve örgütlemeliydi. ANAP iktidarının işçi ve emekçi düşmanı bir politika izlemesi, nihayet tütün emekçilerini de sokağa dökmüş, hak aramaya itmişti. Tütün emekçileri haklı bir zemindeydi.

Öğrenci gençliğin demokratik üniversite, YÖK'ün tasfiyesi vb. mücadeleler için zaten en başta kütesel çıkışları denediğini, taleplerini yükselttiğini biliyoruz. Devrimci gençliğimiz, geçmiş deneylerin arasından, aşılmış olana büyük ölçüde iltifat etmeyerek, işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın yanındaki yerini almalıdır; alacaktır. Burjuvazi, gençliğin taleplerini baskı, tehdit ve tutuklamayla geriletemez; çünkü, bu talepler haklı, yasal ve meşrudur.

Kürt insanımıza karşı yapılan baskı, terör, asimilasyon, kışkırtma, sömürgeci anlayış ve göçettirme politikalarına karşı, Nusaybin, Cizre, Silopi, İdil, Derik, Dargeçit ve Diyarbakır da gerçekleştirilen kütesel çıkışlarla "kepenk kapama" eylemi de, bölgedeki vahşeti ve başvuru zulüme bir isyanı dile getiriyordu. Kürt diye birileri vardı; vatanları ve yurtları olduğu biliniyordu. Kültür, dil ve gelenekleri yaşıyordu. Bölge halkı, en sonunda demokratik kütle hareketleriyle demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine katkı niteliğindeki eylemleriyle taleplerini haykırdı.

Yeni Çelteç kömür ocaklarında işlenen iş cinayeti (69 madencinin grizu patlamasıyla mahsur kalması), işçi sınıfının Zonguldak'ta gerçekleştirdiği kütesel bir miting'in haklı ve anlamlı zeminini oluşturdu. İşçiler bu mitingle, sosyal muhalefetteki öncülük rolünü gösterdi. İşçi sınıfı suskun değildi. Her nasılsa, işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği yolunda kayda değer adımlar atılamamışsa da, işçi sınıfı üretimden gelen gücünü, örgütlülük ve disiplinini alanlara taşımıştı. İşçi sınıfı içindeki devrimci nüveler, bu zeminde etkili olmuştu.

Yeni Çelteç katliamına karşı yürütülen eylemlerin en önemlilerinden birisi de, İstanbul Belediye-İş Sendikası işçilerinin bir günlük işi bırakma eylemiydi. Ama ne yazık ki bu eylemi destekleyen, ülke çapında üretimi durduran bir girişime rastlanmadı. Oysa tam da zamandı. Sağlı "sol"lu burjuva partilerine, gerici Türk-İş'e, sendika gangsterlerine, işçi aristokratlarına, "uzman"lara, İşçi Sınıfı Partisi adına ortalıkta gezinen SP, TBKP başta olmak üzere, BTDK'cılara, dergicilikte devrim yapanlara, aşınmış programlarında hâlâ ısrar eden öteki tekkeci anlayışlara verilecek en güzel cevaptı bu türden bir eylem...

Oportünist sendikacıların kusurları nedeniyle işten atılmaları bir tepki niteliğindeki, Kristal-İş Sendikası'nın düzenlediği İst. Paşabahçe mitingi de son günlerin kütesel çıkışlarını renklendiren eylemler dizisindendi. Bu haklı kütle eyleminde de çeşitli sorunları dile getiren işçiler, taleplerini dost-düşman herkese haykırarak, güçlerini göstermişlerdi.

Otomobil-İş Sendikası'nın İst. Hürriyet-i Ebediyye alanında düzenlediği "İnsanca yaşa-

ma ve çalışma hakkına saygı" mitingi, işçi sınıfının kütleli çıkışlara ne denli hazır olduğunu göstermesi bakımından oldukça önemliydi. Mitinge büyük bir katılım sağlanmıştı. 1 Mayıs '90 öncesinin en büyük çıkışıydı. İşçi, emekçi, gençlik ve aydın ittifakı (katılımı) nisbeten sağlanmak istenmişti. Bu mitinglerdeki katılım, talepler, çağrılı sendika, Sosyalist Dergi ve öteki çevrelerin tutumu ayrı ayrı tartışılması gereken sorunları gündeme getirmiştir. Kütleli çıkışlarda ortaya çıkan zaafıların aşılabilmesi, devrimci sorumlulukların tartışılması açısından, ilkin Otomobil-İş Sendikası'nın, ardından dergi çevrelerinin tutumunu eleştirmek gerekiyor:

1. Sendikalar, dar grup ve sendika çıkarlarıyla tek başına eylem çağrısı yapmamalıdır. Eyleme katılacak bütün sendikaları çağırmalıdır.

2. Sendikalar, DKÖ, Sosyalist Dergiler, Devrimci Kişilikler, İşçi Sınıfı Hareketimizin vazgeçilmez birer parçasıdır. Kütle eylemlerine ayırım gözetmeden çağırılmalıdır.

3. Siyasi düşünce ve davranış dünyasındaki farklılık, hareketimizin bir zenginliği ve bereketidir. Sosyalistler, Devrimciler kardeşler. Kimse kimseyi dışlayamaz, yok sayamaz! Hareket kimsenin tekelinde değildir! Sendikalar, DKÖ, Sosyalist Dergiler, İşçi sınıfındır.

4. Henüz İSP'nin oluşturulup geliştirilemediği, parti iddialarının havada kaldığı bir ortamda, sendikaları, DKÖ'ni, Sosyalist Dergileri her şeyin yerine koyan anlayışlar terk edilmelidir.

5. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin gerçekleştirileceği bir süreçte, amacı buraya yönelik kişi, çevre, grup ve örgütlerin ilkel birlikteliğine özen gösterilmelidir.

6. Kütle Hareketlerinin tartışılması, strateji ve taktiklerinin, slogan ve hedeflerinin belirlenmesi birlikte yapılmalıdır; ve buna disiplinle uyulmalıdır.

7. Kütle Hareketlerinin güvenliği sağlanmalı, sağ teslimiyetçi tutumlardan ve "sol" sapkınlıklardan sakınmalı, kışkırtmalara karşı sorumlu-bilinçli olunmalıdır.

8. İşçi, emekçi, gençlik ve aydınların kaynaşması için, işçi sınıfı disiplinine uyulmalı, onun talepleri öne çıkarılmalı, bölücü ve sektör yaklaşımlardan ısrarla kaçınılmalıdır.

9. Kütle Hareketlerine en geniş katılım sağlanmalı, devrimci esneklik gözetilerek, muhtemel sapkınlıklar, genel işçi çıkarlarına ters düşmeden eritilmelidir.

10. Sendika ve gruplar arasında düşmanca rekabete yol açan görüntülerden (sidik yarışından) sakınmalı, üstünlük taslayanların burjuvazinin işini kolaylaştırdığı kavranmalı, ilkel birlikteliğin gereği yerine getirilmelidir.

11. Kütleli çıkışlarda en yüksek işçi ve emekçi katılımının sağlanabilmesi, güven ve moralin yükseltilmesi, eylem birliklerinde sınanacağından, Hareketin genel çıkarları, dar grup çıkarlarının üzerindedir.

Göçettirme Politikası Ters Tepecektir

Emekçi halkların göçe zorlanması, kapitalizmin baskı, sömürü, asimilasyon politikasının bir halkasıdır. Tarihte göçe zorlanan bütün halkların dramı sömürgeciliğin ürünüdür. Kapitalist emperyalizm var oldukça göç eden halkların dramı da dinmeyecektir.

İnsanlık tarihinde Zenci, Kızılderili, Kürt, Ermeni vb. halkların göçe zorlanması, çağın yüz karası ve güncelliğini koruyan bir sorundur. Halkların haklı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi, sömürgeci ve faşist yöntemlerle engellenemez.

Ülke özelinde bizim insanımız da kendi toprağından göçe zorlanmıştır. Anadolu'daki zengin ve çeşitli halklar mozayığı, farklı nedenlerle bozulmak istenmiş, insanlarımız göç etmiş ya da göçe zorlanmıştır. Göçün siyasi ve ekonomik nedenleri var.

Anadolu'dan Avrupa'ya göçe zorlanan insanlarımız, burjuvazinin yarattığı ve sınıflar mücadelesinin getirdiği sorunları "nisbeten çözmeye" yönelik bir mantığın ürünü olarak uygulamaya konulmuştur. Siyasi nedenlerle yurtdışına çıkan devrimciler, sosyalistler de göçe zorlanmıştır.

Günümüzde de burjuvazi, faşist yöntemleri kullanarak Kürtleri göçe zorluyor. Göçettir-

me politikası en başta büyük bir nüfus boşalmasına yol açıyor; ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel erozyonu hızlandırıyor.

İnsanlarımızı yurtlarından göçe zorlama politikası geçmişteki 34'lerin "mecburi iskânı" gibi uygulanmıyor; ama daha sistemli ve yoğun bir uygulamayla sürdürülüyor.

Emperyalizmin, Orta Doğu'daki ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerini bastırma -tavşana kaç tazıya tut- politikasını giderek yeni yöntemlerle geliştirip, uygulamaya sokacağı açıktır. TC devletinin bu konudaki deneylerini de biliyoruz.

İnsanlarımızın tek tek sürgün edilmesi, köylerin boşaltılması, Doğu ve Güneydoğu sınırlarının "meskûn yerlerden" arındırılması, bölgenin sosyal yapısında büyük tahribat yapmış, emekçi halkımızın dinamiklerini parçalayıcı bir rol oynamıştır; daha da oynayacaktır.

Söz konusu göç olgusunu sadece siyasal boyutuyla değil, insani boyutuyla incelemek ve bu çağdışı "politikayı" açığa vurmak gerekiyor. Zira, en son olarak Orta Anadolu'da 'getto' misali stratejik yerlerin hazırlanması, burjuvazinin sömürgeci bir mantıkla uzun vadeli bir göç politikasını sürdüreceğini gösteriyor.

Bölgedeki baskı, işkence ve zulüm politikasını sistem yaratmıştır. Mevcut göç yetmiyormuş gibi, insanları yersiz-yurtsuz bırakarak dağılmanın yeterli görülmediği ve bununla yetinilmediği anlaşılmaktadır. "Stratejik köyler" oluşturulması, böylelikle nüfusu denetim altına alma "planı", tasarlanan "ihtiyaca" cevap vermeyecektir. Bu, pratikte yeterince anlaşılmıştır. Orta Anadolu'da, bu nedenle "Kürt Getto"ları oluşturma çalışmaları sürüyor. Bu uygulamadan beklenen "bilimsel amaç", emekçi halkımıza, kamuoyuna açıklanmalıdır. Kürt denilince mutlaka "suç işleyecektir" mantığı sağlı "sol"lu burjuva politikacılarında ve tekelci basında sistemli olarak işlenmektedir. Sosyolojik bir gerçeklik, gerici-tutucu-baskıcı-barbar ve faşist anlayışlarla, dünya ve Türkiye kamuoyundan gizlenemez. Militarist baskı, tehdit, sömürü, asimilasyon, ideolojik ve kültürel kuşatma politikaları, varolma mücadelesi veren emekçi halklarımızı bütünleştirir ve son tahlilde geri teper.

Uygurlık yerleşik yaşamla başlamıştır ve yaşamın sürekliliği ile orantılı olarak gelişmiştir. Yerleşik yaşamın ilk gerçekleştiği alanlardan biri, uygarlığın beşiği Mezopotamya'da, Kürdistan'ın çağdışı ve geri bir ortamda bulunmasının en büyük suçlusu emperyalizmdir. Bölgenin sürekli işgal ve istilalarla karşı karşıya kalması, talan ve yağmanın yaygınlığı, Mezopotamya uzantısındaki uygar bir görüntüyü engellemiştir. Sosyal hayatın sürekliliği, insani değerler birikiminin yaratılması ve korunması, sürekli ve düzenli bir yaşayışı ve bir üretim faaliyetini gerektirir. Bilinçli tahriplerle Kürtlerin yurtlarındaki sosyal hayat geliştirilmemiş, köretilmiştir.

Emekçi halkların demokrasi ve özgürlük talepleri, emeğin üretim faaliyetindeki ilerletici rolü sapırlamaz. Tarihsel ve sosyal ilerleyiş engellemek, bilimsel olarak, mümkün değildir. Fakat bazı koşullarda bu gelişme ve ilerleyişin hızını, belli bir süre azaltmak maalesef mümkün olabilmektedir. Tarihi, dili, kültürü, coğrafyası ve gelenekleri olan bir ulusun bütün değerlerini talan ve tahrip ederek geriletme niyetindeki emperyalist politikalar, giderek büyük sorunlarla yüz yüze gelmiştir. Göçtirme politikasıyla, insanlarımızın toprağından koparılması, direnişin kökünü kurutmaya yetmez. İnsanı vareden maddi ve manevi unsurlar geliştirilmedikçe, her şey insan için denilmedikçe, insanlar doğru ve haklıdan yana tavır alacak, sesini yükseltecektir.

Sosyal mücadelede, demokratik hak ve özgürlük taleplerinin ezilip göç ve sürgün politikalarıyla dağıtılmak istenmesi, emekçi halkın inisiyatif ve dinamiklerinin kırılmasına yetmez. Bu nedenle, faşist ve şoven ideolojilerle beslenen uygulamalar, doğru orantılı olarak mücadelenin boyutunu da etkileyecektir.

Göçtirme politikası, emekçi insanlarımızın gelişmesini, kardeşliğini, varolan dinamikleri ve dengeleri parçalayıcı niteliktedir. Asla savunulamaz. Köklerinden koparılan bütün uluslar, ABD, Avrupa, Kanada, hattâ Avustralya'lara kadar savrulmuştur. Kapitalist yabancılaşma ve sömürü politikası, göçe zorlanan ulusların, bilinçli düşmanlıkla karşıya alınmasını sağlamış ve onların, ruhsal ve kültürel zenginliğini köreltmeyi amaçlamıştır.

Bölgedeki "vahşet", burjuva basınından ve TV'dan gizlenemiyor. "Anarşi, terör, bölücülük" suçlaması, emperyalist kapitalistlerin ayıbını örtmeye yetmiyor. "Köy koruyucusu"

ve sömürücü güçlerin anılan anılmayan örgütlerinin baskı ve terörü, emekçi halkımızı büyük bir vahşete sürüklemiştir. Yüze yakın köy, "gerillaya yardım" gerekçesiyle adeta boşaltılmıştır. Bir çok köy "askeri atış alanı" olarak belirlenmiştir. Bazı köyler de, "küçük yerleşim birimleri" gerekçesiyle, "denetim dışı" görülerek boşaltılmakta ve "stratejik köyler"e toplanmaktadır.

Orta Anadolu, Kayseri, Eskişehir ve Bursa da inşa edilmekte olduğu bilinen "stratejik yerleşim" birimleri, burjuvazinin kötü niyetini ortaya koyuyor. "Kürt Sorunu"nu bu derekeye indirgeyen faşist anlayışlar, sosyal muhalefetin giderek boyutlanmasıyla azgınlaşacak ve saldırgan bir niteliğe dönüşecektir. Yaşanan süreç bunun bütün işaretlerini vermektedir. Siyasal ve ekonomik bunalım dönemlerinde daha da öne çıkacak olan bu "politika", demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine kaulan kütlelerin tavır almasını dayatacak ve mutlaka aşılacaktır.

Bilim ve akıldışı yöntemlerle göçettirme politikasını geliştirmek isteyen yöntemlere karşı mücadele etmek, çağın gereklerinden uzaklaşmış anlayışları açığa vurmak insan olmanın bir gereğidir.

Arkadaşımız Zekiye Alkan'ı Yitirdik...

Daha 25 yaşındaydı, Tıp öğrencisiydi, güzel yüzlü, güzel huyluydu, doğrularla tanışmıştı, bilimsel olana yönelimliydi, devrimci mücadelenin en önündeydi, özverili ve çalışkandı, inançla-bilinci tırtmaya yöneliyordu, hayatı ve insanları seviyordu, okuyordu, "Kürt kızı" Ketkili Zekiye...

Evet, Dergimiz okurlarından Zekiye Alkan, Newroz akşamı kendisini yaktı. Birinci ve ikinci dereceden % 90 oranında yanıkla hastaneye kaldırılan Zekiye, yapılan müdahale ve özyerlere rağmen kurtarılamadı...

"Newroz ateşi daha güçlü olmalı" deyip kendisini bu onurlu ateşin içine atabilen arkadaşımızın anısı önünde saygıyla eğilip, yiğidin hakkını yiğide verirken, bir devrimcinin görevinin, çok özel koşullar dışında ve her şeye rağmen bir gün daha fazla mücadele etmek olduğuna inandığımızı belirtmek istiyoruz.

Burdur'da Faşist Cinayet

Halkevleri Burdur Şubesi yöneticilerinden Arif Canyılmaz, 25 Nisan 1990 günü iki arkadaşı ile birlikte uğradığı bir saldırı sonucu öldürüldü.

Ağır yaralı olarak kaldırıldığı Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde hayata gözlerini yuman Arif kardeşimizin katliyle ilgili olarak Haluk Demircan tutuklandı.

Yöresel olarak edindiğimiz bilgilere göre, Zeki Tunç ve Gürkan Tunçbaş adlı "Bizim Ocak" dergisi yöneticilerini korumak amacıyla teslim olan Haluk Demircan'da Burdur'un gerici-faşistlerinden birisi olarak tanınıyor.

Cinayetle ilgili soruşturma sırasında bilinen odakların kovuşturulması yerine Halkevi yöneticilerinin gözaltına alınması, katillerden hesap sorulması konusunda şüphe uyandırdı.

Burdur'da devrimci çevrelerde saygın bir kişiliğe sahip olan Arif Canyılmaz'ın katli, onun şahsında sosyalist ve devrimcilere yapılan iğrenç bir saldırı olarak tarihe geçecektir.

Arif'in katli, 1980'den bu yana yedekte tutulan kahverengi gömlekliilerin 1990'lardaki işlevine ilişkin yeni değerlendirmeler yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

O şimdi güneşe gömüldü.. Unutmayacağız!

Grev Grev Grev...

12 sendikaya üye toplam 9228 işçi 'Şeker Bayramı'nı grevde geçirdi. Bu işçilerden 43'ü grevde üçüncü bayramlarını, 247'si ise ikinci bayramlarını yaşadılar.

Amasya'daki Uzman Madencilik işyerinde Türkiye Maden-İş Sendikası'na üye 22 işçinin 5 Ocak 1989'da başlattığı grev ile İzmir'de kurulu Ege Dökümcülük işyerinde Türk Metal Sendikası'na üye 21 işçinin 20 Mart 1989'da başlattığı grevlerde henüz anlaşma sağlanamadı. Bu işçiler, böylece grevde üçüncü bayramlarını geçirmiş oldular.

Öte yandan, grevlerin bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, Marmara Bölgesi 4498 işçi ile ilk sırayı alıyor. Marmara'yı 1780 işçi ile İç Anadolu Bölgesi, 1473 işçi ile Ege Böl-

gesi ve 1190 işçi ile de Akdeniz Bölgesi izliyor. (Rakamlar, 29 Nisan 1990, Milliyet)

BTDK Sonuçlandı

12 Eylül sonu yaşanan süreçte, İSP'nin ne demek olduğu bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Bilimsel Sosyalizm adına yola çıktığını söyleyen bütün örgütlerin teori-pratiği yeterince sınandı. En başta "Tarihi TKP" adını kullanan "ilerleme" örgütü, TİP, TSİP, TEP, VP, SVP, TİKP, SDP gibi legal örgütler ile yarı-illegal görünümlü THKO, THKP-C, TİKKO, DDKO vb. örgütlenmeler, ve de bunlardan ayrılarak kurulan öteki bütün örgütler bir bir sınılandı. İşçi ve emekçilerin sendikal örgütü DİSK, Bağımsız Sendikalar, Mesleki Kuruluşlar, Barolar ve cümle DKÖ'leri 12 Eylül sırat köprüsünden geçiş törenleri yaptı.

150 yıllık sosyal mücadele tarih ve geleneklerimizin uzantısında, ülkedeki hareketi temsil iddiasıyla kurulan örgütlerin (strateji-taktik ve kadro), iddialarının büyük ölçüde havada kaldığı görüldü.

Hayat, yeni örgütlenmelere gebe... Bu doğumu gerçekleştirmek gündemde...

Dünya genelinde ve ülke özelinde, sosyalist cephede çok önemli gelişmeler yaşandı. Sosyalist ve Komünist partileri bütün dünyada zelzele misali sarsıntı geçirdi. Sovyetler Birliği, Halk Demokrasileri hâlâ bu zelzeleyle sarsılıyor.

Türkiye Solu'nun RSDİP gibi, sosyal mücadele deneyimini kesintisiz biçimde günümüze ve yeni kuşaklara aktaran organik bir partileşme birikimine sahip değiliz. "Tarihi TKP" geleneği ve sosyalist birikim, sağ teslimiyetçi oportünizmin kuşatmasından kurtulamadan, bütün ileri kazanımlarımız burjuvaziye teslim törenlerine dönüştürüldü.

Devrimci mücadelede, İşçi Hareketiyle Sosyalist Hareketimizi, partileşme durağında bütünleştirmeden yana olan M-L'KADRO'lar, bir yandan sağ teslimiyetçi oportünizmin, öte yandan burjuvazinin kuşatmasını kırıp, ciddi, güvenilir ve donanımlı (adına layık) bir İSP'ni oluşturmak için büyük kavgaya verdi; veriyor...

Bu süreçte, yerli bir daha doldurulamaz işçi, gençlik ve aydın KADRO'larımızı kaybettik. Hemen hemen bütün örgüt birimlerinde, varlığını hissettiğimiz devrimciler, sosyalistler, tarihsel ve sosyal deney birikimimize katkı niteliğindeki özverilerini kattı.

"Soy Ağacı"mız çok kök ve dal-budak saldı. Devrimci KADRO'lar, oportünizmi yenemeden örgütlerden dışlandı. Tasfiyecilik, ihbarcılık, kışkırtma ve örgüt yıkıcılığı yaşandı. Geleneğimiz çarpıtılıp sulandırıldı.

Bu kimliğimizle 12 Eylül'e gelindiğinde, karşı-devrimin saldırısını göğüsleyemedik; yenildik.

İSP'nin ne demek olduğunu kavrayıp düşündüğümüzde ve de partileşmenin bazı şartlarının oluştuğu bir dönemde, bunun kavgasının verildiği koşullarda, SP ve TBKP saçmalığı ortaya çıkarıldı. Sınınan ve aşınan örgütlenmeler "yeni" badanalarla insanımıza sunuldu. Hareketimizin ciddi bir muhasebesini yapmak, olması gereken yerde sorunlarımızı tartışmak, güvenilir kurumlaşmaları oluşturmak görevi gündeme geldi. Bilimsel Sosyalizmi "yeni" yorumlarla çarpıtan oportünizm, tam anlamıyla açığa vurulmuşken, bu kez, konuyu saptırmaya aday "aydın" tartışmaları moda oldu.

Hayat, Hareketimize ipotek koyma yarışında olanları açığa çıkardı; ama gene de magazinleşen "aydın"ların -yalancı pehlivanların- "şanslı" olduğu görülüyor. Burjuvazi, işkence yaparak, hapis yatırarak yeni "jenerik"leri sahneyecek kadar deney sahibidir.

SP ile TBKP'nin "vukuatı" ciddi KADRO'larca benimsenmeyince, "boşluğu doldurmak" sevdasıyla, BTDK adıyla "Kuruçesme" tartışmaları başlatıldı. Sınıf ve kitle desteğinden uzak, "ordusuz ordu komutanları" bu türden bir adım attı... 12-13 Ağustos 1989'da başlatılan bu süreçte, daha ilk günden niyetler belirdi. Kendisini "parti" olarak tanımlayan herkes "PARTİ ve BİRLİK" diyor başka birşey demiyordu.

Kişi, grup ve örgütler, bu yeni ve eğlenceli "tartışma" yöntemleriyle işçi sınıfı ve emekçi kütlelerden uzaklıklarını kamuflele çalıştılar. Normal zamanlarda 5 kişiyi dinletemeyenler, 600-1000 kişilik dinleyiciye kavuştu; "tartışma" lar kitaplaştırıldı (12-13 Ağustos 1989 toplantısı dışında); ve sürüm gördü.

SP bile köpeksiz köyde "devrimciyi oynadı". Sonunda da bu "tartışma"dan sağ teslimiyetçi oportünizm ve elense çekip peşrev yaptığı "sosyalist"ler kazançlı çıktı. Bu sonuç, daha ilk gününden belliydi. (Ayrıntılı bilgi için: Dergimizin konuyla ilgili bütün yazıları, özellikle de, SORUN BSD, S: 11-12'deki yazılara bakınız).

BTDK'da PARTİZAN kimliği ile hayatın ve mücadelenin ateşinden geçtiğini kanıtlayan, İSP için dövüşenlere pek rastlanmadı. Hemen herkes, kendi güdüklüğüne çare aradı; kendi amentusunu okudu; kombinezona girdi; jeneriğe soyundu; siyasi terbiye ve devrimci ahlâk ilkelerine sırt çevirdi. Elbette, devrimci uyarı ve eleştiri görevini yerine getiren KADRO'lara "kin" duyarak yapıldı bütün bunlar...

Yeterince teori ile uğraşamayan iyi niyetli büyük bir kütle ise, bu "tartışma"lardan "PARTİ ve BİRLİK"umdu. Birileri de bu duyguyu alabildiğine sömürdü. Büyük iddialarla ortaya çıkan yalancı pehlivanlar ise, sonunda, "yanlış anlaşıldı", "biz parti kurmayacaktık, sadece tartışıyorduk..." demeye gelen ahkâmlar kesildi; böylece konunun "nezaketi" kurtarılmaya çalışıldı...

SORUN BSD, BTDK'cılar arasında, İSP'nin oluşturulmasına katkı getirmeye aday kimi arkadaşların uyarılması, sahiplenilmesi ve kazanılması görevini her koşulda, her türden araç ve yöntemle yerine getirmeye çalıştı. Bilimsel Sosyalizme, Devrimci ilke, kural, yöntem ve normlara göre hareket edeceğine ilişkin kimi işaretler veren bütün Devrimcileri ve Sosyalistleri, çabalarında asla yalnız bırakmadı. İSP'nin oluşturulması konusunda ilkeli, ısrarlı ve kararlı olmanın; "sol" içinde engelleri vardı; bu olguya yüreği DEVRİM ateşiyle yanan her Devrimcinin kıvanç duyması gerekirken, "heyecana kapılanları", spekülasyonlardan "yarar" umanları gördük. Hesapsız hayaller, kurmayısız ataklar, kibir ve gurur belirtileri sergilendi. Özellikle SORUN BSD'nin gündeme taşıdığı PARTİ ve BİRLİK konusu ve tavrı; yakıcılığını koruyorken, kendiliğinden "örgüt" kuran, ama hayatı kucaklayamayan, aşınmış yapılarıyla "İşçi Sınıfı ile Kürt Halkını Kurtarmak!" kuruntusunu taşıyanları içgüdüsel olarak bütünleştirdi. İSP denilince, doğal olarak, ısrarlı ve planlı hoşnutsuzluklarını sergileyenlerin BTDK'da "tek vücut" olması gerekiyordu. "Örgüt"lerin "-kişilerin" bu gösteriye ihtiyacı vardı. Altlarındaki toprak hızla kayıyordu. KADROLAR: "Zıplada boyunu görelim" demişti. Geçmişte olduğu gibi, gelecekte de, İSP'nin oluşturulması kavgası sürecinde, bu türden "ayak bağı"nın olduğunu, daha da olacağını, yaşadık; biliyoruz. SORUN BSD olarak, Devrimcilerin "Tarihe Mektup Yazacağını..." da yeterince biliyoruz. Ol sebepten ötürü, ve de devrimci sabrımızla işimize bakıyoruz; hayat ve mücadelenin her şeyi yerli yerine oturtacağını da biliyoruz.

BTDK'nin, basına yansıyan görünümüyle, "Yasal Marksist Parti" ve "Devrimci Sosyalist Blok" gibi iki ana bölüme (öteki iki bölüm de kendi çevrelerinin bilinen görüşlerini yansıttı) ayrıştığı görüldü.

BTDK ve sonuçları üzerine ayrıntılı bir eleştiriye ilerde yazacağımızı umuyoruz.

Siyasal ve Ekonomik Bunalım Boyutlandıkça

"İktidar"ın da "Muhalefet"in de Süngüsü Düşüyor

İktidarın 12 Eylül'le başlatılan baskı ve diktatörlüğü sürdüreceği anlaşılıyor. "Yasallık ve meşruluğunu" zor kullanarak kabul ettirmek isteyen bütün diktatörlükler gibi, bugünkü iktidar da, Osmanlıdan miras, hile-i şetriye yöntemlerine başvurmaktadır. Biçimsel demokrasinin ilke, kural, yöntem ve normları, DTK'nin sınıfsal kini karşısında nedir ki?

İşçi sınıfı ve emekçilerin milli gelirden giderek daha az pay aldığı, ticaret, banka, sanayi, tarım burjuvazisinin giderek palazlandığı bir ortamda, kapitalist anarşi, işçi sınıfı ve emekçilere hiçbir taviz vermeden iktidarını sürdüreceğini umuyor. İşçi sınıfı ve emekçilerin hak arama eylemleri sürüyor. Demokratik hak ve özgürlükler kavgası zincirine, bu kez "Doğu"dan anlamlı bir çıkış halkası da eklenmiştir.

İşçi sınıfı ve emekçilerin haklı talepleri, gençliğin ve aydınların talepleriyle giderek zenginleşen bir talepler zincirini oluşturuyor.

Toplumsal bütün katmanlarında sosyal çürümenin boyutlandığı görülüyor. Siyasal ve ekonomik bunalım derinleştikçe sosyal çürüme daha da artacak ve bağrından yeni umut filizlerini çıkaracaktır.

Emekçi halkımızın haklı taleplerini baskı ve terörle sindirmeye alışık burjuvazi, sınıfsal güçsüzlüğünden, burjuva demokratik bir ortama geçemiyor; geçebilmesinin maddi ve manevi şartları bulunmuyor. Burjuva sözcüleri "iktidar" ve "muhalefet" boşluğundan söz ediyor.

İktidar, sosyal muhalefeti temsil etmeyen, kendisine ciddi bir alternatif oluşturmayan partilerle durumu kurtarmaya çalışıyor; sahte demokrasi gösterileri yapıyor; "Devlet" in yüksek çıkarları adına uzlaşma noktaları arıyor; "Zirve" toplantılarıyla yangını hafifleteceğini umuyor...

İşçi sınıfı ve emekçiler, bu kez, sınıfsal taleplerini söke söke almanın gereğini kavramış görünüyor. Türkiye için için kaynayan bir yanardağ misali, hızla bir yerlere sürükleniyor. Bu süreçte, toplumun gözbebeği ve onurunu temsil eden devrimcilere, sosyalistlere çok iş düşüyor. Siyasal ve ekonomik bunalım boyutlanırken sağlı "sol" lu burjuva partilerinin süngüsü düşerken, tarihsel ve sosyal alternatifin kendi gücüyle sahneye çıkması bekleniyor. Kapitalist çürümüşlüğü'nün alternatifi sosyalizm, organize donanımıyla hangi mevzide yerini alacak, nasıl bir basamağı çıkacak ve hangi yeni mevziye yerleşecektir? Sosyal muhalefet nasıl yönlendirilecek ve örgütlenecektir? Günümüzün hayati sorunları burada düğümleniyor.

Kapitalist Anarşinin En Büyük Hedefi:

Sosyalist ve Demokrat Basını Susturmaktır

12 Eylül sonrası ilerici basın yayın faaliyetleri, sistemin karşısına dikilen en büyük boy hedeflerinden biridir. İrkçi, militarist, faşist ve şoven duyguların alabildiğine kısıktıldığı bir ortamda tekelci basın, işçi sınıfı ve emekçilerin bilincini bulandırmak görevini yerine getirirken; ilerici ve demokrat basın ise, bir yandan yaşama mücadelesi vermeye çalışırken, öte yandan DTK'nin bombardımanını geriletme görevini üstlenmiştir.

Yasal ve fiili baskı, terör ve kuşatma politikalarının kırılması mücadelesinde, sosyalist özverileri hareketlendiren devrimci basın-yayın faaliyetleri, bütün eksik ve kusurlarına rağmen, tekelci basına karşı ilerici bir cepheyi tutmayı başarmıştır.

12 Eylül faşizmiyle; kapatılan, yağmalanan, yakılan, sorumluları katledilen, hapsedilen ve susturulamayan sosyalist basın, kitap ve dergi faaliyetleriyle, gene ülkemizin yüzakını, onurunu temsil ediyor. Son günlerin gelişmeleri çok anlamlıdır. Yiğitlik ve özverileriyle sosyalist basın-yayın faaliyetlerinde sahip, yönetici, yazı işleri müdürü gibi sorumluluk üstlenen yüzlerce insanımızın yansısı, İsmail Beşikçi, Musa Anter, 2000'e Doğru: Tunca Arslan, Emek: Abuzer Kılınc, Denk: Hikmet Çetin, Kamil Ermiş, Sedat Karakaş, Vatan Güneşi sorumluları gibi arkadaşlar cezaevindedir. Yalçın Küçük'ün davaları ise Yargıtay'ın onayını bekliyor. Yüzü aşkın yazı işleri müdürü ise, 12 Eylül'den kalma "çile"lerini tamamlamak üzere hapis yatıyorlar.

TCK'nun 141. ve 142. maddelerini kaldıracağını söyleyen bugünkü iktidar, faşist cezai mevzuat yetmiyormuşçasına, yeni, 413 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname(KHK)lerle, hem "demokrat" basını "terbiye" etmeyi, hem de sosyalist basını susturmayı planlıyor.

12 Eylül sürecinde dev atılımlar yapan, tesislerini yenileyen tekelci basın, doğallıkla yeni bir "Takrir-i Sükûn Kanunu" anlamına gelen KHK karşısında ciddi birşey yapmayacaktır.

Sistemin kurallarına uyumlu, laik, liberal, demokrat görünümlü Cumhuriyet de, Özal'ın Köşk'teki çağrısına katıldıktan sonra, iyice koruya girmiş, sosyalist basına ve haberlere kapısını kapamıştır. SORUN BSD'nin de arasında bulunduğu 18 Sosyalist Dergi sorumlularını, randevu alarak geldikleri Cumhuriyet gazetesinde, ciddi hiçbir yönetici karşılamamış, KHK'nin ne anlama geldiğini dile getiren ortak "Basın Açıklaması"na tek satırla yer vermemiştir. Cumhuriyet aynı tutumunu sosyalist kitapların tanıtılmamasıyla da sürdürmektedir. Gene aynı Cumhuriyet, "Yasal Marksist Parti" (ne demekse) ve TBKP haberlerine tam sayfa (30 milyon ilan tutarında), 2000'e Doğru'ya ise yarım sayfa ayırmaktadır. Kısacası, 18 Sosyalist Dergi'nin, arabesk padişahı "İbo" kadar bile, Cumhuriyet'in katında yeri yoktur...

Kimsenin gözettiği "ölçüye" karışamayız; ama 18 Sosyalist Dergi'nin tavrını yok saymak, en azından, objektif haber vermekle yükümlü bir gazetenin kamuoyuna karşı görevini yapmaması demektir. Bugünkü baskı ve terör ortamının tek yaratıcısı güçlerin arabasına binmek, sistemin onayladığı "sosyalist" ya da "komünist" söylemli saçmalıklara "meşruluk"

kazandırmak, buna karşı dikilen, işçi sınıfı ve emekçi halkımızı hiçbir koşulda yalnız bırakmayan, doğru hedef gösteren sosyalist basını da, KHK doğrultusunda ve de çeşitli demagogilerle gevelenen "anarşi, terör, bölücü" kategorisine (akılca) sokmaya çalışmak anlamına geliyor.

Ciddi ve bilimsel bir ideolojisi olmayan, sınıf pusulasını saptıran, ayrıca siyasal ve ekonomik bunalımlara neden olan güçleri karşıya almayıp onları sergilemeyen, politik açığa vurma görevini yerine getirmeyen hiçbir ilerici, demokrat, yurtsever etkinlik düşünülemez. Cumhuriyet'in "ilerici" kimliği, devrimcilere, sosyalistlere karşı uygulaya geldiği "kuşatma" politikasıyla iyice açığa çıkmıştır; daha da açığa çıkacaktır.

Kurulduğundan beri işçi sınıfı ve emekçilerin taleplerini baskı ve terörle boğan TC devleti, "Doğu"daki, Batı'daki "halk hareketleri"ne karşı, yine geçmişteki mantıkla yaklaşmaktan yanadır. KHK, "Tahrir-İ Sükûn Kanunu", "Mecburi İskân Kanunu", "Umumi Müfettişlikler TDK"nı andırıyor. Ortadoğu'da ve Bölge'de girişilecek yeni katliam ve hareketlerin dünya ve Türkiye kamuoyundan gizlenmesi açısından ilerici, demokrat ve sosyalist basının -öyle ya da böyle- susturulması gerekiyor. KHK, aynı zamanda özelde sosyalist basın-yayın faaliyetlerine, genelde tüm basın-yayınlara, matbaalara ve dağıtımıcılara kadar uzanan baskı ve yasakların kurumlaştırılmasıdır. DTK'nin sindirme politikası sökmeyecektir! Zorbalıklara karşı sessiz kalınmayacaktır! Özlenen sansür ve otosansür niyetlerine karşı geniş kamuoyunun sağ duyusu yükselecektir! Sosyalist basın her koşulda ve çeşitli yöntemlerle sesini duyuracak ve asla susturulamayacaktır! Ama bir şartla: Burjuvazinin gündemini kurmay yeteneği ile ayrıntılı bilmek ve ilerici safları sıklaştırmakla!..

Burjuvazinin Saldırısından Ders Çıkarılmalıdır

Türkiye Solu, basın-yayın faaliyetleri aracılığıyla kütesellik kazanmak, ayrıca işlevsel olmak istiyor. SORUN BSD'mizde ve bazı telif kitaplarımızda sıkça dile getirildiği gibi, devrimci ve sosyalist içerikli kitap ve dergiler, üretim, finansman ve dağıtım ağını birlikte kurulumlaştırmak zorundadır. Oysa Türkiye Solu, basın-yayın için gerekli kadroyu, finansmanı, düşünce üretimini yaratabiliyor; ama iş dağıtımına gelince, kedinin boynuna ciğer asarcasına, üretimini götürüp burjuva dağıtımının kapısına: "Al beni dağıt!" diye dayanıyor... Burjuvazi, son tahlilde kendini aşmaya aday bir sosyalist basın-yayın faaliyetini niçin dağıtsın? Niçin bassın?

Dergimizin arı misali çalışarak oluşturduğu kendi dağıtım ağı, özlenen modern ilerici dağıtım ağına göre, onun bir minyatürü niteliğinde dahi olsa, KHK çıktıktan ve de burjuva basın-yayın-dağıtım ağına (ne demek olduğu) görevi iyice anlaşıldıktan sonra, yeniden gündeme gelmiştir. Devrimci, sosyalist bir basın-yayın-dağıtım kurumlaşması mutlaka gereklidir. SORUN BSD'mizin bu ciddi konudaki tavrı, giderek anlaşılacaktır. Konuya ilişkin geçmişte gündeme getirdiğimiz yazılar titizlikle okunmalıdır.

Bazı dergileri tekeli basın kurumları (holdingler) basmamış ve dağıtmamıştır. KHK, daha siftah bile etmeden, tekelci basın kendi kendisine otosansür uygulamıştır. Polisin matbaa kapısına gidip "selamünaleyküm" demesine gerek kalmamıştır. Sosyalist Dergileri basmaya aday matbaa bulunması hayli güçleşmiştir. İnsanlarımızın özverileri, kanı ve teriyle yayımlanan sosyalist nitelikli yayınları çıkarırken çok büyük giderler harcanmaktadır. Oysa bu giderlerin daha aza indirilmesi, kolektif üretim-dağıtım ve paylaşımında kimi roller üstlenilmesi mümkündür. Kendi kanalını açamayan, yayınına güvenceye alamayan bir sosyalist basın, bu tutumuyla başından sakat bir konumda demektir.

Sosyalist Dergileri basmayan matbaalar, ANAP'nin giderayak sinirlerini bozduğu bir süreçte, sokağa çıkmalı ve şöyle haykırmalıydı: "Bizim ekmek paramızla oynuyorsunuz. Sol'u basmasak ne basacağız? Sağın bizi besleyecek düşünsel bir faaliyeti yok ki!" Kimi matbaalar, Sol'un ekmeğini yese de bu türden bir ses çıkarmamış, aksine sinmiştir. Bu gelişmeden ders çıkarılmalıdır!..

(Çeşitli tarihlerde yazıldı)

AKSA VE ASİL ÇELİK'TE NELER YAŞANDI?

Aykut Akbaş

Geçtiğimiz aylarda Yalova ve çevresi önemli işçi hareketlerine sahne oldu. Bu hareketlerin ortak yanlarından biri ise, mücadelenin emek-sermaye arasında değil de işçi-sendika arasında geçmesiydi. Farklı işyerlerinde yürütülen fakat aynı zamana denk düşen bu mücadelelerin işçi sınıfına ve bizlere önemli dersler verdiğini görüyoruz.

Önce, Otomobil-İş sendikası üyesi Asil Çelik işçilerinin sendikalarından istifa etmeleri ve Çelik-İş Sendikasına geçmeleri, ardından tekrar Otomobil-İş'e dönmeleri eylemi; sonra da AKSA, AK-KİM işçilerinin topluca bir günde Petrol-İş sendikası üyeliğinden istifa ederek Laspetkim-İş sendikasına geçmeleri eylemleri, bölgede işçi sınıfı hareketliliğinin en son mayası oldu. Adı geçen işyerlerinin dışında kalan aynı bölgedeki kimi fabrikaların da yakın gelecekte önemli gelişmelere gebe olduğunu biliyoruz.

1988-90 toplu iş sözleşmesi döneminde Otomobil-İş sendikası genel merkezinin kimi "siyasi" ve kongre hesapları nedeniyle, üye işçilerinin talepleri yönünde olmayan bir sözleşmeyi imzalaması Asil Çelik'teki Otomobil-İş sendikası üyesi işçilerin de tepkisini aldı. Sendika bürokrasisine karşı duyulan bu tepki, 1989'da İskenderun ve Karabük Demirçelik fabrikalarındaki örgütlediği grevle popülerite kazanan Çelik-İş sendikasına geçme eylemi ile kendini gösterdi. İşyerinde çalışan işçilerin yarıya yakını, birer birer Çelik-İş sendikasına üye oldu. Yeni sözleşme dönemine kadar % 51 çoğunluğu elde edemeyen Çelik-İş, işçileri toplu sözleşmesiz bırakmamak gereğini ileri sürerek işyerinden çekildi. Böylece yeni sendikaları tarafından da sahiplenilmeyen işçiler, ikibuçuk ay gibi bir sürede istifa ettikleri sendikaya geri döndüler.

AKSA ve AK-KİM'deki gelişmeler ise biraz daha geriye gidiyor. Bu işyerlerinde çok uzun bir süredir örgütlü olan Petrol-İş sendikasının 1983 yılındaki Yalova şube kongresinde yönetime gelen Yüksel Yılmaz ve ekibinin ilk işi, AKSA işvereni ile birlikte oluşturduğu işbirliği çerçevesinde kendisine muhalif olan ilerici işçilerin işten atılması oldu. 83'ten bu yana yedi yıllık bir süre içinde 300'ü aşkın işçinin işten atılması, diğerleri üzerinde de işten atılma tehdidinin sürekli kılınması ile sağlanan bürokratik despotizm uzun süre etkisini gösterdi. Ancak bu baskının yarattığı işsel tepki de yavaş yavaş kendisini ördü. 1989 yılı ek zam görüşmelerinin, işçilerin istemleri dışında bir sonuca bağlanması, ardından 89 Aralık ayında işyeri baş temsilcisi ve vardiya temsilcilerinin şube yönetimi tarafından görevden alınması ve onların yerine şube yönetimine yakın kişilerin atanması bardağı taşıran damlalar oldu. İşçilerin işyeri temsilcilerinin kendileri tarafından yeniden seçilmesi temelinde yürütülen genel merkez düzeyindeki tüm girişimlerinin sonuçsuz kalması mücadelenin boyutunu değiştirdi. Petrol-İş genel merkezinin, işçilerin sesine kulak verme yerine şube yönetiminden yana tavır alması ve bu tavrında ısrarlı olması üzerine alınan bir kararla AKSA ve AK-KİM işçileri Petrol-İş sendikasıyla istifa kararı aldılar. 22 Ocak günü 614 AKSA işçisinin 550'si, 81 AK-KİM işçisinin de 78'i, 24 saat gibi çok kısa bir süre içinde Petrol-İş sendikasıyla istifa ederek, bağımsız Laspetkim-İş sendikasına üye oldular.

Ancak, 2821 ve 2822 sayılı yasaların işçi iradesine koyduğu ipotek nedeniyle bu işyerlerinde toplu iş sözleşmesi yapma yetkisinin hâlâ Petrol-İş sendikasına ait olması nedeniyle ortaya çıkan sorunun aşılması için de işçiler değişik eylemlere başvurdular. İşçiler 1 Mart'tan başlamak üzere dönüşümlü olarak açlık grevlerine başladılar. Kapalı salon toplantıları, basın kampanyaları, işçi eşlerinin sendika merkezlerini ziyaretleri vb. eylemler ile istifa ettikleri sendikalarının, yasaların ardına saklanmaya çalışan yüzünü de teşhir ettiler.

Sonunda bütün bu çabalar sonuç verdi ve Petrol-İş sendikası, tabanının olmadığı yerde toplu sözleşme yapmayacağını belirterek sahneden çekildi.

Bölge işyerlerindeki bu gelişmelerin ortak özelliği, işçilerin kendiliğinden mücadeleleri ile sendika bürokrasisine karşı savaşmaları oldu. İşçilerin sınıf bilincinden yoksun bulunmaları, hattâ harekete öncülük eden işçilerin de sınıf bilincinden yoksun olmaları önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Ne var ki, diyalektik bir etkileşim olarak yaşanan bu hareketlilik sonucunda işçi sınıfının üretimden gelen gücünü olmasa da, birlikte mücadelenin gücünü ve sonuç alıcılığını kendilerine ve sermayeye gösterdiler; bu eylemlilikleri kendilerinde sınıf bilincinin tohumlarını attı.

Yine de siyasal bilinç eksikliği gelişmeler boyunca kendini önemli ölçüde hissettirdi. Özellikle AKSA-AKKİM işçileri Petrol-İş bürokrasisine (ya da şube başkanının ağalık düzenine) karşı mücadelelerinde, sendika ağalığı kurumunun oluşmasında sermayenin önemli payını gözardı ettiler. Böylece işçiler mücadelelerinde üretimden gelen güçlerini ortaya koymadılar. Yeni sendikaya kabul edilmemeleri gibi yanlış bir istemi de gündeme getirdiler.

Bölgedeki işçilerin mücadeleleri, uzun vadeli bir sendikal mücadele perspektifi oluşturmadı. Bunun böyle olması, hareketin kendiliğindenliğinin doğal sonucu olsa gerek. İşçilerin sendikal sorunlara (sendika bürokrasisi, sendikal demokrasinin işlemeyişi vb.) karşı, sendika içinde mücadele yerine istifa yolunu seçmeleri, bir anlamda kolaycılık ve mücadeleden kaçış olarak nitelenebilir. Gerek AKSA gerekse Asil-Çelik'te, sendika bürokrasisine karşı, olağanüstü kongre vb. mücadele araçları da denenebilirdi. Sorunların sınırı, sadece bir sendika bürokrasisine karşı, o sendikadan istifa ederek başka bir sendikaya geçmek, yeni tercih edilen sendika ile toplu sözleşme yapmak olarak sınırlandırıldı. Sendika bürokrasisi-sermaye ilişkisi tam olarak yakalanamadı. Oysa benzer sorunların yeni tercih edilen sendikada da ortaya çıkmayacağını kim ve ne garanti edebilir?

Yeri gelmişken tüm bu gelişmeler karşısında kimi sosyalist basının takındığı tavra da değinmek gerek. İşçilerin bu kendiliğinden eylemlerinin yarattığı önderlik boşluğu, fabrika birimlerinde kitle çalışması ve yerel sorunlara uzak sosyalist dergilerin "öğretmen" edalı tavırları ile kapatılmaya çalışıldı. İşçilerin itibar etmediği dışardan gelen bu yaklaşım, sosyalist dergilerde bu kendiliğinden hareketin gerçek boyutlarının abartılması sonucunu doğurdu.

Aksa ve Asil-Çelik'teki hareketlilik, işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin önemini vurguladı.

Bizce bölgedeki hareketliliğin en olumlu sonucu, işçi sınıfının birlikte eyleminin öneminin ve zorunluluğunun kavranması yolu ile sınıf bilincinin artması, bu yolda işçilerin kendi güçlerini hissettirmesidir. Keza bu hareketin kendi yerel önderlerini yaratması da önemli bir kazanımdır.

TUSTAV

25 Nisan 1990

1 MAYIS'90 YOL GÖSTERİCİLİĞİN MİHENGİ

Zeki Öçal

İkinci paylaşım savaşını izleyen yirmi yıl, dünya kapitalizminin büyüme yıllarıydı. Bu mutluluk 1960'ların bitiminde sona erdi ve 1970'lerle birlikte kapitalist dünya ekonomisinin bütününi saran bir bunalım dönemi başladı. Ekonomik boyutuyla; büyüme oranlarının azalması, sınavı yatırımların gerilemesi, işsizliğin artması, enflasyon oranlarının ve dolayısıyla gerçek ücretlerin gerilemesi vb. türünden sıralanabilecek diğer olgularla kendini ortaya koyan bunalım; gerek ulusal gerekse uluslararası işbölümlerindeki yapısal dönüşüme tekabül eden bir siyasi istikrarsızlığı da doğurdu.

Kapitalist üretimin dünya çapında yeniden örgütlenmesi temelinde oluşturulan birikim modeli, bir yanda kapitalist dünyanın iç hegemonyasını, diğer yanda artı-değerin üretimine ve bölüşümüne ilişkin yeni (güncel olması anlamında yeni) ekonomik politikaların dayatılmasını gündeme getirdi.

Yeni uluslararası işbölümü, dünya çapında büyük politik ve toplumsal dönüşümlere yol açtı. Tüm dünyayı saran karşı-devrim dalgası tekel ülkelerin toplumsal-siyasal gelişmişlik düzeylerine göre askeri darbelerden (Şili-Yunanistan, Türkiye vb.), seçim yoluyla gelen ve görece burjuva demokratik kurumları saklı tutarak radikal politik dönüşümleri hedefleyen sağ hükümetlere (ABD'de Reagan-Bush, İngiltere'de Thatcher, F. Almanya'da Kohl, Fransa, Hollanda, Danimarka ve diğerleri) kadar değişik yapılar oluşturdu.

Uluslararası sermayenin özellikle bağımlı ülkelere dayattığı politikaların uygulanabilmesinin ön koşulu, işçi sınıfının örgütsel ve politik etkinliğinin kınılmasıdır. Nitekim 12 Eylül yönetiminin ilk iş olarak DISK'in faaliyetlerini yasaklaması, mallarına el koyması, yöneticileri hakkında dava açması, sendikaların toplu sözleşme, kongre ve benzeri faaliyetlerinin yasaklanması, Sendikalar Yasası ile TİSGLK'da geriye giden düzenlemeler vb. uluslararası karşı-devrim saldırısının asıl muhatabının işçi sınıfı olduğunu gösteriyor. Bu saldırıdan, başta İngiliz ve Fransız proleteryası olmak üzere Avrupa işçi sınıfı da 80'lerin başında payını aldı.

Uluslararası karşı-devrimin dünya işçi sınıfına karşı sürdürdüğü saldırı başlıca üç cephede oldu. Ekonomik cephede, enflasyon, ücret politikaları, işsizliğin artışı gibi olgular, işçi sınıfının yaşam standardında büyük oranda geri gidişleri doğurdu. Politik cephede, işçi sınıfının örgütsel (sendikalar, partiler, dernekler) ve yasal (çalışma yasalarındaki geri gidişler) varlığına yönelik saldırılar hız kazandı. İdeolojik cephedeki saldırıyı özellikle iki ayrı süreç besledi. İşçi sınıfı partilerinin çağdaş kapitalizmin iç dinamiklerini kavrama ve buna karşı devrimci politikalar üretme konusundaki yetersizlikleri, diğer yanda sosyalist ülkelerde sosyalizmin pratiğine ilişkin yanlışların sosyalist teoriye fatura edilmesi ve kapitalizmin "bin kocadan arta kalan bakire" misali "erdemlerinin" övgüsü temelinde yoğun anti-komünizm salvosu, burjuva ideolojisine görece bir egemenlik sağladı.

İşçi sınıfı örgütlerinin ideolojik formasyondaki yetersizlikleri, proleter ideolojinin yerini burjuva ideolojisinin değişik biçimlerinin alması sonucunu doğurdu. Sınıf hareketinde ekonomist, sendikalist eğilimler ağırlık kazanmaya başladı. Kitlelerin, içine yuvarlandığı ideolojik kaos, yeni bardaklar içinde eski şarapların sunulduğu bir ideolojik şölene dönüştü. İdeolojik ve politik olarak yüzyıl önce defteri dürülmüş olan anarşizm, altın çağ ütopyasından umudunu kesmiş bezgin küçükburjuvazinin siğ dünyasında demagojik karakterli femi-

nist, ekolojist vb. kimliklerle yeniden vücut buldu.

Burjuva ideolojisinin politik düzeydeki etkisi ise sosyaldemokrasinin damgasını taşır. Özellikle işçi aristokrasisi aracılığı ile sendikalarda etkinliğini artıran sosyaldemokrasi sınıfı politikasızlaştırma politikası ile işçi sınıfını sermayenin kuyruğuna bağladı. Bu etki sadece kitlelerin günlük politik perspektifleri ile sınırlı kalmadı, işçi sınıfı partilerine de yansıdı. Uluslararası karşı-devrim dalgası KP'leri de sarstı. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı partileri, programları ile birlikte adlarını da değiştirdiler. Sınıf işbirliği temelinde "sınıflarüstü" problemlerde odaklaşan politikalar ürettiler. Sosyalist ülkelerde sosyalist kuruluşun öncüsü durumunda olan partiler, inşa sürecinin devasa problemlerinin çözümünü sosyalizm içinde aramak yerine piyasa ekonomisi cangalında geriye kaymaya başladılar.

Ortaya çıkan bu tablo karşısında, uluslararası işçi sınıfının tarihsel misyonuna duyulan inanç, tükenmiş ideologun ruhsal dünyasında "elveda proletarya" çılgınlıklarına dönüşse de, son sözü söyleyecek olan, şu an neyi ereklelediği değil tarihsel olarak neyi yapmak zorunda olduğu önemli olan çağdaş proletaryadır.

Uluslararası ve ulusal ölçekte yukardaki gibi özetlenebilecek bir genellemenin uzantısında, 1 Mayıs'90'da, işçi sınıfı ve emekçiler, yeni bir uyanış içindedir. 1 Mayıs'90, bu anlamda, kitlelerin sosyal hareketliliğine yol göstericiliğin bir mihengi niteliğindedir.

Uluslararası tekkelci sermaye ağına bağımlı Türkiye, ABD, AT ve Japon sermayesinin kuşatması altındadır. Bu kuşatma 12 Eylül ile iyice pekiştirilmiştir. DTK'nin çıkarları, işçi ve emekçilerin demokratik ve siyasi taleplerinin baskı altında tutulmasıyla ancak ayakta kalacağından, 1 Mayıs'90, emek/sermaye açısından önemli bir dönüm noktası niteliğindedir. Emek cephesi, tarihsel haklılığıyla 1 Mayıs'90'da taleplerini dile getirirken, sermaye cephesi baskıcı ve terörcü kimliğinden geri adım atacaktır mıdır?

Sosyalistler iyimser bir yaklaşımla, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde işçi ve emekçilerin yanında yol gösterici olacaktır.

17 Nisan 1990

ÖNCÜ KİTABEVİ YAYINLARI

☐ Marx - Engels Lenin - Stalin	: KADIN VE MARKSİZM	8000
☐ Nikolay Todorov	: BULGARİSTAN TARİHİ	4000
☐ V. Kelle - M. Kovalson	: TARİHSEL MADDECİLİK MARKSİST TOPLUM KURAMININ ANA ÇİZGİLERİ	12000
☐ Bülent Tanör	: SİYASİ DÜŞÜNCE HÜRRİYETİ VE 1961 ANA- YASASI	8000
☐ Dr. Serol Teber	: DOĞANIN İNSANLAŞMASI	12000
☐ Jack London	: DEMİR ÖKÇE	9000
☐ Mehmet Aydın	: İŞİĞİN KAVGASI	2500
☐ Henri Lefebvre	: MARX'IN SOSYOLOJİSİ	8000
Dağıtımını Yaptığımız	:	
☐ Talat Turhan	: BOMBA DAVASI - SAVUNMA 1	8000
☐ Talat Turhan	: BOMBA DAVASI - SAVUNMA 2	12000

Öncü Kitabevi Yayınları Babıali Cad. No:8 Cağaloğlu - İstanbul
Tlf: 526 55 13

1 MAYIS'90'IN TEKRAR İSPATLADIĞI GERÇEK!

Halid Özkul

1 Mayıs'ın 100. yılında Türkiye burjuvazisi yine kan akıtmaktan çekinmedi. Mayıs 1969 ve 1977'lerin asıl sorumlularının hangi kafa yapısının olduğunu görmeyen körlere, çağdışı kafanın burjuvazinin omuzları üzerinde yükseldiğini göstermesine rağmen, ertesi gün burjuva yayın organları ikiyüzlülüklerini teşhir etmişlerdir. Örneğin; Hürriyet gazetesi tavrı ile Çetin Emeç'in katlinin kimler tarafından ve ne için yapıldığını da bu somut örneği ile sergilemiştir. Körlere çok yazık: Gerek resmi hükümet bildirimlerinde, gerekse de gayri-resmi burjuva ideologlarının açıklamalarında görüldüğü gibi, işçi sınıfının çocukları suçlu ilan edilmiş, işlenen cinayete teşebbüs eylemi dahi katiller tarafından utanmadan maktûlün üstüne yüklenmiş, böylece "yavuz hırsızlar" 1 Mayıs'ın "işçi ve emeğin bayramı" niteliğini gözlerden saklamak istemişlerdir. Hattâ olaylara karışan işçilerin varlığını "özellik"le saklamak gayretine düşmüşlerdir. Doğaldır ki, burjuvazi ve onun devletinin baskı aygıtı, işçilere ve onun sınıf ideolojisine en azgın-salyalı saldırılarını yapacaklardır. Bu günümüzün dünyasındaki genel karşı-devrimci saldırıdan da asla soyutlanarak düşünülmemelidir. Dünya devrimci hareketi bir med-cezir olayı yaşamaktadır, hem de bugüne kadar pek az görülmüş şiddeti ile; 1870,1905,1917 (Avrupa'da) sonralarında yaşanandan çok daha kapsamlı ve anlamlı olarak. Türkiye'nin işbirlikçi burjuvazisi, emperyalizmin yakın-doğu'daki en zayıf halkası olan Türkiye'de, proleter devrimci solun bütün örgütsüzlüğüne ve bundan doğan zayıflığına rağmen, işçi sınıfının devrimci bir kıpırdanmasından bile korktuğunu açıkça belli ederek saldırmıştır; ama bundan gocunacak olan yalnız "uzlaşmacı-kuyrukçular"dır, çünkü bu burjuvazinin doğal sınıfsal tepkisidir. Başka bir davranış bekleyenler tarih içinde hep yanlışlardır, yanlışlardır. Emek-sermaye uzlaşmaz karşıtlığının yansımasıdır bu, bunu kavrayamamış olanların tepkisi elbette "polisin sertliği tahminimizden fazlaydı" şeklinde olacaktır; ama bu mantık ile Papaz Gapon'un işçileri, işçi sınıfının kurmayından koparak sürükleyen mantığı arasında hiçbir fark yoktur...

1 Mayıs'da işçi sınıfının en genç çocukları ile onun doğal müttefiki olan emekçi insanların çocukları bütün tecrübesizliklerine rağmen, yine yetingen, yetkin, özverili devrimci ahlâklarının iradesi ile büyük bir duygu ve coşku seli ile adeta bir kahramanlık gösterisi içinde kendilerini faşistlerin "ateş"ine atmakdan çekinmediler. Fabrikalarda halay çeken işçiler ile sokaklarda kanlarını döken çocukları arasına burjuva ideologları ne kadar set çekmeye çalışırlarsa çalışsınlar, ne sokaklarda döğüşen genç kol ve fikir emekçilerinin kavgası ne de işçi sınıfının tezgaah başındaki ya da fabrika alanındaki eylemi birbirlerinden asla soyutlanamaz. Tarihin maddeci diyalektiği bunu ispatlamıştır. Meydanlarda vuruşmak yürek sorunudur!..

Yaşanan olayların gerçeğinde ve yukarıda çok kısa olarak özetlemeye çalıştığımız bilgilerin ışığında, ayaklarımızı yere basarak, 1 Mayıs 1991'e daha şimdiden ciddi-ciddi hazırlanmak zorundayız. Olabilirlikleri zorunluluğa dönüştürmek ciddi-disiplinli faaliyeti gerektirir. Bu da yaşamı üretmektir. Bu sınıf mücadelesi sorunudur. 1 Mayıs, 1890'da sırf "bayram" olsun diye bir "ilke" halinde yaşama geçirilmemiştir. Dünya proletaryasının bir parçası olan Amerikan işçi sınıfının kanları ile tarihe mal edilmiş, sınıf mücadelesinin bir noktası olan proleter devrimci bir ilkedir bu. İlkelerin yaşatılması/uygulanması/başarıya ulaştırılması ise bir eylem biçimidir. Eylemlerin yaşama geçirilmesi ise bir kurmaylık sorunu-

dur. Dağınık ve kurmayıs ordular bütün kahramanlıklarına rağmen yenilgiye mahkumdurlar. Eğer işçi sınıfının, emekçi ordusunun kurmayı, yani, Proleter Devrimci Partisi yok ise, işçi sınıfı burjuvazinin kuyruğundaki beyaz-yakalı sendikacı asalaklarının elinden yakasını asla kurtaramaz. Böylece emeğin kurtuluşu olan nihai hedefe ise, ekonomik mücadelinin siyasal mücadeleye dönüştürülememesi sonucu, asla varılamaz. Proletaryanın kurmaylığı bir akıl/ bilgi/ bilinç ve bundan tezahür eden bilinçli eylem (praxis) sorunudur!..

Türkiye halkının iktisadi/ siyasi/ toplumsal/ tarihsel olayları, hep artuk *bıkırtırcasına* yazıp-söylediğimiz gibi kurmaylık sorununu bir *acil* görev olarak önümüze koymuştur. 1 Mayıs 1990 ise, kurmayısızlıktan doğan sonuçların sadece bir örneğidir; ne ilktir, ne de son olacaktır, eğer bu kurmayısızlık sürdüğü sürece... Marksist (Leninist) partizan akıl, bilgi, bilincimizin belli bir *disiplin* içinde; NEDEN-NİÇİN HAKLI olduğumuzu ve NASIL YAPILMALI tasavvurumuzu (program) netleştirecek somut delili, ancak Proletaryanın Devrimci Partisi'dir, gerisi boş ve beyhudedir... Bu uğurda somut davranışlar yerine, soyut tartışmaları tercih edenler ya da bu tartışmalardan bir sonuç çıkacağını umud edenler, yarın tarih önünde sorumlu olacaklardır. Bunu söyledik, söylüyoruz, söylüyeceğiz. Ancak bundan sonra daha çok yaratıcı/iş yaparak, daha az konuşarak. Bir devrimcinin söylediği gibi: "Partisi olanın ordusu da olur, ama partisiz olmayanın ordusu olsa bile yok olur"!..

2. Mayıs. 1990

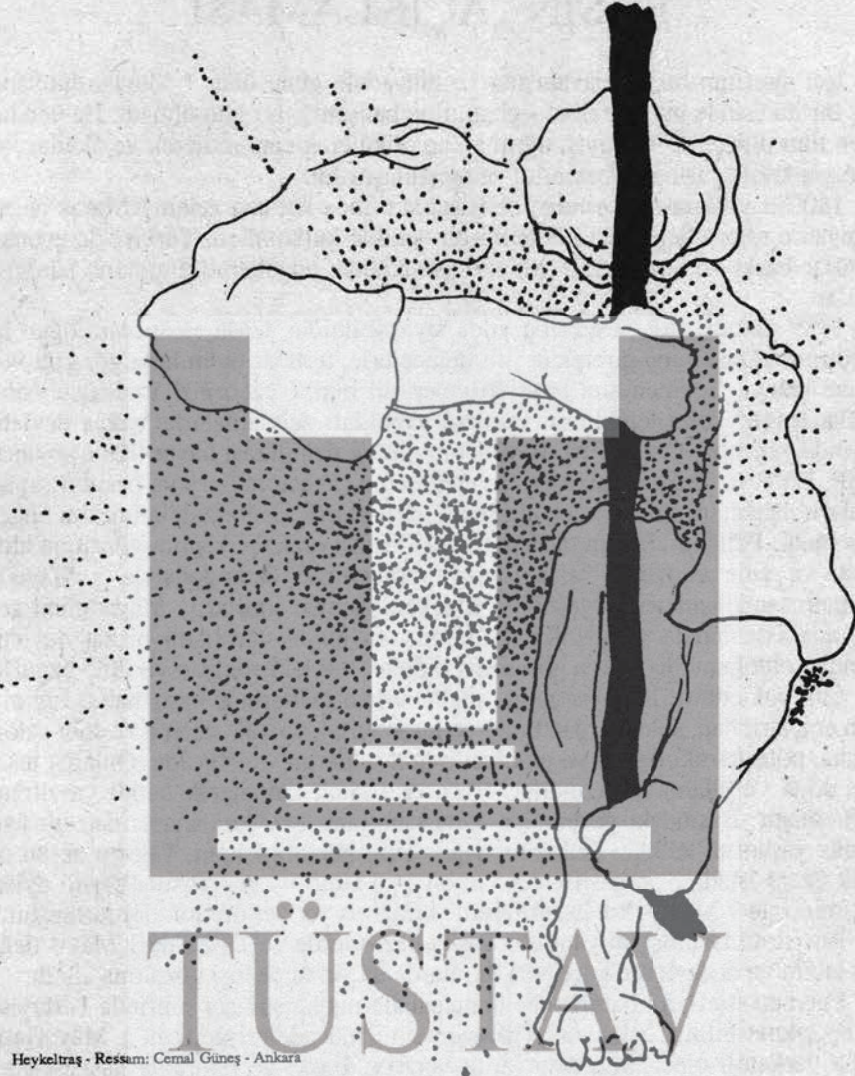
SORUN ÇALIŞANLARINA

Bu 1 Mayıs'da ben en yeni giysilerimi giyeceğim
"bahçe"ye çıkıp
gökyüzünün bütün renklerini toplayacağım
sizin için

Bu 1 Mayıs'ta ben
sokaklardan gelen seslerinize kulak kesileceğim

Bu 1 Mayıs'ta ben yemin ediyorum
yemin ediyorum inanın
aklıma gelen ilk işçi sevgilimin
dudaklarından asacağım kendimi

Fehmi Uzal
Aydın E Tipi Cezaevi

Heykeltıraş - Ressam: Cemal Güneş - Ankara

TÜSTAV

MAYIS '90

Yaz sıcaklığına dönüştü nisan yağmuru
Toprağa, bedene yerleşti sıcak
Deniş dalgalandı, güneş kıvandı
Özlemler yürüdü ormana doğru...

Semih Dinç
Gaziantep Özel Tıp Cezaevi

BASIN AÇIKLAMASI

İşçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, dünyanın hiç bir ülkesinde burjuvazinin işçi sınıfına bahsettiği bir gün olmadı. Hemen hemen tüm ülkelerde 1 Mayıs, uğruna kan dökülerek can verilerek ve alanlar işçi kanıyla kızışlaştırılarak kazanıldı ve meşrulaştırıldı.

1800'lü yılların sonlarından beri işçi sınıfınca kutlana gelen 1 Mayıs bugün dünyanın tüm ülkelerinde görkemli bir şekilde kutlanırken, Türkiye'de egemen sınıflar baskı ve terörlerle 1 Mayıs'ı yasaklama, engelleme tutumunu sürdürüyorlar.

1989 yılında olduğu gibi bu yılda siyasal iktidar 1 Mayıs öncesi yoğun bir sindirme uğraşı içine girerek çeşitli demeçlerle, terörist tutumlarla gözdağı vermeye çalıştı. Egemen sınıfların sözcülerinin bütün 'ezeceğiz' 'kıracağız' 'silah kullanacağız' yollu tehditlerin yanısıra yaptıkları açıklamalarla açıkça devletin safında yer tutan gerici Türk-İş yönetiminin ve demokrasi havariliğine soyunan SHP, DYP vd. burjuva partilerinin engelleme çabası ve burjuva basının saptırmaları, işçi sınıfının ve emekçilerin yığınsal olarak alanlara dökülmesini engelleyemedi. Polis tarafından daha 1 Mayıs öncesi yüzlerce kişinin gözaltına alınması ve yine günlerdir "anarşi-terör, -bölücülük" demogojisiyle 1 Mayıs'ın kutlanmasına 'izin' vermeyeceğini söyleyen egemen sınıflar, 1 Mayıs günü geldiğinde İstanbul'da sergiledikleri tutumla en büyük teröristin bizzat devletin kendisi olduğunu da açıkça göstermiş oldular. Öyleki sokakta yürüme özgürlüğü dahi yok edildi. 1 Mayıs günü sabahın erken saatlerinde başlamak üzere ulaşım araçlarından, sokaklardan binlerce insan tartaklanarak sinema ve spor salonlarına, polis karakollarına ve emniyet müdürlüklerine dolduruldu. Onlarca insan taş, sopa ve silahla yaralandılar. Burjuvazi silah kullanarak kendi yasallığını çığnemiştir. Basındaki görüntüler bunu kanıtlamıştır. Yaralananlardan bir kaç henüz yaşamsal tehlikeyi atlattmış değil. Tüm bunlara karşın, Taksim eksen olmak üzere İstanbul'un çeşitli semtlerinde işçi sınıfı ve sosyalistler çeşitli eylem biçimleriyle 1 Mayıs'ı bütün birimlerde kutlamış yer yer üretimi durdurmuştur.

Bu yıl da İstanbul'un yanı sıra başka bazı illerde ve "Doğu"da 1 Mayıs değişik biçim ve düzeylerde kutlandı. Buralarda da yüzlerce kişi gözaltına alındı.

Egemen sınıfların bütün engelleme çabalarına karşın işçi sınıfında 1 Mayıs'a sahip çıkma bilinci geliyor. Yükselen sınıf mücadelesi gelecek 1 Mayıs'ların daha görkemli olacağını ip uçlarını veriyor. Baskı ve terörüyle gaspedilen 1 Mayıs ve 1 Mayıs Alanı'nın geri alınacağını gösteriyor.

Gerek 1 Mayıs öncesi gerekse 1 Mayıs günü estirilen devlet terörüyle binlerce işçi ve devrimcinin gözaltına alınmasını şiddetle kınıyoruz.

Gözaltına alınanlar derhal serbest bırakılmalıdır.

1 Mayıs 90 kararlılığı sürüyor, sürdüreceğiz.

2 Mayıs 1990

Çağdaş Yol-Deng- Devrimci Mücadele-Emek- Emegın Bayrağı- Hedef- İktidar Yolu, İşçilerin Sesi, İşçinin Gazetesi, Kıvılcım, Kömün, Medya Güneşi, Sorun, Sosyalizm, Siyaset, Sosyalist Atak, Toplumsal Kurtuluş, Yeni Çözüm, Yeni Demokrasi, Yeni Öncü, Zafere Doğru.

OKURLARA ÇAĞRI

Sosyalist Dergiler, devlet tekelci kapitalizmi (DTK)'nin kuşatması altında işlevsel olmanın kavgasını veriyor. Hukuki, cezai, idari, mali baskı ve tehditlere her gün bir yenisi ekleniyor.

DTK, Sosyalist Dergilerin nisbeten de olsa, işlevsel olacağının bilincindedir. Bu nedenle de "yeni" baskı ve tehditler geliştiriliyor: "Tahrir-i Şükûn Kanunu" niteliğindeki KHK'lerle "denetim" kurmak istiyor.

DTK'nin bu niyeti karşısında "demokrat" olması gerekenler bile sinmiş, oto sansüre başvurmuştur. Sosyalist Dergi ve kitapları basmaya aday matbaa bulunması bile bir hayli güçleşmiştir.

SORUN BSD, tekellerin, holdinglerin matbaasında dizilip basılmayan ve de dağıtılmayan tek organdır. Sosyalistler kendi örgütlü güçleriyle ciddi kurumlar yaratmalıdır. Devrimciliğimiz bu çerçevede sınanacaktır. Burjuva baskıları karşısında, kadroları ve sempatizanları yanıltmayalım. Sosyalistler, kapitalist ilişkiler ağında bile, ciddi kurumlaşmaları denemelidir. Ulaşılabilen, imkân dahilinde olan bütün yol, yöntem ve araçları seferber ederek işlevsel olmaya çalışılmalıdır.

SORUN BSD, okurlara seslenirken yakınmamaktadır. Kendi dağıtımını kendi gücüyle yapmakta, bunu güçlendirmeye çalışmaktadır.

Konuyu Dergi ve kitaplarımızda sıkça işlediğimizden tekrarını doğru bulmuyoruz. Sosyalistlerin birlikte yapacağı çok şeyler olduğuna inanıyoruz.

Okurlarımızı, Sosyalist Dergileri sahiplenmeye, okur-dergi ilişkilerini yetkinleştirmeye, bir okuru iki, iki okuru üçe çıkarmaya, bu ağı geliştirip güçlü kılmaya çağırıyoruz. ●

DTK'nin baskısı karşısında kendi başının çaresine bakmaya çalışan Dergileri yalnız bırakmayınız. Tek güvencemiz bilinçli okurlardır.

Okur ilişkileri ilkeli ve canlı kıldıkça, özveri ve dayanışma duyguları hareketlendikçe, baskı ve sindirme politikaları açığa vurulacak ve aşılabacaktır.

SORUN BSD Çalışanları, yalnız olmadığının bilincindedir.

Birlikteliğin gereğini yerine getirecek dost okurlarımızın varlığından haberiyyiz. Okurlarımızı konu üzerinde yeniden düşünmeye, ilişkilerini daha titiz tutmaya ve dayanışmaya çağırıyoruz.

SORUN BSD

CEZAEVİNDEN 1 MAYIS'90'A KUTLAMA

"Birlik... Mücadele... Dayanışma..."

Aydın- 1 Mayıs 1990

Dünya çapında önemli değişme ve gelişmelerin yaşandığı günümüzde bu üç sözcük, sözcük anlamlarını her zamankinden daha bir aşıyor.

Bir yandan yıkılan yapıların dünya ekonomi politliğinde yolaçtığı aleyhte durum, diğer yandan bu durumdan türeyen prestij kaybının yolaçtığı bulanıklığın emek cephesini dünya çapında olumsuz koşullara ittiği bir gerçeklik.

Buna karşın, çelişkinin bu yanının ağır basıyor olmasının ancak geçici olabileceği ve kendisini değiştirecek dinamikleri-zorlu süreçlerden geçmek pahasına-belki eskisinden daha yoğun yaratabilecek olması bizlerin umutlu ve kararlı olmasına yetiyor... Boşa sevinmesin... Küllerimizi havaya savuracakları günlerin tatlı hayaline dalmasin emperyalistler ve gericiler...

Paris Komünü de yıkılmıştı... Ama işçi ve emekçi sınıflar "Birlik, Mücadele ve Dayanışma"yı daha bilinçle, daha örgütlüce yükseltmeyi bildiler... Çünkü yaşamın diyalektiğinden alıyorlardı güçlerini.

Evet, günümüzde duvarlar yıkılıyor... Böylesi duvarlar örme gereği duymadan, yönetenler ile kendileri arasında duvarlar örülmesine müsaade etmeden emek dünyası yine ayakları üzerine dikilip şahlanacak ve bütün insanlığa elini uzatacak...

Sevgi ve dostlukla sizleri kutluyor, kucaklıyoruz.

Esen kalın...

(Görölmüşür! "Damgası" ve imzalarıyla...)

Orhan Ocak

Kemal Pala

Fatih Ayran

Hüseyin Özpınar

Murat Tıkıroğlu

Selim Erhan

Süleyman Selen

Erol Karabulut

Mustafa Kahya

Nuri Ödemiş

Erdem Keçer

Hüseyin Aktaş

Şahap Güler

Orhan Türüdü

Musa Erdem

Nihat Övet

Vedat Övet

TÜSTAV

SORUN BSD Çalışanlarına,

Çanakkale - 1 Mayıs 1990

Gelecek bayramlarımızı hep birlikte, özgürce meydanlarda, sokaklarda kutlayabilme dileği ile, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz...

(Görölmüşür! "Damgası" ve imzalarıyla...)

Ali Alfath

İsmail Tümay

Özcan Kahveci

Mehmet Soyeker

Mustafa Uysal

Özcan Doğan

Davut Çaylan

Mete Tetik

Mehmet Yılmaz

Fahrettin Fakı

Oktay Alat

M. Ali Haran

Ferhat Aksoy

Vedat Coşkun

Hasan Avcı

Selim Altaş

Nazım Bilacı

Adalet Güven

Vedat Uçak

Ertan Yıldırım

Necati Kuzu

Namık K. Başbay

Veli Mucur

Fevzi Tepe

Naim Altuntaş

Hasan Çekli

Hanefi Kılıç

Ahmet Mansız

Nuri Salman

Veli Biçer

Mustafa Çınar

Hayati Özkan

Nazmi Ateş

Mustafa Böbrek

TEHLİKELİ BİR KONJONKTÜRE DOĞRU

Coşkun Adalı

Ocak ayı sonunda kaleme aldığımız ve SORUN BSD'nin Mart sayısında yayınlanan 'Gorbaçov Dönemi Sona Erdi' başlıklı yazımız daha postadayken ortaya çıkan ve bugüne dek sürüp giden gelişmeler, *ne yazık ki* yazdıklarımızı virgülüne kadar doğruluyor.

Azerbaycan'a ocak ayında yapılan askeri müdahaleden sonra, Tacikistan'da da karışıklıklar çıktı. Böylece sorunsuz cumhuriyet kalmadı. Merkezkaç savrulma derinleşti. SSCB'nin hukuksal ve teritoryal birliği çok ciddi bir biçimde sarsılıyor. Litvanya bağımsızlığını ilan etti, emperyalist ülkelerden kendisini tanımalarını istedi. Kızıl Ordu, Litvanya'da da askeri güç yoğunlaştırmasına gidiyor. Estonya KP de SBKP'den bağımsızlığını ilan etti.

Şubat başında toplanan SBKP MK plenumu, Gorbaçov'un sunduğu platform taslağını onayladı. Bu platform 28. Kongre'de kesinleşecek. Bir bütün olarak ele alındığında bu platform, sıradan bir sosyaldemokrat partinin platformudur. Çoktandır fiilen terkedilmiş bulunan sınıf bakış açısı, bu belgede artık resmen de terkedildi: "İşçi sınıfının ve tüm emekçi halkın konumlarına bağlı kalırken (Bu son derece anlamsız sözler, bir incir yaprağı işlevini bile göremiyor- C.A.), ulusal ve evrensel insan değerlerine karşı çıkan basitleştirilmiş sınıf bakış açısını terkediyoruz." (Platform, Giriş bölümü). Buradaki "basitleştirilmiş" sözcüğü de, işçi sınıfını fazla kızdırmamak için eklenmiş, marksist teoride kesinlikle yeri olmayan bir sıfattır. Bu platformun kabulüyle Birinci Gorbaçov dönemi resmen noktalandı.

Plenum, kapitalist mülkiyetin gelişimine kapıya açtı, parlamentarizmi övdü ve başkanlık sistemine dayalı bir yeni rejim önerdi. Plenumun ardından toplanan Yüce Sovyet, özel mülkiyeti geri getiren yasayı *geneltile* kabul etti.

Gorbaçov'un getirdiği MK Platformunun partiyle ilgili her önerisi SBKP'nin likidasyonu yönündedir. Bu platform, partinin merkezi yapısını iyice zayıflatarak, SBKP içinde hizip örgütlenmelerini serbest bırakarak burjuva çoğulculuğa geçişi öngörüyor. Belge, açıkça hiziplere özgürlük istiyor. Zaten, "Demokratik Platform" gibi bir takım hizip örgütlenmeleri şu anda fiilen var. Mart ayında toplanan Halk Temsilcileri Kongresi'nde Gorbaçov kendisini başkan seçtirdi. Elinde olağanüstü geniş yetkiler topladı. Başkanlık rejimine geçiş başladı. Beş yıl sonra başkan halkoylamasıyla seçilecek. Böylece Gorbaçov kendine "Perestroika II" için beş yıllık bir süre tanımış oluyor. Bu aynı zamanda kapitalizme geri dönüş takvimidir. Bu süreç kapitalizmin toplumsal tabanını oluşturabileceğini düşünüyor ve bu tabana dayanarak yeniden başkan seçileceğini hesaplıyor.

Gorbaçov, "Gerçek Perestroika ancak şimdi başlıyor" (5 Şubat 1990), dedi. Emperyalist basında da yeni açılan dönem, "Perestroika II" olarak nitelendirilmeye başlandı. Mart ayında atılan adımlar tarihsel adımlardır. Burjuvazi buna, sözde Ekim Devrimini anımsatmak için, Mart "Devrimi" diyor.

SBKP üst yönetimi sosyaldemokratlaşmıştır. Gorbaçov, 28. Kongreye kadar partinin Likidasyonunu tamamlamak istiyor. Bütün manevraları bu amaca hizmet veriyor. Yeni tüzük önerisini dikkatle takip edelim. Kongrede partiye isim değişikliği bile dayatılabilir. Kalmışsa, komünist yöneticiler yeni bir komünist partisi kurmaya yönelebilir, SBKP ismine sahip çıkabilir. Kongreye kadar giden süreç Gorbaçov'un lehine işlerse, ki öyle gözüküyor,

kendisinin Genel Sekreterlikten ayrılması bizler için hiç de sürpriz olmayacaktır. Elinde topladığı büyük yürütme gücünü kullanmak için artık parti bir ayak bağı.

Doğu Avrupa'da ise, emperyalizm için işler iyi gidiyor. Gorbaçov çizgisinin misyonunu tamamladığı bu ülkelerde artık iyice açığa çıktı. D. Almanya'da Gorbaçov çizgisinin reformcuları ancak % 16 oy alabildi. Emperyalist basın, "Eski komünistler beklenmedik ölçüde büyük bir seçim başarısı elde etti" şeklinde "kafa buldu." Macaristan'da da yeni-sosyaldemokratlar % 11'le yetinmek zorunda kaldı. Her iki ülkede de burjuvazinin kendi has kadroları aldı sazı eline. Diğer ülkelerdeki seçimler de çok farklı sonuçlar getirmeyecektir. Bulgaristan'daki gorbaçovcuların durumu şimdilik biraz daha iyi gözüküyor.

Doğu Avrupa'da iktidarın kaybedildiği artık seçimler yoluyla da tescil ediliyor. Yoksa seçimler yoluyla iktidar kaybedilmiş değil. Bu ülkelerde devletle parti özdeşliği vardı, partinin hızla zayıflaması devletin de parçalanmasını getirdi. Seçimler fiili bir durumun resmileşmesidir. Hele D. Almanya'da devlet resmen "eridi."

Karşı-devrimci dalga Moğolistan'ı bile etkisi altına aldı, orada da gidiş kötü. Dünya'nın öbür ucunda, emperyalizmin ağır baskısı ve binbirtürlü şantajı altında yapılan seçimleri Sandinistler kaybetti. İçinde gorbaçovcuların da yer aldığı, ABD destekli muhalefet başa geldi. Ama devlet hâlâ Sandinistler'in denetiminde, çünkü ABD'nin uşakları Doğu Avrupa'daki türden bir karşı-devrimci yığın hareketine dayanmıyorlar. Üstelik, son derece eşitsiz bir seçimde bile halkın % 40'ı Sandinistler'i destekliyor ve Sandinistler hâlâ en büyük politik güçtür. Küba'ya DİKKAT! ABD Kastro'yu "Karayıplerin Çavuşeskusu" ilan etti, emperyalizmin baskısı adım adım artıyor. Gorbaçovcular da bunlara çanak tutuyor. ABD'nin bir darbe hazırlığı içinde olduğu ve bu hazırlıkları son derece sinsi bir plana göre yürüttüğünü gösteren belirtiler artıyor: ABD'deki Kübalı karşı-devrimcilerin gerilla kamplarında yoğun bir hazırlık faaliyeti var, Küba'daki ABD deniz üssü zaten bugünler için var. ABD'nin zoruyla BM İnsan Hakları Komisyonu Küba'yı kınayan bir karar çıkardı. Böyle BM kararlarını hiç "takmayan" ABD neden şimdi buna ihtiyaç duyuyor? Bu kararı Polonya, Macaristan, Çekoslovakya ve Bulgaristan da onayladı, Kastro bu ülkeler için "ABD'yle birleştiler" dedi. İnsanın aklına ister istemez Romanya darbesinin kararlaştırıldığı Malta Konferansı geliyor. Bu arada Küba'ya yayın yapan lanet bir TV istasyonu kuruldu. Küba'ya yönelik yayın yapan diğer kanallardan farkı, bu lanet kanal direkt Küba devlet kanalına giriyor. Hatta, ABD, bir anti-Kastro darbeden sonrası için örgütsel hazırlıklara bile başladı. Ayrıca başka gelişmeler de var. Bir kaç ay önce ABD kongresinde, ABD adalet makamları tarafından hakkında kovuşturma açılan *herhangi bir yabancının, dünyanın neresinde olursa olsun*, ABD güvenlik güçlerince yakalanıp ABD'ye getirilmesini öneren bir tasarı kanunlaştı.

Uluslararası Hukuk'a büyük işlevler yükleyen yeni-sosyaldemokratların kulakları çınlasın. ABD Anayasa Mahkemesi'nin 28 Şubat 1990 tarihli kesinleşen kararına göre, ABD güvenlik güçleri, bundan böyle, herhangi bir hukuki belgeye bile gerek duymaksızın, dünyanın neresinde olursa olsun ABD toprakları dışında yaşayan ve ABD kanunlarını çiğnediği düşünülen bir yabancının evine baskın düzenleme, arama yapma, istediği belgelere el koyma ve bu kişiyi tutuklayıp ABD'ye getirme ve ABD mahkemelerine teslim etme yetkisine sahip oluyor¹. İnanılacak gibi değil, ama böyle. Efendim o kişinin yaşadığı ülkenin egemenlik hakkı nasıl çiğnenmiş, bakalım o kişinin işlediği düşünülen suç yaşadığı ülkede suçluymuş, bunlar ABD emperyalistleri için fasa fiso. ABD hukuk mukuk dinlemiyor. Görünüşe göre Noriega'yı yargılayabilmek için düşünülmüş bir kanun. Oysa önce gidiyor Panama'yı işgal ediyor, yüzlerce masum sivilin kanına giriyor, Noriega'yı tutukluyor, Panama devletine ait bir yığın resmi belgeye el koyuyor, ABD'ye götürüyor, bakıyor dünyada pek ses eden yok, tutuyor bu illegal eylemine "legal" bir çerçeve çiziyor. Bu tür eylemlere, ABD kamuoyunun sessiz kabulü bazında bir süreklilik hakkı elde etmiş oluyor. Yani Noriega son değil. Kimler, ya da özel olarak kim düşünüldüyör dersiniz. Kastro'nun varlığı bile ABD çıkarlarına aykırı, hele ABD yasalarını çiğnediğini kanıtlamaktan daha kolay bir iş yoktur herhalde. Ancak Küba'da, sosyalizme ve liderine inanmış bir halk ve 'Küba adasını batırırız, karşı-devrime teslim etmeyiz' diyen bir lider var. Kastro bu en zor saatinde sosyalizm bayrağını yükseltiyor, dünya devrimci güçlerinin Küba'yı savunmaları artık bir onur sorunudur. Şu anda enternasyonalist dayanışmaya dünyada en fazla ihtiyaç duyan ülke Küba'dır. Bu gerçek yavaş yavaş bilinçlere çıkıyor, sosyaldemokrat FKP'nin gençlik örgütü-

nün kongre raporunda *bile*, 'Küba'ya el sürdürtmeyeceğiz' deniyor².

Bazı arkadaşlarımız, 'Doğu Avrupa ülkelerinde işçi sınıfı son sözünü söylememiştir, bu nedenle "İktidar kaybedildi" saptaması henüz erkendir', diyorlar. Birçok sosyalistin de bu ve benzer görüşleri savunduğunu söyleyebiliriz. Bizce 'Doğu Avrupa ülkelerinde işçi sınıfı son sözünü söylememiştir' saptaması ile 'İktidar kaybedildi' saptamasını bu şekilde birbirine bağlamak metodolojik açıdan yanlıştır. Evet, son söz söylenmedi, ama işçi sınıfı henüz hiçbir ülkede son sözünü söylemedi. Kapitalizmin son mevzisi yıkılınca kadar son söz söylenmemiş olacak. Doğu Avrupa ülkeleri işçi sınıfı, sermayenin saldırısına paralel olarak, neleri yitirdiğini anlayacak, giderek artan bir biçimde devrimci yönde politize olacak, iktidara *yeniden* yönelecektir. Ancak bu yeni süreç, tabandan başlayacak bir süreçtir, üst yapı düzeyinde bir süreç değildir. Kaybedilmiş bir iktidarı *yeniden kazanma* sürecidir. Yani bugünkü verili durumda iktidar kaybedilmiştir. Yukarıdaki iki saptamayı, arkadaşlarımızın dediği gibi birbirine bağlarsak, iktidar ortada, iki sınıf arasında boşlukta duruyormuş gibi bir sonuç çıkar. Ki bu da nesnel duruma uymuyor. Nesnel durumu doğru algılayalım ki çözüm önerilerimiz de doğru olsun. Bugün artık 'Görünen köy kılavuz istemez' bile diyemiyoruz, çünkü 'köy meydanına' geldik.

Sovyetler Birliği'nde de karşı-devrim derinleşiyor, ama işçi sınıfı tabandan bastırmaya başladı. Sovyetler Birliği Doğu Avrupa ülkelerine benzemez. Kendi iç dinamikleriyle kurulmuş bir sosyalizm var, ilk sosyalist devrimi gerçekleştirmiş ve iki büyük tarihsel sınavdan geçmiş, kelimenin her anlamında 'büyük' bir işçi sınıfı var. Bu sınıfın engin bir politik deneyimi var. Bu yüzden karşı-devrim, sınıf içinde, kapitalizme gürtlütüsüz patırtısız bir şekilde geri dönüşü sağlayacak tabanı yaratamıyor. Evet, Sovyet işçi sınıfının gerçek gücü üst yapıya yansımıyor, tam anlamıyla örgütsel ifadesini bulamıyor. Ama bu sınıf var ve, Doğu Avrupa'dakilerin aksine, direniyor. Geçen temmuz ayından beri hem sendikal hem de siyasal düzeyde hareketlilik artıyor, Perestroika'nın ne anlama geldiği, giderek daha geniş kesimlerin bilincine çıkıyor. Önümüzdeki dönem keskin sınıf savaşlarına gebe. Gorbacov'un aceleside bu yüzdendir. Adeta yangından mal kaçırıyor. Üst yapıdaki dönüşümü bir an önce tamamlayabilmek için büyük riskler alıyor. Hergün partiye ve devlete yeni bir şey dayatıyor. Tarihsel önemi olan bu kadar çok kararın bu kadar hızlı bir şekilde alınabilmesi, Gorbacov çizgisinin toplumda güçlü bir taban bulmasından, ya da işçi sınıfının savaşı kaybetmesinden dolayı değildir. Kaderlerini Gorbacov çizgisine bağlamış, tümüyle sosyaldemokratlaşmış üst yönetimin Gorbacov'a verdiği destekten ve Sovyet işçi sınıfının bugünkü mahmurluğundan dolayıdır. Acele, gücü değil, korkuyu gösteriyor. Beş yıldır işlemeyen program, işçi sınıfının gözünde kendi kendini deşifre ediyor. Doğu Avrupa'da sosyalizmin çöküşünün de oynadığı bir rol var. Artık Sovyetler Birliği'nde, Perestroika kanalıyla kapitalizme hızlı geçiş yapma olasılığı zayıflamıştır. Ama kapitalizme politik taban yaratmaya da vakit yok artık. Üstü yavaş yavaş değiştirmek için altın demlenmesini beklemeye olanak kalmadı. Gorbacov, altın açamadığı karşı-devrimi üstten zorluyor. Gorbacov çizgisiyle devrimci çizgi arasında herhangi bir çizginin artık yaşama şansı kalmadı. Bu nedenle, devrimci çizgiyle pek alakaları olmayan eski oportünistler, aynen Gorbacov'un kendi devşirdiği kadrolar gibi, kaderlerini Gorbacov'a bağlamak zorunda kaldılar. İsteseler de istemeseler de, ağlasalar da ağlamasalar da Gorbacov'u desteklemek zorundadırlar. İlla deveyi güdecekler, bu diyardan gitmek hiç akıllarına gelmiyor. Bakıyorsun, MK Plenumunda üç gün boyunca Gorbacov'un getirdiği platformu eleştiriyorlar, sonra kalkıp oybirliğiyle (Kariyerist ve gerici Yeltsin hariç) o platformu kabul ediyorlar. Yüce Sovyet'te de öyle. Halk Temsilcileri Kongresi'nde de, Gorbacov'un başkanlığına oy vermeyenler, ya seçimi burjuva anlamda anti-demokratik bulanlar, ya da ayrılıkçı delegeler. "Komünistlerden" yine ses yok.

Gorbacov beş yılda karşı-devrimci bir erk yaratmayı başardı. Ancak çizgisine işçi sınıfı içinde geniş bir taban bulamadı, aksine kendisine ilk başta bir şans tanıyan tabanı da kaybetti. Bunun için, Sovyetler Birliği'ndeki sınıf güçleriyle, sosyalizm karşıtı güçlerin savaşını üst yapıdaki çarpık yansımalarla değil, devlet-sınıf arasındaki somut kavgalarda görmeliyiz. Ve yine bu nedenle, 'dünya burjuvazisi gorbacovcular eliyle Sovyetler Birliği'nde iktidarı ele geçirmiştir', diyemeyiz. Doğu Avrupa'daki gibi, işçi sınıfı teslim olmadı. Aksine kavgaya yeni başlıyor. Kapitalizme geçiş sürecinin giderek derinleşmesi, sosyalizmin adım

adım geriliyor olması bu kavgayı ancak kızıştırmaya yarayacaktır. Başka türlü olursa, yani sınıf iktidarını kavgasız verirse de üzülmeyiz. Demek ki o toplum henüz sosyalizme layık bir toplum değilmiş, deriz.

Sosyaldemokratlaşmış, böylece işçi sınıfına yabancılaşmış bir parti üst yönetimi bir uçta, kaynayan bir sınıf öbür uçta. Kavgayı bu bağlamda ele aldığımızda görürüz ki, yaklaşan SBKP Kongresi devrimci yönde bir atılım vadetmiyor. Daha çok bir cenaze törenine benziyor. Parti kendi likidasyonunun çerçevesini çizmeye hazırlanıyor. Gorbaçov uğursuz misyonunu tamamladığını bu cenaze töreninde dünyaya duyuracak. Politik işlevinin tanımı açısından artık o bambaşka bir insandır. Bundan böyle bambaşka bir konumdan politika yapmak zorundadır. Dünya burjuvazisinin çıkarlarını sosyaldemokrat konumlardan, Willy Brandt ile, Mitterand'la vs. aynı konumlardan savunmak durumundadır.

* * *

Dünyada bir bütün olarak sosyalizm geri devşiriliyor. Büyük sosyalist dalga geri çekiliyor. Bu yazımızın asıl amacı, büyük sosyalist dalganın çekilirken geride bıraktığı dünyayı anlamaya çalışmaktır.

Yaşayan sosyalizmin *nesnel* ve *tarihsel* olarak ne anlama geldiğini bugün daha iyi anlıyoruz. Sosyalist ülkeler, dünya işçi sınıfının kazandığı mevzilerdir. Burjuvazinin devletlerine karşı proletaryanın da devletleri vardır. Dünyada emekte artık, sermaye gibi, devlet düzeyinde, hattâ düne kadar devletler sistemi düzeyinde örgütlenmişti. Düne kadar, bu mevzilerin *salt* varlığı bile henüz devletleşmemiş proleter müfrezelerin ve anti-emperyalist güçlerin önünü açıyordu. Dünya gerici güçleriyle ilerici güçlerinin arasındaki savaşın çerçevesini çiziyor, gerici güçlerin manevra alanını daraltıyordu. Burada *nesnel* bir durumdan konuşuyoruz. Bunun dışında Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sosyalist sistemin örneğin anti-emperyalist güçlere verdiği ekonomik, politik, askersel ve moral destekten bahsetmiyoruz. Savaşan halkların sosyalist ülkelerin *nesnel* olarak elini güçlendirdiği de işin diğer yönü. Bu karşılıklı diyalektik etkileşim olgusunun *nesnelliliğini* tekrar tekrar vurgulayalım. Örneğin emperyalizm, bir ulusal kurtuluş hareketiyle ilgili politikasını saptarken, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist dünyanın gücünü hesaba katmak zorundaydı. O ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist ülkelerle organik bir ilişkisi olsun olmasın. Aynı şekilde, bir ulusal kurtuluş hareketinin başarısı emperyalizmin elini dünya çapında zayıflatıyor, sosyalizmin elini güçlendiriyordu.

Ekim Devrimiyle birlikte dünya, kapitalizmden komünizme geçiş çağına girdi. Bu geçiş sürecinin her anında, sermaye ile emek arasında *evrensel* bir denge vardır. Dünya çapındaki bu denge oynaktır, yine dünya çapında emek ve sermayenin karşılıklı güçlerine göre ileri bir noktada da kurulabilir, geri bir noktada da. Denge olgusunun kendisi ise sadece bu geçiş çağına ait, tarihsel anlamda geçici bir olgudur. Çünkü tarihin yürüyüşü ileriye doğrudur. Sermayenin bütün devletleri yokolduktan sonra, emek/sermaye ilişkisi de dünya çapında ve devletler düzeyinde çözülmüş olacaktır; devletler düzeyinde diyoruz, çünkü bütün ülkeler sosyalizme geçtikten sonra dahi, bir dizi ülkede kapitalist artıklar yaşayacaktır; burjuva bilincinin tümüyle tasfiyesi ise sosyalizmin maddi temellerinin derinleşmesiyle ilgilidir.

Ama o güne kadar bu denge, emek/sermaye dengesi, oynak kalacaktır. İleri gelip giden, ama hep geçici bir noktada kurulacaktır. Ancak bu geri kayışın *tarihsel* bir sınırlılığı vardır. Dünya hiçbir zaman 1917 Ekimi öncesine dönemez, isterse yeryüzünde bir tek sosyalist insan kalmasın. Ekim Devrimi dünya işçi sınıfının kolektif bilinç altına yerleşmiştir, sökülüp atılması nesnel olarak imkansızdır.

Bu geçici dengenin tarihsel gelişimine kısaca bakalım. Faşizmin yükseliş döneminde bu denge, emek aleyhine sürekli gerileyen bir noktada kuruldu. Sosyalist insanın başlamasına rağmen, Avrupa'da sünen devrim ateşlerinin ardından emek güçleri bir bütün olarak gerilemeye başladı. Ta ki Stalingrad zaferine kadar. Gerileme Stalingrad önlerinde durduruldu³ ve o andan başlayarak, emek lehine, zigzaglı da olsa genelde sürekli ilerleyen bir noktada kurulmaya başladı. Zigzaglı diyoruz, çünkü örneğin dünya savaşı sonunda Yunanistan iç savaşını emperyalizm kazandı, İspanya'da faşizm çökmüdü. Çin devrimi ve sosyalist blokun doğuşuyla sermaye iyice geriledi. Soğuk savaş, emek lehine aşırı ileriye kaçan

bu dengeyi geri bir noktaya çekmek, mümkün olursa sosyalist devletleri çökerterek emek/sermaye çelişisini devletler düzeyinde tersinden çözmek amacını taşıyordu. Yükselen sosyalizme sermayenin doğal ve nesnel bir tepkisiydi. Faşist misyonun soğuşuydu. Küba krizinden itibaren emek/sermaye dengesi yavaş yavaş ve yeniden geri noktalara kaymaya başladı. Bu yavaş geri kayışta zigzaglı bir süreç oldu. Örneğin bu süreçte Vietnam kazanıldı, Angola kazanıldı, ama Şili kaybedildi, Portekiz kaybedildi. 1970'lerin ikinci yarısından itibaren geri kayış hızlandı. Bugün ise sosyalist sistemin çöküşüne kadar geldi. Geri dönüp bakıyoruz, emek/sermaye dengesinin hangi noktada kurulacağı sorusunun, belirleyici bir biçimde Sovyetler Birliği'nin gücüyle bağlı bir olgu olduğunu görüyoruz. Burada Sovyetler Birliği'nin maddi gücünün yanı sıra, SBKP'nin politik hattı da önemlidir. Ne zaman içerde sınıf politikaları, dışarda proletarya enternasyonalizmi geri kaymış, emek/sermaye dengesi de, bir bütün olarak dünyada geri kaymış. Bugün ise artık sosyalizmin maddi ve total tasfiyesi gündemdedir. Sınıfın öznel müdahalesi her geçen süre daha yakıcı bir zorunluluk haline geliyor.

Sosyalizmin geri devşirilmesi süreci derinleşiyor.

Emek/sermaye dengesi emek aleyhine geri kayarken, bu dengenin altında yatan emek/sermaye çelişkisi de derinlere gömüldü. Emek/sermaye üzerinde hafifleyen baskısı, ne zamandır derinlerde yatan bir başka çelişkiyi, sermaye içi çelişkiyi, yani emperyalistlerarası çelişkiyi yüzeye çıkardı. Düne kadar emek/sermaye çelişkisinin -uzlaşmaz devlet sistemlerinde de ifadesini bulan bu temel çelişkinin- belirleyici olduğu, ekonomik-politik-sosyal-kültürel ya da askersel planda ne ufak bir gelişmenin veya olgunun bile altında kıvılcık bir şerit gibi yattığı bir dünya vardı. Bugün artık, *devletler düzeyinde*, emek/sermaye çelişkisi belirleyici, operatif bir çelişki değil. Belirleyici olan çelişki, emperyalistlerarası çelişki. Bu geçici durum, iktidarlar geri alınmaya, yeni devrimlere kadar sürecektir.

Sosyalist sistemin varlığı emperyalistlerarası çelişkiyi, bu ikincil çelişkiyi bastırmıştı. Emperyalistlerarası çelişkiyi dünya çapında askersel düzeye yansıtmak, burjuvazi için ateşle oynamak demekti. Birinci Dünya savaşını burjuvazinin hiçbir kanadı kazanmadı. Nitekim iki dünya savaşı arasında savaş konjonktürü devam etti. İki savaştan da burjuvazi zararlı, işçi sınıfı kazançlı çıktı. Sovyetler Birliği yıkılmadı, emek/sermaye çelişkisi devletler düzeyinde *tersinden* çözülmedi. Burjuvazi ateşle oynadı. Eli yandı. Soğuk savaş eline koyduğu buzdur. Ancak burjuvazi bir gerçeği öğrendi: Emek/sermaye çelişkisini devletler düzeyinde tersinden çözmeden, yani uzunca bir süre operatif sınırların gerisine itmeden, kendi içinde kozlarını paylaşmıyor. Oysa koz paylaşımı nesnel bir zorunluluktur, kapitalizmin orman yasasına dayanıyor. Kapitalizmin *nesnel* dinamiklerinden biridir.

Önümüzdeki dönemde, sınıfın devrimci yönde öznel bir müdahalesi olmazsa, emek/sermaye çelişkisi burjuvazi tarafından bir süre için *tersinden* çözülmüş olacaktır. Dünya işçi sınıfı *mevzi mevzi* ve *kalıcı* bir biçimde *düzünden* çözmediği için.

Her çelişki gibi bu çelişkinin de tersinden çözümü hem *geçicidir*, hem de gelecekteki düzünden çözümü bir üst düzeye, daha *öldürücü* bir düzeye sıçratır. Faşizmin başarılı olduğu dönemde temel çelişki, geçici bir tersinden çözüme çok yaklaştı. Faşizmin yıkılmasıyla birlikte düzünden çözüm, bu kez bir üst düzeyde, burjuvazi için daha öldürücü bir düzeyde, yeniden gündeme geldi. Sermaye bir çok ülkede mevzi kaybetti, faşizm öncesine göre çok daha "kötü" bir dünyaya katlanmak zorunda kaldı.

Bugün de, devletler düzeyinde, tersinden çözüm gündemdedir. Bu tersinden çözüm, inanılmaz bir şiddeti açığa çıkaracaktır. Emperyalist basın ve yayın tekellerinin Gorbacov olgusu etrafında ördükleri ve bugün artık global bir beyin yıkama kampanyasına dönüştürdükleri karşı-devrimci "coşku"ya aldanmayalım. İnsanlar, "barış-demokrasi-özgürlük" vadedilen, yepyeni ve umut dolu bir çağın açıldığını inandırılıyorlar. Gorbacovcuların da çanak tuttukları bu ideolojik kampanya o denli şiddetli ki, bilinç altından, bilinç üstünden bir şekilde devrimcilerin de bilincine sızıyor. Bu sızma nesneldir, çünkü nesnel bir çöküş durumunun üstüne geliyor. Bunu önlemek, nesnel durumu önce kendi kafalarımızın içinde çözümlenebilmekten geçiyor. Realiteye sınıfın bilimiyle bakmak lazım. Yoksa sırf Gorbacov'a küfretmek, tespih çekerek şeytan kovmaya benzer. Burjuvazinin kampanyası

bilinçlerde yankılanmasını sürdürür.

Açılan dönem, bir "barış-demokrasi-özgürlük" dönemi değildir.

Temel çelişki, emeğin devletler düzeyinde ve dünya çapında örgütlenmiş olması sayesinde, emperyalistlerarası çelişkiyi sınıksız yakalamıştı, acımasız bir kurt kapanında tutuyordu. Şimdi bu kapan çok gevşedi. Emperyalistlerarası çelişki kapandan sıyrıldı. Büyük bir hızla keskinleşiyor. *Ve bugün artık dünya, yavaş yavaş bir savaş konjonktürüne doğru gidiyor. Evet, yaklaşan konjonktür bir dünya savaşı konjonktürüdür. "Felaket tellallığıyla" suçlanmamak için hemen ekleyelim: Bu konjonktüre gidiş sadece bir eğilimdir, ve bugün görünen eğilimdir. Bu bir. İkincisi, karşı güçlerin müdahalesi, bu eğilimin derinleşip bir savaş konjonktürü doğurmasının önünü kesebilir. Üçüncüsü, her savaş konjonktüründen bir savaş doğar diye bir kural yok. 'Dünya bir savaş konjonktürüne doğru gidiyor' demek, 'Yarın bir savaş konjonktürü doğacak, öbür gün savaş çıkacak' anlamına gelmez. Dünya 1920'ler ve 30'lar boyunca uzun bir savaş konjonktürü yaşadı, sonra savaş çıktı. Aynı şekilde 1950'lerde dünya, ancak bu kez emek/sermaye çelişkinin devletler düzeyindeki keskinliği temelinde, yine bir dünya savaşı konjonktürü yaşadı. Küba füzeler krizinde bu konjonktür patlama noktasına geldi, ama savaş çıkmadı. Dördüncüsü, herşeye rağmen böyle bir konjonktür doğarsa, unutmayalım, savaş konjonktürünün kendisi bile devrimci açılımlara gebe. Ama devrimciler ateşle oynamaz, bu türden bir gidişin önünü her aşamada kesmeye çalışır. Çünkü devrimciler üretken güçlerin, en başta da, en önemli üretken güç olan insanın imhasını bir olasılık olarak tarihin gündemine getiren bir konjonktüre, *ilkesel* olarak karşıdır. Böylesi bir konjonktürü körükleyen güçlere karşı savaşır. Emperyalistler her zaman, kendi iç çelişkilerinden doğan savaşların faturasını emek güçlerine yüklerler. Onların bu dayatması reel ve güncel politik biçimlere bürünmeden önce, devrime en yakın ülkelerde, yani burjuvazinin en zayıf mevzilerinde devrimci durumlar ortaya çıkacaktır. Bu devrimci durumları derinleştirmek ve devrimleri yapmak, artık o ülke emekçilerinin canını kurtarmak anlamına da gelecektir. Çünkü özellikle zayıf burjuvaziler, emperyalistlerarası bir savaşı kendi bunalımlarından çıkmak için bir fırsat olarak görecektir, bu yüzden de doğan konjonktürü alabildiğine sömürmekte bir an bile tereddüt etmeyeceklerdir. Şimdilik buraya bir nokta koyalım. Bir haksız savaş konjonktüründe fırsatlardan önce tehlikelerin altını çizeriz, diyelim. Tek amacımız, böyle tehlikeli bir konjonktüre doğru gitiğimizi bilinçlere çıkarmaktır.*

Şimdi bu saptamayı dayandırdığımız teorik ve pratik olgulara kısaca bakalım.

Krizin değişen karakteri.

Burada kriz derken, Ekim Devrimiyle başlayan ve bir çağ boyu, tüm ülkeler sosyalizme geçene dek sürecektir olan krizden, yani 'kapitalizmin genel krizinden' söz etmiyoruz. Kastettiğimiz, kapitalizmin devresel ekonomik krizi.

Bir yıl önce DTK konusunu incelerken, DTK'nin kapitalist krizle ilişkisini, 'aşırı gecikmiş dünya devrimi koşulları' bağlamında ele almıştık. DTK işleyişinin krizi müzminleştirdiğini söylemiştik⁴. Aradan geçen zamanda dünya ters yüz oldu. Orada kullandığımız 'aşırı gecikmiş dünya devrimi' kavramı, bundan böyle geniş anlamıyla, bütün bir geçiş çağına ilişkin olarak, 'yapılmamış devrim gecikmiş devrimdir' anlamıyla kullanılmalıdır. Dar anlamda, yani günümüz koşullarına ilişkin anlamda, 'aşırı gecikmiş dünya devrimi' saptaması artık realiteye uymuyor. Kavramsal düzeyde statik bir dönemi anlatıyordu, oysa realite çok hızlı bir biçimde dinamik bir yapıya geçti. Bu hızın kendisi bile, gecikmenin ne denli aşırı bir gecikme olduğunun kanıtıdır. Son beş aydaki gelişmeler, realiteye olumsuz bir nitelik sıçraması getirdi. 'Aşırı gecikmeyi' mantıksal sonuçlarına ulaştırdı. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağına, 'aşırı gecikmiş dünya devrimi dönemi' diye nitelenebilecek statik bir dönem kapandı, 'karşı-devrim' dönemi açıldı. Aşırı geciken devrim bir anda zıttına, karşı-devrime döndü. Tarih, işçi sınıfını bu gecikmeden dolayı cezalandırdı.

DTK yine kapitalizmin evrensel işleyiş biçimi. Çünkü DTK'nın nesnel temeli duruyor: Devlet, sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin *ayrılmaz* bir parçasıdır, kapitalizm kendini artık başka türlü üretmiyor. Devlet-sermaye ilişkisinin organik niteliği değiş-

miyor. Şöyle demiştik: "DTK herşeyden önce kapitalizmin bir işleyiş biçimidir. Ama bugün artık geri dönüşsüz bir şekilde, tek işleyiş biçimidir. Savaş konjonktürüne kapitalizmin yanıtı şeklinde doğdu. Metropollerde devrimin aşırı gecikmesiyle birlikte, konjonktürden doğmuş bir zorunluluk olmaktan çıkıp yapısal bir özellik kazandı" ⁵. Yani DTK olgusu yapısaldır, hem kendisini ilk başta doğrudan konjonktürel zorunluluktan (Birinci Dünya Savaşı), hem de yapılaşmasını getiren verili durumdan (Geciken dünya devrimi) *bağımsızlaşmıştır*. Bu ne anlama geliyor? Bu şu anlama geliyor: DTK işleyişi, konjonktürel gidiş gelişlere bağlı bir olgu olmadığı için, bugün de duruyor; ama yeni açılan karşı-devrim döneminde, bu işleyişin *sonuçlarında* bir değişiklik gözlenecektir. Örneğin DTK işleyişi, sermayenin sürekli değersizleştirilmesini mümkün kıldığı için, bu durum krizi müzminleştiriyordu. Yine DTK konusunu işlerken, "...DTK altında ve özellikle *aşırı gecikmiş dünya devrimi* koşullarında, sermayenin bir bölümünün tek darbelik, keskin ve ölümcül krizler içinde yok olması yerine, daha hafif krizler ve bu krizler arasındaki dönemde de *sürekli* bir sermaye değersizleştirilmesi gündeme gelmiştir. Bu sürekli değersizleştirmeyi tekellecilik adına devlet yapar. Devlet, kapitalizmi krizin ölümcül etkilerinden koruyabilmek için, krizin işlevini üstlenmeye çalışır. Krize giden dinamikleri yavaşlatır... Ama bu, devletin krizleri tümüyle engelleyebileceği anlamına gelmez." demiştik ⁶. DTK krizi uzun dönemlere yayarak müzminleştiriyordu. Şimdi krizi müzminleştiren koşullar ortadan kalktı. Karşı-devrim dönemine girildi. Kriz yeniden eski klasik karakterine bürünüyor: Tek darbelik, akut, ölümcül biçimler alması için bir neden kalmadı. Düne kadar müzmin biçimde seyreden kriz artık kendisini şiddetli biçimlerde açığa vurabilecek.

Kronik (müzmin) dönemden, akut (keskin darbeli) döneme geçtik. Ama bu henüz yeni bir gelişme. Bunu da akılda tutarak şu soruyu sorabiliriz: Dünya kapitalist sistemi bugün ciddi, derin ve ölümcül bir krizin içinde midir? Hayır, ama böyle bir krizin, daha doğrusu böyle bir kriz konjonktürünün *eşiğinde* duruyor. Ve, en azından eğilimler düzeyinde, bu eşikten içeriye girecek gibi gözüküyor. Bu saptamamızı, ortalama kâr oranları bağlamında açıklamaya çalışalım.

Ortalama kâr oranları düşüyor mu?

Teorik soyut düzeyde marksizmin bu soruya klasik ve değişmez bir yanıtı vardır: Ortalama kâr oranları, bir eğilim olarak, sürekli düşer. Ama, ortalama kâr oranlarını, bir eğilim olarak sürekli düşüren etkenler, aynı zamanda bu eğilime karşı koyan etkenleri de doğurur. Bu durumda, 'Ortalama kâr oranları düşüyor mu?' sorusu somutta, 'Ortalama kâr oranlarının düşüşüne karşı koyan etkenler tükeniyor mu?' sorusuna dönüşür. Karşı koyan etkenlerin tükendiği durum kriz durumudur. Ortalama kâr oranlarının yeniden yükselbilmesi için, büyük boyutlar alan aşırı birikimin yok edilmesi, maddi değerlerin imhası gündeme gelir. Bir savaş konjonktürü doğar, emek/sermaye dengesi elveriyorsa bir savaş çıkar.

Kâr oranlarıyla ilgili somut durum nedir? Yanıtımızın teorik çerçevesini çizelim. Her ülkede üretken güçlerin gelişme düzeyi farklıdır. Çünkü gelişme eşitsizdir. Gelişme düzeyleri farklı ülkelerde üretkenlik de farklıdır. Böylece farklı ülkeler farklı üretim fiyatlarına ulaşırlar. Bu farklı üretim fiyatları, farklı ortalama kâr oranlarını içerirler. Uluslararası planda, kâr oranlarının eşitlenmesi, bugün için mümkün görünmüyor. Çünkü böyle bir eşitlenme, *sermayenin ve emeğin yüzde yüz akışkanlığını* gerektirir. Oysa sınırlar duruyor. Sermaye ve emek dünyada, bir ülke içinde dolaştığı gibi dolaşamıyor ⁷. Bir ülke içinde bir eğilim olarak eşitlenebilen sektörel kâr oranları, uluslararası düzeyde eşitlenemiyor. Böylece, bugün için ülkeler bazında yükselen emperyalistlerarası çelişki, uluslararası bir ortalama kâr oranının ortaya çıkmasını engelliyor. Sonuçta, somut gerçeklikte bir türlü oluşamayan tek bir uluslararası ortalama kâr oranının eğilimsel düşüşünden ziyade, tek tek kapitalist ülkelerdeki ortalama kâr oranlarının *genel* bir eğilimsel düşüşünden sözdebiliriz. Ortalama kâr, bazı ülkelerde hızlı, bazılarında yavaş düşer. Bazılarında da karşıt etkenler galebe çalar, ortalama kâr yükselir. Bütün kapitalist ülkelerde düşüş eğilimi, farklı hızlarda da olsa, *ortak bir eğilim* olarak ortaya çıkarsa, dünya kapitalist ekonomisinin bir bütün olarak akut bir krize girdiğini söyleyebiliriz.

Şimdi mantuk zincirimizi kısaca özetleyelim: Eşitsiz Gelişme → Üretken güçlerin geliş-

me düzeyi her ülkede farklı → her ülkede üretkenlik farklı → her ülkede üretim fiyatları farklı → her ülkede ortalama kâr oranı farklı → Kâr oranları uluslararası düzeyde eşitlenmiyor, çünkü sınırlar var.

Ama dünya tek bir pazar ve uzun dönemde bütün ülkeler pazardan aynı biçimde etkileniyorlar. Etkilenmenin hızı da giderek artıyor. Bu tek pazardaki ciddi bir konjonktür değişikliği, örneğin global efektif talepte azalma eğilimi, hepsini er ya da geç aynı yönde etkiliyor. Hepsi meta ve sermaye ihraç etmek istiyor, ülkedeki kâr oranını bir de bu şekilde yükseltmek istiyor. Hepsi de, eğer talep düşüyorsa, gerileyen bir pazarda payını korumak ve büyümek amacıyla. Sermaye birikimi bunu gerektiriyor. Tek dünya pazarı sınırlarla parçalandığından, dünya çapında sermaye birikimi bu sınırların kalkması yönünde baskı yaparken, devletler üstten zorlamayla sınırları korumaya çalışıyor⁹. Böylece emperyalistler arası pazar kavgası, bir de ortalama kâr oranlarının genel düşüş eğilimi bağlamında yürüyor.

Artık ilk paragraftaki sorumuza dönebiliriz. Elimizde Fransa Ekonomi ve Maliye Bakanlığı'nın, uluslararası konjonktürle ilgili Mart 1990 tarihli raporu var. Değerlendirme şu sonuç ve öngörülerini içeriyor¹⁰.

i. ABD ve İngiltere için büyüme konjonktürü sona erdi. İngiltere dışında Avrupa'nın, başta Almanya olmak üzere ve Japonya'nın yeni bir büyüme dönemine girme olasılığı vardır.

ii. Yeni dönemde ABD düşük bir hızda büyüyecektir. Bu düşük hızın durgunluğa (ve resesyona) dönüşmemesi, ABD yönetiminin 1990'daki birincil hedefidir, (abç). ABD ekonomisinin 1991'de düzelmesi dahi çok küçük bir olasılıktır.

iii. Diğer bütün endüstriyel ülkeler, ABD ve İngiliz ekonomilerindeki yavaşlamanın etkilerini kendi dış pazarlarında hissedeceklerdir.

iv. Enflasyonist baskılar dünya çapında devam edecektir; ama kısa dönemde enflasyonist da tırmanış beklenmemektedir. Ücretler üzerinede sürdürülen baskılardan dolayı hükümetler, faiz hadlerini düşüremeyeceklerdir, (Yüksek ücreti enflasyonunun nedeni gibi gösteren tipik kapitalist sav- C.A.). Yüksek faiz hadleri ekonomik faaliyeti frenleyecek ve yatırım maliyetlerini yükseltecektir.

v. Sonuçta ekonomik faaliyet, Avrupa'da da biraz yavaşlayacaktır, (1989'da % 3,7 idi, 1990'da % 3,1 olacaktır- aynı rapordan). Dünya ticaret hacminde büyüme yavaşlayacaktır, (1989'da % 8,8 idi, 1990'da % 7 olacaktır- aynı rapordan).

vi. Dünya ekonomisi evrimini iki ayrı hızda sürdürecektir, (abç). (ABD ve İngiltere için bir hız, Almanya/Diğer Avrupa ülkeleri/Japonya için başka bir hız- C.A.).

Aynı rapordaki tablolara göre:

Üretim Hacminde artış (%)	1987	1988	1989	1990 (tahmin)
ABD	3.7	4.4	2.9	1.8
İngiltere	4.8	4.0	2.6	1.3

Federal Almanya	1.7	3.6	4.1	3.7
İtalya	3.0	3.9	3.3	3.1
Japonya	4.4	5.8	4.9	4.7
Özel Sermaye yatırımlarında artış (%)	1987	1988	1989	1990 (tahmin)
ABD	3.9	8.4	3.5	1.8
İngiltere	14.2	20.1	9.0	2.0

Federal Almanya	4.0	7.4	9.9	7.5
İtalya	14.1	6.0	6.2	5.2
Japonya	7.9	16.0	17.9	12.3

Kapitalistlerin paracıklarını yakından ilgilendirdiği için bu ve bu tür raporların ciddiliğinden kuşku duymuyoruz. Rapor sonuçlarına ve tablolardaki verilere göre, ABD ve İngiltere'de üretim ve özel yatırımlar yavaşlıyor. Demek ki bu ülkelerde, hem atıl bir kapasite ortaya çıkıyor, hem de dünyada bugün geçerli aşırı tekeli kâr oranlarında kâr getiremeyen bir sermaye fazlası birikiyor ¹¹. Ortalama kâr oranı düşüyor. Öte yandan Almanya, İtalya, diğer Avrupa ülkeleri (bunlar için rakam verilmemiş) ve Japonya'da aynı durum, en azından şimdilik söz konusu değil. Hattâ bir olasılıkla yeni bir büyüme dönemine giriyorlar. Bu iki eğilimden hangisinin güçlü olduğunu rapordan öğrenebiliyoruz: Bir bütün olarak dünyada ekonomik faaliyet (yatırım, üretim) ve ticaret hacminde büyüme yavaşlayacak. Kötüye giden ABD ve İngiltere ekonomileri diğer ülkeleri de etkileyecek. ABD ekonomisi hâlâ dünyada belirleyici kapitalist ekonomidir ve yakın dönemde de düzeleceğe benzemiyor. Global eğilime göre, yatırımların kârlılığı bir bütün olarak düşüyor. Yani sermaye, aranan aşırı tekeli kâr oranını getirecek şekilde yatırılamıyor. Ancak bu genel eğilimin henüz kesinlik kazandığını, yani ortalama kârların düşüşlerindeki eğilimin somutta kalıcılaştığını söylemek için vakit henüz erken. Önümüzdeki dönemde Avrupa ve Japonya'da, ortalama kârın düşüşüne karşı çalışan etkenler o denli başarılı olur ki, global düşüş eğiliminin bile önünü kesebilir. Özetle, bu iki eğilimden hangisinin ağır basacağı henüz tam açığa çıkmış değil. Ayrıca tek bir raporla da yetinemeyiz. Belli bir düzeyi tutturmuş emperyalist basın yakından izlemeliyiz. Ciddi yayın organlarının, burjuvazi içindeki koordinasyonu sağlamak gibi bir görevi olduğunu da unutmayalım. Hangi eğilimin baskın çıkacağını önümüzdeki yılların verileri belirleyecek. Ama şimdiden açığa çıkan bir şey var, iki ayrı eğilimin inatçı bir şekilde varlığını sürdürmesi bile emperyalistler arasındaki çelişkileri azdıracaktır.

Öte yandan sermaye birikimi çok büyük boyutlar aldı. Sermayenin, dolayısıyla üretimin merkezileşmesi ve yoğunlaşması, kapitalist mülkiyeti aşırı biçimde zorluyor. Tek çare, daha fazla merkezileşmek, daha fazla yoğunlaşmak oluyor. Son yıllarda dev tekellerin gruplaşma eğilimleri iyice hızlandı. Birkaç örnek verelim. Epey bir süre önce Alman Volkswagen yine Alman Audi'yle birleşmişti, Volkswagen-Audi grubu daha sonra İtalyan Fiat grubuyla birleşti. Son olarak Volkswagen-Audi-Fiat grubu İspanyol Seat'ı yuttu. Aynı şekilde daha önce Fransız Peugeot-Talbot grubu yine Fransız Citroen grubuyla birleşmişti, şimdi ise Fransız Renault-İsveç Volvo'yla birleşiyor. Belçika'nın her sektörde faaliyet gösteren bir numaralı tekeli Société Générale İtalya'nın, ileri teknolojiye dayalı sektörlerde egemenlik kurmuş Olivetti tekeliyle birleşme yolunda. İsviçre'nin finans tekelleri de gruplaşıyorlar. Son günlerde ise, en soğukkanlı kapitalistleri bile şaşkına çeviren bir gelişme oldu. Bir zamanlar Hitler'in uçaklarını imal eden, şu anda da silah, uçak, elektronik ve araba sanayiinde ülkesinde en ön sırayı tutan ve ülkenin bir numaralı tekeli olan Alman Daimler-Benz ile, araba, ağır sanayi vasıtaları, elektronik, petrokimya, inşaat ve bankacılık dahil her sektörde 41 şirketiyle dal budak salmış ve Japonya'nın bir numaralı tekeli durumunda olan Mitsubishi birleşmeye yönelik bir ittifak kurdu. Her ikisi de zaten tekeller tekeli konumunda, ama hâlâ birleşmek zorunda kalıyorlar. Ortaya çıkan ucubenin boyutları hakkında bir fikrimiz olsun ki dünyanın kapitalizme ne kadar dar geldiğini daha iyi anlayalım: İkisinin yıllık satış ciroları toplamı, Türkiye'nin Gayrisafi Milli Hasılası'nın 7 katına eşit ve neredeyse Fransa'ninkine eşit, (Yaklaşık yarım trilyon dolar). Emperyalist basın bile, İkinci Dünya Savaşı'ndaki Alman-Japon ittifakına gönderme yaparak, bu birleşmeyi yeni bir Mihver anlaşmasına benzetti, olgunun "devletsel" boyutlarını vurguladı.

Özetlersek, sermaye birikimi dev boyutlar alıyor. Yeni eklenen sermaye, aşırı tekeli kârı getirebilecek şekilde yatırılamazsa, yani pazar daralması sorunuyla karşılaşarsa, ortalama kârlar bütün ülkeler için (ya da ülke grupları için) düşecek ve her ülke (ya da ülke grupları) kendi kâr oranını yükseltmeye çalışacaktır. Bu da rekabeti daha da keskinleştirecektir.

Keskinleşmenin ise sınırı yoktur.

Yeni pazarlar ve politik istikrarsızlık

Sosyalist sistemin hızla çöküşü, emperyalizm açısından, 'politik mevzi kazanma' perspektifini çoktan geride bıraktı. Emperyalizm bu ülkelere artık 'yeni pazarlar' gözüyle bakıyor. Yeni pazar, yeniden paylaşım demektir. Yeniden paylaşım ise yeniden kavgadır, ve bu

kavga, nihai biçimi dahil, her biçimi alabilir. Lenin'in emperyalizm çözümlemesi *özünde* bu gün de geçerlidir. Bu çözümlemenin günümüze uyarlanması, özünün ve temel önermelerinin reddini değil, aksine doğrulanmasını getirecektir.

Emperyalistler, yeni pazarlar üzerindeki paylaşım kavgasının kurallarını, geçici olmaya mahkum kurallarını, koymaya çalışıyorlar. Almanya D. Almanya'yı, Macaristan'ı, Çekoslovakya'yı gözüne kestirdi. İngiltere Polonya'ya, Fransa Romanya'ya "talip". ABD kapitalistleri Bush yönetimini, Avrupa'yla yeteri kadar ilgilenmemekle suçluyor. Japonya, "ben de varım" diyor. Hiçbiri hiçbir bölüşümü kendi açısından yeterli görmemeye azimli. Olağan rekabet keskinleşiyor. Sovyet pazarı belirsizliğini büyük ölçüde koruyor. Herkes var.

Yeni pazarların açılış hazırlıkları sürüyor ama, bu ülkeler henüz sömürülmeye elverişli değil. Bu yüzden, henüz *dar pazarlardır*. Ekonomilerinin entegrasyon düzeyi düşüktür, yani altyapı/ulaşım/telekomünikasyon/pazarlama olanakları geri ve yetersizdir. Bu durum özellikle Sovyetler için sözkonusu. Örneğin, bugün SSCB'nin toplam karayolu uzunluğu, Belçika'ninkine eşit ¹². Ne doğu Avrupa, ne de SSCB, Avrupa telekomünikasyon şebekesine kolayca entegre edilebilecek standartlara sahip değil. Bütün bunlar, çok büyük ve hemen rantabl olamayacak yatırımlar istiyor. Öte yandan, endüstriyel dokunun yenilenmesi ve dünya pazarındaki üretim fiyatlarına yaklaşan fiyatlarda metaller üretebilmesi de, uzun yıllar kâr getirmeyecek büyük sanayi yatırımları gerektiriyor ¹³.

Tek tek kapitalistler, belli bir kapitalist gelişmeye sahip, ama politik belirsizliğin sürdüğü çevre ülkelerde *de* böyle yatırımlara girmiyorlar. Hattâ, politik stabilite içinde yaşayan kendi ülkelerinde bile, bu tür kârsız yatırımlardan kaçıyorlar. Özellikle altyapı yatırımlarını devlete havale ediyorlar. Şimdi tutup bu yeni açılan pazarlara -ki *özellikle* Sovyetler Birliği'nde politik istikrarsızlık derinleşiyor- balıklama atlamaya hiç niyetleri yok. Şimdilik, hızla tüketilebilen malların ticaretine dayalı taraftan giriyorlar. Doğu Avrupa eski yatırımlar bazında ilişkiler sürüyor, ama Sovyetler'de çok tutuklar. Her türlü girişimlerini, ters bir durum olursa çabucak uçup gidebilecek şekilde örgütüyorlar.

Ayrıca emperyalizme işbirlikçi gerek. O "muhteşem" bürokrasiden vurucu, kırıcı, dinamik işbirlikçi kapitalistlerin çıkması yıllar alır. Emek tarafına bakarsak, sosyalist işgücü, emperyalistlerin istediği düzeyde apolitik, disiplinli ve makina gibi çalıştırmaya alıştırılmış bir işgücü değildir. Bu ülkelerin emekçileri, henüz kapitalizmle balayını yaşıyorlar. Batının tüketimi gözlerini kamaştırıyor. Kamaşan gözleriyle kapitalizmin sadece tüketim ucunu görüyorlar. Ötesini, bu tükeminin altında yatan insanı ezici, hayvansı üretim normlarını henüz görmüyorlar. Görünce ciyak ciyak bağıracaklar.

Pazarı daraltan, ve artık tarihselleşmiş diyebileceğimiz başka faktörler de var. Bu kadar yıl sosyalizm altında yaşamış olmalarının kendilerine verdiği bir formasyon var, belki de varlığının bile farkında olmadıkları bir sosyalist kültürleri var. Bu ülkelerin işçi sınıfları, ne kadar az bir şey uğruna ne kadar çok şeyi kaybettiklerini anladıkça, kapitalizmi yaşamda tanımaya, ilk elden öğrenmeye başladıkça, derinlere itilmiş sınıf bilinçleri yeniden uyanacak. Kapitalist sömürünün önündeki zorlu engel de budur.

Yeni pazar dardır; ama son tahlilde, sermaye bir şekilde gelecektir. DTK işleyişi içinde emperyalizmin çaresi kolay tükenmiyor. Altyapı yatırımları ilerde, devletlerarası ortak projeler ve borçlandırma yoluyla gerçekleştirilebilir. Özellikle Almanya ve Japonya'nın elindeki aul sermaye büyüyor. Bir yandan ortalama kârların düşüş eğiliminin kalıcı bir hal alması, öte yandan dar tekelci mülkiyetin aşırı üretim yönünden zorlama yapması, eski pazarları daraltabilir. Eski pazarlar daraldıkça yeni pazarlar, tüm sorunlarına karşın, cazip hale gelebilir. Bu ülkelerin "sorunlu" ama ucuz işgücü, kapitalizme, kısa dönemde bir soluk alma imkanını verir. Birincil olarak emek/sermaye oranı yüksek, yani emek yoğun yatırımlar gündeme gelir. Böylece emperyalizm, bir sorunu çözdüğü anda, çözümde saklı olan yeni problemi ortaya çıkarır: Yeni pazarların açılması, eski pazarlardaki dengeleri bozar ve, yeni pazarların paylaşımı eski pazarların yeniden paylaşımını da otomatikman gündeme getirir. Paylaşım kavgası artık, tek dünya pazarlarının -hem de, geçmişteki kriz-savaş konjonktürlerinedekilere göre çok daha bütünleşmiş bir dünya pazarının paylaşım kavgasıdır.

Dünyanın bütün liderleri, bir istikrarsızlık ve belirsizlik döneminin açıldığı, yeni bir uluslararası düzenin kurulması gerektiğini söylüyorlar. Bununla ilgili planları, önerileri ya-

şam hızla eskitiyor ¹⁴. Politik altüst oluşun hızı ve emperyalist politikacıların sergilediği militanlık, gelecek kavganın şiddeti hakkında bir fikir veriyor ¹⁵.

Bazı avanaklar, dünyada "mutlu" bir reform döneminin açıldığını sanıyorlar. Politik istikrarsızlığın kalıcılığı bir ortamda, militarizm olgusunun kaybolmakta olduğunu iddia ediyorlar. Yani emperyalizmin saldırganlığı kayboluyormuş. Bu gibi savlar gevelenirken ABD Panama'yı işgal etti, Filipinler'in başkenti Manila'yı bombaladı. Şimdiye kadar alışılmamış bir biçimde uzaya ilk kez, salt askeri amaçla bir uzay mekiği gönderdi. Bu mekiğin ultra gizli bir askeri misyonla uzaya gittiğini, bu misyonu ABD'de ancak birkaç generalin bildiğini de saklamadı. Basın spekülasyonlarına göre, Sovyetler Birliği'ndeki kitle hareketlerini ve ordu intikallerini daha da yakından izleyebilecek bir casus uydu götürülmüş.

Sosyalist ülkeler artık bir tehdit unsuru olmadığı için, nükleer ve konvansiyonel silahlarda bir indirimde gidildi. Asker sayısı eda azaltılıyor. Gerçekte emperyalizmin vurucu gücü azalmıyor, yeni duruma uygun, bir savaş stratejisinden diğerine esnekçe geçebilecek şekilde yeniden gruplandırılıyor. Zayıflayan bir askeri güç varsa o da Sovyetlerin askeri gücüdür. Bütün emperyalist ülkeler ordularına sahip çıkıyorlar. Yapıkları değişiklikler, hep bu orduların vurucu gücünü yetkinleştirmeye, modernleştirmeye yöneliktir. Savaş teknolojisi hızla gelişmesini sürdürüyor, daha birkaç gün önce ABD ultra modern yeni bir savaş uçağının başarıyla denediğini açıkladı. Yıldız savaşları projesi de tüm hızıyla devam ediyor. NATO'nun mantıksal gerekçesi ortadan kalktığı halde, bu saldırgan pakta yeni işlevler aranıyor. Hani nerede emperyalizmin "kaybolan" saldırganlığı? Emperyalizm, saldırgan olmak mecburiyetindedir. Çünkü altıda yatan olgu, finans kapital olgusu, kendi başına bir saldırdır. Finans kapital, yaşayabilmek için sermaye ihraç etmek zorundadır. Her sermaye ihracı, hem sermayeyi ithal eden ülkeye, hem de başka ülkelere bu aynı ülkeye sermaye ihraç etme "hakkına" bir saldırdır. Bu saldırdının askersel biçimler alıp almaması, tarafların güçlerine ve politik manevra alanlarının genişliğine bağlıdır. Şiddet, kapitalizmin orman yasasının doğal bir birleşenidir.

Ayrıca, militarizmin kaybolmakta olduğunu iddia edenler, bu olgunun sermayenin dünya çapında genişletilmiş yeniden üretiminde oynadığı canalcı rolü anlamamış görünüyorlar. Teknolojik gelişmenin ucunu hâlâ silah sanayii çekiyor. Politik istikrarsızlık militarizmle birleşiyor.

Gericilik tırmanıyor

Sınırlar giderek gericileştikçe, milliyetçilik güçlenmektedir. Özellikle Avrupa'da, derinleşen politik istikrarsızlık temelinde, bir yandan şovenizm geniş kitleleri sarıyor, ülke bazlı eski şovenizmin yanısıra, Avrupa şovenizmi de diyebileceğimiz yeni tür bir şovenizm çelişiyor. Öbür yandan ırkçılık ve faşizm tırmanıyor.

Burjuvazi toplumu yaklaşan krize hazırlıyor. Şovenizm ve ırkçılık, yine her zamanki işlevini, emekçi yığınları bölme işlevini görüyor, şimdi buna ilaveten bir de, yaklaşan lanet konjonktürü topluma rahatça hazmettirme işlevini görüyor. Korkunun, endişenin, yığınların kolayca yayılabileceği bir ortamı şimdiden hazırlıyor. ırkçılık korkunun ifadesidir, en başta o insanın kendi insanlığından korkusunun.

Avrupa burjuvazisi oybirliğiyle hedefi de seçti ve hergün insanların gözüne sokup duruyor: Göçmen işçiler. "Mutlu" geleceğe giden yolda sanki bir tek "engel" göçmen işçiler. ırkçılık bir dizi cinayet işledi bile. Hem İtalya'da, hem de Fransa'da. Bunlar kitle katliamı biçimlerini de alabiliyor, örneğin göçmen işçilerin kaldığı oteller yakılıyor. Caniler ise göstermelik cezalara çarptırılıyorlar. Gerçekleşeceği düşünülen Avrupa Kalesi'nin (Avrupa Topluluğu'nun sınırları içinde kalan topraklar) sınır mevzuatına göre, silahlı şiddet eylemlerinden arananlarla yaşamını sürdürebilmek için kaçak giriş yapmak isteyenler, aynı "suçlu" kategorisinde ele alınıyor. Bunu yapan, ilerde, halen bu sınırlar içinde yaşayanları da getolara sürebilir. Şu anda zaten çoğu ülkede, siyasi iltica talebinde bulunanlar, direkt olarak kamplara alınıyor. Aylarca yanıt bekliyorlar.

Resmi/Kaçak, göçmen işçilerin içinde yaşadıkları kötü koşulları, suç işleme eğilimleri-

ni vb. genel işsizlik olgusundan soyutlayarak işleyen, abartan, âdetlerin bir ürünüymüş gibi gösteren, durumu facia şeklinde sunan yayınlar, programlar aldı yürüdü. Beyinler yıkılıyor. Anketlere göre Fransa'da bir kişi haftada ortalama 20 saat televizyon seyrediyor, nüfusun ancak % 13'ü senede bir kitap okuyor. Ve Fransızlar'ın % 70'i göçmen işçi akımının durdurulmasını istiyor. Daha dün D. Almanya'dan Batı Almanya'ya yüzbinlerce insanın göçünü doğal, istenir ve teşvik edilmesi gereken bir göç olarak görürken, bu göçten çok daha küçük çapta ve yavaş, ama çevre ülkelerden kaynaklanan göçün derhal durdurulmasını istiyorlar. Demek ki aptallaştırılan beyinler, göçe muhalefet adı altında ırkçılık yapıyor. Bunlar bilinçsiz yığınlar, ırkçılığı göçmen işçilere 'hayır' temelinde bilinçli bir şekilde, tabandan örgütleyenler ise faşist partiler. Giderek güçleniyorlar. Avrupa düzeyinde koordinasyonları geliyor. Eski SS'ler yine piyasaya çıktı. Oy oranları artıyor. Ama gerçek tehlike oy oranlarından gelmiyor: Bu partiler, bütün burjuva partilerinin gündemini belirliyor. Burjuvaziye politik öncülük yapıyor. Göçmen işçileri bir numaralı sorun olarak getiriyor, tüm burjuva partilerini bu sorun karşısında tavrı almaya zorluyor. Gerek muhalefetlerin gerekse iktidarların bu gündemi hemen kabul etmeleri, ırkçılığın geniş bir kamuoyu oluşturduğunu gösteriyor. Faşist partiler, yığınlar içinde oluşumuna katıldıkları gerici duygulara militanca tercüman oluyorlar. Basın yayın organlarında, kağıt üstündeki güçleriyle kıyaslanamayacak oranda geniş bir yer işgal ediyorlar. Burjuvazinin faşizm opsiyonunu da güçlü tuttuğunu anlıyoruz. Bu partiler, bünyenin zayıflamasına paralel olarak, artan bir hızda, mikrop saçmaya devam edeceklerdir. Eğilim bugün bu yönde.

Emperyalistlerarası kavgayı kızıştıran ana politik neden, sosyalist sistemin çöküşüdür. Yeni ortaya çıkan ama henüz dar olan pazarlarda emperyalistlerarası rekabet giderek derinleşecek, aynı anda bütün dünya pazarının yeniden paylaşımını da gündeme getirecektir. Eşiğinde durduğumuz kriz, bu yeniden paylaşım keskin biçimler alacaktır. Bu saptama ışığında, bu keskin biçimlerin en aşırısı olan savaş olasılığını dışlayan bir teorik ya da pratik gerekçe görülüyor ¹⁶.

Zor yıllar. Daha zorları da gelecek. Ama tekrar tekrar vurgulayalım: Bu tehlikeli konjonktüre gidiş, sadece bir eğilimdir, bugün görünen eğilimdir. Kalıcılaşsa bile daha uzun bir vaktimiz var.

Karşı-devrim, saldırısını hızlandıracaktır. Üstelik bu saldırı, Sovyetler Birliği'nin zayıfladığı, batıda yığınların apolitikleştiği, gorbacovcuların "hümanizm" diye sayıklayıp bilince zehir akıttıkları bir ortamda geliyor. Temel sorun, bu karşı-devrimin, ülke ülke hangi politik hatta durdurulacağıdır. Bu savunma hattı ilerisinin taarruz çıkış hatıdır. Dünya komünist hareketi battı, bir savunma hattı oluşturacak durumu yok. Gorbacov'un yaydığı tehlikeli ve boş hayallere kapılmayalım. "Hümanizm" diye bir politik hat olamaz. "İnsan partisi" diye de bir parti yoktur. Kapitalizmin insanlık için evrensel bir projesi yoktur. Kendisi insanlık dışı bir sistemdir.

Savunma hattımızın temelinde proleterya enternasyonalizmi yatacaktır. Bu temelde çözüm aramadan önce, mahmurluğumuzu atmamız, realiteye sınıf gözlükleriyle bakmamız, benzer şeyler görebilmemiz gerekiyor. Gözlemde buluşmamız şart. Yoksa üç beş yıl sonra, üstelik muhtemelen izinsiz örgütlenecek, 'yaklaşan savaşta devrimcilerin görevleri' konulu toplantılarda buluşuruz.

Paris - 5 Nisan 1990

REFERANS VE AÇIKLAMALAR

1 Le Monde, 2 Mart 1990

2 Gençlik Örgütü Genel Sekreteri Jacques Perreux'un Kongre Raporu, Le Monde, 2 Mart 1990

3 Bu aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin prestijinin dünya çapında en yüksekte olduğu bir andı. Avrupa başkentlerinde birçok sokağa, caddeye, bulvara Stalingrad adı verildi.

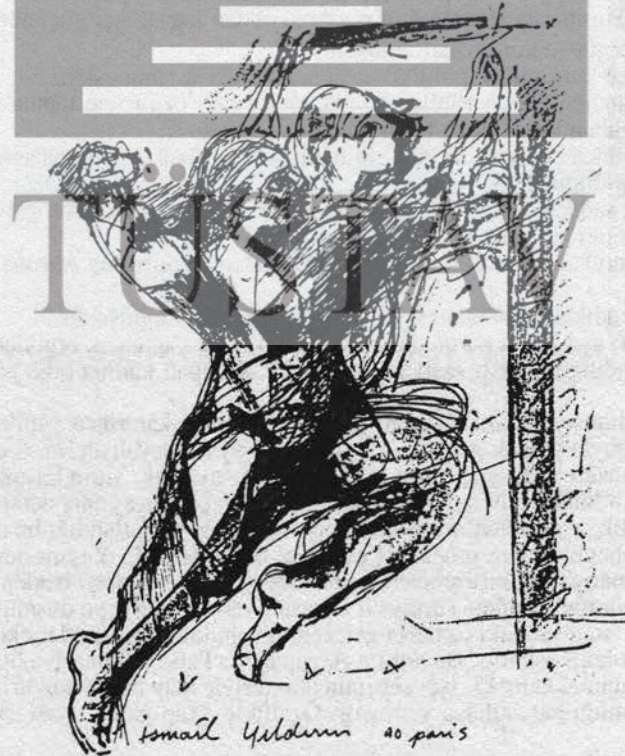
4 C. Adalı, "Devlet Tekelci Kapitalizminin Ana Süreçleri", SORUN BSD, Eylül '89.

5 C. Adalı, "Devlet Tekelci Kapitalizminin Doğuşu ve Nesnel Temeli", SORUN BSD, Mayıs '89.

6 4 No'lu Not'ta Agy.

7 Sınırlar dar anlamda, salt bir ülkenin sınırları anlamında almak doğrudur, ama alt-kapitalist sistemlerin de, örn. AET'nun da bir sınırları var.

- 8 Bir ülke içindeki sermaye, yerli sermayenin yanı sıra, ülkede yatırılmış yabancı sermayeyi de içerir. Ülke-
deki ortalama kâr oranının oluşumu açısından, sermayenin kökeni önemli değildir.
- 9 Bu yüzden bir yandan AET'nin bir an önce tek pazar haline gelmesini istiyorlar, öte yandan da korumacılık
yapıyorlar.
- 10 Direction de La Prévision du Ministère de l'Economie et des Finances, 'Note de Conjoncture International,
Mart 1990.
- 11 Dünyada, para sermayenin salt spekülasyon işlevi gören kısmı çok büyüdü. Borsalardaki son dalgalanma-
lar, bu fazlalıkla ilgilidir.
- 12 Bu veri bir televizyon yayınından alınmıştır. Karayolu uzunluğu, sözlü şekilde, 130 bin km olarak veril-
miştir. Sovyet İstatistiklerinden de doğrulamak mümkün olmadı. SSCB demiryolu uzunluğu 135 bin km
olarak veriliyor. Karayolu taşımacılığıyla ilgili bir rakam da var: 282 milyon ton-kilometre. SSCB'de de-
miryolu taşımacılığına daha büyük bir ağırlık verildiğini de düşünürsek, 130 bin km'lik toplam karayolu
uzunluğu akla yakın gözüküyor. (A.A. Meilakhs, "The Soviet Planned Economy" içinde, 'Facts and Figu-
res', s. 321-322, Progress Pub. Moskova)
- 13 Entegrasyonun önünde başka faktörler de var. Örneğin, küçümsemeyelim, sırf Rus alfabesi (Kril alfabesi)
bile yabancı sermayenin önünde başağrıncı bir engeldir. Yabancı dillerin yaygın bir şekilde bilinmemesi
de öyle.
- 14 28 Kasım 1989'da açıklanan Kohl Planı, Doğu-Batı Almanya'nın uzunca bir geçiş döneminden sonra bir-
leşmesini öngören aşamalı bir plandı. Birkaç hafta içinde eskidi. Son olarak (2+4) planının uygulanmasına
karar verildi. Sovyetlerin iki Almanya'nın birleşmesi konusunda tavır, sürekli genleyen bir tavır oldu. Elin-
de bir yaptırım gücü kalmadığından.
- Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkili durum bağlamında, Avrupa Topluluğu'nun gelecekte alacağı şekil belir-
sizleşti. Mitterand bir 'Avrupa Konfederasyonu' Gorbacov "Ortak Avrupa Evi" önerdi. Avrupa'da ağırlık
merkezi doğuya kayarken, Almanya hegemon güç olarak çıkıyor. Ortak pazarın bugünkü statüsüyle de pek
ilgilenmiyor. Gözlerini D. Almanya'ya dikmiş durumda.
- 15 Kohl, D. Almanya'nın egemenlik haklarını düpedüz çiğneyerek kendi partisini orada da örgütledi. Altı haf-
tada partiye seçimleri kazandı. Resmen şantaj yaptı. Faşist parti bile elini kolunu sallayarak D. Alman-
ya'ya girdi. Bütün gerici partiler, metropollerdeki büyük destekçilerinin yardımıyla, kendi ülkelerinde em-
peryalist politikanın maşası olmak için yarışıyorlar. Kohl'un Almanya'da yaptığını Chirac ta Romanya'da
yapmaya hazırlanıyor.
- 16 Askeri planda da, savaşların, şimdiye dek bildiğimiz biçimlerde olması gerekmiyor. Bu konuda hayal gü-
cümüz, ister istemez eski bildiklerimizle şartlandırılmıştır.

Desen: İsmail Yıldırım - Paris

EKSİK MUHASEBE OLMAZ!

YA DA 14 NOKTA

Şanalan Seyhan

Batı Avrupa'ya 80 sonrası çeşitli nedenlerle gelen sosyalistlerin, on yıllık bir muhasebe defteri çıkartmalarının tüm Türkiye'li sosyalistler için faydalı olacağı kanısındayım. Kendi varlıklarının muhasebesini yapamayan kişi ve kuruluşların, geçmişin (80 öncesi) hesaplaşmasını nasıl yapacakları da merak konusudur.

Birlik tartışmalarının devam ettiği bu dönemde, konunun gözardı edilmesi; yeniden toparlanmakta olan sosyalist hareketlerimiz için, yarın tedavisi güç hastalıklara yol açacaktır. Avrupa'da burjuvazinin tüm "nimetlerinden" faydalanırken neler yaptık? Açlık edebiyatı yapanlar; sınıfa güvenmeyip burjuva kuyrukçuluğu yapanlar; yeşillenenler; erkek düşmanlığı derecesinde feministleşenler, köylüleşenler! Bunların yanında komünist onurunu koruyanlar hep oldu. Olacaktır da. Sözüünü etmek istediğim (olumlu ve olumsuz yanlarıyla) işçi sınıfı tarihine, "Avrupadan bizde geçtik" diyebilenleri ilgilendiriyor. Ve ilgili 14 noktayı sıralıyorum:

Enternasyonalist görevler ihmal edilmiştir 1.

Türkiye'li ve Kürdistan'lı radikal sol, Avrupa işçi sınıfının genel çıkarlarını gözeten eylemliliklerinde yer almak istememiştir. Bunu becerememiştir 2.

İlticacılık kurumu dejenere edilmiş, Türkiye'den kaçak işçi göçünün sorumlularıda kimi kişi, parti, örgüt ve kuruluşlar olmuştur 3.

Sendikacılar patronluğa, politik kişiler simsarlığa soyunmuşlardır 4.

Kendi özgücüne güven yanlış hesaplanmış, kendi özgücüne tapma yaşama geçirilmiş, hayatın hiç bir alanında bir arpa boyu yol alınamamıştır 5.

On yıl boyunca birlikten hiç söz edilmemiş ve örgütsüz işçiler kazanılacağı yerde, mevcut kadrolara gidilmiştir 6.

Dernekler, sadece devletten subvansiyon alınacak araçlar olarak görülmüş; sosyal, kültürel vb. faaliyetler yok sayılmıştır 7.

80 heyecanıyla yüze yakın Türkçe dergi, gazete çıkarılmış Avrupa kamuoyu hiçe sayılmıştır 8.

İşçilerin sendikalaşmamaları için, elimizden geleni yapmışızdır 9.

Kürtler ayrı ayrı örgüt kurdukça, bizde üçer kişilik yapmacık örgütler kurmuşuzdur 10.

Cins ayrımcılığına karşı saatlerce konuşup, Avrupalı kadına obje gözüyle bakmışızdır

11.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen; gücünce, karınca kararınca yapılanları, doğru atılan adımlarıda saygıyla anmak gerek... Avrupa'da yaşayan sosyalistlerin, (yukarıda değindiğim 11 maddedeki üzere!) bir güç oluşturdularını var sayarsak; yarın başımıza nelerin geleceğini, şimdiden bilmek zorundayız!.... Jön Türklerden çıkaracağımız dersler vardır! Sosyalist demokrasi, birlik, açıklık teranelerinin hiç iş yapmadan tekrarlandığı bu dönemde, sanki yaşam durmuşta beylerimizin müdahale etmesini bekliyordur!.. Yaşam devam ediyor beyler. Batı/Doğu Almanya'nın birleşmeleri arifesinde (böyle bir olay beklenmiyordu); Almanya'daki milyonla ifade edilen Türkiye'li nüfusun varlığı tehlikeye düşmüştür 12. Zaten otuz yıldır "misafir" statüsündeki işçilerin geleceği meçhuldür. Özörgütler ekonomi mi, politika mı açmazında tıkanmışlardır. Bu durum Avrupalı ve Türkiyeli burjuvaziye tarihinde görmediği fırsatları sunmaktadır 13. İşçi sınıfının alın teriyle alay edilmektedir. Fransa cephesinde yabancı düşmanlığı hat safhaya varmıştır. Özellikle Arap ya da siyah ırktan olanlara (tabii

ki işçilerine) üstü kapalı korkunç bir yıldırma kampanyası başlatılmıştır. Komünist partili olmak ayıp sayılır olmuş, K.P.'lere yakın sendikaların haklı grevleri öcüleştürülmüş; son olarakta, 6500 frank asgari ücret talep eden (halen 5000 FF. civarındadır) işçilerin istemlerini, hükümet dikkate almamıştır... Sömürgeciliğin insancıl maskeli vampiri Fransa bir yandan Kürt işbirlikçileriyle flört ederken; öte yandan, Türkiye ile büyük hacimli ticari antlaşmalar yapmaktadır. Fikir yoksunu aklıevvellerimiz ise, burjuvazinin onlara verdiği üç-beş kuruş işsizlik yardımını, "domuzdan koparılan kıl" diye addederek kekâ ömür sürüyorlar. Hem de kapitalist toplumda her şeyin bir bedeli olduğunu unutarak!...

Romanya'da Çavuşeskuların alelacele yok edilmesiyle başlayan ve bugün Nikaragua'da Sandinistlerin seçimleri kaybetmesiyle devam eden doksanlı yılın Dünyada büyük çalkantılara yol açacağı açıktır. Konunun Avrupa'daki sosyalistleri ilgilendirecek yanı, olayları hâlâ Türkiye çıkışı yayımlardan öğrenip, ona göre tavır koymalarıdır¹⁴. Bugün "dün dündür" mantığıyla yenilik adına yapılacak her şeye kuşkuyla gözlerle bakmak zorundayız. Türkiye'de egemen sınıfların 141-142'yi bile sindirecek olgunluğa ulaşmadığını gözlersek, revizyonistlere düşen görev: Humanist parti kurmaktır. (Radikallere de savaşmak düşer).

Sonuç olarak: İşkenbecilerde dondurma satılmadığını, her şeyin yerinde ve zamanında olması gerekliliğine, işçi sınıfının Dünyayı değiştirecek tek güç olduğuna inanan, el kapılarındaki bir işçi olarak; sahteciliğe ve reformcu aldatmacılığa karşı, sosyalistleri, her şeyden önce sınıf ve M-L'min onurunun korunması için birliğe davet ediyorum.

Paris - 01.03.90

MAYIS AYI'NIN BİR DEVRİM ŞEHİDİ

Ali İbrahim Önsoy

Bahar geldiğinde çiçekler açmakta, çocuklar kırlara koşmakta ve doğa şenlenmektedir. Evet, bahar geldiğinde içimi bir hüznün ile birlikte sevinç kaphıyor; toplumsal yaşamdan izole edilmiş, burjuvazinin sosyalistler için yaptırdığı özel bekleme evleri-odalarında. Hele Mayıs ayında...

Üretimin makinalaşp toplumsallaşmasıyla sömürücü sınıf burjuvaziye karşı siyasi mücadele yükseldiğinde bir Mayıs gününde, grev ve toplantıda onun militarist güçleri tarafından katledilen işçi kardeşlerimiz ile devrimci ve sosyalistlerimizde darağaçlarında, hain pusularda kahpe kurşunla ve işkenceyle öldürüldü.

Bundan on yıl önce sosyalizme inanmış bir devrimci sorumluluğunu yerine getirmeye giderken otobüsten alındı. Yaşamında inançlı ve kararlıydı, tepmişti burjuvazinin yöneticilik teklifini. İşkenceye direndi vermedi adından başka birşey. Koma halinde getirildi hastahaneye. Ve bir öğle sırası 13. 15'de tıbbi müdahale bile yapılamadan çıkmadı komadan. İstanbul'un Haydarpaşa Askeri Hastahanesi'nin morgunda soğumuş çıplak bedeniyle yatıyordu, yapayalnız. Bir isimsiz sıra neferi olarak. Ve Mayıs ayı devrim şehitleri arasına katılıverdi.

Bugün, anti-kapitalist devrimini yapmış ülkelerin sosyalist değerlerden yenilik adına alabildiğine tavizler veriyorken, evet onlar hain pusularda kahpe kurşun, darağaçları ve Osman Mehmet ÖNSOY gibi işkencede öldürülürken son kelimeleri "YAŞASIN SOSYALİZM" idi.

Mayıs ayının devrim şehitlerinden O.M. ÖNSOY'un 10. ölüm yılında o ve diğer devrim şehitlerini saygıyla anıyoruz.

(O. M. ÖNSOY 27 Eylül 1954 - 22 Mayıs 1980)

22 Mart 1990 / Bartın Özel Tıp Cezaevi

DEVİRİM SÜRECİNDE HAYATIN ESKİTTİĞİ YÖNTEMLER*

Ahmet Top

Soru:1) Dünya genelinde,sosyalist blokta, halk demokrasilerinde önemli gelişmeler oluyor. Ülke özelinde de, dünyadaki gelişmeler tartışılıyor. Sosyalizm üzerine yeni tezler ileri sürülüyor; "Marksizm-Leninizm aşılmıştır," gibi. 12 Eylül'ün yıkıntıları arasından, gerçekler-doğrular arınıyor. BİRLİK ve PARTİLEŞME sorunları tartışılıyor. Kimileri de eski siyasi çizgilerini yeni makyajlarla örgütleyeceğini umuyor. İşçi Sınıfı Partisi'nin boşluğunu doldurmak için, örgüt kuran, program üreten ve bazı faaliyetlerde bulunanlar da var. Türkiye İşçi Sınıfı Hareketi'nden gelen, 1. TİP'in kuruluşunda, DISK'in örgütlenmesinde, hattâ daha gerileri gidersek, 1946-50 döneminde "Sendikalar Birliği"nde rol üstlenen, çeşitli sendikalarda çalışan, "15-16 Haziran Direnişi"nde, hareketi "İşyeri Komiteleri" (Anayasa Direniş Komiteleri) aracılığıyla örgütleyen, hapis yatan, işsiz kalan, hareketi her koşulda savunan, bunun sonuçlarına katlanan, militan önder bir işçi olarak, günümüzde neleri söylemek istersiniz?

Cevap:1) Olayı önce SSCB'den başlayarak ele almak gerekir. 1917 ihtilalini tümüyle bir halk ihtilali olarak görmemek gerekir. Nedeni, halk her ne kadar, Çarlık yönetiminden tamamen yılmış, bıkmış ve usanmış ise de, Marksist-Leninist teorinin bilincine varmadan, kurtuluşa bir çare olarak ve özellikle Çarlık yönetiminin ortadan kaldırılması için, Bolşevik Partinin devrim hareketine dört elle sarılmıştır.

Ben ve birçok sosyalist işçi ve aydın arkadaşlarımız, yıllarca; SB'de, Sovyet halkının bilinçli bir düzeye getirilmediğini, tam anlamıyla Marksist-Leninist bir uygulamanın gerçekleştirilmediğini, böylece devrimin atıl kaldığını, toplumsal gelişim, değişim ve dönüşümün sistemin özüne uygun bir niteliğe kavuşamadığı, tutucu bir ortam yaratıldığını ve bunun sonucunda işçinin-köylünün birlikteliği tamamen bozulup bugünkü duruma geldiğini söylemişizdir.

Her ne kadar Lenin başta olmak üzere devrimi gerçekleştirenler, Marx ve Engels'in verilerinden çok şeyler elde etmişlerse de, bu bilinci o dönemde işçi sınıfı ve emekçilere yeterince götürememişler, ancak tepeden inme, o günkü ortamın gereği olarak devrimi gerçekleştirmişlerdir. Emekçi halk, böylece, sosyalizme hazır olmadan, kendini devrim içinde bulmuş ve gelişen süreç içinde de halkın bilinçlendirilmesi gerekirken ne yazık ki o da tam anlamıyla yapılamamıştır. Ancak, aydın tabakanın bilinçlendirilmesi yeterli görülerek, bürokrat, çıkarıcı, hantal elit bir sınıf meydana getirilmiş, fabrikalar, kolhozlar, halk birlikleri, çiftçinin inançlı çabası, modern sosyalist üretimin gerekleri, toprağın verimliliği gözarda edilmiştir. İkinci bir özellik, Sovyetlerin tek bir ulus olmayıp, çok uluslu ve ayrı ayrı yönetilen cumhuriyetlerin birliğinden oluşan bir devlet olmasıdır. Bu şekilde dağıntık milliyetlerin devrime kazanılması, Marksist-Leninist teorinin özüne uygun olarak eğitilip bilinçlendirilmesine yeteri kadar eğilinememiş, her şey eksik ve hatalı bırakılmıştır. Bu sırada Stalin dönemi doğal olarak sürüp gitmiştir. Sert, demokratik sosyalist sisteme aykırılık, devrim kanunlarının acımasızlığı ile toparlanmış, Çar döneminden kalan otokrasinin taraftarları, üst düzey bürokratları, köy ve toprak sahipleri devrime karşı koymuş, bunlar da devrimin mantığı gereği yok edilerek "demir perde" imajı yaratılmış, dışa kapalı bir düzen geçerli olmaya başlamıştır. Böylece ayrı ayrı yönetilen cumhuriyetler SBKP'ye bilimsel yönünden bağlı kalmayarak, Marksist-Leninist teoriyi kendilerine göre yorumlayarak, birçok yanlışlıklar ve sapmalar içinde uygulamaya koyulmuş, böylece sosyalizmin aslı olan insani ve demokratik yönü korunamamıştır.

* SORUN BSD'mizin yaptığı röportaj

Üst düzey yöneticilerinin lüks içinde yaşama istekleri, ekonomiyi bir kargaşa içine sokmaları, halkı iyice yokluğa, beslenme sıkıntısına düşürmüş , böylece yeterince bilinçli olmayan halk, sosyalizme sırt çevirmiş, sorunlar çözülemedince bir reform hareketinin başlatılmasına yeşil ışık yakılmıştır. Yer yer kıpırdanmalar bir değişikliği açıkça ortaya koymuştur. Üçüncü bir neden de; dünyadaki silahlanma olgusudur. Özellikle iki büyük devletin silahlanma yarışı, ister istemez ekonomik bunalımlara neden olmuştur. Sovyetler'dek bunalım daha belirgin ve hızlı biçimde ortaya çıkmıştır. Ekonomik model arayışı ve uygulamasında, işçinin öncülüğü ilkesi dikkate alınmamış, işçi ve köylünün yaşam düzeyi iyice bozulmuş, giderek Halk Komiteleri'ndeki işçi ve köylü egemenliği çok gerilere itilmiştir. Sovyetler'deki bu olumsuzluklar, bütün dünya sosyalistlerince izlenmekte idi. Hiç bir zaman, Sovyetler, Bilimsel Sosyalizmi özümseyip uygulayamamıştır. Bugünkü duruma gelmesinin nedeni budur. Maksatlılarca bu olgu, sosyalizmin, Marksist-Leninist teorisinin iflası olarak gösterilmektedir. Oysa böyle olmadığı, yukarıda açıklamaya çalıştığım nedenlerle de az çok kanıtlanmakta, bununla birlikte gelişen olaylarla da bu durum belirginleşmektedir.

Doğu Avrupa ülkelerine gelince, burada şu noktaya dikkat edilmesi gerekir. Bu ülkelerin hiçbir, proleter devrimle sosyalist düzene geçmiş değildir. 1939 İkinci Dünya Savaşı sonunda, önce Alman işgaline, arkasından Sovyetler Birliği'nin işgaline uğramışlardır. Sovyet kuvvetleri Almanya'yı ikiye bölerek işgalindeki Doğu Almanya'da ve öbür Doğu Avrupa ülkelerindeki yandaşlarıyla komünist hükümetleri kurdurup, askeri birliklerini geri çekmeden bu ülkeleri ideolojik etki alanlarına sokmaya çalışmışlardır. Aynı durum, Batı Avrupa'da da Amerikan işgali ile uygulanmış ve sonuçta *Nato* ve *Varşova* paktlarının kurulması ve cepheleşmesi gündeme gelmiştir. 45 yıldan beri de ne Amerika ne de Sovyetler Birliği silahlı kuvvetlerini Avrupa'dan çekmemişlerdir.

Silah gücü ile komünist yönetimi kabullenmiş görünen Doğu Avrupa halkları, Marksist-Leninist toplumlar değildir. Baskı ile 45 yıl yönetilmişlerdir. Artık çağımızda insanlar, hiçbir baskıya boyun eğmemektedirler. Sovyetler'de olduğu gibi, halk, Marksist bilince kavuşamamıştır. Ayrıca baştaki yöneticilerin tutarsız davranışları, demokratik sosyalizme itibar etmemeleri, çarpıtmaları adeta zorba bir tutum sergilemeleri, halkı bıktırmış ve usandırmıştır. Hızlı silahlanma sonucu ekonomisi geri planda kalan bu uluslar, sıkıntı ve yokluk içinde kıvranıken, ilk olarak Polonya'daki işçi hareketi SSCB yöneticilerini harekete geçirmiş, işçi egemenliği olarak bilinen sosyalizm, Polonya'da askeri, baskıcı bir yönetime bürünmüş, bilinçli olmayan halk ve işçi sosyalizmden bu nedenle de uzaklaşmaya başlamıştır. Böylelikle muhalefet meydana gelmiş, olaylar ve grevler patlak vermiştir. Gorbaçov, bu durumu doğru olarak değerlendirdiğinden, Amerika ile silahsızlanma yönünde zirve toplantıları yapmış, "açıklık" ve "yeniden yapılanma" için yönetime bir esneklik getirmiştir. Böylece Doğu Avrupa ülkelerine de ışık tutarak, yetmiş yıllık yanlış uygulamaların ürünü olan bu günkü durumu "düzeltmeye" başlamıştır. Bunu ummuştur. Gorbaçov hareketi, ne Sovyetler Birliği için ne de Doğu Avrupa ülkeleri için henüz bir sonuca ulaşmış değildir. Daha çok değişiklikler, gelişmeler olacağı benzer. Sonuçta sosyalizm, büyük ve köklü çabalardan ve süreçlerden sonra asıl özüne uygun olarak yenilenmiş, değişime uğramış olarak gerçek kimliğine kavuşmuş olacaktır.

Yukarıdan beri açıkladığım özetler doğrultusunda, sosyalizmin bilimselliğinden hiçbir şey kaybetmediğini vurgulamak isterim. Sosyalizm için yeni tezlere gerek yok. Yapılacak şey, diyalektik tarihsel gelişmenin özüne varabilmektir. Her türlü yorumların da bu düşünce metoduna uygun bir biçimde ortaya konulmasıdır. Yineliyorum, sosyalizm bilimselliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Olumsuzluk demokratik sosyalizm çizgisinden çıkmış, tutucu yönetimlerde aranmalıdır. Kapitalist sistemlerde de başarılı olmayan yönetimler gider, yerine başarılı olabilecek yönetimler gelir. Kişilerin padişahlar gibi iktidarda çöreklenip oturması çağı kapanmıştır. Sınıfsal çıkarlarını koruyamayan yönetimler mutlaka aşılır.

Sosyalist bloktaki bu çalkantılar ve gelişmeler, dünya uluslarının gözü önünde dünyaya açık olarak gerçekleşecektir. Olaylara bakarak, bazı çevrelerin, "sosyalizm kaybetti" veya "sürecini tamamladı" gibi iddiaları çok aceleci, maksatlı buluyorum. Bu tutum fırsatçılara yakışır. Bilimsel Sosyalizm, kendi mantığı ve demokratik süreç içinde kendini yenileyecek,

gelişimini tamamlayacak ve dünya halklarının elinde meşalesini yüceltecektir.

Biz, eleştirel katkılarımızla sosyalizmin bütün kazanımlarına sahip çıkmalıyız.

1920'lerden başlayarak, ülkemizde işçi sınıfını temsilen kurulan örgütler, sayısız nedenlerle, işçi, köylü, ve emekçi halkla bütünleşmemiş, organik ilişkilerle sürekliliğini koruyamamış, çeşitli mücadele biçimlerini uyumlandıramamış ve çoğu kez kimi "aydın"ların ideolojisiz-teorisiz, bilinçsiz ve bencil çekişmeleri sonucu küteselleşmeden dağılmaya ve işlevsiz olmaya yüz tutmuştur. Bu süreçte, işçi sınıfına gidemeyişin en büyük etkenlerden birisi de sosyalizmin "yasadışı" na itilebilmesidir. Ancak, yasalara uygun olarak kurulan partilerin de doğru strateji ve taktiklerle legaliteyi yeterince kullanamadığını, teori ve pratikte onulmaz hatalar yaptığını, bir yandan sağ teslimiyetçi yorumlarla burjuvaziye yem olunurken, öte yandan oportünizmin batağında tasfiyeci, ihbarcı bir pozisyona düşülmüştür. Parti ve örgüt yıkıcıları, hareketimizi, işçi, köylü, emekçi, gençlik ve aydınlardan koparmış-bölmüş; ayrıca, ulusal sorunu, doğru tahlil edemediğinden, sınıf hareketinin dışına kaydırmıştır.

Oysa yurt çapında ağırlığını koymuş, nisbeten işçiye, köylüye ve emekçiye dayalı bir örgütlenme 1.TİP ile gerçekleştirilmişti. 1.TİP gibi bunca emekle örgütlenmiş o güzelim parti, oportünist yöneticilerinin çapsiz politikaları yüzünden işlevini yerine getirememiştir. 1. TİP, burjuvazinin uykusunu kaçırarak düzeyde bir gelişme gösterebilirdi... Şimdi ise devrimci oturma evi genel bir hesaplaşma ve muhasebe yapmadan, işçi sınıfının devrimci bir partisi niçin kökleşemiyor diye kara kara düşünüyoruz...

Soru: 2) Birlik ve partileşme sorunları, mücadeleden ve üretimden gelmemiş hiç bir dönemde KADRO olma niteliğini kazanamamış, sürekli yanlış yapmış ve yanlış düzeltememiş, ciddi bilimsel çalışma yapmamış, eser vermemiş, işçi sınıfını örgütleyememiş, anılmaya değer militan bir geleneği temsil etmeyen kesimlerce tartışılıyor. Dahası, işçi hareketi ile sosyalist hareketimizin bütünleşmesini bozanlar, sorumsuzca örgüt kuranlar, eleştiri ve özeleştiriden kaçanlar, muhasebe adı altında şarlatanlık yapanlar, yalancı pehlivanlar gibi ortalıkta geziniyor. Bu olguyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap:2) Ülkemizde zaman zaman kurulan sosyalist partilerin bir bölümü, işçi köylü birlikteliğini hiç sağlayamamış, kısır bilgilerle, biz de varız anlamında ve daha ileri gidilerek "muvaaza" partisi olarak kurulmuş siyasi partilerdir. Ömürleri kısa olmuştur. Emegi tam olarak temsil etmeyen, işçiye, köylüye, emekçiye dayanmayan bu partiler, sosyalizme köstek olmaktan öte gidememişlerdir. Ancak, nisbeten, 1. TİP bunlardan ayrı düşünülebilir. İşçi sınıfının öncülüğünde, işçiler tarafından kurulmuştur. Sosyalist olduğunu, işçi sınıfıyla kader birliği yaptığını söyleyen aydınların hiçbiri, partinin başında bir işçi lideri bulunurken (bir yılı aşkın bir süre), partinin kapısından bile geçmemiş, (birkaçı müstesna). Ancak "aydın"ların başa geçmesiyle baylarımız çıkıp gelmişler, partinin kapanmasına da neden olmuşlardır. Örgütümüz, mücadeleden, üretimden gelmemiş, hiçbir şekilde olumlu kadro yaratamamış, işçi sınıfını örgütleyememiş, militan olmamış, bilimsel çalışma yapmayıp, ancak birbirleriyle çelişen, kavgacı, bireyci ve oportünist aydın bir ekibin talihsiz kuşatmasına uğramıştır. Bu ekip, bir gecekonduya gitmemiş, bir işçi grevine, bir köylü hareketine katılmamıştır. Yurt düzeyindeki, yani illerdeki kadro hızla çalışıp, işçi ve emekçiye koşmuş, birliği sağlamış, seçime katılarak 15 milletvekilini parlamentoya sokmuştur. 1.TİP gibi bir sosyalist partide, "aydın"lar niteliksiz ve seviyesiz dalaşmalar sonucunda, önder ve militan işçiler teker teker partiden atılmış, burjuvazi ye ihbar edilmiş, bu tasfiye yetmeyince, bu sefer "aydın"lar ikiye bölünmüş ve sonunda partinin kapanmasına, işlevsiz oluşuna sebep olmuşlardır. Türkiye İşçi Sınıfı Hareketi, bu türden bir "aydın" ihanetini saptamıştır; asla da unutmayacak ve bağışlamayacaktır. Günümüzde de gene aynı karakterdeki "aydın"lar örgütlenmek istiyor (!) Böyleleri ne kadar çaba gösterirse gösterecek, işçi sınıfını, köylülüğü, emekçileri, gençliği ve hakiki aydınları yanlarında göremeyecek ve ancak bir tabela partisi olmaktan öteye gidemeyecektir. Çünkü işçi sınıfı, bunca deneyden sonra, kendi partisini (İSP) gene kendisi oluşturacak-kuracaktır. İşçi ve emekçiye bölen parti girişimleri, İSP yerini alıncaya kadar sürecek.

Bu konu üzerine daha ayrıntılı şeyleri zamanı gelince SORUN BSD'de yazacağım.

Soru: 3) Bağrında kimi devrimci nüveleri taşıyan örgütlenmelere, daha yoğunluklu olarak, öğrenci gençlik kesimleri ve ulusallık temelindeki yapılarda rastlanıyor. Bu kümelenme, Türk ve Kürt Solu açısından sağlıklı mıdır. İşçi sınıfı hareketi ile gençlik, aydın ve ulu-

sal sorun temelindeki örgütlenmeler nasıl uyumlandırılır? Gerek partileşme, gerekse birlik-e eylem açısından nelerin yapılma şansı vardır?

Cevap: 3) Ben bu sorunuzun cevabını hep şöyle düşünmüşümdür:

Öncelikle İSP denilince, neyi kasdettiğimiz bellidir. Legalite de ön çalışma yapacak siyasi bir örgüt kurup bu örgüt içinde işçi, köylü, gençlik ve tutarlı olmuş aydınların toplanmasını temin ederek, seçim ve parlamentoya üye sokma kaygusunu bir an düşünmeden emekçi halkın bilinçlenmesi için çalışmalar yapmak. Örgüt içinde işçi sınıfını, emekçileri, gençliğin her kesimini kapsayan bir kadro ile fabrikalarda, sendikalarda, köy kahvesinde, harman yerinde "İMECE" misali çalışmalara katılacak, gecekonduarda, her türden demokratik kurumlaşma, basın-yayın-broşür vb. araçlarıyla kitle çalışması yapılmalı, işçi ve emekçilerin bilinçlendirilmesine ağırlık verilmelidir. Ajitasyon-propaganda-örgütlenmenin başarıya ulaşabilmesi için, öncelikle emekçi insanımızı tanımak, sorunlarını bilmek durumundayız. Ülkeyi tanımayan, işçinin, köylünün, emekçinin, gencin, aydının hangi zeminde, hangi sorunlarla boğuştuğunu bilmeyenler, her zaman kitabı bilgilerle hareketimize zararlı olacaktır. Sosyalizme kazandırılacak milyonlarca insanımızı seferber edebilmek, böylesine çetin kitle çalışmalarından geçecektir. İSP'de kitle çalışmalarıyla oluşur ve gelişir. Aksi halde, şimdiki örgüt kurucuları gibi, bundan sonra da örgüt kuracaklar gibi, ancak tabela partisi olabilirler.

Gençliğin (işçi öğrenci) yeri, işçi sınıfının, emekçi halkın yanındadır. Gençliği sınıftan koparmak düşmanca bir tuzaktır. Devrimci gençliğimiz, emperyalizmin oyunlarını görebilecek kadar deney kazanmıştır. Gençler arasından geçmişteki bazı olumsuzlukları aşacak ciddi kadrolar çıkacaktır.

Türk Solu da, Kürt Solu da, bu çerçevede hareketin bütünleşmesini sağlayabilir; ciddi örgütlenmeleri yaratabilirler. Sosyalistler görevlerini, çabalarını sorumlulukla birlikte ele almalıdır. Bir anlamda, her iki kesimde de sorunlar birdir. Milliyet farkı gözetmeden, şovenizme kapılmadan, işçi sınıfının, emekçilerin demokratik, ekonomik, insani ve siyasi talepleri, uyumlandırılabilir. Hele demokratik hak ve özgürlüklerin alabildiğine kısıtlandığı, parti, sendika ve dernek kurma özgürlüklerinin köreltildiği, bilimsel düşüncenin önüne binbir pıtrağın yerleştirildiği, insan haklarının çiğnendiği, işkencenin adeta kurumlaştırıldığı, sömürü, her türden ayrımcılık, asimilasyon ve göçettirme politikalarının sistemlendirildiği bir ortamda, akıl için yol birdir sanıyorum.

Oluşturulacak-kurulacak sosyalist örgüt, mümkün olan bütün araç, yol ve yöntemlerle hayatı içinde olmalı, işçi sınıfı ve emekçilerin hayati sorunlarına çözümler önerebilmeli, önderliğini, yaparak, yöneterek ve yönlendirerek kanıtlamalıdır. Bir yandan sosyalizmin önündeki, anayasa, yasalar ve öteki faşist mevzuatın (barikatın) kaldırılması mücadelesi, öte yandan demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini sosyalizm mücadelesiyle örerek iktidarı hedeflemelidir.

Günümüzde de, işte görüyorsunuz, "sosyalist" parti kuruluyor, ama hiçbir işlevi yok. Parti, sendika, konfederasyon, çeşitli dernekler de işçinin asıl meselesini tavsatıcı bir konumda. Ciddi bir kitle bağı olmayanlar, ister "sosyalist" ister "komünist" sözünü kullansın, bol bol ahkâm keseceklerdir, bu türden bir örgütü, emekçi halka götürmek söz konusu olmaz. Sonunda ve kısa bir zamanda bu tür örgütler de işlevsiz kalacaktır. Aynı zamanda kadroları bölecek, birbirine düşman edecek, umutsuzluğu, güvensizliği aşılayacak, ve son tahlilde de davaya ihanet edecekler.

Soru: 4) SORUN BSD Çalışanları olarak, İşçi Sınıfı Partisi (İSP)'nin oluşturulmasını sıkça işliyoruz. Bizim hiçbir dönem Marksist-Leninist bir partimiz olmadı, diyoruz. Amaçlanan görevi yerine getirmeye aday bir İSP'nin oluşturulması için, nasıl bir inisiyatif kullanılmalıdır? Hareketimizi Kongre, Konferans, Kurultay gibi yöntemlerle örgütlemek, İSP adına yapılan spekülasyon, sorumsuzluk ve keyfiliğin önünü kesmek için yeterli bir çözüm yöntemi midir? Nasıl gerçekleşir? Ya da hayatı kucaklayabilecek örgütlenmeler hangi yöntemlerle BİRLİK ve PARTİLEŞME sorunlarını, olması gereken yerde, tartışmaya çekebilir.

Cevap: 4) Bu sorunuza yukarıda az çok cevap vermeye çalıştım. Biraz daha açacak olursak: Evet, hiçbir dönem Marksist-Leninist PARTİ'miz olmamıştır. Nasıl olacaktı ki? Ülkedeki mevcut anayasa ve yasalar böyle bir partinin açık olarak kurulmasına uygun değildir. İlegal olarak örgütlenenler de yurtdışı ile cezaevi arasında bir seçim yapmak duru-

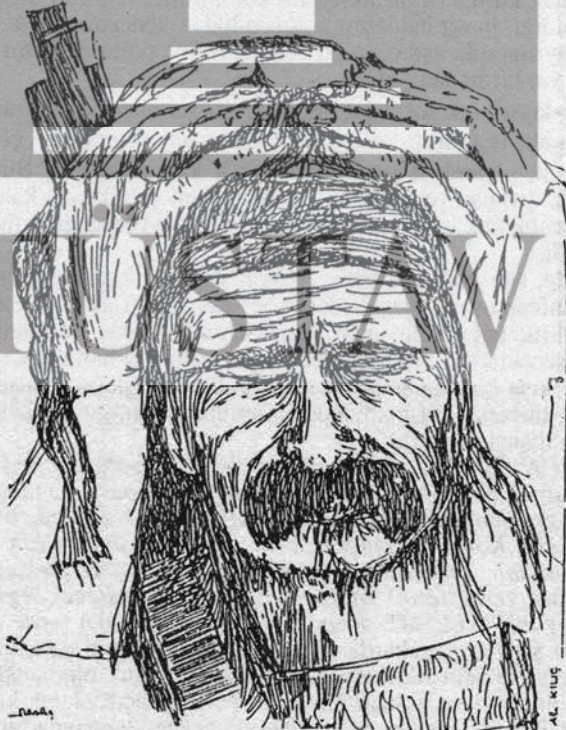
munda kalmıştır. Faşist mevzuat ya burjuvazi tarafından kaldırılır, ya da işçi sınıfı ve emekçi halkımızın gücüyle işlevini yitirir. Açık parti de ancak bu süreçte kurulabilir.

Ancak, İSP'nin her koşulda işlevini yerine getirmesi gerekir. Burjuvazinin en azgın dönemlerinde bile, İSP ne yapacağını bilmeli, gerekiyorsa, gene de ciddi ve güvenilir kadrolarla uygun bir program ve tüzükle açık biçimde örgütlenmelidir. Bu durumda, kurucu kadrolar ortaya çıkar. Örgütün resmen kurulmasından önce Kurultay niteliğinde bir toplantı yapılır. Yalnız bu toplantı, işçi, köylü, emekçi, gençlik ve aydınların katılımıyla oluşmalıdır. Ülkemizde sosyalizmin başarılı sınav veren KADRO'ları bellidir. Onlar, Kurultayda örgütlenme sorunlarını enine boyuna görüşerek, partinin çekirdeğini meydana getirirler. Program tartışmasından sonra resmi kuruluş sağlanır. Öndan sonraki çalışmalar, yukarıda açıklamaya çalıştığım gibi, işçi, köylü, emekçi, gençlik ve aydınlarla iş ve üretim içinde organik bağlar kurarak parti aygıtı örülür. Çeşitli faaliyetler, toplanular yapılır; tartışma parti içine çekilir; lafazanlığa yer verilmeden sempaticanlara gidilir. Zaman zaman bu türden faaliyetler Anadolu'ya kaydırılarak partinin örgütlenmesi sağlanır.

Devrimciler her koşulda iyimserdir; kötümserlik harcamız değildir. Devrimciler gelişmelere gerçekçi açıdan bakarlar. Somut durumun somut tahliliyle nelerin yapılacağını saptayabiliriz. Sürekli olarak, şu inancı-bilinci ifade etmeliyiz: Sosyalizm, adil, eşit, insani ve demokratik özülle bir değerler sistemidir. İşçi sınıfı ve emekçi halkımıza doğrular söylenebilirse, insanlarımız doğrulara sahiplenecektir. Sosyalizm, kapitalizmin, emperyalizmin yarattığı bütün kötülüklerin kökünü kurutacak tek bilimsel yöntemdir. Gelecek bizindir!

4 Nisan 1900

Resim: Ali Kılıç - Paris

İSMAİL BEŞİKÇİ

'CESUR SAVAŞIR KORKAK TİTRER'

Şükrü Gülmüş

Bruno'dan Çağdaş Bruno'ya selam!..
karanlıkların rahmindeki ışığı çoaltmaya devam!...

Üçyüz yıl!... Üç asır.. Artı bir de doksan yıl daha...

Evet, tarihin takvim yaprakları; MS. 1600'leri gösterirken; İtalya yarımadasında, bir başına; Bilim Militanı Bruno CORDANO, engizisyon mahkemesi kürsülerinde bilime sırtını dayayarak meydan okuyordu; engizitör yargıçlarının gözlerinin içine baka baka...

FİKRİMDEN DÖNMEM, DÖNMEKTE İSTEMEM. DÖNECEĞİM HİÇ BİR FİKRİM YOK ZATEN! İşkenceci cellatlar onu teslim almak isterken; o, şöyle seslenecektir:

Dayan mert ol, cahillerin yargısı seni tehdit etse fikrinden dönme. Işığı karanlıktan ayırtececek yüksek akıl mahkemesi vardır. Sadık, vefalı tanıklar ve avukatlar senin davanı savunacaklar. Düşmanlarınsa, kendi vicdanlarından kendi cellatlarını ve senin inkılamını alacak birini bulacaklar.

Çağ karanlığının temsilcileri, kudurmuşlardı. Bu sözlerle Bruno, Aydınlık Çağın mustucusu oluyordu. Yargılamalar gülünç... Adalet terazisinin topuzu güçlülerden yana ezici bir şekilde sarkmış... Fetva verilmiş, Katolik Kilisesi Bruno'nun yakılma emrini çoktan vermişti...

Şehrin en geniş meydanına yığılmıştı odunlar. Cellatlar kukelatalarını, engizitörler 'adalet' cübbelerini giymişti.. Elpençe durmuşlardı kilise hükmünün önünde. Bruno'nun elleri arkadan bağlı, sırtı bir tahta direğe dayalı... Gözleri açık, gözlerinde umut, gözlerinde bilimin inancı parıldıyordu. Zorla toplatılmış halka; sevgiyle, yargıçlara öfkeyle bakıyordu. Sözlerini bir Aneteus kuvvetiyle bir mızrak gibi fırlatıyordu.

Zaferin elde edilebilir olduğunu düşünerek mertçe savaştım. Fakat ruhuma verilen kuvvet, bedenimden esirgenmiş... Yine de bende, gelecek yüzyılların kabul edecekleri bir şey var. Gelecek kuşaklar: 'ÖLÜM KORKUSU BİLMEZDİ. KARAKTER GÜCÜ BAKIMINDAN, HERKESTEN YÜKSEKTİ VE GERÇEK UĞRUNA SAVAŞMAYI, TÜM YAŞAM ZEVLERİNDEN ÜSTÜN TUTAR' diyecekler.

Bu son sözlerini söylerken BRUNO CORDANO; ateş, bedeninin her yanını kaplamıştı. Yandı. Kül oldu. Ama bilim saçan sözleri; çağdan çağa uçtu, uçtu, uçtu... Dört iklim, on-dört karaparçası dolaştı. Bruno'nun bu bilim ışığı gezegenimizin her yanına ulaştı. Katmer katmer karanlıkların, zorbalık ve çağdışılığın hüküm sürdüğü yerlerde mevzilendi yılmaz bir savaşçı gibi...

Bir dünya düşünün, sessiz bir dünya, karşınızdaki bir ağaca bir kuş konmuş, gagasını açıp kapıyor, ses çıkmıyor...

Bir çocuk düşmüş, ağlıyor, sessiz...

Damlara sürünürcesine geçen uçak sessiz...

Ekmek kavgasında yüzlerce insan kaynaşır pazar yerinde, sessiz...

Çıt yok bahçede ip atlayan kızlarda. Beşikte yavrusuna ninni söyleyen annede çıt yok...

Dev gibi bir lokomotif geçiyor, ses çıkarmadan...

Kayalıklarda bin parça oluyor dalgalar, sessiz...

Yalnız mezarlıklardan bir inilti geliyor:

VİVA ZAPATA!.. VİVA ZAPATA!.. VİVA ZAPATA!..

Yıl: Yine MS. Takvim yaprakları bu kez; 1960'ları gösteriyor. Ülke, ne Meksika ne İspanya, ne de İtalya!..

Yer: Ankara. Ülke: Türkiye!..

Zabıt varakasında şöyle yazar:

"1960 yılının Mayıs aylarında, verilmiş olan bu yazı; 'Ünlü Tahkikat Komisyonu' tarafından Ulus gazetesinin süresiz kapatılmasına karar verilmiş olup, yazıyı kaleme alan, Dr. Hüsnü A. Göksel hakkında gereken işlemlere başlanmıştır."

Tarih, sınıfların amansız ve kıran kırana mücadelelerini kaydederken; cesur insanların edimlerini tragedyalar biçiminde dile getirirken; 'haksızlık' etmiştir. Çünkü, sınıfların bu acımasız savaşlarında; mazlum halkların egemenlere, kölelik ve boyunduruğa karşı haklı isyanlarında, sınıfların sömürüye, baskı ve tahakkümlere karşı direnişlerindeki arenada hep ama hep CESUR BİREY'ler en önde savaşmasını bilmişlerdir.

Çağına karşı sorumluluk duyan her İNSAN, yetkin BİREY, özgecilikle donanarak kendisi, sınıfı, halkı ve devrim için; baskı cenderesi altına alınan, sömürülen mazlum halklar ve emekçi sınıflar için; o, günyüzü görmeyen muazzam çoğunluk için; birer ışık olma durumlarını korumuşlar. Bu risklere katlanmasını bilmiş, çoğu kez ağır diyetlerini ödemişler.

Tarihin karanlık dehlizlerini birazcık aydınlatacak olursak; bu onurlu insanları çok rahat bir şekilde görebiliriz. Yunanistan'ın mitolojik kahramanları Prometheus'lar, Spartaküs'lerle, Medya'lı Demirci Kawa'larla, artık mitolojik efsane son bulmuş, soyutluk artık somutluk kazanmıştır. Düş ve efsane artık gerçeğin ta kendisi olmuştur. Spartaküs; 'Güneş Ülkesi' özlemiyle kölelerin umudu oldu koskoca Roma İmparatorluğunu temellerinden sarstı...

Demirci Kawa; Medya'lıların ve tüm esaret altında yaşayan Mezopotamya'lı halkların isyan ve direniş kılıcı oldu. Kawa, çekiciyle Zalim Dehhak'ın beynini parçalarken, Newroz ateşiyle 'Mayalınmış Karanlık'ların bağrını deşerken; Asur belasını tarumar ediyordu. Halklar; kendileri koparıp alıyordular özgürlüklerini, yanan meşaleler gibi. Bunu yapmasını bildikleri için; ÖZGÜRLÜK BİZİMDİR!.. diyebildiler.

Köhnemiş düzenler bir bir çatır çatır yıkıldı. Feodal despotluklar alaşağı edildi. Taçlar, tahtlar ayaklar altına alındı. Fransa, 1789'lara geldiğinde; Ünlü Bastille Zindan isyanıyla, yeni bir fırtınanın müjdecisi oldu. Fransa'dan İngiltere'ye Almanya'dan Amerika'ya; gezege-nimiz bir beşik gibi toplumsal alt-üst oluşlarıyla çalkalandı, durdu. Batıdan doğuya, doğudan batıya bir mekik dokudu ezilen sınıflar ve halklar...

Kışlık Saray'a yürüyüşü, cesaretin bir uzun yürüyüşüydü. Başta Lenin ve Bolşevik önderler, tarihin gidişatına haklı müdahalelerini yaptılar. 17 Ekim Devrimi; yepyeni bir çağın başlangıcı oluyordu. Paris Komünü artık bir somutluk ve kalıcılık sağlıyordu.

Dünyamız, oğünden bugüne ne durumda seyrediyor? Bu uzay çağında, Ayın-Merih'in fethedildiği bir zamanda; neredeyse gezegenler arası dolmuş seferleri başlayacakken; bu çağdışı karanlıklar da ne? Bu güzelim dünyamız hiç bir zaman bu kadar ehven kişilerin elinde rezilürüsve olmamıştı hiç bir zaman! Daha dün kadar, bir artist bozuntusu, dünyamızı bir atari aleti gibi elinde oynatıyordu. Kırmızı alarm düğmesine bastı- basacaktı. Gerçi daha da bu tehlikeyi atlatabilmiş değil dünyamız. Artist bozuntularının biri gidiyor, biri geliyor. Ve bu dünyalı denilen insanlar böyle durdukça, daha çok artist bozuntuları başımızda korku kılıçlarını sallayıp, duracaklar. Bundan kimsenin şüphesi olmasın!..

Günümüz Türkiye'si de bu iklimin içine girmiş durumda. Öyle bir iklime girmişizki; her şey, karman-çorman... Med ve cezir... Devrim ve karşı-devrim; dışı dış bir savaşım içinde... Bunların hepsini, yüreğinde derin sorumluluk duyan her insan gayet iyi bilmektedir. Bilmiyor ve öğrenmek istiyorsa rahatlıkla öğrenebilir. Öyle tuğlalar büyüklüğünde ciltler dolusu kitap okumaya da gerek yok; bu gerçekleri görmek için. Şöyle dünyanın, bölgenin ve kendi ülkesinin çehresine cesurca bir baksın yeter!..

Görmek için, gözyeterli değildir! Duymak için, kulak kafi gelmemektedir!. Gören körler, kulakları radar antenlerinden büyük sağırılar; hayli fazla... Hiç biri ne görüyor ne işitiyor. Görmek ve duymak istemeyen, asla ve asla ne görebilir ne işitebilir. Beş duyu organının merkezi, beyindir. Bu bilgisayarları bile sollayacak beyin; bir istemcikle harekete geçer. Beyin düşündüğü için, yürek fazla yumurlandığı için; yitip gitmemiştir hiç bir insan. İsteyen ve düşünen beyin üretir... Yumruklanan yürek, kan pompalar bedeninin tarlasına. O zaman, yüreğinin gözleri ve beyinlerinin ışıklarıyla bakabilecek yürekli-bilinçli ve cesur

her insan; İŞ BAŞINA!..GÖREV BAŞINA!...

İstenen nedir? Sorusu sorulmadan; herkes sorudan önce yanıtını bulacaktır!... Cesaret hiç kimse tarafından bahsedilmeyecektir. Herkes korkusunu korkutma savaşımında; cesaretinin harman hasadını toplayacaktır. Korkularını korkutan, korkunun üstüne üstüne gitme riskine, diyetine katlanan her insan; edim ve hareketlerin oranında cesur olacaktır. Ve bu performansları, onları sıradan insan çetelesinden çıkaracaktır. Gelin hep beraber bir güzel ve onurlu insanın yaşam öyküsüne bir bakalım. Onun cesur ve yüce davranışını selamlayalım!..

Ülkemin bağrından çıkmış, halkımın yürek suyuyla yüreği yıkanmış; bir usta ozan Cegerxwin (Mele Şeyhmas) bîr şiirinde, şöyle demişti:

KİME EZ? (Ben kimim?). Cegerxwin, bu imgeyle; bir çırpıda Kürd Halkı'nın treged-yasını dile getirmişti. Şimdi biz; sorumluzu Türk Halkı'nın yigit evlatlarından biri olan, İsmail Beşikçi'ye yönelteлим:

KİMDİR İSMAİL BEŞİKÇİ?

Belki dün; hepimiz gibi bir insandı İsmail BEŞİKÇİ. Ama bugün, sırayı öncelikle kendisi zorladı. Bilimi kendisine rehber aldı. Sırtını ona dayadı. Korkusuzca, müthiş bir cesarete sahipse; tüm hikmetler bu gerçeklikten arınmalıdır. Bilime olan inancı, özgeci adanmışlığıyla onurun zirvelerindeki haklı yerini aldı. Kuşkusuz o, hiç bir övgüyü dinlemeyecek berrak bir yüreğe sahiptir. Güzel, iyi ve yüce şeyler; onda atılım yaratır. Kendisi hakkında söylenen çirkin, şeylere de gülüp geçti. Çok ama çok şeylere maruz kaldığı bilinmektedir. Ama güneşin gerçekliği, kara çalmalarla; karartılabildi mi? İsmail Beşikçi; özbeöz Türk Halkı'nın bir evladıyken; 'Kürtçü, bölücü, yıkıcı' gibi şeylerle itham edenler bu emellerinde bir arpa boyu yol aldılar mı?...

Her insanın geçmişi yaptıklarında saklıdır. Her insanın hakkındaki yargının önkoşulu; onu kendisinden dinlemektir. Biz ciltlere sığmayan yaşam öyküsünü ve yılmaz bir bilim adamının savaşımını anlatacak değiliz. Kendisinin en son yazmış olduğu kitabı olan: 'DEV-LETLER ARASI SÖMÜRGE KÜRDİSTAN'ın arka kapağındaki mütevazı ifadesiyle yetinelim:

-1939'da -Çorum- İskilip'de doğdu. 1962'de Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Kısa bir süre maiyet memurluğu yaptı. Askerlik görevini yerine getirdi. 1964'de Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde sosyoloji asistanı olarak çalışmaya başladı. Doktorasını 1967'de tamamladı. 1967'de Doğu'da düzenlenen Doğu Mitingleri'ne katıldı.

-Doğu Mitingleri'yle ilgili bir çalışma yaptı (1967). 1969'da Doğu Anadolunun Düzeni, Sosyo-Ekonomik Ve Etnik Temeller isimli kitabını yayınladı. Bu kitabı yazdığı için Atatürk Üniversitesi'ndeki görevine son verildi. 1971'de tutuklandı ve yargılandı. Üç yılı aşkın bir süre cezaevinde kaldı. 1974'de genel af la tahliye oldu. Üniversiteye kabul edilmedi. Bilim Yöntemi Kavramı ve Bu Yöntemin Türkiye'de Uygulanmasıyla ilgili çalışmalar yaptı.

Bu kitaplardan biriyle ilgili mahkumiyet kararı kesinleşti ve 1979 yılı sonlarında tekrar cezaevine kondu. 1980'de Toptaş Cezaevi'nde iken, İsviçre Yazarlar Birliği Başkanı'na bir mektup yazmıştı. 12 Eylül döneminde bu mektuptan dolayı yeniden tutuklandı ve yargılandı. Bu dönemde, öteki kitaplarıyla ilgili davalar da birer birer kesinleşti, ayrıca yaptığı savunmalardan dolayı da yargılandı, cezalandırıldı. 1981-1987 arasında 6 yıl daha cezaevinde kalan Beşikçi, en son Özgür Gelecek dergisinde yayınlanan bir açıklamasından dolayı 1989'da tekrar yargılandı. Bu kez beraat etti.

-Kişinin pratik aynası, edimleri ve verdikleri eserlerdir, demiştik. O zaman sözü fazla uzatmadan; rahatlıkla şu listeyi alt alta yazabiliriz.

İsmail Beşikçi'nin yayınlanan yapıtları şunlardır:

-Doğu Mitingleri'nin Analizi, Erzurum /1967

-Doğu Anadolu'da Göçebe Kürt Aşiretlerinde Toplumsal Değişme, Erzurum/1968

-Doğu'da Değişim Ve Yapısal Sorunlar (Göçebe Alikan Aşireti), Doğan Yayınevi, Ankara/ 1969

-Doğu Anadolu'nun Düzeni, Sosyo-Ekonomik Ve Etnik Temeller, E Yayınları, İstanbul/1969

-Bilim Yöntemi, Komal Yayınları, İstanbul/1976

- Bilim Yöntemi, Türkiye'deki Uygulama I
- Kürtlerin Mecburi İşkânı, Komal Yayınları, İstanbul /1977
- Bilim Yöntemi, Türkiye'deki Uygulama II
- Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi Ve Kürt Sorunu, Komal Yayınları İstanbul/1978
- Bilim Yöntemi, Türkiye'deki Uygulama III
- Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Tüzüğü (1927) ve Kürt Sorunu, Komal Yayınları İstanbul /1978

Bilim adamı, bilimin yılmaz militanıdır da. Bilim adamı, bilimin gerçeklerinin peşinden koşarken; asla ve asla mevcut otorite ve yönetim erklerinin icazetlerine gereksinim duymayandır. O, en karanlık, en baskıcı dönemlerde; yeraltında biriken sular gibi, o hiç bir zaman tamiri mümkün olmayan bilim musluğu gibi, güneşin yaşam ışınları gibi; her fırsatta, er veya geç, günaydına kavuşacaktır.

Ve elbette her bilim adamı; araştırma ve yeni icatlarını elde ederken, bir yerlere dayanacaktır. Bu da emekçi sınıf ve bilimin gelişmesinde kesinkes çıkarı olan muazzam çoğunluk olacaktır. Yoksa bilim adamı; bir peygamber, bir enbiya değildir. Musa'nın Asası elinde yok. Keramet ve mucizelere ne inanır ne de bunlardan medet umar. Tarihsel olarak, bu hep böyle olmuştur ve yine de böyle olacaktır. Halklar ve ezilen-sömürülen sınıflar kendi temsilcileri olanlara sahip çıkacaktır.

Güçlü bir soruyu bizim kendi kendimize yöneltememizin zamanı geldi ve geçti bile. Gerçekleri bas bas bağırarak, bunları söylediği için onlarca yıl cezalarla 'ödüllendirilen', hiçbir zamanda intizar etmeyen, en küçük bir serzenişte bulunmayan; *İsmail Beşikçi* ve onun gibi onurlu insanlar için, biz neler yapıyoruz? İnsanın kendi kendisine yönelmesi, sorular sorması zordur. İşte bu zorluk: insanı İNSAN edecektir.

Susmak bazen; insanlaşmak
Susmak bazen; hayvanlaşmaktır.
İsyanlı susuşların iki çatal ucu!.

... Ve bazen yıllarca konuşarak anlatamayacağımız şeyi isyanlı susuşlarımızla anlatırız. Ama öyle bir an gelirki; susmak, tiril tiril korkmaktır. İşte o andan itibaren susma eylemi, konuşma eylemine dönüşmelidir. Lacivert karanlıklarda bir ışık, sessizliklerin egemenliğini bir türkü, bir şiir, öfkeli haykırış bozmalıdır.

Sözün özü, özü eylemi olmalı. Söz kifayetsiz artık; meramımızı anlatmaya... Korkak ve cesur, mert ile namert, hain ile kahraman arasındaki sınır; bir soğan yaprağının arasındaki zar kadar yakın, şark ile garbın ufuk çizgisi kadar uzak olur; bu kaynayan kazan bölgemiz Ortadoğu'da... Saf, arı tertemiz bir korku yoktur hiçbir insanda. Her insanın belleği ilk doğuşunda bembeyaz bir kağıt gibidir. İnsan, korku ve cesaretini daha sonra tanır. Küçükten büyüğe.. basitten karmaşığa doğru bir seyir izler bu korku ve cesaret tünelleri...

Yüreği insanlıktan yana olan her kişi, bilimin ve gerçeklerin gelişmesini isteyen her insan; her türden haksızlığa, baskıya, sömürüye ve işkenceye karşı çıkmalı, çıkabilmelidir. Şimdi gündemi işgal eden önemli sorunlarımızdan bir tanesi de; önce kitabı 'SUÇ ALETİ' olarak içeri atılan, ardından da kendisi götürülen Çağdaş Bruno; *İsmail Beşikçi*'nin sesine ses, gücüne güç vermektir. Bilimin ışığını biraz daha çoğaltmaktır hepimizin görevi.

'Bir benimle ne olur ki' anlayışı yıkılmalı artık! Aksine! Ben susarsam cihan susar.', 'Ben yapmasam edim ve harekette bulunsam; bilimin ateşi söner.' demeli ve bunu bilince çıkarabilmeliyiz.

Bu günlük, bu güneşlik bir gezegende; insanların düşüncelerinden, inançlarından ve özgür bir DÜNYA özlemlerinden dolayı; zindanlara, tutsak evlerine, toplama kamplarına göndermemenin yolu; bizim yapacaklarımızdır. Yapacaklarımız birer barikat olacaktır. Her sözümüz, her pratik hareketimiz, bu duvara bir tuğla bir harç olacaktır.

Bu çağrımız, beyni bilim ışığıyla aydınlanan
Yüreği insanlık değerleri ve özgür bir DÜNYA özlemiyle yanan
Her insanadır her insana...

DEMİRCİ KAWA'NIN ÖRSÜNDEN FIRLAYAN İSYAN KIVILCIMI: NEWROZ

Hasan Akbaba

"İsmi yasak!... Varlığı yasakıstan olan bir ülke... Halkı var, dili yok! Korkusu var, cesareti yok henüz... Bu efsane tarihin derinliklerinde kalan bir halkın ve ülke 'nin 'Mayalanmış Karanlık'lara inat bir diriliş ve varlık efsanesidir..."

Şu dünya denilen gezegende; nasıl ki her hayvanın bir ini, her insanın bir evi varsa; her halkın da bir yurdu vardır. Ama kimi özgür ve bağımsız... Ama kimi boyunduruk ve işgal altında... Kimi nesilleri tükenen Kelaynak kuşları gibi.

Tarihin cesur halkları ve cesur uluslarından çok çok önceleri; her halkın ve ulusun cesur evlatları vardır. Kahramanlığın en güzeli; sevginin en yoğunlaşmış ifadesi ve çağlar üzer bu sevginin kahramanları günümüze dek hep aynı günün ürperten heyecanı ile yaşadılar...

Bir Romeo ile Juliet... Bir Leyla ile Mecnun... Bir Ferhat ile Şirin... Ve bir Zin Ü Mem... Hecé ile Siyamed... Bu uzay çağlı bir zamanda, yaşıyorlarsa halâ... Bunun bir tek nedeni vardır. Madalyonun iki yüzünü teşkil eden; eril ve dişil, bir bütünü oluşturup adanmışlar kendilerini aşklarına... Birbirleri için varolmuş ve birbirleri için ölüm maratonunun ipini severek göğüslemişlerdir.

İnsanoğlunun özelliklerinden biri de; düşsellik özelliğidir... İnsan gerçek yaşamdaki işlerine ve her türlü çalışmasına başlamadan; sınırsız bir şekilde düş kurmuştur... Bu düş gücüyle moralize olup, gerçek yaşamda düşünüyü gerçek kılmak için kolları sıvamış, alimleri dökmüş, ölmüş belki de öldürmüştür. Ama hiçbir zaman o düşsellik ereğinden vazgeçmemiştir.

Bugün Cizre'de yanyana yatan Zin Ü Mem... Aralarında bir çiyen, bir kara diken Beko Evan... Mem Ü Zin'in diyarında; zamanın dehşetlerine daldığımızda daha güçlü ve sarsıcı bir efsaneye rastlarız. Bu da DEMİRCİ KAWA İLE NEWROZ efsanesidir...

Efsanenin Doğuşu

İnsanoğlu canlının ilk oluşum sonsuzluğunu düğümlemek için; İsa'nın doğumunu 0 (sıfır) olarak belirlemiştir. İsa bir 0 (sıfır) noktası olunca; İÖ (İsa'dan önce), İS (İsa'dan Sonra) diye iki uca ayrılmış zaman... Dünyanın ilk uygarlık beşiklerinden biri de Mezopotamya-Mezrabota, Ortadoğu'dur. İşte bu efsanenin bölgesi... Bu efsanenin oluşum tarihi de MÖ 612... Yani Ninova'nın -bugünkü Musul- yıkılışına denk düşer...

Tarihçiler bu efsanenin o günlerini şöyle kaydediyorlar:

"İnsanlığın tarihi ilk bakışta sonsuz, kanlı bir fetihler zinciriymiş gibi görünür."

Babil, Asur, Mısır ve İran hükümdarları, dünyayı fethetmek için, kaç kez sefere çıkmışlardır! Tapınakların duvarlarına yazdıkları yazılarda, daha hiçbir şey yapmamışken, kendilerini 'Dünyanın dört bucağının hükümdarı', 'Şahlar şahı', 'Evren Padişahı' olarak ilan etmişlerdi.

Bunlar, geçtikleri yerlerde, ileri ve kalabalık ülkeleri, çölleri çeviriyorlardı. Eklüzleri açarak ırmakları zıvanadan çıkarıyor, bulanık sular şehirleri kumla basıyor ve eskiden şehir olan yerlerde, mezarları andıran kum yığınları kalıyordu.

Hangi cihangir dünyayı fethedebilmiştir?

Asur hükümdarları Ermenistan dağlarından Nil kıyılarına, Kıbrıs'tan Elam'a kadar bü-

tüm ülkeleri hükümleri altına almıştı. Pers şahları, devletlerinin sınırlarını Trakya'ya, doğu-da Hindistan'a, kuzeyde Karadeniz'e, güneyde Arabistan'a kadar genişletmişti.

Makedonya kralı İskender, hem İran'ı hem Babil'i hem de Mısır'ı fethetmişti. (İnsan Nasıl İnsan Oldu? M. İlin. s. 262-263.) Ortadoğu'lu halkların başına musallat olan, Asur İmparatorluğu ve Asur'un başında da Zalim Dehhak. Dehhak'ın gözünü hiçbir şey doyurmaz olmuştu. Fetih üstüne fetih, talan üstüne talan yapıyordu. Ortadoğu'nun tüm halkları heder olmuştu. Esaret ve zulüm şahdamara dayanmıştı. Asur ve Dehhak'ın baskısından tek tek insanlar değil, bir dizi halklar titriyordu. Dehhak'ta istedikçe istiyordu. Daha o zaman, dünyayı fethetmenin hülyalarını kurmuştu...

Rivayet olunur ki; bu zalim Dehhak'ın sağ ve sol omuzlarında birer ur peydahlanır. Her gün kan-irin bağlanmış. Dehhak haber salmış dört bir yana. Dünyanın bir ucundan bir ucuna, hekimler, tabipler, büyücü ve lokman-ı hekimler gelmiş. Her biri de ayrı ayrı bakmış. Ama bir çare bulamamışlar. Dehhak:

- Ya bu yaralarının acısını dindirirsiniz ya da kelleleriniz gider! diyormuş. Bu kez yü-reğe kellenin gitme korkusu düşünce, bir büyücü atılmış öne:

- Ulu kralım, sizin yaralarınızın dermanı; her gün bir insan beyninin çıkarılarak yaraların üzerine konulmasıyla iyileşir, demiş; ve hemen oracıkta o tedaviye başlamışlar.

Artık Asur'un baskısı altında yaşayan Med, Pers, İskit ve tüm Sami ırkından gelen halkların yaşamları cendere altına alınmıştı. Kısa sürede bu bela halkın arasına yayılmıştı...

Bu kelle kesilmesi belasından en çok nasibini alanlarsa; Med'lermiş. Med'lerin genç kızları-geçen erkekleri bir bir gidiyormuş...

Günlerden bir gün; Dehhak'ın muhafızları Demirci Kawa'nın kapısına dayanır... Onun da oğlunu alıp götürürler. Kawa'nın karısının feryatları yeri-göğü inletiyormuş. İnletiyor-muş ama bu da oğlunu muhafızların elinden alma için yetmiyormuş. Kawa, sessiz ve öfkeli bakışlarla oğlunun götürülüşünü izleyedurmuş...

Kawa, kendi halinde, çevresinde dürüstlüğü ve mertliğiyle tanınan bir insanmış. Çevre-sindekiler bu kötü gidişe ve oğullarının-kızlarının kafalarının koparılmasına bir hal çaresini bulmasını isterleşmiş. Kawa, derin derin düşünürmüş. Düşündükçe de çekicini örsüne daha bir hırsla sallardurmuş. Kafasından geçirdiği planı sanki çelik örsünde gerçekleştiriyor-muş...

Halkın perişanlığı ve bu zulümün gaddarlığı ayyuka çıkmış. Bazı Med gençleri dağlara kaçarak, öbek öbek grup grup kümelenmiş. Artık başlarını vermek istememişler...

Dağlar yüce. Dağlar muhkem. İnsanın barınağı. İnsanın ikinci anası doğa. Analar se-vinçle oğullarına, kızlarına:

- Haydi gidin yavrularım. Haydin gidin. Dağlara dağlara doğru. Dağlar merttir, şefkatli-dir. Sizi korur Dehhak'ın zulmünden. Kaçın da kurtulun. Vermeyin başınızı Dehhak'ın bı-çakları altına. Gidin yavrularımız. Gün doğmadan neler neler doğmaz ki. Hiçbir zulüm, hiç-bir baskı ebedi değil ki! derlermiş...

Analar-babalar böyle uğurlarmış oğullarını-kızlarını. Gelin-güvey yapar gibi. Onları özgürlük ülkesine yolcular gibi. Böylece yüce dağlarda korkularını yenen ve Dehhak'ın zul-müne HAYIR! diyenler çıkmış. İki yol görünmüş bu insanların önüne: Ya kuzu kuzu Dehhak'ın satırlarının altına uzatacaksın boynunu; ya da ver eline dağlara, diyeceksin. Derken korku cesarete gebe kalmış. Hiç umulmadık bir yer ve zamanda bu insanlar umutlarını yine kendileri yaratmışlar ve Dehhak'ın sarayının yolunun tam zıddı dağlara bir yol çizilmiş...

Gün güne, ay aya eklenmiş. Yıl olmuş. Dehhak'ın yaraları azdıkça azmış. Dur, durak bir vampir, bir ejderha olmuş. Kelleler kesiliyor. Beyinler çıkarılıyor. Derman diye Dehhak'ın yaralarına sarılıyordu. Biteviye dönermiş bu insan toplama çarkı. Kaptığını alıp götü-rürmüş. Yine bir gün Dehhak'ın muhafızları Kawa'nın kapısına dayanmışlar. Oğul-kız, kı-zan istemişler onlardan. Ama Kawa'nın çocukları dağlarda mesken kurmuştu çoktan. Muhafızlar:

- Nerede oğullarınız-kızlarınız? Çabuk çıkarın! Yoksa kelleleriniz... Sakin, sessiz ve heyecansız Kawa, muhafızların komutanına:

- Aman efendimiz oğul-kız ne ki, ulu hakanımız için. Canlarımız hepten fedadır. Oğul da kız da bitti. Ama bu kez biz varız... Boynumuz kıldan incedir hakanımız için. İnanırsanız bana, diyorum ki sana; dün gece ben aksakallı bir dede gördüm rüyamda. Ve bana o sakallı akdede, ilacın sırrını söyledi. Hayretlere daldı komutan. Titredi sevincinden ve alacağı mü-

kafatların zevkinden ağzından salyalar aktı. Çekti kılıcını dayadı boynuna Kawa'nın:

- Söyle bakalım bana. Ol dedenin sırrını?

- Diyemem yüce komutanım, tulsım bozulur. Dediki bana aksakallı dedi; kendin derman eyleyesin hünkarının yarasına...

Kawa, bunu derdemez komutan onu, apar topar saraya götürür.

Dehhak'a haber verilir. Muştular istenir. Dediler ki ona:

- Ey hünkarımız, cihanül şumul kralımız, yüce varlığımız. Bir demirci rüyasında aksakallı bir dede görmüş ve yaralarınızın dermanını ona söylemiş. Dehhak, bunu duyar duymaz ayağa fırlamış.

- Tez elden getirin onu huzuruma! Dedikleri doğruysa, dilesin benden ne dilerse...

Kawa, Dehhak'ın önünde saygıyla eğilmiş, onun emirlerini dinliyormuş.

- Gel bakalım evladım. Sen kimlerdensin? Sen necisin?

- Ulu kralım ben Med'liyim. Kendi halinde bir demirciyim...

- Adın ne senin?

- Kawa yüce kralım.

- Ne dedi sana aksakallı dede?

- Yüce kralım! Yaralarınızı önce emmek gerekirmiş. Bunu da ben yapacağım.

Çok sevindi Dehhak. Bu insana güven duydu. Kawa, Dehhak'ın arkasına geçti. Mintanını sıyırdı. Dudaklarını o kan-irin bağlamış yaralara değdirdi. Bayılmamak için kendini zor tutmuştu. Sır gibi koltuğunun altına sakladığı çekicini çeker çekmez ardarda, üst üste indirmiş Dehhak'ın başına. Paramparça etmiş. Beyninin her parçası bir yana saçılmış... Muhafızlar, bakıcılar, vezirler taş kesilmişlermiş. Kawa bu panikten faydalanarak kendisini bir yıldırım gibi sarayın dışına atmış...

Ninova şehrine girince de,

- Dehhak öldüü!.. diye basbas bağırılmış.

Ninova şehri, baştan başa Kawa'nın sesiyle çınlamış durmuş ve Kawa, dağlara doğru yol almış...

Dağlarda toplanmış olan gençler Kawa'nın etrafını sarmış. Kimi inanmış, kimi inanmamış... Derken zamanla tüm gençler Kawa'nın dürüstlüğüne gördüklerinden, inanmışlar ona. Ama Asur'un başındaki saray yöneticileri; Dehhak'ın öldürülmesini yalanlamış ve ardından da büyük katliamlara, kıyımlara girmişler...

Kawa ve dağlardaki isyancı gençler, bu meselenin sadece Dehhak'ın öldürülmesiyle çözülmeyeceğini anlamışlar. Kawa, diğer halkların liderleriyle görüşmüş, birlikte Asur'a karşı mücadele edilmesinde anlaşmışlar. Bu konuda Persler'in kralı Keyhüsrev Kawa'ya büyük yardımlarda bulunmuş. Ve Asur'a karşı savaşmayı sonuna kadar taahhüt etmişler.

Her geçen gün Kawa'nın isyancı savaşçıları, Dehhak'ın askerlerine baskılar yapıyorlarmış. Onlardan kılıç, gürz, kama ve çeşitli silahlar alıyorlarmış. Kawa'nın isyancı savaşçılarınin işaret de alınlarına kırmızı bir bez parçası bağlamalarıymış. Böylece bu işareti gören halktan kimseler, her zaman seve seve yardım ediyor ve bilgiler topluyorlarmış. Kawa, baharın gelmesini bekliyormuş. Çünkü bahar bereketin sembolüdür. Tabiat anaları onlara cömertçe bağrını açacakmış. Savaşçılar, yabancı hayvan avlayıp beslenirken, tabiatın diğer nimetlerinden bol bol faydalanırlarmış. Nihayet bir bahar ayının 20'yi 21'e bağlayan gecesinde Kawa; büyük saldırı planını açıklamış. Bu plana göre; yanına aldığı en seçkin savaşçılarla, gece karanlığında Dehhak'ın sarayına saldırıracaklarmış. Sarayı ateşe verdiklerinde, diğer isyancı savaşçılar ateşi yakma parolasını devam ettirip, tüm savaşçıları ve Med'lerle ittifak yapan halkları da harekete geçireceklermiş...

Kawa ve seçkin savaşçıları, birer yarasa gibi saraya sokulup girmeyi başarmışlar. Bazı muhafızları hançerleriyle öldürüp içerdeki diğer komutanları da öldürürler. Fakat, Kawa ve savaşçılarınin baskını duyulur. Kıran kırana bir savaş ilk kez sarayın içinde başlatılır. Kawa yaralanır. Üzerine giydiği gömleği kızıl kanlara bulanır. Tüm bunlara rağmen, sarayın en üst tepesine çıkıp isyan ve saldırı parolası ateşi yakmayı başanır. Ardından da geri kalan savaşçılar da sarayı ateşe verirler. Kısa bir sürede, Dehhak'ın sarayı alevler içinde kalır. Ninova şehri bu yangınla gündüz gibi olur; hemen dağlardaki isyancılar ateşlerini yakarlar. Ve gökte parıldayan yıldızlar gibi, tüm Asur topraklarını meşaleler kaplar. Gecenin bağrında her meşale bir yıldız gibi ışıldar. Ve dağlardan sel gibi isyancı birlikleri iner. Attıkları naralar ve çıkardıkları seslerden yer-gök inler. Yürürler Ninova şehri üzerine. Karşı koyanı

vurur, elaman dileyene el kaldırmazlar.

Tarihin takvim yapıkları 21 Mart'ı gösterdiğinde isyan zaferle taçlanmış ve o günü bayram ilan etmişlerdi. Kawa'nın kanlı gömleğini de kendilerine bayrak bellemişlerdi.

Newroz'un Anlam ve Önemi

Newroz'un kelime anlamı; YENİ GÜN demektir. Çünkü, 21 Mart bahar mevsiminin ilk ayıdır. Ve bu ayda doğa güçlü bir atılıma geçer. Bunun diğer bir anlamıysa; zulüme, baskıya ve köleliğe karşı bir İSYAN VE DİRENİŞ simgesidir. Çünkü Asur İmparatorluğu köleci bir devlettir. Bünyesine aldığı tüm halkları köle boyunduruğuna almış, onları baskı ve zulümle inim inim inletmiştir. Bugünü yalnız Med'ler değil, Ortadoğu'nun tüm halkları Newroz'u bayram olarak kabul ederler. Ve Ortadoğu'da her yıl 21 Mart geldiğinde o günün derin anlamını yad etmek için her yerde, baskı, zulüm, sömürü ve işkenceleri lanetlemek için ateşler yakılır, eğlenceler düzenlenir...

Ayrıca kışın sonlarıyla baharın başlangıcıdır Newroz. Karların eridiği, çimenlerin yeşerdiği, kuşların cıvı cıvı uçuştığı, kelebeklerin en güzel renkleriyle pır pır uçuştığı, iyiliğin kötülüğe, güzelin çirkinliğe, mazlumnun zalime karşı yengileri kazandığı bir demdir Newroz. Newroz'un bugün ülkemiz dağlarından Arabistan'ın en ücra köşesine, oradan Afganistan'ın Pinduş Dağları'na kadar yayılan geniş bir hükmü vardır.

Newroz'un Siyasal ve Toplumsal Önemi

Halkların ve ulusların yaşamında bazı önemli günler bayramdır. Ama hiçbir bayram; lütufla, buyrukla, OL, demekle olmamıştır. Bayramlar, halkların, ulusların ezilen emekçi sınıf ve tabakaların özlem ve taleplerinin somutlaştığı, bağımsızlık ve özgürlük rüzgarlarının estiği günlerdir. Mazlum halklar kendilerince betimlerler bugünleri. Hiç kimse onlara bahsetmemiştir bunu. Halklar bayramlarını alıntı ve kanlarıyla almıştır. Med'ler, bugünkü Kürtlerin atalarıdır; ama Kürdistan ülkesi -bir bütün olarak- istila ve talanın arenası olduğundan tarihsel, kültürel ve kalıcı değerlerini koruyamamıştır; bu yüzden de, bu türden değerlerden ziyade bir varlık sorunu öne çıkmıştır. Kürtler sürekli biçimde iki tercihle karşı karşıya bırakılmıştır. Ve esaret ve kölelik, ya kültür asimilasyon tercihi, ya fiili imhayı kabul ediş. Ya yokoluş ya diriliş... Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, onlar, hayati temel varlıklarından birini tercih etmekle karşı karşıya bırakılmıştır. Özgür seçimleri yok denilecek kadar azdır; yaşam-ölüm ikileminden yaşamak için ölümün yolunu tercih etmişler ve zaman zaman varlıklarını korumanın yegane temeli saydıkları yöntem olarak dağlara çekilmek zorunda kalmıştır. Çünkü dağlar görece, her türden yabancılaşma ve islami etkinin dışındaki mekanlardır. Bunun içindir ki; "uygar" kentlerden olma pahasına yeniden dirilişin destanlarını yaratmışlardır. Bugüne kadar hiçbir halkın, Kürtler kadar özgürlük ve bağımsızlıkları için bu kadar kanı dökmemiştir. Efsanedeki gibi, Dicle ve Fırat'ın suladığı topraklar kana boyanıp, kına yaktıysa, bu onların kamdır, bu kopkoyu kınalar. Kemiklerinden Ararat'lar, Süphan'lar oluştuysa, gözyaşları birikip Van Gölü olduysa, bu onun varlığının nişanıdır. Yetmedi... Yetmedi bunca kan, bunca can... Tüm çekilenler, direnmeler, yetmedi özgür ve bağımsız vatanlarında yaşamak için...

İlkinde İskender'in orduları. Ardından Arap sömürgecileri. Türk akıncıları geldiler. Arap'lar din ve kur'anla. Türkler kılıç ve kalkanla. Biri kitabıyla turuva atı oldu beyinlerde. Diğeriyse okunu, gürzünü salladı başlarda. Kılıç şahadetin, dine davetin amentüsü oldu. Kürtler kendilerini, işgalci, istilacı, sömürgeci güçlerin tarih kitaplarında gerçeklerin çarpıldığını gördüler. Milli olan değerleri ilga edildi. Beyinleri yıkandı. Zerdüş şeytan derekesine indirildi. Lanetlendi. Ve öyle bir hal aldı ki, sömürgecilik, istilacılık, yabancılaşma ve uşaklaşma, teslimiyetçi ruh bir kader sayıldı. Kürtler lanetlendi. Muhammed ve Muhammedin ardıllarınca. Dediler ki, Muhammed buyurmuştur: "Kürt'ler hiçbir zaman devlet kurmayacak, kendi kendilerini yönetmeyecektir. Şayet böyle bir şey olursa, dünyanın sonu gelecektir." Bunu en ince şekilde İran şahları uyguladı. Milyarlarca yeşil dinar dökerek tarihçileri de satın almak istediler. Bırakalım Newroz'u sahiplenmeyi; bir halkı ve ülkesini tarihlere bile geçirmek istemediler...

Daha düne kadar Newroz'un efsanevi kahramanlık, diriliş ve mücadele günü olduğu bile kabul edilmiyordu. Halen bile, milli dinlerini, Kürtlüklerini koruyan Yezidi'ler (Zerdüş-

ti'ler) horlanıp, hakarete uğrayıp ve kendilerine yapılacak her kötülük islâm dininin bir sevabı olarak sayıldı. Yezidi'lerin evli-barklı kadınları bile düne kadar müslüman Kürtlerce kaçınılırdı. Döve döve müslümanlaştırılırdı. Bu çağdışı hareket 'kahraman'lık olarak gösterilirdi.

Newroz'un Bugünkü Güncelliği

Kürt egemen güçleri; ülkeyi aralarında pasta gibi dilimlemişler. Her konuda ayrı düşünseler bile, bu konuda daima birlik olmuş ve zorbalık kılıçlarını başlarda sallamıştır. Başta ABD emperyalizmi olmak üzere, bu statükonun değişmemesi için, her türlü hile ve entrikayı sürdürmüşlerdir. Ateşin tükürükle söndürüldüğü görülmemiştir. TC devleti dışında İran, Irak ve Suriye bugün Kürtlerin ve ülkelerinin varlıklarını kabul etmiştir.

Yeni gezegenler keşfedildi. Neredeyse Ay'a Merih'e dolmuş seferleri başlayacak, ama heyhat... TC devleti halâ; Sosyolojik gerçekleri reddetmektedir.

Gün, Harran Ovası'nda yağmur duasına durmanın günü değildir!.. Gün, emekçi halkın gözbebeklerinin içine bakarak onun demokratik taleplerini anlayabilmek ve onu formüle edebilmektir.

Gün, Newroz'u zindanlarda çağdaş Kawaca DİRENMEK YAŞAMAKTIR şiarını yaşamın her alanında ilerletmektir. Esaret ve ihanetin şah damarına inebilmektir. Korku artık dağları beklemiyor. Çoktan kovuldu korku canavarı. Şimdi dağların doruklarında cesaret fidanları boy boy atmakta. Korku dağdan düze indi. Şehir varoşlarında, köşe sokak başlarında şimdi. Yürek zarlarına dayanmış. Korku ve cesaretin buluşma anı şimdi...

Bugün Newroz, çağlar üze hüküm süren 'Mayanlanmış Karanlık'lar Kawa'nın örsünden fırlayan bir kıvılcımla aydınlığa gebe kaldı. Yetmedi bu çekiç darbeleri. Eller çekiçlere, çekiçler havalara aşkla şevkle fırladı. Bir indi, pir indi...

Sen hoşgeldin Newroz; kavgamızın yaşam ateşi!..

Sen çok yaşa çağlar boyunca zulüm ve baskıya çekici sallayan Kawa!..

Not: Bu yazıyı bir dostla beraber hazırlayıp kaleme aldık.

9 Mart 1990

Özel Tip Cezaevi - Ceyhan

TÜSTAV

SÜRGÜN

Bir ağacın sallanışdır
sürgün
bir de kırılmış daldır
rüzgarlar onu vurduğunda
dağ suyu gibi
derinden derine kanayan
hüzünlü bir akşamdır
sürgün

Mirze Karataş

Atina 17.4.1989

'MARKSİZM VE GÜNÜMÜZ DÜNYASI' ÜZERİNE TEZLER / TARTIŞMALAR

Temel Demirer

Değerli Arkadaşlarım,

YBTGD'ince düzenlenen tartışmamızın konusu 'Marksizm ve Günümüz Dünyası'. Bohl toplandırdığı genel konsensusun eğilimince saptanan bu konuya, 'kerhen evet' dediğim için, benim itirazım olacak. Öncelikle konuşmama bunu açıklayarak, kimilerine bir hayli 'şekli' de gelse, önemine şiddetle inandığım itirazımı burada dile getirerek başlamalıyım: Benim açımdan bu konunun alanı 'M-L ve Günümüz Dünyası'dır.

Kimileri çok dogmatik bulsa da ben; hiç bir bilimsel şüphe duymadan 'emperyalizm ve proletarya devrimleri çağı'nda yaşadığımızı düşünüyorum. Onun içinde sadece Marksizm'den değil, Marksizm-Leninizm'den söz ediyorum. Eksikli nitelemelerden uzak duruyorum, uzak durulmasını öneriyorum...

"Öneriyorum" dedim. Sizlere burada "alimane" ve "kahince" bir bilgiçlik taslayacak değilim. Hem konuşma süresi ve hemde bilgi birikimi sınırlı biri olarak, sizlere burada M-L'ist okulun sıradan bir öğrencisi olarak, konuya ilişkin yorumlarımı ve düşüncelerimi sunacağım.

İfadeye gayret edeceğim görüşlerim, son noktası vurulmuş şeyler değildir. Bunun iki nedeni var: Birincisi ben M-L toplumbilimsel tasavvurun inşa halindeki dinamik bir sınıf mücadelesi tarihi olduğuna inanırım... İkincisine gelince de; son noktası vurulmuş 'kurtarıcı' aydın mit'lerine, çözümlemelerine ve söylemine pek inanmam. Bunun yerine, M-L toplumbilimin eyleminden söylemine ('son söz' uluslararası planda söylenilene!) değin son noktası vurulmamış bir kolektif aydının, devrimin güncelliğine inanan toplumbilimsel eylem kılavuzu olduğuna inanırım...

Konuya ilişkin görüşlerimi dile getirmeden önce, hemen belirtiyim: Görüşlerimi kıyasla eleştirin, gerekiyorsa yerden yere vurun, kolektif fikir oluşturma süreçlerinin M-L açısından 'olmazsa olmaz' olan olduğunu bir an dahi atlamayın... Özetle ifade ettiğim (eleştirilere sonuna değin açık ve elbette katkılara muhtaç!) görüşler benim, yargı siz ve panelist arkadaşlarımdan, gelecekte herşeye ve her türlü öne çıkmış olumsuz görüngenye rağmen; bir şizofreni ve restorasyonel barbarlık sistemi olan tekelci kapitalizmin değil, M-L'dir...

Gelecek M-L'indir dedim... Bu tek yanlı bir 'mutlak'çılık mıdır?... Bence hayır! Ben burada bir 'mutlak'lılığı değil, taraflılığını dile getiriyorum. Diyeceklerim elbette taraflıdır. Kimse genellemeci bir sözde bilimsellik konseptinin şüphecililiğiyle benden, tarafsızlık beklemesin ve istemesin. Ben de, ifadeye gayret edeceklerim de taraflıdır.

Bu taraflılığım ise, M-L'in bozulup deforme ya da revize edilmeden ipliklerini ayırmaya olanak vermeyen bir dokuya sahip olmasından kaynaklanır... M-L mevzu bahis olunca, keyfi ve seçmeci bir eklektik deformasyonel revizyonlarına 'evet' diyemem... Kendimi olağana teslim ederek, olması gereken yolundaki toplumbilimsel ve tarihsel bir öğretiden vazgeçmem... M-L (adil ya da gayri adil bulunsun) açık ideolojik taraflılığıyla sınıflı sömürücü toplumlarda, ödevlerinin ve olanaklarının bilincinde olan bir sınıfın insanlığın kurtuluşu yolunda (kendisini de yadsıyabilen!) düşünce ve davranış bütünselliğidir...

Bu bütünsellik yaşamın sınıflar mücadelesi boylarındaki yeşili ile, sürekli olarak akmakta ve değişmekte olan sürekli olarak açıklayıp, tanzim ve tasnif ederek dünyayı değiştirmenin biricik yöntemidir... Kimileri 'elveda' diyerek, M-L'den vazgeçse de ben hâlâ Lenin'in devrimin güncelliğinden şüphe etmiyorum. Leninci devrimin güncelliğinden ise, "tek

tek günlük her sorunun, toplumsal-tarihsel bütünün somut bağlamı içinde ele alınması bunların proletaryanın kurtuluş momentleri olarak incelenmesi demek" (G. Lukacs, Lenin'in Düşüncesi, s. 11) olduğunu anlıyorum...

Kimileri bu görüşten vazgeçebilir. M-L'in yetmezliğinde karar kılarak, 'yenilenelim' diye haykırabilir!... Ben ve ifadeye gayret edeceklerim barikatın bu yüzünde değiliz. Açıkça ifade ediyorum: Karşısındayız...

Bu açık karşıtlığımla, kimilerinin 'M-L ve Günümüz Dünyası'ndan sözederken; şu tür tesbitleri yapıyor olduklarını da unutuyor değilim: "Sosyalizmin 'tarih öncesi' sona ererken" (M. Belge, Birikim, N°:9, s. 21-24)... "İdeolojik dogmalardan, bilgi çağının dinamizmine geçiliyor" (Hürriyet, 08. 02. 1990)... "Sovyetlerle kapitalizm arasındaki antagonistik çelişki, sonunda meyvesini verdi. Artık bundan sonra non-antagonistik bir çelişkiye geçiyoruz" (A. Altan, Adımlar, N°:29, s. 10)... "İlkel sosyalizme son" (Milliyet, 15. 02. 1990)... "İlkel sosyalizm yerine, insani değerlere dayalı demokratik bir sosyalizm hedeflenmeli" (SBKP 28'inci kongre Platformu tezlerinden, Cumhuriyet, 14. 02. 1990)... "Artık proletarya diktatörlüğü bitti" (V.F. Yudin, L.N. Dobrohotov, M, 12. 02. 1990)... "Çağımızın Marksizmini yaratmak durumundayız (...). Marksizm'in Rusça formlarından sıyrılmak, Lenin'in düşüncelerine bu açıdan eleştiriye yaklaşmak gerekir. Çağımız değişmiştir ve Marksizm'in Leninist yorumunu aşmak gerekir." (Y.N. Yağcı / N. Sargın, Nokta, Yıl: 7, N°:52, s. 87)... "İflas eden Leninizm'dir (...) Toprağı bol olsun" (M.A. Aybar, yağk, s. 86)... vb.'leri...

Örnekler çoğaltılabilir. Kimilerine göre M-L 'ölmüştür'. Kimilerine göre ise de, Leninizm. Veya varılan aşamada bırakınız 'ölen Leninizmi; Marksizm'in bile 'çağdaş' bir biçimde revizyonu gerekmektedir!...

Bernstein'den beri hiçte yeni olmayan bu eskimiş 'yenilenmeci' görüşlere ben 'hayır' diyorum... M-L yaşıyor diyorum! çünkü.

i-) Tarih içinde M-L ve onun Lenin'li fiiliyatına kadar ki ifade edilmiş olan teorik, pratik, felsefi ve politik bütünsellik, köklü ve tarihsel bir kazanımdır.

ii-) M-L'in öngördüğü teorik tasavvur ile, onu takip eden Lenin sonrası icraat arasında 4/4'lük bir özdeşlik yoktur. Hatta Lenin sonrası bir kopuşun başlangıcıdır. Lenin sonrasındaki Ekim devrimi ve diğer deneyimler kişiliğinde sosyalizmin ilk büyük dalgası 'rahminden çıktığı eski toplumun' ağırlıklı lekelerini taşıyan bir deformasyonel girişimlerdir. Kaldı ki, tarihin kendine özgü istihza dolu mantığı; sözünü ettiğimiz kuruluş deneyimlerindeki pratik süreçlerin ekonomist/bürokratik işlerliği ile, öz dinamisinin M-L toplumbilimsel tasavvurun alanları dışına savrulmasını devreye sokmuştur.

iii-) SSCB'deki kuruluşun 'imdadına' dünya devrimi yetişemeyince; Ekim devrimi NEP ile 'geri adımlar' atmak zorunda kalmıştır. Bu bir tercih olmaktanda ötede, objektif bir durumdur.

iv-) Lenin sonrasında SBKP'deki Stalin/Troçki kutupsallığıyla, sosyalist demokrasinin (tasvip edilmesi olası olmayan uygulamalarla!) askıya alınmasından sonra; M-L teori ve tasavvurunu bozucu bir reel politikerlik adım adım öne çıkmıştır. Bu 'milli komünizm'ci ve 'tek benim ülkemde sosyalizm'ci sapma, M-L teori ve ideolojiyi, reel politiker bir siyasetçiğe kurban etmiştir.

'Moskova Mahkemeleri'; Dimitrov'un Stalin onaylı 'Halk Cepheleri' politikaları; Stalin'in 1936'larda 'komünizmin birinci evresi, yani sosyalizm, ülkemizde, daha şimdiden, temel olarak gerçekleştirilmiştir' (J. Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 628) denilmesi; yine Stalin'in 1939'daki 18'inci Parti Kongresi'nde. "İleriye komünizme doğru gidiyoruz. Devletimiz komünizm döneminde de kalacak mıdır? (...) Eğer kapitalist kuşatma eritilmemişse ve yabancı askersel saldırı tehlikesi yok olmamışsa, evet, kalacaktır" (J. Stalin) yollu M-L ideolojiyi, güncel siyasete güttüren uygulamaları; sözünü ettiğimiz bu kesitin ürünüdür...

v-) İkinci Dünya Savaşı'nın ardından; Doğu Avrupa'da devreye giren (Kızıldordu şemsiyesi altındaki!) Ekimsiz devrimlerle; Yalta ve Potsdam'da çizilen yeni uluslararası harita ile, sosyalizmin artık bir 'dünya sistemi olduğu' ilan edilmiştir. Oysa sosyalizm, tek dünya pazarında hâlâ sektörel bir yapıdır...

vi-) Bu sektörel ülkeler topluluğunun, emperyalist-kapitalizm ile uzun süreli 'barış' içinde yanyana yaşayarak, onları ekonomik olarak aşma'cı varsayımları ve dünya komünist hareketine ise, bu ülkelerin 'kayıtsız şartsız savunuculuğu'nun alt ünitecilik misyonunun yüklenilmesi ile; işler arap saçına dönmüştür.

vii-) Giderek durağanlaşan bu yapılarıdaki tıkanıklık, sosyalist demokratik işlerliğin yerine bürokrasinin ikamesi ile çakışınca da; 1961 yılındaki SBKP programındaki "Parti resmen ilan eder; Sovyet insanının şimdiki nesli komünizmde yaşayacaktır" (SBKP Programı, s. 123) yollu ajitatif ve hiçbir bilimsel değeri olmayan 'saçma'lıklara rağmen; yapının sorunları bir bütün olarak katlanmacasına artmıştır.

Sonrası ise, Perestroyka'ya ulaşılan kesitte buzların kırılması ile 'malum'dur... 'Malumun ilam'ına aşağıda değineceğim. Ondan önce bu olup bitenden asla sorumlu tutulmaması gerekliliğinin altını çizdiğim Lenin'den, Ekim'e ilişkin değerlendirmelerini nakletmek istiyorum. 4. Mart. 1923'de Lenin der ki: "Kapitalist endüstriyi yıktık ve ortaçağ kurumları ile toprak sahipliğinin kökünü kazımak için elimizden geleni yaptık. Böylece proleteryanın devrimci çalışmasına inandığı için onun önderliğine güvenen bir küçük ve çok küçük köylülük yarattık. Ne var ki, daha gelişmiş ülkelerde sosyalist devrim zafere ulaşınca değin bu güvenin yardımı ile ayakta duramayız; çünkü ekonomik zorunluluk, özellikle NEP koşullarında, küçük ve çok küçük köylülüğün emek üretkenliğini son derece düşük bir düzeyde tutuyor. Üstelik, uluslararası durum da, Rusya'nın ilerlemesini engelliyor ve genellikle, halkın üretkenliği savaş öncesindekinin epey altındaki bir düzeye indiriyor. Batı Avrupalı kapitalist güçler, kısmen bilerek, kısmen de bilinçsizce, ilerlememizi engellemek için (...) herşeyi yaptılar. (...) Sonunda problemleri yarı yarıya çözüldü. Devrimle yaratılmış yeni sistemi yıkmayı başaramadılar ama ileri adım atmamızı engellediler. O adım ki sosyalistlerin tahminlerini doğrulayacak ve üretken güçleri görülmedik bir hızla gelişmelerini sağlayacaktır; sosyalistlerde böylece, sosyalizmin kendi içinde pek büyük güçler içerdiğini ve insanlığın şimdi olağandışı parlak beklentilerle dolu yeni bir gelişme aşamasına girdiğini kanıtlayacaktır" (V.İ.Lenin)

Dikkat ediniz: Lenin devrimin boğuştuğu güçlüklerden söz ederken; çok soğukkanlı ve objektiftir. Boş bir 'resmi iyimserliğe' ya da 'abartıya' müracaat etmemektedir. Bu tutumuyla da, yüzü dünya devrimine dönük olarak şunu demektedir: "Yüzlerce binlerce yıldır ilk kez efendilere arasındaki savaşa, kölelerin bütün efendilere karşı yapacağı savaş ile cevap vermek için verilen söz tam tamına yerine getirildi... Ve tüm güçlüklerle rağmen yerine getirilecek... Biz bu eserin yapımına başladık. Ne kadar zamanda ve hangi ulusun proleterleri bu eseri sonuna kadar vardırırlar, bunun önemi yok. Önemli olan buzun kırılmış, yolun gösterilmiş ve açılmış olmasıdır" (V.İ.Lenin)

Evet Ekim devrimi, M-L tasavvurun gerçekleştirilmesi yolunda; 'buzu kırmış, yolu göstermiş ve açmıştır'!... Bu bağlamlı tarihsel önemdeki yol gösterici pratiği ile, M-L toplumbilimsel tasavvurun 'girizgahını' gerçekleştirmiştir. Onun içinde aşılmamıştır, 'aşınmamıştır'!... Sadece ve sadece, karşılaştığı yeni sorunlar karşısında (geleceğe siparişler çıkartmadığı için!) yetkinleştirilme gereksinimi duymuştur. M-L yetkinleştirilmemesinin ve bir doğmalar ve şablonlar yığımına çevrilmesinin nedeni ise, bizi bu toplumbilim değil, onun devrimci ve eleştirici özünü içişi eden ekonomist/bürokratik yorumların 'tekçiliği' olmuştur...

Örnek mi?... Uzaklara gitmeye ne hacet... Alın geçmişin (hiç bir zaman M-L partiler olamamış olan!) TKP'sini. TİP'ini. TİP'ini vb.'lerini!... Bugün bunlar yenilenmenin şampiyonlarıdır. Onların bugünkü takipçileri gibi bizim aklımızda 'nisan ile malul' değildir. Yakın geçmişe kadar S.B'nin ve Doğu Avrupa'daki düzenlerin mükemmel, dokunulamaz ve her türlü eleştirinin üzerinde olduklarını savunanlar; bugün karşımıza herşeyin ve M-L'in bittiği 'sav'larıyla dikilmektedirler!...

Küçük bir örneğinde olduğu gibi, bugün Veysi Sarsözzen 'Yeni öncü'ye Mektup' (bak: Yeni öncü, N°:21, s. 74-76) yazsa da; bunda inandırıcı hiç bir şey yoktur. Yenilenme iddiaları da samimi değildir. Çünkü TB'K'P bugün Y.N. Yağcı'nın ağzından şunları demektedir: "Bizim sosyalizmimiz bizim ulusal renklerimiz ve çizgilerimizi taşıyacaktır" (Y.N. Yağcı, Cumhuriyet, 04. 07. 1989)!...

Evet sorumlularda, sorunlarda meydandadır!... Kaldı ki, Y.N. Yağcı'nın ifade ettiği reformist-millî 'Marksizm'ciliğe biz 'hayır' derken; bu konuda Ülkü Ocakları eski Başkanı ve MÇP Genel Sekreter yardımcısı Muhsin Yazıcıoğlu "biz millî Marksizme saygı duyarız" (Tempo, Yıl: 3, N°4, s. 26) diyebilmektedir!

Sorun bu noktada iken, sorumluların kendilerine 'yenilenme' çılgınlıklarıyla yeni manevra alanları açma girişimlerinden medet ummadan; yaşananlardan dersler çıkartarak, M-L'in temellerinde kaynağa dönen bir rönesans'ı gerçekleştirilmelidir. Onun için de, yüzümüzü geçmişin eleştirisi temelinde (ki bu özeleştirimizdir!) geleceğe dönüp, M-L teorik kaynakların engin perspektif ve imkanlarıyla donanarak ilerlemek ve bu ilerleyişle de sosyalizmin ikinci büyük dalgasını örmek gerekiyor.

Bunu yaparken, 'M-L öldü iddialarını' elbette sapına değin yanıtlayarak, bunları kaale almamak ve de 'Avrupa merkezli' bakış açılarından da, karşımıza çeşitli kılıklarda dikilen 'Gorbi'cilikten de kopmak gerekiyor... Böylesine bir kopuşuz, sosyalizmin ikinci büyük dalgasını örgütleyebilmek mümkün değildir. Şimdi bu yansımasını bir hayli dogmatik bulan ve sorunlara teorisist bir kürsü sosyalistliğinin kolaycılığıyla yansıyan "Avrupa merkezli bakış" açılarına yeri gelmişken belirtivereyim: 'M-L ve Günümüz Dünyası'nın sorunlarına ben ("Avrupa merkezli" bakış açılarının tersine!) "batı'dan ya da "kuzey'den değil; "doğu'dan, "güney'den bakıyorum... Bakış açımın bu farklılığının altını özenle çiziyorum. Tüm arkadaşlarıma da, fosilleşmiş 2'inci enternasyonal kocakarılığının devrimci romantik boyutu olmayan, ütopya ufkı iğdiş edilmiş; ekonomist ve bencil üretici güçler teorisinin saltıçılığına sarılmış anarko-liberal perspektiflerinden uzak durmayı öneriyorum...

Lütfen büyük Ekim devriminin (mecazi anlamıyla da!) "Kapital'e karşı" bir devrim olduğunu ifade eden A. Gramsci'yi anımsayınız (Bak: Yeni öncü, N°:13, s. 66-68)... Gramsci burada teorisizme bulaşmış ekonomist bir kolaycılığın "avrupa merkezli" bakış açılarını eleştirmektedir...

M-L ve büyük Ekim devrimine bugünkü gibi, geçmişte de benzeri 'eleştiri' ve 'itirazlar' getirildi. Bunlar 'yeni' değildir. Bu tür 'eleştiriler' açısından (ağır basan bir eyyamcılıkla olmasının teorisini yapmaya takılındığından dolayı!) "inanılması kolay olanı söylemek, doğru olanı söylemekten daha kolaydır" (B. Brecht, Me-Ti'nin özdeyişler kitabı, s. 94)

M-L 'bitti' ya da Marx dahi gözden geçirilerek 'revizyona tabi tutulmalıdır' diyenler; doğru olanı değil, kolay olanı söylüyorlar... Sosyalist sektörel ülkeler topluluğundan olupbitenden ve sosyalizmin birinci büyük dalgasının trajik görüngüleri ile geri çekilişinden hareketle, M-L sorgulamaya ve 'geçersiz' ilan etmeye kalkışıyorlar...

Bu ucuz mu ucuz bir kolaycılıktır arkadaşlar! Şimdi açıkça soruyorum: Lenin sonrasında sosyalist sektörel ülkeler topluluğundaki ekonomist/bürokratik uygulamaların, sapmaların ve deformasyonların 'müebbibi' M-L teorisinin Lenin'i pratiği midir?.. Ya da 'yukarıdan reformcu bir teknokratlar projesi' olarak devreye giren Perestroyka'lı kesitle ulaşılan ideolojik, politik ve ekonomik tıkanıklığın sorumlusu M-L teorisidir?.. Tıkanıklığın öncüleri M-L teoride mi yoksa M-L ideolojiyi 'millî komünizm' nyarlamaları ile, dünya devriminden kopararak yaşama geçiren uyarlamada mıdır?...

Benim yanıtlım açık: Sorun M-L teorisinin ve bu teorik tasavvura uygun olarak öngördüğü pratikte değil, onun teorisinin pratiğini 'ilerlemeci Sezarist' uygulamalarla deforme eden, takipçilerindedir... Takipçilere haklı olarak 'hayır' demek, (Aristo mantığı ile!) M-L teorisinin pratiğine 'hayır' demek olarak yorumlanmamalıdır...

Hepimiz biliriz: "Köklü değişimler, çıkmaz sokaklarda gerçekleştirilir" (B. Brecht, yağı. s. 95)... M-L toplumbilimsel tasavvurun Lenin sonrasında uygulanan uygulamaları, sosyalizmin birinci büyük dalgası ile geri çekilirken; bir çıkmaz sokağa dalmıştır. Ortaya Mihri Belli'nin deyişi ile 'restorasyonel' bir durum çıkmıştır. Ama "yıkılan sosyalizm değil, bürokrasinin baskı düzeni"dir. (M. Belli, 2000'e Doğru. Yıl:4, N°:7, s. 26)

Bu restoratif ve resesyonel gidişatın köklü alt-üst oluşu içinde, kendi hesabıma S. Savran gibi "kimse doğu'da (sosyalist ülkeler topluluğunda-yn) kapitalizm beklemesin" (S. Savran, Ekonomik Panorama, Yıl: 3 No: 1, s. 46) diyemiyorum... Yine Çağlar Keyder'in ekonomik bazlı gerekçelendirmelerine (bak: yağk, N°:4, s. 48-49) rağmen, bu ülkelerden

(en azından!) bir kaçında kapitalist restorasyonun olası olduğunu düşünüyorum...

'Pek iyi ama bunun böyle olması, M-L'in iflası değil midir?' denilecek olursa; elbette değildir der ve eklerim: M-L'in öngördüğü gibi, sosyalist geçiş toplumlarında (bir devrim Dünya devrimine bağlanarak ilerlemiyor ve ilerlemekten ötürü de geriliyor ise!) geriye dönüş ve kapitalist restorasyon her zaman olasıdır!

Bu olasılığın gerçekleşmesi ise bize, Yuri Borko'nun 'çağdaş kapitalizmin gelişme mekanizması' makalesindeki gibi (bak: Deng, N°:1, s. 52-57) kapitalizmin kendi kendisini 'radikal bir biçimde yenileyen' canlı bir kapasite olduğunu göstermez. Aksine, sosyalist sektörel ülkeler topluluğundaki uygulamalarımız ve deneyimimizle onu aşamadığımızı gösterir. Unutulmamalıdır, sosyalizmin birinci büyük dalgası kapitalist-emperyalizmin güçlülüğünden değil; birinci büyük dalganın ekonomist/bürokratikanılıklarının kaçınılmaz iflasından ötürü geri çekilmiştir.

Marx yıllar önce söylemişti; bir kez daha anımsayalım: "Devrim yalnızca yönetici sınıfı devirmenin başka bir yolu olmadığı için değil, fakat aynı zamanda onu deviren sınıf ancak ve ancak bir devrim içinde kendisini geçmişin birikmiş pisliklerinden temizleyebileceği ve böylece toplumu yeniden kurabileceği için de zorunludur" (K. Marx, Alman İdeolojisi, s. 122)

İnkar edilemeyecek bir biçimde görüldüğü üzere, yaşanan deneyim, Marx'ın ifade ettiği gerekliliği gerçekleyememiştir. Lenin'in 'Uzaktan Mektuplar'ında (bak: Tek ülkede Sosyalist Devrim, s. 33-49) 'Yaklaşan Felaket'e' (age, s. 9-66) değin ki ifade ettiklerini ve tek ülkede sosyalist kuruluşun proleter enternasyonalistçe dünya devrimine bağlanması öngörüsünü 'es' geçmiştir...

Yani sosyalizm 'resmi' bir devlet ideolojisi reel-politikerliğine indirgenerek, bir gelişme ve ekonomik kalkınma modeli biçiminde algılanmıştır. Bu böyle olunca da devrimci romantik boyutlu ve engin enternasyonalist ütopya ufkuyla sosyalizm iğdiş edildiği için bu günlere ulaşılmıştır...

Bu uyarlamalarla öznesi insan olan ve doğrudan demokrasi üzerinde dünya devrimine bağlanılarak inşa edilmesi gereken sosyalist kuruluş çözümleri, ekonomist/bürokratikçe askıya alınmıştır. Oysa sosyalizm özünde yeni insanı yaratmaktır... Yeri gelmişken size M-L'in devrimci romantik boyutunun ve engin olan enternasyonalist ütopya ufkunun birinci dalgadaki son temsilcisi olan E. Che Guevara'nın dediklerini nakledeyim: "Kuru bir ekonomik sosyalizme ilgi duymuyorum. Sefalete karşı mücadele ediyoruz ama aynı zamanda yabancılaşmaya karşı da mücadele ediyoruz. Marksizmin temel hedeflerinden biri, bireysel çıkar ve kâr etkenini, insanın ruhsal iticileri arasından çıkartmaktır. Marx, ekonomik etkenler ve onların insan zihnindeki etkileri üzerinde uğraştı. Eğer komünizm bununla ilgilenmezse, malların paylaşımının bir yöntemi olabilir, ama asla hayatın devrimci bir biçimi olmayacaktır" (E.C. Guevara-1963)

Guevara'nın bu belirlemesinden bugüne uzanıp, sıralıyorum:

i-) Gennadi Pavluskin "Lenin'in yolundan ayrılmıyoruz" (Cumhuriyet, 09. 02. 1990) dese de; Gorbi'nin perestrojka'sı geçmişteki hatalı önderlik ve uygulamaların aşılması' gibi bir tez'den hareketle M-L'i 'çağdaşlaştırma' adına alt-üst etmektedir. Gorbi'nin yönelimi 'The Economist'den (09. 02. 1990) 'Le Figaro'ya (09. 02. 1990), 'The Guardian'e (07. 02. 1990), 'Frankfurt Allgemeine'ye (07. 02. 1990), 'The Independent'e (07. 02. 1990) değin geniş bir desteğe mazhar oluyor...

ii-) Bürokratik/ekonomist yapının 'yukarıdan reformculuğu' koşullarında bile hâlâ etkinliğini sürdüren parti/devlet içiçeliği "SBKP 28'inci Kongre Platform"unda şunları diye bilmekte: "SBKP, üretim araçlarında dahil olmak üzere kişisel mülkiyetin varlığının, ülkenin ekonomik gelişmesinin vardığı çağdaş aşamayla çelişmediğine inanmaktadır (...) Tüm boyutlarıyla piyasa ekonomisinin oluşması (...) mümkündür." (Cumhuriyet, 18. 02. 1990)

Leonid Abalkin damgalı bu yaklaşım tarzı, 'çelişkili ve ikili anlama gelen' (yagk, 17. 02. 1990) bir yapıya sahiptir. Ve de 'kim ne derse desin, Igor Ligaçov'un bile 'sınırlı desteğini' (yagk) alabilmektedir...

Evet adımı koyalım: Bu Guevara'nın 'Hayır' dediği türden bir gidişattır...

iii-) Bu gidişat içinde, Boris Yeltsin'in deyişi ile "Sovyet'lerde iç savaş çıkabilir" (yagk, 12. 02. 1990) Bu da pek sürpriz olmaz! Çünkü, enternasyonalizmin unutulduğu ve yeni insanın yaratılmadığı bu yapılarda ciddi bir 'milliyetçilik' tehdidi yükseliyor. Piyasacı yönetimlerin gidişatı içinde, 'milliyetçilik' yeniden yükseliyor (Bir açılım için bak: E. H. Carr. Milliyetçilik ve Sonrası. İletişim Yayınları-1990)

iv-) Sonra da ekonomik tıkanıklığını yaşayan sosyalist sektörel ülkeler topluluğunda: beş yıl içinde Polonya, Demokratik Almanya, Çekoslovakya ve Macaristan'ın 100 milyar dolar dış borca gereksinimi var iken (Prof. Dr. Erol Manisalı, Milliyet, 12. 02. 1990); bu sorunların faturası 'piyasacı reform'lar adına tıpkı Polonya'daki gibi emekçi yığınların sırtına yıkılıyor. Örneğin, Polonya'daki 'ekonomik kemer sıkma' politikalarının 1. Ocak. 1990'dan bu yana halkın reel gelirlerinde % 43,3 azalma oldu. Tüketim mallarının fiyat artışları ise, % 70'leri aştı. Ocak-90'da ülkede 1,7 milyon işsizlik kaydedildi (Cumhuriyet, 16. 02. 1990)... Tüm bunlar olup biterken de, Macaristan'da olduğu gibi, Polonya'da da Komünist Partisi'nin kapısına kilit vuruldu (Milliyet, 30. 01. 1990).

Buraya kadar kuşbakışı değindiklerim, Lenin sonrasında Perestoroyka'ya kadar uzanan tarihsel kesitin sonuçlarıyla devreye giren kimi ilk verilerdir! Vede bunların arkası daha da gelecektir! Şimdi soruyorum: bu bağlamı içinde olup-biten, M-L tasavvurun öngörülerine ilkesel bağlılıktan mı kaynaklanmıştı?... Yoksa M-L'in ekonomist/bürokratik yorumlarının deformasyonundan mı?...

Ben ikincisi deyip, bir kez daha ekliyorum: Olupbitenden M-L toplumbilimsel tasavvuru 'sorumlu' tutmak, eğer salt gözlemci ve ampirist bir siyasal miyopluk değilse, bir cinayettir...

M-L teori ve pratiğin açıkça kaydettiği gibi, sosyalizmin nihai zaferi kimi ekonomik önlemlerle ve bürokratik uyarlamalarla gerçekleştirilemez... Bir hamlede çatışksız ve çelişkisiz elde edilemez... İdealist, ekonomist ve teorisist mükemmelliyetçi bakış açılarının tam da tersine, sorun bir tarihsel sürecin enternasyonal ölçekli sınıf mücadeleleri kişiliğinde yenilgilerle ve zaferlerle, ilerlemelerle ve geri püskürtülmelerle içiçe geçmiş helezonik gelişmeleriyle ve yeni sosyalist insan yaratılarak gerçekleştirilecektir... Unutulmamalıdır ki, sosyalist yeni insanın sadece üretimin kolektivize edilmesiyle yaratılamayacağı gün gibi aşikârdır. Bu tür bir ekonomist/bürokratik tezin uyarlanmasıyla varılabilecek nokta, Doğu Avrupa deneyimlerinden de anlaşılacağı gibi (bırakınız yeni insanın yaratılmasını!) yığınların sosyalizme yabancılaşmasını ve uyarlamalar kişiliğinde de düşman olmasını devreye sokar!

Bugün sosyalist sektörel ülkeler topluluğundaki bu yabancılaşmadan ötürü SSBC'de % 31, Polonya'da % 1, Macaristan'da % 4, sosyalizme 'evet' derken; yine SSBC'de % 35, Polonya'da % 44, Macaristan'da % 53 sosyaldemokraside 'evet' der konuma itilmiştir. (Milliyet, 21. 02. 1990) / BAK: EK/1/

Özetle denilebilir ki, bu ülkelerin geleceği yığınlar sokaklarda olmasına ve faal bir biçimde 'tarih yapmalarına' rağmen, yüzü sosyalist geleceğe yönelik bir gidişat içinde değildir... Bunun nedeni ise, ne yığınlar ne de M-L teori değildir... Neden bu yapılarda sosyalist demokrasiyi içdiş eden bürokratik deformasyonlardadır. Çünkü açıktır ki, tasavvurun gerçeklenilmesi çevresinde yeni sosyalist insan sorunu önüne temel görev olarak koymayan bir inşa girişimi; ne kadar ileri idari ve teknik düzenlemeler gerçekleştirirse gerçekleştirsin; 'tek benim ülkemde sosyalizm'ci ekonomist/bürokratik 'milli komünizm' çözümsüzlükleriyle sosyalizmi inşa edemezler... Bundan ötürü de, sosyalizm inşa edilemeyince, bundan M-L sorumlu tutulamaz. Bu trajedinin 'hesabı' M-L toplumbilime 'mahsup' edilemez...

Bu bab'da buraya değin işaret ettiklerimi, M-L'e 'elveda' denilen koşulların puslu ortamında G. Lukacks'ın şu dedikleriyle noktalayayım: "Vasat bir insan proleterya devrimini ancak, emekçi kitleler barikatlarda çoktan beri döğüşüyorlarken görebilir ve bu vasat insan birde kaba Marksist eğitimden geçmişse, bunu ondan sonra da görmeyebilir. Çünkü kaba bir Marksist'in gözünde bir burjuva toplumun temelleri o kadar sarsılmaz bir sağlamlıktadır ki, bu temellerin son derece göze çarpan bir biçimde sarsıldığı anlarda bile bu yalnızca "normal duruma" dönülmesini diler, burjuva toplumun bunalımlarını geçici olarak görür ve

böyle zamanlarda bile mücadeleye asla yenilmez bir kapitalizm karşısında akıldışı ve sorumsuz bir isyan olarak bakar. Ona göre, barikatlardaki savaşçılar delidir; yenilgiye uğrayan devrim bir hata ve başarıya ulaşan bir devrimde (...) sosyalizmi kurmaya girişenlerse düpedüz canidir." (G. Lukacs, Lenin'in Düşüncesi, s. 9-10).

Çok büyük bir abartıma da haksızlık olur mu bilmiyorum ama, bence Lukacs'in sergilediği 'üp' yerine, bugün M-L'e 'hayır' diyenleri biraz 'modernize' ederek koyabilirsiniz; buraya kadar sergilemeye çalıştığım tipi gözünüzün önünde canlandırabilirsiniz kanaatindeyim...

Herneyse; bu gerekli ve bir hayli de uzun değini, yorum ve açıklamalarımı ardından 'Günümüz dünyasını artık kucaklamadığı iddia' edilen, M-L geçerse:

i-) M-L toplumbilim insanların birbirleriyle ve doğayla kurdukları ilişkileri inceleyerek, insanın zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına geçiş sorunlarını önüne koyan eleştirel bir devrimci teoridir.

İdeolojik tarafsızlığıyla ve teori-pratik bütünselliğiyle, işçi sınıfının sınıfsız, sömürsüz ve savaşız yeni dünya paradigmasını eylem kılavuzu alan bu teori; kendinden önceki insanlığın devrimci kültürel birikiminin de eleştirel bir sentezine tekabül etmektedir.

Bütünsel bir teorik disiplinler toplamına denk düşen M-L, taraflı bir dünya görüşü olması yanında, kendini durmadan eleştirerek aşan bir açık bilimsel bilgilenmenin de, inşa halindeki tarihsel teorisidir.

Bu teorinin bel kemiğini oluşturan diyalektik tarihsel materyalist bakış açısı, merkezine dünyayı kavrama yanında kendisini asla bununla sınırlamadan değiştirme fiilinin girişimciliğini koymuştur. İnsanların tarihsel gelişmesinden soyutlanmaları en mümkün olan genel sonuçların sentezini, sistematize ederek, bunu da devrimci bir eylem kılavuzu olarak (bilimsel bilgilenmeye sonuna değin açık olan bir esneklikle!) proleteryanın sınıf mücadelesinin hizmetine sunmuştur.

Bu bab'da Orhan Silier arkadaşımın Bocholt'daki YBTDG'nin h. 9-11. Şubat. 1990'daki yuvarlak masa toplantılarına sunduğu 'tez'lerindeki şu görüşlerini paylaşıyorum: "Marksizm (...) bilim ve felsefe akımıdır (...) Sosyalizm ve işçi hareketinin bir teorisidir (...) İdealizme ve metafiziğe karşı güçlü bir silah olan diyalektik maddecilik, bu işlevini ancak ıskellikten, yalınkatlıktan titizlikle uzak durarak yerine getirebilir (...) Marksizmi doğmatizmin elinden aldığı biçimleri ölçü alarak yargılamaya kalkışmak, kuşkusuz, Marksizm karşıtlarının işine gelmektedir. Bu yöntem eski ama etkili bir yöntemdir" (O. Silier, Marksizm ve Günümüz Dünyası Üzerine Bazı Tezler / Taslak/)

ii-) Kaldı ki M-L'in felsefî yaklaşımının temel kategorisi olan Praksis'in toplumdaki maddi karşılığı da, maddi hareketin kayranarak çözümlenebilmesi için, sınıf mücadeleleri dinamizminin ekseninde açıklanmıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta şudur: Marx sınıf mücadelesinin varlığını değil, sınıf mücadelesinin toplumsal gelişmenin motoru ve sınıfsız topluma kadar ki sürecinde gelişme eksenini olduğunu ve de bunların toplumsal-tarihsel yasallıklarını ortaya çıkarmıştır.

Sözünü ettiğim toplumsal-tarihsel yasallıkların bilincine varılması yolundaki M-L teori açısından; bilgilenme süreci soyuttan somuta ve somuttan soyuta doğru ilerleyen bir yenden üretim faaliyetinin sınıf mücadeleleri zemininde kendini ifadesinden ve teorisine vardığı noktada son şeklini vermesinden başkaca bir şey değildir. Çünkü toplum tarihinde her aşama, bütün açısından görelî ama, o an ya da kesit için belirleyici ve (bir diğer anlamıyla da!) 'mutlak'tır...

Kaldı ki M-L teori açısından soyuttan somuta hareket, yalnızca bir teorik düşünme süreci değil, aynı zamanda pratik bir girişkenliktir. Unutulmamalıdır ki M-L teori açısından, ortamın değiştirilmesi ve eğitime ilişkin materyalist öğreti, ortamın insanlar tarafından değiştirildiğini ve eğiticisinde kendisini eğitmesi gerektiğini asla unutmaz. Kendisini sadece burjuva sınıfın ve egemenliğinin eleştirisi ile sınırlamayan M-L öğreti; kendini bu eylemin yeni bir dünya yolundaki devrimci romantik boyutlu ve engin ütopya ufuklu özeleştirisini olarak ifade eder.

Evet, bu noktada sözü Ahmet Kaçmaz'ın "Günümüzde Marksizm Üzerine Bir Deneme" adlı Bocholt toplantısında sunduğu 'tez'lerdeki katıldığım şu satırlara bırakabilirim: "Marx artı-değer sömürsünü keşfetti. Marx ve Engels bu noktada durmadılar ve kapitalist ekonominin gelişme dinamiklerini de analiz ederek artı-değer sömürsünün ortadan kalkacağı perspektifi bilimsel temelde açıkladılar. Bu kadarla da kalmadılar, bu süreci hızlandırmak için tüm hayatları boyunca mücadele ettiler. Dolayısıyla bilimsel bir teori olan Marksizm, bir veçhesiyle ideolojik bir hüviyet kazandı. Marx ve Engels'e göre, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte artı-değer sömürsünü ortadan kaldırmaya yetenekli yegane toplumsal güç - inkarın inkarı ilkesi uyarınca- işçi sınıfıydı. Böylece Marksizm, aynı zamanda da işçi sınıfının ideolojisi niteliğine büründü (...) Engels, Marx'ın iki büyük keşfinden birisinin "insanlık tarihinin gelişme kanunu" olduğunu söylüyordu. Bana göre Marksist teoriyi Marksist teori yapan esas bileşenlerin başında gelir bu teori. Öyle ki, bu unsur çekilip alındı mıydı Marksist teori kendisi olmaktan, hattâ teori olmaktan çıkar. Bir başka deyişle bu kanun Marksist teorinin, varolan şartların değişmesinden bağımsız, dolayısıyla şartlar ne olursa olsun geçerli olması gereken bir birleşenidir (...) Marksizm günümüz dünyasını ve onun devinimini açıklamaya hâlâ yetenekli mi? Ben bu soruya evet cevabını veriyorum (...) "Marksizm madem ki hakikati ifade ediyor, hakikate erişilmesini mümkün kılınması çok doğaldır." Bu cevabın hayli kestirme ve mekanik olduğu açık. Çünkü tarihin motoru, biliyoruz sınıflar mücadelesidir. Ve Marksizmin ifade ettiği hakikat, egemen sömürücü güçlerin çıkarlarına taban tabana zıt olduğu için de bu hakikate ancak zorlu bir sınıf mücadelesi verilerek erişmek mümkündür. Marx'a göre, geliştirdiği dünya görüşünün taşıyıcısı işçi sınıfı olacaktır (...) işçiler uzunca bir süre Marx'ın bilimsel öngörüsünü boşa çıkartmadılar. Özellikle kapitalizmin mezarkazıcıları olmakla, yani sömürüye baskıya karşı başkaldırmakta modern dünyanın en yetenekli ve sonuç alabilir gücü olduklarını fiilen kanıtladılar." (Ahmet Kaçmaz'ın Tezlerinden)

iii-) Toplumsal tarihsel yasallıklar dedim: Kimileri olmaz böyle şey diyor! Bu dediklerimden de kendi gönüllerince 'tıkır tıkır işleyen otomatiklik arıyorlar!'...

M-L böyle bir öngöründe bulunmaz. Bunu arayanlar veya 'iddia' edenler de korkunç bir yenilgi içindedirler. M-L teori insan merkezli ve açıklamalıdır. Bu teoride insanlar, toplumsal-tarihsel yasallıklar ekseninde onların bilincine varıp, kitle hareketleriyle de tercümanı olarak kendi tarihlerini yaparlar. Yoksa onların yaptığı bu işi, toplumsal-tarihsel yasallıklar 'altın tepsiler içinde' ve otomatikçe bağlanmış bir şekilde yığınlara sunmazlar!

Evet insanlar kendi tarihlerini, bizihi kolektiviteleriyle kendileri yaparlar. Ama onlar bu tarihi, somut verili koşulların ölçüsünde, kapasitesi ve de yasallıkların sınırlarında gerçekleştirebilirler. Unutmamalıdır ki, insana hiç bir şeyi hazır ve otomatikçe bağlanmış bir biçimde sunmayan tarihte, nesnel süreçlerin ve toplumsal yasaların kavranabilmesiyle ki, onların 'denetim altına alınarak' yönlendirilebilmesi mümkün olabilir.

'Yasalar var mı yok mu?'... Sözü fazla uzatmadan F. Engels'e bırakıyorum: "Biz kendi tarihimizi kendimiz yaratırız. Ne var ki bunu gerçekleştirmemiz için, ilk önce belirli koşulların ortada bulunması gerekir. Bunlar arasında ekonomik koşullar sonuç belirleyicisidir. Ayrıca politik ve benzeri koşulların (...) sonuç belirleyici olmamakla beraber belirli bir rolü vardır" (F. Engels Bloch'a Mektup'tan) "Biz ekonomik ilişkileri oldukları gibi ve gelişmeleri gibi tanımıyoruz (...) ve kesinlikle ekonomik olarak, onların gelişmesinin aynı zamanda bir toplumsal devrimin unsurlarının gelişmesi olduğunu kanıtladık (...) Prodhon tam tersine, günümüz toplumundan kendi ekonomik gelişme yasaları uyarınca değil, ama adalet hükümleri uyarınca kendini değiştirmesini istemektedir" (F. Engels. Konut Sorunu)

iv-) M-L açısından toplumsal yasallıklar kavramının ve bunun ekonomik ve toplumsal gelişim ile bağıntısının altını çizerken; ekonomizm illetinin ve dogmatik şablonculuk belâsından da söz etmek gerekiyor.

Bilindiği gibi M-L toplumbilim açısından: Olumsuzlamanın olumsuzlanması diyalektiği temelinde, herşey birbiriyle bağıntılıdır, herşey bir bütündür, hareket halindedir, iç çelişkileri barındırır, niceliksel gelişimlerden niteliksel değişimlere geçilir...

Ekonomizm'in anlıyamadığı bu bağıntılı diyalektik; soyuttan somuta ve somuttan da

tekrar soyuta yönelen yeniden üretimi içinde irdelediği geneli ve onun bir parçası olan tikel; i-) Nedenleri ve sonuçlarıyla; ii-) Onun iç çelişkilerini ortaya çıkartmak amacıyla; iii-) Olayı ya da süreci somut bağlamı ve tarihsel bağını içinde ele alır.

Bu M-L ele alış tarzı açısından soyut doğru diye bir şey yoktur. Doğru her zaman somuttur ve M-L'in bütün ruhu, bütün sistemi her önermenin i-) yalnızca tarihsel olarak; ii-) yalnızca diğerleriyle bağıntılı olarak; iii-) yalnızca tarihin somut deneyimlerine bağıntılı olarak düşünülmesi gerektiği isteminde bulunur.

Oysa bu türlü girift bir bağıntı yerine, ekonomiye ve onun düzenleyici 'erdemine' muraat eden ekonomizm; insanı ve üst yapıyı unuttur...

Bu konuda Mahir Sayın'ın 'Günümüz ve Marksizm' isimli 'tez'lerinden, ekonomizm merkezli eleştirilerine katılmamak mümkün değildir: "Marksizm sınıf mücadelesinin yol gösterici teorisi olarak ortaya çıkışının akabinde, felsefi olarak onu dogmatizme sürükleyen ekonomizm tarafından sakat kılındı. Bu sakatlığa Marksizmin kurucuları daha yaşamları sırasında dikkat çektilerse de ikinci enternasyonal gibi bir yapılanmanın, ekonomizmi Marksizm yerine ikame etmesinin önüne geçemediler. İkinci enternasyonal ekonomizmi radikal dönüşümlerin teorisi olan Marksizmi yeniden sistemin içine çekme, onu bir evrim teorisine dönüştürme girişimiydi ve uluslararası ilişkiler sisteminin yardımcılığıyla batı işçi hareketi içinde egemen oldular (...) Marksizmin ihtilalci özelliğinin dünyanın yeni koşulları içerisinde önde gelen savunucusu olan Lenin'in mücadelesini ekonomizme karşı geliştirmiş olması ve giderek bütün bir ikinci enternasyonal geleneğine karşı çıkmış olması bir tesadüf değil, bataklığın Marksizmi burjuva toplumunun bir eklentisi haline getirmiş olduğunun açık bilincine varılmış olmasıdır (...) Proletarya diktatörlüğü gerekli midir? Avrupa komünisti KP'lerin yanıtı sosyaldemokratların 60 yıl önce verdikleri yanıt oldu. Evet atılmalıdır. Ama atılan, Althusser'in dediği gibi köpek yavrusu değil, Marksist teorinin temel taşıydı. Ekonomist kavrayış belli bir tarihsel gecikmeyle kendisini sınıf işbirliği politikasıyla taçlandırdı (...) İktidarda olan komünist partilerin konumları kuşkusuz muhalefette olanlara göre önemli bir farklılık arz etmekteydi. Onlarda ekonomist kavrayış çerçevesinde Marksist teoriyi bir planlama yöntemi, bir kalkınma modeline indirgeyip, burjuvazinin ekonomik ve siyasal alanda varolmadığı bürokratik rejimler içerisinde yolalmaktaydılar" (Mahir Sayın'ın Tezlerinden)

v-) Son bir noktaya gelince; M-L açısından yıllarca önce F. Engels'in ifade ettiği gibi "Bilimsel sosyalizm doktrin değil, hareketür, ilkelere değil, kanıtlara dayanmaktadır. Çıkış noktaları şu ya da bu felsefe değil, şimdiye kadar ki tüm tarihtir ve özellikle bu tarihin uygar ülkelerdeki çağsal gerçek ürünleridir (...) İlkeler incelemelerin çıkış noktaları değil, ürünüdür, doğaya ve insanlık tarihine uygulanamazlar, onlardan çıkarılırlar; ilkeler ne doğaya uyar, ne de insanlık. Tam tersine ilkeler sadece doğaya ve tarihe uygun oldukları ölçüde doğrudurlar." (F. Engels, Düşünceler ve Aforizmalar, s.73)

Bunun içindir ki, tıpkı Lenin'in ifadesindeki üzere: "Marksistler Marx'ın teorisinden, yalnızca onun toplumsal ilişkileri aydınlatmak için mutlaka gerekli olan son derece değerli yöntemlerini koşulsuzca alırlar ve dolayısıyla da, ilişkiler üzerine yargılarının ölçütünü, soyut şemalarda ve buna benzer saçmalıklarda değil, bu yargıların doğruluğunda ve gerçeğe uygunluğunda bulurlar" (V.i. Lenin, 'Halkın Dostları, Kimlerdir ve Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Savaşılır?', s. 78-79)

Tüm bunlardan dolayıdır ki, İlkay Alptekin Demir'in Bocholt'taki 'tez'lerinden şunlarla da uyum içindeyim: "Sınıfsız toplum hedefinden ve bu hedefe yönelik bir sınıf mücadelesinden kopartıldığında Marksizm ölüdür. Marksizm önce ikinci enternasyonalde, sosyaldemokrat partilerin elinde öldürüldü. Bu partiler sınıf mücadelesini sınıfsız toplum hedefinden kopartılar, ütopyayı müzeye kaldırdılar (...) Ütopyası dondurulmuş bir Marksizm ölü bir teoriydi, sınıf işbirliği politikasının yeni ve karmaşık sorunlarına kılavuz olamazdı, olamadı (...) Reel sosyalist alan sarsılırken, bu alandan Marksizme iki eleştiri geliyor: Birincisi reel sosyalizmin özelleştirisi, ikincisi ise sosyalizm karşıtlarının reel sosyalizmden kalkarak Marksizme saldırısı (...) Birde resmi ideolojinin güne ayak uyduran takipçileri var: 'düne kadar herşey iyiydi ama, artık Marksizm aşılmıştır, (...) Yaşamdan kopup Marx'a sığınan

değil, Marx'tan bu yana teorik serüveni gerçek hareketle bağı içinde kavramaya çalışan bir tartışma" gereklidir. (İlkay Alptekin Demir'in 'Günümüz ve Marksizm' başlıklı tezlerinden)

Diyeceklerimi, kimi 'tez'lere yönelteceğim eleştiri hakkımı mahfuz tutarak sonlamadan önce, şu iki noktayı eklemek istiyorum: Birincisi, M-L yaşıyor, savaşıyor. Yaşayan, savaşan M-L'i Marx'sız ne de Lenin'siz düşünmemek gerekiyor. Marx ve Lenin ayrılmaz bir bütünün organik parçalarıdır. Ne Marx'sız bir Lenin ne de Lenin'siz bir Marx dünyayı kucaklamış bir bilim ve eylem kapasitesini oluşturamazlardı. Burjuvazi bile bunun farkındadır... Örnek mi?... Bakın Coşkun Kırca "Lenin ölüyor! Ya Marx" adlı yazısında ne diyor: "Marx'ı, (...) çoğulcu Batı demokrasisinin harareti bir tarafı olarak tanımak mümkün değildir. Marx'a göre proletarya (...) kapitalizmin çelişkileri olgunlaşmış olunca, mevcut burjuva iktidarını zorla devirecek ve eski durumunu yok edecektir. (...) Nitekim Lenin, aynı fikri iradeci bir biçimde yorumlayarak, bu görüşü savunmuştur. Şu halde Marx'ı Lenin'den tamamıyla ayırmak zordur. Marx, zora başvurmayı sosyalizmi kurabilmek için, en aşağısından bir imkan, bir olasılık olarak meşrulaştırmıştır (...) Her ikisi de (Lenin ve Marx'ı kastediyor-yn) Batılı demokrasinin düşmanı olmakta herhalde birleşirler. Çünkü Marx'da, çoğulculuğu, sadece işçi sınıfı içerisinde ve onun diktası çerçevesinde kabullenmiştir. (...) Çünkü batılı anlamında çoğulculuk, Marx'ın anladığı çoğulculuk değildir" (Coşkun Kırca, Milliyet)...

İkincisi: Sınıfsız, savaşı, sömürsüz yeni bir dünyanın yaratılması uğrunda insanlığın Ekim ile yarattığı birinci büyük dalgadan bu yana, hiç bir şey boşa gitmemiştir. Gelenekleri (pozitif ya da negatif bağlamı içindeki) deneyimi ile ve onun ışığında örülmesi kaçınılmaz olan ikinci büyük dalgaın engin birikimini oluşturmuştur.

Bu bağlamı içinde, birinci büyük dalgaın trajedilerine uzanan yolu; mutlaka büyük bir iyiniyetliliğin taşlarıyla döşeyenler; sosyalizmin birinci büyük dalgasının püskürtülmesinde ciddi zaafıların tarihsel sorumluluklarını, taşıyalar da, onlar: Stalin'i Troçki'si, Mao'su Enver Hoca'sı ya da diğerleriyle sosyalizmin ikinci büyük dalgasını örnek isteyenlerindir, bizimdir!...

Dikkatiniz için teşekkür ederim.

(İKİNCİ TUR KONUŞMA)

Değerli Arkadaşlarım,

Sevgili Oya Baydar bizleri "mümkün olabildiği kadarıyla, bildiklerimizi ve inançlarımızı unutarak" düşünmeye çağırıp ekliyor. "Sizleri dinsel doğmalardan kurtulabilmeniz için, münkirliğe davet ediyorum... Konuyu tartışırken; iman tazeleme seanslarına hiç mi hiç gerek yoktur. 150 yaşını aşmış Marksizm günümüzde bir bunalım, en azından bir güven bunalımı geçiriyor."

Bir çoğumuzun kendisinden bir şeyler öğrendiği, Sevgili Oya ablamız kızmasın ama, bir harici olarak 'davet'lerini kabul edemeyeceğim!...

Bilmeyen yoktur: 'Müminliğin ve münkirliğin' dışında bir tavır daha vardır ki, oda 'hariciliktir'...

Oya ablamızda anımsar: Bir zamanlar, sosyalist sektörel ülkeler topluluğunu 'mutlak olarak eleştiri üstü gören' bu salondaki Oya Baydar'lar, Veysi Sarısözen'ler, Ahmet Kaçmaz'lar bir dönemlerin kral'dan çok kralcı kesilmiş 'müminleri' iken; sınırlı bilgi birikimleri ile, 'hoşist'ya da 'sol sapık akım' diye nitelenen 'önce eylem' diyen hariciler vardı. Ve de onlar 'tek yol devrim'ci bir cür'et ile 'müminlerin' 'yeryüzü cenneti' iddialarının bir yanılama olduğunu iddia ederlerdi...

Zaman geçti. Köprülerin altından sular aktı. Sonra dünün 'müminlerinin' iskambilden hayal şatoları yıkılınca, dünün en hızlı 'müminleri' bugünün en hızlı 'münkir'leri kesildi. Sonra da dün haricileri 'müminliğe' davet ettikleri yöntemle, bugün yine haricileri 'münkir'liğe davete devam ettiler...

Hemen belirteyim: Davetleri kabülümüz değil. Dünün 'mümin'leri, bugün aynı madalyonun ters yüzü olan 'münkir'liğe rücu edebilirler. Bu, haricileri etkilemiyor. Bu, böyle bilinmelidir!...

Oya Baydar'ın 'tez'lerinde neye karşı olduğuma gelince, bir çok şeyi deyip, (zamanın sınırlılığından ötürü!) genel bir saptama ile yetineceğim: Sevgili Oya Baydar'ın 'tez'leri aslında ve bizatihi kendisi araştırma konusu olan, bilmezci yanı ağır basan bir 'araştırma ve soru name'dir. Cidden sağ'a kayan bir dünyada 'Marksizm ve Günümüz Dünyası' sorunlarına çok sağdan bakan, akıntıya kapılmış bir metindir...

Orhan Silier arkadaşımıza, gelince: ona yönelteceğim eleştiriler, arkadaşımızın metnin öznesi belirsiz 'belirlemelerin' meçhullüğüyle dolu olmasıdır. Örneğin Silier arkadaşına göre: Marksizm "... Kimi yanlışlar, boşluklar ve eksiklerle dolu"dur (Marksizm ve Günümüz Dünyası üzerine Bazı Tezler. (s. 1)... Hemen sorayım: Bu 'yanlışlıklar, boşluklar ve eksiklikler' nelerdir?...

Bunun yanında Marksizm'de "kuruyan dalların kesilmesi, gövdeye yabancılaşmalarının kopup gitmesi" gerekmektedir. (s. 2-3)...Yine sorayım: Marksizmin 'kuruyan ve gövdesine yabancılaşan dalları' hangileridir?... Leninizm'de bu kapsama giriyor mu?...

Sonra yine Silier'e göre: "Marksizmin bir çok önerme ve kestirimi paradigmatik değil doğmatik bir işleve döndürülmüştür (...) Marksizmin bilimsel icraası bir bilimsel faaliyet olmaktan çıkartılmış ve dinsel bir faaliyete dönüştürülmüştür. Marksizmin kitleselleşmesi ve iktidarlaşmasının bu tehlikeyi daha artırmış"tır. "1920'lerin ortalarından sonra, Marksist teori ile yeni bir toplum düzeni kurma mücadelesi içinde, güç ilişkileri içinde kesin bir doğmatizm öne çıkmıştır (s. 3-4)... Kimi yönleri ile, O. Silier'in haklı 'doğmatizm' vurgusu; ekonomizm'e açıkça değinmeyen ele alış tarzıyla, oldukça eksikli kalıyor, kanısındayım... Çünkü Silier'in dile getirdiği sorun yani Marksizmi 'dinselleştiren eğilim' ya da doğmatizm, Marksizmin kitleselleşerek iktidar olması 'tehlikesi'nden değil; iktidardakilerin ekonomist/bürokratik yönelimlerinden kaynaklanmıştır. Kaldı ki bunun miladi ise 1920'lerde değil, Lenin sonrasının 1924'lü-1940'lı kesitlerinde aranmalıdır.

Öte yandan ise, yine Silier arkadaşımız: "Marksist teori tamamlanmış bir bütün değildir (...) sürekli olarak bazı önermelerini değiştirerek, yeniden formüle ederek gelişmiştir ve gelişebilir (...) Diyalektik maddeciliğin, bilimsel araştırma ve yaklaşımın dışında, tümüyle kendine özgü kuralları, kanunları yoktur" (s.4-5) diyor... Silier bence, kimi doğruları köklü yanlışlara da kapı açabilecek türde formüle ediyor. Evet M-L inşa halindeki bir tarihtir. Açık bilimsel bilgilenmeyle sürekli olarak beslenerek gelişir ve geliştirilir. Bu tamam ama. Buradan da 'proletarya diktatörlüğü' ilkesi eskimiştir, global insani sorunlar sınıfsal sorunların önüne geçmiştir gibi, sonuçlar çıkartılamaz... Bilmem Silier arkadaşım çıkartılır mı diyor!..

Ahmet Kaçmaz'a gelince: oda, "Marksizmin taraflı bir ideoloji olmasından" rahatsızmış izlenimi verdiği 'tez'lerinde diyor ki: "Yani bilimsel niteliğiyle tarafsız olan Marksist teori-den, taraf tutan bir ideoloji türemiş oldu (...)" Marksizmin ideolojik vechesi, onun teorik açıdan geliştirilmesinin önünde bir handikap oluşturuyor. Çünkü ideoloji doğmatizme açık (...) İdeolojinin ön plana çıkmasıyla teoride doğmatizme ve teorinin deformasyonu bir ölçüde kaçınılmaz hale gelir". vb'leri vb'leri...

M-L'in ideolojik taraflılığının 'bir tür doğmatizme açık olması tehlikesi' Ahmet Kaçmaz'ın zannettiğinin tersine, M-L'e ve onun yapısal bütünlüğüne içkin bir durum değildir. Sözü geçen 'tehlike' M-L'in ekonomist/bürokratik yorumlarından veya onun binbir kılıktaki versiyonlarından kaynaklanmaktadır...

Anımsayınız: Marx'ın 'Ekonomi-Politikin Eleştirisine Katkı'nın 'önsöz'ündeki formülasyonu ile "insanların sosyal çatışmanın bilincine vardıkları ideolojik biçimlerden" (K. Marx) biri olarak tarifi mümkün olan ideolojinin önemini (hiçte 'doğmatik' olmayan bir biçimde!) Lenin 'Ne Yapmalı' sında şöyleesine ifade eder: "Problem yalnızca şu biçimde ortaya çıkar: Burjuva ideolojisi ya da sosyalist ideoloji (...) Bundan ötürüdür ki, sosyalist ideolojinin her türden güçten düşmesi bu ideolojiden her türden uzaklaşma, burjuva ideolojisinde bir güçlenmeyi içerir." (V.i.Lenin)...

Kaldı ki aynı konuda A. Gramsci ise; ideolojiyi, "en geniş anlamda hepsini içermek üzere, sanatlarda, hukukta, ekonomik çabada, bireysel ve kolektif yaşamın bütün belirtilerinde kendisini gösteren bir dünya görüşü" olarak tanımlar (A. Gramsci, Tarihsel Maddeci-

lik ve Benedetto Croce'un Felsefesi) Bu koyuş tarzı iledir ki A. Gramsci tüm M-L'ler gibi, bu ideolojik dünya görüşünden sosyal düşüncelerin bütünselliğini ve taraflılığını anlar. Ve de böylesine algılanması gereken bir ideolojinin "belirli bir temel için, zorunlu üst yapı"yı oluşturduğunu söyler ve ideolojiyi "insan kitlelerini örgütler, insanların üzerinde hareket ettikleri, konumlarının bilincine vardıkları, savaştıkları vb. alanı oluşturur" (yagk) der...

Onun içindir ki, bir anlamıyla 'kuşbakışı' ve 'dördüncü vites' dile getirdiklerimle, M-L'in açık ideolojik taraflılığından 'hiç rahatsız olunmaması, gerektiğini ifade edip ekliyorum: Ama onun eleştirel devrimci özünü içdiş eden, 'mümin' şablonculuklarından ya da 'fıkıh'çı nakliliğinden uzak durulması kaydıyla..

Bundan ötürüdür ki, Mahir Sayın'ın 'tez'lerindeki ekonomizm eleştirilerine tüm içtenliğimle katılıyorum.

Katılmadığıma gelince: Mahir Sayın arkadaşın tutarlı ve devrimci ekonomizm eleştirilerinin ardından sıraladığı kimi tezleri ise, bana bir hayli 'Gorbi'ci gibi geliyor. Bilmem ben yanılarak, haksızlık mı ediyorum?.. Böyle ise, ne ala!... İnanın yanılmış olmaktan ötürü çok sevineceğim...

Galip Gündüz'ün ve (metni elime geçmediği için, sadece Bocholt'taki yuvarlak masa toplantılarından dinleyebildiğim) Doğan Tarhan'ın 'tez'lerine gelince; bunlar bence 'tez' olmaktan çok, 'anti-Stalinist teşhirci tasvir'ler izlenimi bıraktı!.. Bu tür bir yaklaşımı onaylamıyorum. Evet Lenin sonrasındaki hiç bir şey Stalin'siz anlaşılmaz. Ama bunların tümünde Stalin ile açıklanamaz! 'Açıklanılmaya' kalkışıldı mı da, orta yere kimi 'hilkat garibes'i' söylenceler çıkıverir! Benim tavrım açık: Ben Lenin sonrasını 'sığ,' bir 'anti-stalinist'lik ya da 'anti-Troçkist'lik sahte ikilemi ile değil, yapılanların ve denilenlerin ne kadar M-L olup olmadığı ile kavrayıp/tanımlamaya çalışırım...

Dünün eski 'Doktor'cusu ve bugünün tutarlı Troçkist'i olan Demir Küçükaydın'a gelince; o: 'Marksizmin krizinin aşılması için, kadın, barış ve ekolojik hareketi imdada çağırıyor!.. Ve bence de sınıfsal bir ideolojiye 'demokratizm' sınırını aşması olası olmayan hareketlerin yardımını istemekle M-L adına iyi bir iş yapmıyor...

Demir Küçükaydın'a göre: Marksizm açısından, "son yirmi yılın en yaratıcı katkıları, bu hareketlerin (yani barış, kadın ve ekoloji hareketlerinin-yn) saflarından geldi (...) Marksizm bu hareketleri öngöremedi (...) bu hareketlerin esas teorik katkıları yaptıkları alanlar, Marksist öğretinin adeta kör noktalarıydı" (D. Küçükaydın)...

Sadece bir soru sorup geçeceğim?.. Gerçekten de 'Kör olan Marksizm mi? Yoksa ona ilişkin olarak bunu diyenler mi?...

İlkay Alptekin Demir'e gelince: Onun 'tez'lerinde ifade ettiği "M-L'in zorunlu bir boyutu olan ütopya ufkuna" birde insanın insana dönüşü yolunda, cür'et edip doğuşabilen insan merkezli devrimci romantik boyutu eklemesini öneriyorum...

İlkay abla 'tez'lerinde ve konuşmalarında "M-L'e ilişkin olarak durmadan soru sormalarını" öneriyor. Bunda kaçınılacak bir şey yok. Ama soru sormaktan, M-L'e savaşacak ya da dünyayı değiştirmeye vakit ayıramayacak olan bir sepiçliğe de, benim gibi İlkay ablanın da 'Hayır' demesini umuyor ve bekliyorum...

Evet diyeceklerimi burada bağlamak isteğiyle ekliyorum: Büyük sorunlarımız vardır. Sorunlarımızın büyüklüğü, onbir'inci tezi unutmadan M-L'i ikinci büyük dalganın örülmesi yolunda yetkinleştirebildiğimiz oranda, M-L'i de bir kez daha büyütecektir...

Bu noktada yaşam çok şeyi M-L'in devrimci temellerinde: biliminden, politikasına değin engin alanda yetkinleştirerek kurmamızı gerekli kılıyor... Yaşamın gerekli kıldığı bir ricik yolu, kaynağa dönen bir rönesans ile (sadece günceli değil!) tarihseli çözmek için ileriye atılmak ve sınıf hareketine organik bağlamı içinde malolmaktır...

Dikkatiniz için teşekkür ediyorum. Sizleri ve tüm panelist arkadaşlarımı sevgiyle selamlıyorum...

25. 02. 1990. DUISBURG

Not: Yukarıdaki iki konuşma: 25. 02. 1990 tarihinde Duisburg'da düzenlenen ve A. Kaçmaz, O. Baydar, İ. D. Alptekin, O. Silier, D. Tarhan, D. Küçükaydın, H. Ersöz, Tektaş'ın katıldığı toplantıda, bir tebliği olarak katılan T. Demirel tarafından; 'sınırlı zaman süresinden ötürü' özetlenerek yapılabildi.

EK: 1

Gelecekte ülkeniz için hangi sistemi tercih edersiniz?

Soru

	MAC.	POLONYA	SSCB
Komünistrejimi	4	1	31
Sosyal Demokratrejimi	53	44	35
Liberal kapitalistrejimi	24	27	4
Başka bir rejim	9	3	7
Görüş bildirmeyen	10	25	23
TOPLAM	100%	100%	100%

Soru

Sizin ve ülkeniz için Sosyal Demokrasi...

	F. ALM.	İSPANYA	FRANSA	İNG.	İTALYA	MAC.	POL.	SSCB
Geçmişte kalan bir sistemi	13	10	20	24	20	19	60	28
Geleceğin sistemi	54	45	59	51	55	70	10	34
Görüş bildirmeyenler	33	45	21	25	25	11	30	38
TOPLAM	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Aşağıdaki kelimeler sizin için olumlu mu, olumsuz mu?

Soru

		F. ALM.	İSPANYA	FRANSA	İNG.	İTALYA	MAC.	POL.	SSCB
Liberalizm	Evet	69	61	76	38	71	57	47	20
	Hayır	9	12	14	40	11	13	6	25
	Çekimser	22	27	10	22	18	30	47	55
Komünizm	Evet	2	17	9	18	20	15	3	38
	Hayır	81	55	79	66	60	75	80	27
	Çekimser	17	28	12	16	20	10	17	35
Demokratik Sosyalizm	Evet	41	58	60	42	58	54	30	57
	Hayır	30	11	22	30	19	27	29	6
	Çekimser	29	31	18	28	23	19	41	37
Kapitalizm	Evet	31	24	31	41	25	37	42	24
	Hayır	40	45	52	37	52	47	19	39
	Çekimser	29	31	17	22	23	16	39	37
Sosyal Demokrasi	Evet	67	50	60	55	56	68	52	34
	Hayır	9	12	18	20	19	13	5	11
	Çekimser	24	38	22	25	25	19	43	55

BTDK İÇİNDE OLUMLU BİR SES: "DEVİRİMCİ SOSYALİST BLOK" YÖNELİMİ

Şahin Baş - Gürel Gülecan

Yaklaşık dokuz ay önce sosyalistlerin birliğini savunan 18 ortak imzalı çağrı ile başlayan BTDK süreci yurtiçi kısmı itibariyle sonuçlandı.

Yurtiçi ve yurtdışında olmak üzere eşzamanlı bir düzende geçen tartışmalar dizisinde "birlik" eksenini etrafında tartışıldı.

Tartışmalar sonucunda (yurtiçinde) şu üç bölümlenme ortaya çıktı: Kendilerini "Devrimci Sosyalist Blok" yönelimi çağrıcıları olarak niteleyenler, yasal marksist bir partiyi güncel öndersizlik krizinin çözümü olarak önerenler ve her iki eğilimin dışında kalanlar.

Yasal marksist parti taraftarlarının ve farklı gerekçelerle "tek" liklerini sürdürmeyi sürdüren çevrelerin eleştirilerini başka bir yazıya bırakarak merceğimizi DSBY (Devrimci Sosyalist Blok Yönelimi)'ne tutuyoruz.

Doğada Denge, Mücadelede Birlik

Dağınık bir coğrafyada yakalanılan 12 Eylül fırtınası ardından, geçen on yıla rağmen, cenahımızda halen ezik ve yenik rüzgarlar esmektedir. Ve tarih hâlâ bizim dışımızda, bize rağmen yazılmaya devam etmektedir.

Günümüzde (defalarca değinildiği üzere) sosyalistler, dışsal olarak işçi sınıfı eklemlesmesinden uzak, içsel olarak dağınık bir durumda bulunmaktadırlar. Kadro ve yapıların, sınıftan ve birbirlerinden yalıtık mücadele biçimleri, doğurduğu güç kaybının yanı sıra kronik bir iktidarsızlığı da sırtımıza yüklemektedir.

Önderlik (daha doğrusu öndersizlik) krizi olarak niteleyebileceğimiz bu türden bir tabloya "hal çaresi üretmek" amacıyla başlatılan BTDK platformu eksiklikleriyle birlikte "arasonucuna" ulaşmıştır.

Ulaşılan en önemli iki sonuç; Sosyalistlerarası tartışabilirlik ve devrimci güçlerle "yorgan" reformcuların ayrışmasıdır. Bu ayrışmayı DSBY'nin artılar hanesine kaydettikten sonra, birlik anlayışının kökleşmesi yönünde bir odak olmayı hedefleyen platformun eksikliklerini araştırmak gerekir.

BTDK daha sürecin başında iki önemli zaafı içinde barındırmaktadır. Bunlardan birincisi, BTDK sürecinde harman olmaya çalışanların Türkiye sosyalistlerinin yalnızca bir bölümünü temsil edebilmeleri (bu başlığın bir açılımı olarak Kürt sosyalistlerinden ırakta kalma eksikliği de alıyoruz); ikincisi ise (sonradan BTDK boyunca eleştiri konusu olacak olan), toplumsal tabanın darlığı ve pratik politikaya yönelik saçayaklarının oluşturulmamasıdır.

Bu iki faktörün bileşkesi olan ezik bir ruh halinin BTDK'ya egemen olması ile ikircimli birtakım tavırlar gösterilmişse de, sonuç olarak reformcularla ayrışma kararı ile hat görece netleştirilmiştir.

BTDK gibi DSBY'nin de önemli eksiklik ve sorunları vardır:

- DSBY teorik hat olarak kendisini ayırdığı reformculuktan pratikte de ayrışmalı, bu yolda gereken örgütlenmenin temellerini atmalıdır.

- Yönelim, dışında kalan sosyalistlerle samimi ve sıcak eylem bağlarını gözetmelidir.

- Anadolumuzun geleceği konusunda önemli bir veri kaynağı olan Kürt emekçi ve sosyalistleri ile (kimi "sosyalist"lerin hatasından kaynaklanan) yaraları sarmaya yönelik bağlar kurulmalı; soruna eleştirel katkı getirilmeli; ve sürdürdükleri devrimci mücadele desteklen-

melidir.

- DSBY'nin toplumsal tabanının genişletilmesi yönünde çabalar arttırılmalı, biçimin öz ile olan karşılıklı etkileşimi unutulmadan alanlara doğru düğün salonu toplantıları şekli aşılmalıdır.

- DSBY acilen iç tartışmalarından çok gündeme yönelme ve onu yönlendirme işlevine talip haftalık yayın organını hayata geçirmelidir.

- Satlıgan - Savran ekibine yüklenen kategorik ayrım konusunda başta adı geçen çevre olmak üzere DSBY'nin bir bütün olarak zihinleri berraklaştırıcı açıklamalar yapmaları bir zorunluluktur.

Türkiye'li sosyalistler için BTDK ve onun gelişkin biçimi olan DSBY ne ilk ne de son birlik çabası olacaktır. Gündemimizde birlik arayışının en yeni düzlemi olarak bulunan DSBY, yüklendiği ağır sorumlulukla doğru orantılı olarak kendisini geliştirmek ve netleştirmek zorundadır.

DSBY sonucu her ne olursa olsun (gelişmeler DSBY'ni aşsa dahi), birlik yönündeki eğilimi bilince çıkarması ile bir tarihsel kazanım olarak anılmayı hak etmiştir.

DSBY'nin başarısı ise kendiliğinden gelişmelerin değil, iradi müdahale ve çabaların eseri olacaktır.

20 Nisan 1990

ÇOCUKLAR

Süngüler
korkutur
çocukları
çiçekleri
mutlulukları...

TUSTAV

devşirmeli gülleri
şark bahçelerinden
duyabilmek için
çocukların
o hayret dolu
kahkahalarını...

Halid Özkul
Firenze. 1985

CIA GÜDÜMLÜ-YANKEE İŞBİRLİKÇİSİ FAŞİST CUNTACILARIN AYAK SESLERİ

YA DA TRAJİ-KOMİK BONAPARTİZMİN DÜZEN PARTİLERİNE
UVERTÜRLERİ!

Halid Özkul

"HEGEL, bir yerde, şöyle bir gözlemlerde bulunuyor: Bütün tarihsel olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir. Hegel eklemeyi unutmuş: Birinci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak."

Karl Marx

1972 yılında 2 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde şu sözler belgeleniyordu: "SUNAY ve TAĞMAÇ'la şahsi bir ilişkim yoktur. Ancak bunlar özellikle, 22 Şubat'tan sonra yönetimi fiilen ele geçirmişlerdir, MİT'i ele geçirmişler, MİT'i de Amerikalılar ele geçirmiş ve bu şekilde idare edilmeye başlanmıştır. Bu yüzden de memleket bu hale gelmiştir".¹ Ve ekliyordu: "Bu hiyanetin boyutlarını saptamada geç kalanların karşısına bir gün yerli bir PINOCHET çıkınca ayılacaklardır, ama o gün iş işten geçecektir."² Evet, o gün, Erenköy'deki kontr-gerilla işkence-köşkünden geçmiş olan Em. Kur. Yar. Talat Turhan'ın sözlerine kimse aldırmadı, belki de içlerinde "sol"cuların olduğu pek çok "aydın" alaycı bir malum-sırıtmaya ile "es" geçtiler bu sözlere, Tıpkı; "Şuna inanıyorum ki, ne Allende ne de iktidardaki partiler, bizim Silahlı Kuvvetlerimize ve genellikle Şilili askeri adamların kafasına Kuzey Amerika'nın (ABD) ne kadar derinden nüfuz ettiğini anlamadılar",³ diyen General Prats'in sözlerine olduğu gibi... Çünkü, "tatlı solcuları" malum "gelin tartışalım" saçmalıkları ile tabela kavgalarını, 1971 trajedisinin miras kavgası içinde boğuyorlardı.

1975 Eylülü'nde Aytunç Alındal şöyle yeniliyordu uyarısı: "Gerçekte MC için tek çıkar yol sıkıyönetim değil, Faşizm'dir. Nedir ki, dünyanın içinde bulunduğu ekonomik-politik konjonktür, açık Faşizm'den göstermelik biçimden henüz çıkmış olan Türkiye'ye yeniden bu geriye dönüşü yaptırmaz. Bunu yapmak MC'nin hevesi olsa bile, Kıbrıs ve Ege sahanlığı sorunları ve Sovyetlerle dostluğu geliştirme politikaları nedeniyle bu heves kursaklarında kalmaya mahkumdur. Bu sözlerimiz Faşizm olmayacaktır anlamına değildir. Çünkü sıkıyönetim de, apoletleri üzerine pelerin takmış Faşizm'dir. Direkt Faşizm'in getirilemeyeceği, sıkıyönetimin ise istedikleri sonuçları verememesi halinde ortaya başka bir olasılık çıkacaktır: Bonapartizm. Ne var ki, bu olasılığın gerçekleşmesi halinde -ki, bu yönde hızlı ve yoğun çalışmalar yapıldığı sezileniyor- ortada ne MC kalır, ne de onu oluşturan dört liderden en az üçü. Bonapartist darbe biçimine günümüzde Kissingervari -ya da CIA- darbe de diyebiliriz"⁴ ve yazar MC'nin karşı karşıya bulunduğu elli sorunu sıralayarak, altından kalkamayacak yükün sonucunu açıkça yazıyordu. Tabii, kimse oralı bile olmadı; hele o satırların yazarı "entel-mafia"nın yeminli düşmanı olursa, vay haline!... Yetkinlik/Yetenek/Özveri sahibi olamayanlar elbetteki bilimsel yaratımları "suskunluğun ve görmemezliğin aforizması ile mahkûm edip, geçiştirecekler"dir.

1980 Mayısı'nda yayınlanan bir kitapta⁵ ise şunlar yazılıyordu: "Faşizmle mücadele -meydanda gibi gelecek ama aslında ısrarla vurgulamak gerekiyor- sınıflar mücadelesinin bir parçasıdır ve bundan ötürü faşizmle mücadelenin yoğunluğu, şiddeti, düzeyi ve niteliği sınıflar mücadelesinin gelişimine göre belirlenir. Bu nedenle hareket noktası faşistlerle mücadele değil, egemen sınıflarla mücadele olmalıdır."⁶ "Önümüzdeki yıllarda, "petrol bölgelerini ele geçirmek" yeminin ucunda İran'a yönelik "pan-Türkist", SSCB'ne yönelik "pan-

Türkist" ve "pan-islâmist" kampanyalar başlatılabilir."⁷ "Tekelci sanayi burjuvazisinin has adamı Turgut Özal'ın aracılığıyla kotarılan ve yürürlüğe konan bu kararlar (IMF kararları. yn.) Türkiye kapitalizminin evriminde yeni bir dönemeç, yeni bir aşamadır. Kaldığı bu kararlar henüz bir başlangıçtır. Bunlar: "Türk parasını koruma yasası"nın değiştirilerek liranın değerinin serbest piyasada saptanması, KİT'lerin bir bölümünün özel kesime devri, kalanının yer ve rolünün kısıtlanması ekonomiyi yerli ve yabancı sermayenin sömürüsüne sınırsızca açacak düzenlemelere gidilmesi, serbest limanlar açılması... gibi yeni kararların izleyeceği bellidir."⁸ "Herşey toplumun bir Genel Hesaplaşma'ya gittiğini göstermektedir."⁹ "Orduya vurucu güç görevi yanında "siyasal güç" görevi de yüklemek son çare olacak..."¹⁰ "Bu durumda içinde bulunduğumuz günleri "yeni ve daha kapsamlı bir 12 Mart'a gidiş" süreci olarak nitelerek yanlış olmaz."¹¹ "Herkesin dikkati bu dehşetengiz numara üstüne toplanmışken, devrimciler faşistleri "azaltmakla" meşgulken, ama bu arada kendileri de azalıyorken ve halk genellikle "can güvenliği" derdine düşmüş seyirci durumunda "huzur getirici" bir eli sopalı kurtarıcı beklerken, geride sessiz ve yavaşta *asıl dümen çeviriliyor: faşizmin yasallaştırılması... Türkiye'de faşizm yukardan aşağı yasallaştırılarak gelecektir, MHP eliyle değil.*"¹² dendikten sonra geniş kitleler içinde örgütlenme/örgütlenme siyasal çalışmasının zorunluluğundan bahsediliyordu. Fakat bu satırları yazanlar, yerli "SR"ler tarafından "ajanlık"la nitelenerek, yaymevinin P.K.'su önünde bekleniyordu, "azaltılmak" amacı ile!?...¹³

1987 yılı içinde tarafımdan yazılıp yayınlanan "Emperyalizm, CIA ve Türkiye" adlı yapıtta, aynı oyunların oynanmak/tekrarlanmak istendiği genel perspektifler/örnekler ile açıklanıyor, "Bir CIA Masalı: İrtica" ile "Pan-Türkizm" senaryolarına dikkat çekiliyordu. Kitabın tanıtılması için gazeteci N.G. tarafından hazırlanan ilk yazının Cumhuriyet gazetesi Kültür Yönetmeni Şahin Alpay tarafından kaybedilmesi (!) üzerine, ikinci bir yazı veriliyor ise de o da "akibeti meçhul" tanıtım yazıları arasında Şahin Alpay tarafından "kaybediliyor"du. Hangi amaca hizmet ettiklerinin; artık "sağır sultan" tarafından bile duyulmuş olan, PDA-işbirlikçilerinden de başka şey beklenemezdi zaten...

1987-90 yılında yayınlanan SORUN BSD'deki yazılarda (ve telif eserlerinde) ise; "devrimci sorumluluk" ve "irtica" üzerinden geliştirilecek senaryolar ile, "SR" mantığı üzerine dikkate değer yazıların, ilgi ile karşılanması beklenirken; bir kısım suskunluk tragedyasına (daha doğrusu komedyasına) devam ederken, diğer taraf "hotzotçu" davranışlarını sergiliyorlardı... Bu iki tavır, asla devrimci olarak nitelenemez.

Günümüzde ise CIA güdümlü-Yankee emperyalizminin işbirlikçisi faşist cuntacıların ayak sesleri, işbirlikçi tekelci burjuvazinin mali oligarkları mali sermayeleri'nin tebessümleri arasında, işte bu traji-komik Bonapartizm tekrar düzen partilerine eskimiş uvertürlerini yeniden dinletmekte. Çünkü, ekonominin pili bitti, Turgut Özal ekonomisi iflas etti; DYP kıcında iki "darbe" acısını taşıyarak ABD'ye hiç de güven vermiyor, üstelik SHP, ABD'ye "kuyruk sallarken" onlar hiç de oralı değiller, bu umutsuz tablonun içinden ABD eski "Don Quijote"unu "sosyaldemokrat"ların iflahını kesmek için yedeklettirmektedir; Deniz Baykal'ın ancak yeni bir "Ecevit'ten öteye geçemeyeceğini bilen ABD, Bedreddin Dala'nı "lider"liğe soyundurmak da; "Dalan"ın partisini *tek* alternatif parti olarak hazırlama çabaları su yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu "mavi gözlü Turgut" halk kitlelerinin umudu haline getirilmek istenecektir. Fakat, bir türlü "Doğu Sorunu"nu halledemeyip prestij yitiren Ordu'nun zaten yirmi yıldır bileyleli olan kılıcının prestijini de kurtarmak gerekmektedir. Bu iş için "27 Mayıs" türü bir maske en uygun olanıdır. Senaryo hazır, figuranlar zaten "te-tik"tedir; (oyunu bozabilecek olanlar "özel tip cezaevleri"nde tutuklanmıştır; dikkat edilsin bu tedbirlerin son aşaması bunların tek tek dağıtılarak ayrı ayrı "özel tip muamele"lere tabi tutulmak istenmeleri olacaktır!) tehlikeliler (ki bunlar özellikle *Amerikan ve CIA hedeflerine* saldırmış olan en tutarlı devrimci unsurlardır) zapt-u rapt altındadırlar, "sağcı" figuranlar ise artık "başrol"e tayin edilmişlerdir. Türkes'in yıldızının bunca suskunluktan sonra parlaması neye alamettir ki, nakşibendi güdümlü "mücahid"ler Türk-İslâm sentezi doğrultusunda "ordular ilk hedefiniz Doğu'dur, ileri!" parolasını almışlardır, vb; pekçok siyasi olan, iktisadi çıkmazdan kaynaklanan örnek verilebilir...

1970-1980 arası Türkiye'de 1200 ABD askeri personeli vardı. Bu gün bu sayı 12.000

civarındadır (Son açıklamaya göre; Türkiye, Yunanistan ve İtalya'da 30.000'dir.) Bunlar, 12 Eylülcü "vatansever-generaller" in imzaladığı SEİA ile Türkiye'de konumlanmışlardır. NATO çerçevesinde yapılan fakat ABD-Türk personelinin paylaştığı atom yeraltı üslerinde ortalama 9/1 oranında Türk personel için kontenjan ayrılmıştır. (Evet, kendi ülkemizde, eğer bir atom savaşı olursa geriye Türkten çok Amerikalı kalacaktır. "Vatansever General-ler"e ve "Dış-Türkler"i kurtarmaya çalışan bütün Türk-İslâm sentezcilerine duyurulur!) Yi-ne son açıklamalarla anlaşıldığı üzere; ABD-SSCB yumuşamasının bize hiç faydası yoktur. Çünkü, gerek Alman gerekse de ABD'li generaller Türkiye'nin öneminin değil azalmak, artacağını (!) bile belirtmektedirler. Yani Türkiye ABD emperyalizminin "Asya'daki arka bahçe"sinde *ileri karakol* olmaya devam edecektir. Geçen yıl "terörün işaret fişegi" ile beraber, şapkadan "Ermeni Tasarısı" çıkmıştır. Ve ABD birdenbire sanki yıllarca kendi tezgahlamamış gibi, "işkenceye karşı" - "insan hakları savunucusu" kesilmiştir! ABD'nin polisi CIA'nın niçin hâlâ Türkiye'de *işbaşında* olduğunu anlamak istemeyenlere duyurulur!

Artık, proleter devrimci sol "fenersiz" yakalanmamalıdır. 50 yıldan beri "hep ebe-hep sobe" oyununa iki-üç kereden sonra "mahalle çocukları" bile oynamıyorum, diyerek; oyunu bırakıp kaçtukları halde, "el-insaf" demenin zamanı çoktan geçmiştir, bile! Halk kitlelerinin başta işçi sınıfı ve onun proleter devrimci ideolojisinin önderliğinde örgütlenilip/örgütlenilmesi acil sorunumuzdur. Hep vurguladığımız gibi ısrarla "gerçekleri açıklama kampanyaları" sürdürülmelidir, ama kısır gruplara değil, kitlelere. Türkiye halkının *başdüşmanı* ABD emperyalizmi ve onun işbirlikçileri teşhir edilmelidir. Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele Sosyalist Mücadele içinde kitlelere açıklanmalıdır. İşte bunun içindir ki, yetkinlik/yetenlik/özveri ile yürüttüğümüz mücadelemize ve insanlarımızı sahip çıkarak, coşku/duygu-irademizi bir yana bırakmadan, akıl/bilgi/bilincimiz ile silahlanmalıyız. "Her savaş fiziki ve moral güçlerin kanlı ve yıkıcı bir boy ölçüşmesidir. Sonuçta bunları en fazla elinde tutmayı başaran taraf kazanır." (Clausewitz)¹⁴ Güçlerini elinde tutmak, "somut durumların somut tahlilini yapmak" sanatı ile eşanlamlıdır. Bu da "doğru devrimci teori olmadan, devrimci pratik olamaz" ilkesinin ifadesidir. Bütün bunlara komuta edecek olan ancak Proletaryanın Devrimci Partisidir!...

5 Şubat 1990

NOTLAR

- 1 Talat Turhan. "Dava Tutanakları." s. 16. "Giriş," s. 2, (T. Turan'ın arşivinden)
- 2 agt. G. s. 3
- 3 Aktaran Em. Hak. Alb. (Av). M. Emin Değer, "CIA, Kontr-Gerilla ve Türkiye," s. 112
- 4 Aytunç Altındal, "Yayın Haberleri," Ağustos-Eylül 1975, 3-4, s. 12-13
- 5 "Türkiye Proleter Devrimci Solu-Genel Hesaplaşma," Çağdaş Pol. Yay. Mayıs 1980
- 6 age. s. 34, mad. 60
- 7 age. s. 174, mad. 249
- 8 age. s. 259, mad. 369
- 9 age. s. 260, mad. 372
- 10 age. s. 263, mad. 375
- 11 age. s. 265, mad. 379
- 12 age. s. 276, mad. 397
- 13 Yerli "SR"lerin şeflerinden "bir"i bu traji/komik vakayı 1981 Mart ya da Nisan'ında 1. Şube'nin taş hücrelerinde, şanseseri birarada oldukları kitabın yayıncılarından birine "itiraf" etmiştir. Yorum yok!...
- 14 Aktaran Ladislav Mnacko, "Ölümün Adı," e yay. Mayıs. 1980. s. 7

(438. md.) EGEMENLERİN AYIBI KADINLARIN SUÇU OLAMAZ

Hasan Gülbahar

Kadının bir cins olarak düşüşünü hazırlayan nesnel koşulların oluşumundan ve toplumdaki eşit- hattâ ileri-konumlarını yitirmeye başladığından bu yana; 'yeni' konumları egemen sınıfların iktisadi-sosyal ve siyasal gereksinimleri gözetilerek biçimlendirilmiştir. Kadın ve erkek arasında ilk biçimlenişinden günümüze dek değişik toplumsal formasyonlarda yaşanan eşitsizlik ve kadının erkeğe bağımlılığı ilişkisi; kadının iktisadi baskı altında oluşunun ve erkeğin iktisadi egemenliğinin sonucu olmuştur. artı olarak, iktisadi biçimlenmede erkeğin egemen rolü uyarınca ve aynı paralellekle, şu ana değin bir dizi dönüşüme sahne oldu. İşbölümünün, özel mülkiyet ilişkisinin ortaya çıkıp bir toplumsal gerçek olmasıyla birlikte mülkten ilk tecrit edilen ve ezilen kadın, ezen-ezilen ayrımının oluşmasıyla da, ezilen kategoride yerini aldı. Ve devamla ezilen sınıftan da daha aşağı bir konuma itildi. O günden bugüne tüm egemen sınıflar, kadınların bu konumlarını kalıcılaştırıp, derinleştirdiler. Kadını ezecek-sömürecek koşulları yeniden ürettiler. Ve kendilerini yanıtlayacak bir düzeye uyarlayıp, egemen yapılarına uygun biçimler kazandırdılar. Her yeni sınıf, ekonomik-sosyal ve siyasal üstünlüğünü sağlayıp egemenliğini kurunca, eski ideolojiden kendi düzeninin yeniden üretimine hizmet için uygun yanları aldı, kendi ideolojisinin birer parçası haline getirdi. Ve bu ideolojik biçimlenme, bir bütün olarak kadına -gerçekte mülkiyet ilişkileri ve bu ilişkilerin yarattığı diğer toplumsal ilişkilerce belirlenen kadının konumunu- asıl olması gereken konummuş gibi- kabul ettirme işlevini yerine getiren bir unsur olarak yerini aldı.

Kadının bir cins olarak ezilmesinin ve yaşadığımız somut toplum gerçekliğinde konumunun geniş bir irdelenmesi, yaşadıklarının nedenlerinin geniş açılımı ile aynı genişlikte çözüm perspektiflerinin sunulması, ancak ayrı bir çalışma kapsamında olur. Yukarıda yaptığımız kısa değerlendirme ile giriş ve kısa vurgular, genel anlamda konumuz olan sorunun özel bir yönüne ilişkin bir değerlendirmeye giriş amaçlıdır. Konumuz; İşbölümü, özel mülkiyet... vb., sonucu ilk düşüşe tanık olan, devamla ezilen sınıftan daha aşağı, bir cins olarak ikinci konuma yerleştirilen kadının, toplumda kendisine dayatılan ve cinsel sömürünün bir nesnesi haline getirilerek hemcinslerinden de aşağı bir yere itilmek istenen bir kadın grubuna ilişkindir: "HAYAT KADINI!" Daha özele inmek gerekirse, konu, bu yılın başlarında tartışılan ve yoğun tepkiler görerek gündemleşen bir sorun: Fahişeye tecavüzde cezada indirim... başka bir deyişle, tecavüze teşvik yasası; TCK'nın 438. md.

Doğrusu, 12 Eylül faşizminin, yüzyıl önceki geri anayasalara "rahmet okutacak" gerilikte, baskıcı, yasadışı, Faşizan maddelerle örülü yavrucuğu 82 anayasası ve o mantığın devamı, aynı kanla beslenen ikizi TCK bir bütün olarak duruyuşu iken, bir veya bir kaç maddeyi tek başına alıp mahkum etmek, genel olarak insan haklarının, ihlali olan diğer maddelere haksızlık olacak! Zira, Anayasa, deve ve boynu misali, ve bütünlükte... Niye 438, insan haklarına aykırı hazırlanmış? sorusuna en güzel yanıt; hangi maddesi düzgün ki? biçiminde gelecektir. Buna karşın, tek tek teşhirlerin önemi ve gündem sorunlarının bütünü içinde ele alıp değerlendirilmesinin gerekliliği gerçeği, bu maddeyi daha tartışılır bir duruma getirdi. Barındırdığı gerçeklikler sadece sözü edilen kadın kesimini ilgilendirmekten öte bir içeriğe sahip. Bu kapsamda, sorunun, toplumun değişik kesimlerince sahiplenilmesini ve yoğun tepki göstermesini beraberinde getirdi. Aslında sorun, sırf bu kadınlarımızı ilgilendirse bile, insanların bir kesimine yönelik ayrımcı ve aşağılayıcı yasa ve davranışlara aynı yoğunlukta tepki göstermek ve sahiplenmek, insan olmanın gereklerinden biridir. Sorun bir insan hakları ihlali sorunudur. Şimdi hem bu eski yasanın su yüzüne çıkıp tartışılmasına neden

olan olayı ve gelişmeleri, hem de egemenlerin kendi koydukları yasalarla *bile* çelişen (bu çelişki *özellik* açısından değerlendirilmemeli, eşitlikçi "*görünümü*" ile ele alınmalıdır. Yoksa, bu Anayasalar, zaten *öz* olarak ayrımcıdır.) yönlerini, yarattığı sonuçlarla birlikte değerlendirmeye çalışacağız.

438. md.nin ("ırza geçmek ve kaçırma fiilleri fuhuşu kendine meslek edinen bir kadın hakkında irtikap olunmuş ise -işlenmişse- ait olduğu maddelerde yazılı cezaların üçte ikisine kadara indirilir" TCK. md. 438) TCK'da yer alışı 1926'lara dayanır. Bu madde mantık ve gerekçelendirme olarak kökenini, genel anlamda eski Cermen hukukunda geçerli olan; "ırza geçme fiilinin suç sayılması için ifteli bir kadına karşı işlenmesi gerekir" biçimli, yasasından almış, ama son somut şeklini 1889 tarihli İtalya ceza kanununun 350. md.'den almıştır. Bu madde "saldırıya uğrayanın namuslu olup olmamasına göre ırza geçme ya da kaçırma failinin cezasında indirim yapılmasını" hükmeder.

Bu maddenin tartışılmaya başlamasına neden olan gelişmelere gelince: Olay; Antalya'da 4 erkeğin N.T. adlı bir bayana tecavüz etmesi ve mahkemeye yansmasıyla başladı. Antalya Ağır ceza mahkemesinde 1986 da, görülmeye başlanan bu davada, kadının "bu 4 erkek beni zorla kaçırdı tecavüz etti" teşhisi ve ifadesine karşın, karşı tarafın "kadın ifteli değildi, fahişedir" savunması, esas ağırlıklı gerekçe kabul edilerek ve "delil yetersizliğinden" 4 erkek beraat etti. Ancak aynı ilin, o zaman 3 üyesinden ikisi kadın olan 2. Ağır ceza mahkemesi bu maddenin -438- Anayasaya aykırı olduğu savıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Sonuç: Hepsı erkek olan 11 üyenin 4 olumlu oyuna karşı, 7 olumsuz oyla iptal istemi reddedildi. (Burada ilginç olan Anayasa mah. bşk. M. Çuhruk ve bşk. vekili Y. Güngör Özden'in iptali yönünde oy kullanmış olmalarıdır).

İptalin reddine gerekçe; "...Fahişelerin haysiyeti ile ifteli kadınların haysiyetleri arasında fark vardır... Ayrıca fuhuşu meslek edinenin gösterdiği direnç, karşı koyma suç işleyen kişi tarafından *haklı olarak* (abç) ciddiye alınmayabilir... İfteli bir kadının zorla kaçırılması veya ırzına geçilmesi onun onurunu toplumdaki ve yaşadığı ortamdaki saygınlığını, giderilmesi olanaksız ölçüde kıracaktır. Oysa aynı eylemlerle karşılaşan, fuhuşu meslek edinen bir kadının aynı ölçüde zarar gördüğünü söylemek güçtür, fuhuşu meslek edinmiş olduğundan, *onu ticari bir iş olarak kabul ettiği bu eylem* (abç) bu tür kadınların kişi ve cinsel özgürlükleri, ifteli... kadınları kadar bozulmuş sayılmaz..." (itirazın reddine ilişkin gerekçeli karardan). Her belirlenmesi, her gerekçesi ayrı bir saçmalık barındıran bu içerikte daha da devam ediyor... ama bu kadarı bile mantığı anlamak için yeterli. "Kadının karından sıpayı, sırtından da sopayı eksik etmeyeceksin" diyerek karısını döven birini aklamayı uygun gören hakimlerin olduğu bir ülkede yukarıdaki gerekçelerle doldurulan kararların alınması fazla şaşırtıcı olarak görünmemektedir!

Yasanın kendisi ve görünen gerekçeleri bunlar, oysa gerekçeler bir bütün olarak kadına yaklaşım kaynaklıdır. Egemen burjuva ideolojisi "çifte ahlak" yaklaşımıyla, insanın davranışını, ahlâki konumunu kadın ya da erkek olmasına göre iki ayrı ölçüt kullanarak yargılar. Fahişelik! sorununa yaklaşımı da esas olarak bu görünümünden sadece biridir. Egemenler için ideolojik bir gereklilik olan kadının suç işlemesi veya 'onların' tanımıyla 'ahlâksızlığı' saygı duydukları toplumun uyumu için bir gereksinimdir! Toplum da bu "sektör" egemenlerin iktisadi zorlamaları sonucu yaratılır, önlenmesi yerine teşvik edilerek bir "meslek" olarak kabul görülür. Vergi alınır.. Bu kadınların ekonomik ve toplumsal dayatmalarla itildikleri bu "mesleklerinin" ifa edildiği genelevlere devlet polisini ve bekçisini kollamaları! için nöbetçi olarak diler. Genelevlerin işleyişi ve kuruluşu devletin kanunlarıyla nizamlarıyla biçimlenir. Burada çalışabilir nitelikte olanlar (Yaş-Zührevi hastalıklar vb.) devletçe saptanır ve *vesika* verilir.. Genelevlerin ve genel kadınların tabi olacakları hükümler.. içeren tüzükler yayınlar. Vergilendirilen bu "sektör" en fazla vergi ödeyen mükellefler arasında yer alarak (Genelev sahibi Manukyan, defalarca vergi rekortmenleri arasında yer almış!) alkışlanır, diğer yanda aynı saygınlıktaki işadamları rekortmenlerle birlikte madalyalarla ödüllendirilir.

Kısacası, toplumsal, ekonomik-siyasal koşulların baskısı ve bu baskının ürünü olan çürümüşlüğü yarattığı bu "kurumu" devlet açıkça bir "meslek" bir "sektör" olarak kabul eder, gözetir; yasalarıyla kurumsallaştırır... Çünkü, "burjuva toplumu fuhuşsuz yapamaz"- Bebel.

Bu yasanın "ceza indirimi yaparak" tecavüzü teşvik ettiğini belirtmiştik. Tecavüz olayının -gereğeli kararda belirtilen- iffetli ile iffetsiz' kadına aynı ölçüde zarar vermeyeceğini, onurunu aynı ölçüde etkilemeyeceğini öne sürmek en basit ifadeyle cahilliktir. İnsanın iffetini, onurunu çağdışı bir beyinle yorumlamaktır. Burada herşeyden önce iffetli-iffetsiz ayrımı yapmakla kadın bir bütün olarak aşağılanmaktadır. Bu, insanın bir varlık olarak taşıdığı değeri, insanın değerini ifade eden onuru kadının istismar edilen cinselliğinde aramaktır. Bu kadınların tecavüzde uğrayacakları zararın daha az olduğunu nasıl biliyorlar, zararın ölçütü nedir?...

"Tecavüz, kadının bedenine yönelik şiddetin, ve kadının bedenine el koymanın en kaba en ağır biçimidir", burada tecavüze uğrayan kadının iradesidir. Bu eylem, insana iradesine rağmen ve zorla birşeyi yaptırma fiilidir. Burada saldırıya uğrayanın mesleğini, konumunu, vb. ön plana çıkararak değerlendirmek sağlıklı bir kafanın ürünü olamaz... "Tecavüz, kadının kişiliğine, cinselliğine, bedenine yönelik fiziki bir saldırıdır" buna maruz kalan her kadın evli, bekar, yaşlı, "fahişe" vb... hem fiziki hem psikolojik boyutları olan ciddi yaralar alacakları bir gerçek... Buna karşın, bu saldırılar sonucu kadınların yaşadıkları bedensel ve psikolojik yıpranmaları somut olarak koyabilmek bir araştırma ve uzmanlık işi olduğu gerçeği ile ayrıntılar sıralamak mümkün olmuyor. Ancak pratik olarak yaşanan bir örneğe değinmek ipuçları verme açısından yararlı olacak görüşündeyim. Olayı yaşayan, bir kız çocuğu sahibi, boşanmış, genelevde çalışan 23 yaşında Y.A. isimli bir bayan, 3 kişi tarafından zorla alıkonup tecavüz ediliyor... Bundan sonra yaşadıklarını kendi anlatımlarıyla aktarmak istiyorum:

-Tecavüzden sonra ne hissettin?

-Nc mi hissettim? kendimi fareden daha aşağılık bir varlık gibi gördüm. Bütün erkekler bir bir gözümün önünden geçti, bunalıma düştüm. Bakırköy Akıl Hastahanesinde tedavi gördüm, bir ay kendime geledim. (...) Günün 17-18 saati erkeklerle ilişki içinde geçiyordum. Bu benim irademle, para kazanmak için yaptığım bir iş, ama tecavüz çok farklı" (...) Aslında daha çok şey söylüyordum ama bir sözü daha varki aktarmadan geçemeyeceğim; "...Namuslu kadın tecavüze uğrarsa sığınacağı bir kocası ya da bir ailesi var, yaralarını saraç bir insanın sıcaklığına sahip, Biz kime sığınacağız???" Eminim ki, sayın Y.A bu soruyu o yasa koyuculara ve koruyucularına sormuyor, çünkü Y.A'da biliyor ki, kendisinin de bir insan olduğu, yaşamını adadığı bir kızı olduğunu, bu düzenin çürümüşlüğü ve baskısının sonucu bu durumda olduğu kendi isteği ile ve "zevk" için "fahişelik" yapmayacağı gerçeği, yukarlarda oturup 'fetva' verenleri hiç mi hiç ilgilendirmiyor. Bunların gözünde, Y.A ve N.T, ve 'onun gibileri'...bir fahişedir. Ve müstahaktır!...

/ Y.A ile geçen konuşma; 18 Şubat Pazar günü Milliyet gazetesinin Mozaik ekinde, muhabir bayan Elvan Feyzioğlu ile yapılan röportajdan alınmıştır/

Yazıyı sonuçlandırmadan önce, bir çok kesim tarafından üzerinde durulan bir vurguya ben de değinmeyi gerekli görüyorum: Bu yasa yürürlükte olduğu sürece; tecavüze uğrayan, saldırılan her kadın önce "iffetli" olduğunu kanıtlamak zorunda kalacaktır. Kadın bunu kanıtlamaya çalışırken, karşı taraf cezası inebilir düşüncesiyle tersi kanıtları bulmak için kadının tüm özel, cinsel yaşantısını didik didik edecek, ve saldırıya uğrayan kadın, bir kez daha cezalandırılmış olacaktır. Hattâ bunun yaratacağı etkiden korkan kadın, saldırıyı seslendirmeme yoluna bile gelebilecektir...

Sonuç olarak:

- Fuhuş toplumsal bir sorundur. "Burjuvazi fuhuşsuz yapamaz" dolayısıyla onu kurumlaştırır. Egemenlerin bu ayıbı kadınların suçu olamaz...

-Erkek egemen ideolojiyi içinde somulaştıran burjuva ideolojisi kadının cinsel bir nesne olmasının ve cinselliğinin sömürülmesinin yaratıcısı ve körükleyicisidir. Bu yasa yoğun tepkiler karşısında değiştirilebilir veya kaldırılabilir, ama cinsel sömürünün ortadan kaldırılması sömürünün nesnelliğini oluşturan toplumsal şartların ortadan kaldırılmasıyla paralel bir zorunluluğa işaret eder. Kimi iyileştirmeler, düzenin dayandığı koşul ve egemen kafa yapılanmasını gölgelememelidir. Üzerinde direnilmesi gereken gerçek budur...

Ve bu devlet, Anayasasına; "Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir" (md. 48).

".. Küçükler ve kadınlar.. çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" (md. 50).

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep vb. sebepler

ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir" (md 10), maddelerine yer verir. Ayrıca, Avrupa Konseyi insan haklarına ve temel özgürlükleri sözleşmesine imza atar. Bu sözleşmenin 14. maddesi şöyle; "... Bu sözleşmede öne sürülmüş hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi ya da bir başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken, bir ulusal azınlıktan olma, mülkiyet, doğum vb. bir statü ayrımı gözetilmeksizin herkes için sağlanır". Ve aynı devlet; toplumda kendi sömürücü, baskıcı ve insanları açlığa, yoksulluğa mahkum eden politikasıyla yarattığı bir kurumu, 'meslek' olarak kabul edip lanse ettiği bir faaliyeti, ifa edenleri, ayrı bir statüye tabi tutarak cezalandırır. Kadınların bir bölümünü 'saldırılabilir' biçimde hedef göstererek, saldırgan eğilimli insanları cesaretlendirmektedir. 438. md. 'belli bir meslek icra eden kadınlar aşağılanabilir'in vizesidir. Özcesi, kadının bu konumunun resmileştirilip vergilendirilmesi bir "meslek" olarak kabul edilmesi, devlet ve yasalarıyla saldıranken yine aynı devlet ve yasalar, bu insanları damgalayıp bunlara karşı yapılacak saldırıları teşvik etmekte, saldırganlara verilecek cezada "damping" yapar; "saldırmak, kaçırmak, tecavüz etmek istiyorsanız, fahişelere saldırın, onlara tecavüz edin, onlar bu saldırıdan 'iffetli' bir kadın kadar zarar görmez" mesajlı bir biçim sunmaktadır.

Fuhuş, kadına iktisadi ve sosyal zorla dayatılan toplumsal bir sorundur. Ve geçmişi çok eski dönemlere dayanmaktadır. Kimi eski topluluk ve dinlerde kutsal veya saygın sayılanları -Hammurabi yasalarında geniş mülkiyet hakkının tanınması, sayılması, eski Mısır ve Babil'de onlara tanınan saygınlık vb.- hariç, geçmiş toplumlardan beri dışlanan, baskı altına alınan, ama bir türlü vazgeçilemeyen bir işleyiş olarak bugüne taşınagelmıştır.

Burjuva ideolojisi içinde somutlanan erkek egemenliği, bu toplumda da -geçmiş toplumlar gibi- fahişeliği "sapkın" bir davranış, "patolojik" bir durum olarak algılamasına ve bu biçimde tanımasına rağmen vazgeçememekte, toplumun "sağlıklı işleyişi" için onu gerekli görmektedir. Egemenlerin toplumun büyük bir kesimine uyguladığı iktisadi, sosyal-siyasal zordan, kadınlar "konumları" gereği daha yoğun etkilenmektedirler. Etraflarını saran ideolojik çerçeve, din vb. ve iktisadi zorlamalarla kuşatılmıştır. Sorunlarına sahip çıkacak, çözümleyebilecek yeterli bilinç ve olanaktan yoksun bırakılan kadınların bir kısmı -kendilerinin ve yakınlarının- yaşamlarını sürdürmede cinselliklerini bir araç olarak kullanmaya zorlanmışlardır. Kadını-kendi cinselliğine yabancılaştırarak kendisini cinsel bir nesne durumuna düşürülmüş, nesne olarak görülen ve alınır satılır bir 'mal' haline getirmiştir. Toplumsal baskıların arttığı toplumun yaygın bir yoksullaşmaya girdiği dönemlerde bu alandaki kadınların artışını nedeni budur (basında sık sık çıkan istatistikler bu boyutlanmayı açık şekilde göstermektedir).

"Fahişe"den faydalanmayı kendine bir hak olarak gören erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını gidermek üzere devletçe kurumlaştırılan bu alan adaylarının büyük bir çoğunluğu, yoksul-egitim düzeyleri düşük kadınlardır. Bu kadınlar, egemen sınıfa toplumsal baskılarla zorlanmış, bu duruma mahkum edilmiştir. Ve bu insanların bedenini her sınıftan, her konumdan erkekler satın alabilir konumuna itilmişlerdir. Bu "alış-verişte" yasa ve toplumun geleceklerine göre erkek suçlu değildir. Ama kendi öz bedenini satmaya zorlanan kadın damgalanır, suçlanır, aşağılanır ve yasalarda saldırılabilirlik olarak hedef gösterilerek tecavüze uğraması teşvik edilir.

Buraya kadar, bir olayın özgülünde ön plana çıkan bir yasanın gerekçeleri içinde yer alan ve ona temel oluşturan bir insan grubunun konumunu değerlendirip, bu konuma itilmesinde belirleyici etkenleri vurgulamaya çalıştık. Aslında yasanın iptali reddine ilişkin gerekçeli kararın hemen hemen tüm dayanakları tartışma konusu yapılarak mahkum edilecek kadar "bilgisizce" ortaya koyulmuş. Bunu dikkatli ve objektif her göz kolayca görebilir. Şimdi, burada kimi gerekçelere vurgu düzeyinde değinerek konuya başka bir yönden yaklaşmak gerekiyor.

Dolayısıyla; fuhuş nasıl ki, toplumsal nedenlerle oluşturuluyorsa ve burjuva egemen cinsiyetçi toplumunda kadınların "aşağılanması" özel bir baskıya tabi tutulup, kadının konumunun daha aşağı çekilmesi için kurumlaştırılıyorsa, ortadan kaldırılması, bu egemen düzenin yıkılması ile yeni daha ileri bir toplum organizasyonunun kurulmasıyla olacaktır. İşte o zaman yaşadığı toplumda, geleceğinden kuşku duymayan, eğitilmiş, doğru düşünüp ne istediğini bilen ve ona göre davranan kadın, vücudunu, ekonomik ve toplumsal zorlamalar sonucu satmaya zorlanmayacak ve cinselliği bir nesne olarak alınır- satılır bir mal olmaktan çıkacaktır...

EDEBİYAT CEPHESİ

Sanat üstüne birkaç söz:

Ömer Nida

İlkçağ felsefesiyle ortaya çıkan ve Platon'un temsilcisi olduğu idealist estetik anlayışı, Hegel'in felsefesiyle doruk noktasına ulaşmıştı. Tarihsel gelişimi içinde; Aristo, Diderot, Lessinger, Herder, Goethe gibi düşünürler, maddeci estetiğe katkıda bulunmuşlar, giderek estetiğin bilimsel bir temele dayandırılması ve geliştirilmesi ilk kez tarihsel maddecilikle, Marksist-Leninist teori ışığında gündeme gelmiştir.

Bugün, diyalektik ve tarihsel maddeci bir görüşle; her kültürün, ait olduğu toplumların ideolojisini yansıttığını söyleyebiliriz. Başka bir deyişle; toplumların siyaseti ve ekonomisi, kültürlerine yansımaktadır. Sosyalist gerçekçi sanat kuramı, edebiyatımızda yarım yüzyılı aşkın bir süredir yeterince ele alınmadığı gibi, edebiyat tarihimizde konuya eğilmiş saygın kişilerin bu yoldaki savaşmaları da çarpıtılmaya, ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Ama ne yapılırsa yapılsın, güneşi balıkla sıvamak olanaksız. Anımsanacağı gibi, 1986 yılı Ekiminde yayın yaşamına giren ve 12 sayı yayımlanan "Gerçek Sanat" Dergisi'nde bu konulara geniş yer verilmişti.

Kuşkusuz, her dönemde, toplumsal yapımızın niteliğine ve koşullarına uygun düşen bir kültür akımı egemen olmuştur. Bugün de, düzenle bağdaşabilen, işbirliği yapabilen sözde aydın bir kesimin kültür anlayışı pazarlanmakta ve edebiyatımız, tekelci bir basının cenderesi içine sokulmaya çalışılmaktadır. Uyum gösteren çevreler, sosyalist gerçekçi, devrimci bir edebiyata soluk aldırılmamaya özen göstermektedirler. Yayımlanmakta olan ve de kendilerine ters düşmeyen yapıtlara, lütfen ve kısaca değinilmekte, sosyalist gerçekçi sanatçılar gözardı edilmektedir. Böylelikle kültürel yozlaşmanın getirdiği bunalımdan herkes nasibini almaktadır. Sosyalist sanatçılar her yerde bilinçli olarak "tu kaka" edilmektedir. Bu koşullar altında, kendileri söyleyip, kendileri dinlemekte ve bir arpa boyu da ileri gidilememektedir. Kırk yıldır aynı olgu içindeyiz. Altı ve üst yapıyla, toplumsal yaşamın bir bütünlük içinde ele alıp yorumlayamazsak, bu doğrultuda sanatımızı geniş kitlelere ulaştıramazsak halkımız ne yapsın? Oysa halkımız için; roman, öykü, şiir, resim, müzik gibi güzel sanatların tümü, ekme-k-su kadar gereklidir.

Dikkat edilirse, edebiyat cephemizde "eleştiri" diye bir yazın türü de gittikçe silinmektedir. En azından 1950-1970'lerin çok gerisinde kalmış ve eleştiri olgusu günümüzde batağa saplanmış. Son bir yılda yayımlanan şiir kitapları yüz'ün üstündedir! Gelgelelim, bize yansıtılan bunca duygu ve düşüncelere karşın, kimseden "çıt" çıkmamaktadır. Bu denli ilgisizliği bizim içimize sindirmemiz olanaksızdır.

SORUN BSD, Sayfalarının elverdiği oranda, yayımlanmış edebiyat yapıtlarını ele almayı ve yukarıda değindiğimiz görüş doğrultusunda bu yapıtları irdelemeyi, değerlendirmeyi programına almıştır. Özellikle sosyalist kültür unsurlarının ağırlıklı olduğu yapıtlar, köşemizin elverdiği oranda okurlara duyurmaya çalışacağız. Amacımız; anti-feodal ve anti-empyralist kültür savaşımına karınca karınca bir katkıda bulunabilmek, burjuva kültür anlayışının yerine, yeni dünya görüşümüzün, politik-toplumsal devrim anlayışımızın egemen olacağı bir kültür savaşımını sürekli gündemde tutmaktır. Egemen çevrelere bağımlı, politik-toplumsal sıçramaları destekleyici nitelikteki bir sanat ve edebiyat anlayışına karşı savaşmayı görev sayıyoruz. Son dünya olaylarıyla, yersiz olarak düğün bayram yapan inançsızlara da köşemizden bir ışık tutabilirsek ne mutlu...

Şair üstüne birkaç söz:

Bizde bir sanatçı, ağzıyla kuş tutsa da, egemen çevrelerle bağ kurmaksızın üne kavuşamaz. Bilimsel değer yargılarıyla donanmış kurumlardan yoksunuz. Egemen takım, ortaya çıkacak kahramanları belirler. Gönümüzde yer eden değerli sanatçılar, çoğunlukla köşelerindedir. Yaşamları basit ve sadedir. Sanatın kaynağının halk olduğunu bildiklerinden, geniş halk yığınlarına ulaşmaktan başka bir istemleri de yoktur.

Şiirde ne denli teknik başarı sağlansa da, şair adayımızda yeterli duygu yoğunluğu yoksa, varacağı yer de sınırlı kalır. "Zoraki şair" düzeyini aşamaz. Şairliğe soyunanların, duygu kaynağının çok gürlü olması gerektiği kadar, bir iç eğitime de erken yaşta başlamaları gerekir. Maya vaktinde çalınmazsa iş isten geçer. Duygu yoğunluğu döneminde şiirle yatıp kalkmalı, şiir alanında yürümeli, iç dünyasında bu duygu yumağından birçok kozalar örme-lidir. Başarının yüksek olması buna bağlıdır. "Kırk'ndan elli'sinden sonra her meslek öğre-nilebilir, ama şair olunmaz" denilmesinin nedeni budur. Gençlik, delikanlılık dönemindeki duygu yoğunluğunun yitirilmiş olmasıyla, tren de kaçırılmış olur. Duyguların tavında yakala-nması, şiir tezgahına sokulması, geliştirilmesi ve de biçimlendirilmesi gençlik döneminde başlamalıdır. Yaş ilerledikçe heyecanlarımızı yavaş yavaş yitirir, bu heyecanların tavında işlenmesi dönemini elden kaçırmış oluruz. Geri dönüş olanağı yoktur. Teknikle, ıkınıp sıkınarak "Zoraki Şair"liğe soyunanların bu gerçeği bilmelerinde yarar var. Böyleleri gözden kaçırmamaktadır. Kaldı ki şairi, oturup kalkmasıyla, davranışlarıyla bile anlamak olasıdır.

İşin başka bir yönü de, çoğu gençlerin şiir yazma gereksinimi duyarak, özlemlerini, duygularını kağıda dökmeleridir. Ama gerçekten şair, öykücü, romancı, ressam vb.. olup ol-madıkları ancak sonradan ortaya çıkar. Birçoğu yaş ilerledikçe, iç baskılardan kurtularak şi-iri unuttur. Yazmaları bir yana, yazılanı bile okumaz olurlar. Ama öyleleri de vardır ki, kur-tulamaz şiirin sıcaklığından, zorunludurlar şiirle yatıp kalkmaya. Şiire tutsak olurlar. Şair için en önemli unsurun çok duyarlılık olduğunu belirtmiştik. Giderek şairin ürettiklerini mi-henk taşına vurduğumuzda, duygu potansiyelinin ne düzeyde olduğunu da anlamaya çalış-malıyız.

Bir şair: Bedrettin Aykın

Özüyle değer taşıyan, ustalашmış, tutarlı bir şairimizle edebiyat köşemizi açmış oluyo-ruz:

İlk şiiri 1962 yılında "İmce" Dergisi'nde yayımlanan *Bedrettin Aykın*, ürünlerini ilk kez 1982 de "Her Mevsim Acılarda" adlı bir kitapta toplamıştır. 1955-1962 Döneminde, şi-ir dünyamız çok sesli ve de renkli sayılırdı. 1982 yıllarına geldiğinde, şiir sanatımız çok yol almış, belirli bir aşamaya ulaşmıştı. *Bedrettin Aykın*'ın bu ilk kitabında beklenen bir düzeye ulaşamadığını söyleyebiliriz. Özünde var olanı, özellikle uyak "kafiye" endişesiyle biçim-lendirerek yansıttığı görülmektedir. Ama böylesi derin duyarlılık taşıyan bir şairin, şiirle yata-kalka en uygun anlatım yolunu bulacağı kuşkusuzdur. 1936 doğumlu olan sanatçımı-zın, 1962-1978 yılları arasında şiir uğraşısında bir kopukluk olduğu anlaşılmaktadır. Sanı-rım bu boşluk, şairin yaşama kavgasından ileri gelmiştir. Ne var ki, *Bedrettin Aykın*'ın özündeki eğitilmiş potansiyel bütün canlılığıyla duruyordu. Nitekim kısa sürede bu açığı kapatabilmiştir. İlk yapıtının içeriğine, romantizm, karamsarlık ve bireysellik oldukça ege-mendir. Sevgisizlik, yalnızlık, acılar, yokluk ve yaşama savaşımı sık sık ortaya konulan te-malar olmakla birlikte, içten içe toplumsal bilincin pırıltıları da ürünlerinin estetik yapısı içinde göze çarpmaktadır. Ama yukarıda vurguladığımız gibi, o günün koşullarına göre, is-tenilen düzeyi tutturamamıştır. Giderek dünyaya bakış açısı daha bir derinlik kazanan sa-natçının, gözlem ve sezgileri, somut bir niteliğe dönüşmüş, duyarlılığını daha gerçekçi bir yaklaşımla dizelerinde yansıtmaya başlamıştır.

Bedrettin Aykın'ın çok duyarlı şairlerimizden biri olduğunu hemen söyleyelim. Anımsa-mışken, kimsenin daha adını bile duymadığı "Kırk Nirengide Sökenleriz Şafağı" adlı ilk ki-tabı yayımlanan *Fikret Görken* adlı genç bir şairimizin de, duyarlılık düzeyinin övgüye de-ğer derinlikte olduğunu burada belirtmek isterim. Daha birçok genç şairimizin yapıtlarını ele almanın ne denli gerekli olduğunu yinelemek zorundayım.

Bedrettin Aykın'ın şiirden koptuğu dönemlerde dağ gibi birikimler edindiği anlaşıyor. Çileli yıllar O'nu daha bir olgunlaştırmış, sanatında daha ileri bir aşamaya ulaştırmıştır. İkinci kitabı "Gecede Söylenen Türküler", 1984 yılında yayımlanmış, aynı yıl *Yaşar Nabi Nayır* ödülü almıştır. Süreç içinde şiir uğraşı ve sancısı yoğunluk kazanan şairin, buna bağlı olarak imge dünyası da genişleyip, zenginleşmiş ve toplumla bütünleşen bir alana doğru hızla yürümeye başlamıştır.

12 Eylül'ün getirdiği baskı ve suskunluk, 1986'lara dek geniş sanat çevrelerine egemen-
di. Birçok yazar, şair suskunluk içindeydi. *Bedrettin Aykın*, daha ilk kitabında:

*"Geç de olsa öğrendik ama
Susmak bir yerde katılmaktı suça"*

diyebilmişti. "Gecede Söylenen Türküler", ilk ürünlerinin dar kalıplarından izler taşımakta ise de, giderek şiirine egemen olan unsurların, yavaş yavaş değiştiğine; biçim, dize bütünlüğü, ses uyumu, soluklu olma gibi şiir öğelerinin daha etkin, doyurucu bir niteliğe büründüğüne tanık oluyoruz. Şairimiz karamsarlıktan da kurtulmaya başlamıştır:

*".....
Bitecek biliyorum
Gün ortasında karanlık
Sisler dağılacak
Limana çıkaracak yollar bizi
Dünyaya dönük halka dönük yüzümüz
Siz de duyacaksınız kuşkusuz bir gün
Yeryüzünü kucaklıyor türkümüz."*

Artık acıları da, dirence dönüşmeye başlamıştır:

*".....
Ne zaman ki sevdamız suç sayılıp
Alınterimiz hor görülmüştür
Artık öfkeli bir mavzerdir yaşamak
Acıların altı dağlara sürülmüştür."*

Bedrettin Aykın, üçüncü kitabı, "Eksik Bir Gökyüzü"nü 1985 yılında yayımlamıştır. Bu yapıtında, soluklu dizelerle özgün olabilmeye çok yol aldığı görülüyor. Şairin kendini bulma noktasına gelmiş olduğunu artık söyleyebiliriz. Bu arada düzenle hesaplaşmak da gündeme gelmiştir:

*".....
Hesabı sorulmadan
Güneşsiz günlerimizin
'Faili Meçhul' bir dava gibi
Kaldırdı tozlu raflara
Kabarık dosyası zulmün."*

Şairimizin arınmış bir dili var. Bununla birlikte yaşayan dil'e saygılı ve zorlama eğilimine yer vermediği görülüyor. Sözcük deposunun zengin olmasına karşın, "ilkyaz" sözcüğünü çok kullanıyor. Giderek bu sözcük simgeleşiyor. Sanırım "ilkyaz" sözcüğüne yüklediği anlam, çok geniş kapsamlıdır. Son kitabının adı da, şairin çok sevdiği bu sözcüğü içermektedir. Gerçek Sanat Yayınları'nın bu yıl yayımladığı "Yaralı İlkyaz" Bedrettin Aykın'ın dördüncü yapıtı oluyor. Halkını seven, gösterişten uzak, duyarlılığını toplumsal bilinç süzgecinden geçirerek ustalıkla yansıtan bir şairle karşılaşacaklarından ötürü, tüm okurlara salık veririm "Yaralı İlkyaz"ı.

Köşemizi, *Bedrettin Aykın*'ın yürekli dizeleriyle süsleyerek noktalamak isterim. Yalnız aşağıdaki dizeleri okuyarak, *Aykın*'ın kuru ve slogancı bir şair olduğu kanısına kapılmayınız. Açın "Yaralı İlkyaz"ı, renk cümbüşü içinde yüreğinize işleyecek imgeleri nasıl damıttığını göreceksiniz, dünyayı, yaşamı daha çok seveceksiniz:

".....
İsırgana dönüşmüş gülün kimliği"

".....
*Ey şafak diye sunulan zifiri karanlık
Gecede gözlerden gizlenen büyük yağma ey."*

".....
*Suçluyuz bağışla savunamadık
Kurtaramadık kurtlardan geleceğimizi."*

".....
*Hışımınla estü Eylül üzerimizden Işıklarımızı söndürdü öncelikle
Kırdı kapılarını evlerimizin
Alınıp götürüldü uykularından
Odumuz oğullar çiçeğimiz kızlar
Son bir kez öpmeden sevdiklerini."*

".....
*Kimliğimizi sordu köşebaşlarında
Kimliği kuşkulu karanlık birileri."*

".....
Kurtulamıyorduk kurtarıcınızdan."

".....
Düşünmek sorular sormak yasak şimdi."

".....
*Güz de geçer devrilir darağaçları
Dökülür tarihin takviminden
Kanlı eylüller paşalar
Ne karanlık hançer kalır
Ne o yeşil seccade."*

15. 4. 1990

TOPLUM VE EDEBİYAT*

Güngör Gencay

Edebiyat da; resim, müzik, sinema, heykel vb. gibi sanatın tiplerinden biridir. Ancak, diğerlerinden ayrıcalığı, gerek sözlü, gerekse yazılı olarak toplumu bütünüyle kucaklamasıdır. O nedenle, her zaman toplumların manevi ihtiyacı olmuştur. Çünkü, içinde halkın ağlatıları, mutlulukları, güzellikleri, eylemi ve dehası vardır. Demek oluyor ki, bunca yoğun zenginlik taşıyan edebiyatı, toplumdan soyutlayarak düşünmek olası değildir. O yüzden, edebiyat da halkla bütünleşmek, onun mücadelesini desteklemek, öğretici ve yol gösterici olmak zorundadır. Bu işlevlerini yerine getirebilmesi için de, emekçi kitlelere ulaşmalı, gerçekçi ve anlaşılır olmalıdır.

Diğer sanat türlerinde olduğu gibi, edebiyat da toplumun sosyo-ekonomik yapısında olan değişimlere sıkı-sıkıya bağlıdır.

Üretim ilişkileri içinde edebiyatçı, yani yazıneri, toplumun ya sömürüp ezen, ya da emekçi sınıflarından birine mensup olacaktır. Bu durumda, ait olduğu sosyal sınıfın çıkarlarını savunması ve sınıfının savaşımını yapan ürünler vermesi de kaçınılmazdır. Yani, sanatçı, ya sömürücü sınıfa bağımlı olacak; ya da ilerici olarak, bu bağımlılığın getireceği sonuçları kavrayarak emekçi halktan yana çıkacaktır.

Sınıflı toplumlarda, yönetimi ellerinde bulunduranlar, sınıflarının hegemonyasını kurmak isterler. Bunu gerçekleştirebilmek için de, ellerindeki maddi ve manevi tüm olanakları kullanırlar. Örneğin: İşçinin emeğini, zaman ve ücret olarak çalarlar. Köylünün ürettiğini, taban-tavan politikasıyla, yok pahasına ellerinden alırlar. Çıkarlarını sürekli kılmak için de baskı kuralar ve çeşitli yollarla gerçekleri çarpıtırlar. Manevi değerleri, emekçi halka hissettirmeden, çıkarlarının aracı haline getirirler. Bu oluşumu sağlayabilmek için, tüm iletişim araçlarını kullanırlar. Çağımızın en etkin iletişim araçlarından olan radyo ve televizyonla, yediden yetmiş insanları beyinlerini yıkamaya ve onları istedikleri doğrultuda yönlendirmeye çalışırlar. Edebiyat da bu uygulama alanlarının içindedir kuşkusuz.

Gerçekleri, toplumun gözünden kaçırabilmek için 'soyut sanat' adı altında bir akım geliştirilmiştir. Bu sanat, gözlemlenen gerçeği hiçbir şekilde yansıtmamakta ve hiçbir şeye benzememektedir. Soyut sanat; Fütürizm, Kübizm, dadaizm, supramatizm ve diğer biçimci akımların tepe noktasıdır. İlk kez resim sanatında kendini göstermiş ve 1910 yıllarında Kandinski tarafından kullanılmıştır. Rusya'da kullanımından hemen sonra, Fransa ve Hollanda'ya sıçramıştır. İkinci Dünya Savaşı bitiminin peşisıra da kapitalist devletlerde, özellikle ABD'de etkin bir biçimde yaygınlaşmaya başlamıştır.

Şimdilerde de uygulanan bu tümünden öznellik akımıyla edebiyat, yaşamdan kopuk bir duruma sokulmuştur. Bu tür ürünler, yaşamın anlam ve amacını dile getirme olanağını ortadan kaldırdığından, emekçi halkla, (genel anlamda sanatın) organik bağlarını koparma yoluna gitmiştir. Oysaki sanat, çeşitli konularda, insanlarla gerçekler arasındaki ilişkileri, estetiksel olarak işler. Bu ilişkilere boyut kazandırır. Yani, sanat, çağının pratik gereklerine bağlıdır. Aynı zamanda, eğitici ve ideolojik bir rolü vardır. Sanatçı ise, toplumuna karşı büyük bir sorumluluk taşır. Yaşadığı dönemin tanığı olan yazıneri, öznel yetileriyle ve gerçekçi sanatın kuramları doğrultusunda ürünlerini vermek durumundadır.

* Bu yazı, 29 Mart 1990 günü Gençlik Kitabevi'nde düzenlenen "Toplum ve Edebiyat" konulu panel için hazırlanmıştır.

Burjuva sanatçıları, "soyut sanat"la bilinç altındaki birikimi dışavurdıklarını, bunun da sanatçı bireyin en doğal hakkı olduğunu söylemektedirler.

Oysaki bilinçaltı da maddi dünyayla sıkı-sıkıya ilintilidir. Maddi dünya olmaksızın bilinçaltının oluşması mümkün değildir. Bu bağlamda sanatçı bireyin öznel yetilerinin yadsınamayacağını belirtmek ve bunu kısaca açmak isterim.

Tümüyle 'soyut' bir ürün, ya da herhangi bir oluşumun işlevselliği ve estetiği yoktur. Soyut kullanım için, ancak belli bir somutu ortaya koyabilmek, çıkarabilmek yolunda (kişinin yetileri oranında gelişen) zihinsel bir faaliyettir diyebiliriz.

Anlatım ve anlaşma aracı olan sözcüklerin, yazımında ve söyleminde belli bir düzen ve nesnel yöntemler geliştirilmiştir. Rastgele dizelenmiş ya da söylenmiş sözcükler nasıl "anlatma ve anlaşma" işlevini yerine getiremiyorsa, tümüyle soyut anlamda ortaya konan ürünler de sanatsal işlevini yerine getiremezler.

Toplumumuz, ezgilerle ve şiirin beşiğine sarılı olarak bugünlere gelmiştir. Yunus Emre'den başlayarak, Hacı Bayram Veli'de, Pir Sultan'da, Karacaoğlu'nda, Dadaloğlu'nda, daha adları nice olan şairlerde kendini bulmuştur. Bu denli özleri şiirle yüklü olan insanların memleketinde, bir şiir kitabını üç bin adet basmak, büyük başarı olarak görülüyor. Oysaki, bugün bile gençliğini şiir yazmadan deviren insan sayısı, yok denecek kadar azdır ülkemizde. Ne var ki emekçi halk, kendi kavgası içinde, yalansız-dolansız, gür sesli, nice has şair görmüştür. Bu yüzden beğeni eleği, elbette sık dokunmuş olacaktır.

Burjuvazinin tezgahladığı "saf sanat ve soyut sanat" anlayışlarının uygulayıcıları olup kendilerini büyük sanatçı sanan bu kitle, edebiyatın üstüne oturtulmuş buzdağıdır. Ne kadar büyük olursa olsun zaman içinde buzun eriyerek, buzdağının yokolması kaçınılmazdır.

İşte o zaman, emekçi halk kendi sanatına, sanatçısına ve edebiyatına kavuşacaktır.

BİZE GELEN KİTAPLAR

H. Fırat, Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm (TDKP Eleştirisi), s. 192, İnceleme, Eksen Yayıncılık, 1990, İst. 6500 TL.

İsmail Beşikçi, Bir Aydın, Bir Örgüt ve Kürt Sorunu, Belgeler, s. 128, Melsa Yayınları, 1990, İst. 6000 TL.

R. Yürükoğlu, Tarihte ve Günümüzde Alevilik (Okunacak En Büyük Kitap İnsandır), s. 318, İnceleme, Alev Yayınları, 1990, İst. 12.500 TL.

Mehmet Gündüz, Bürokrasi ve Sosyalist Demokrasi, s. 180, İnceleme, Koral Yayınları, 1990, İst. 8000 TL.

Asım Bezirci, Sosyalizme Doğru, s. 192, Araştırma-Eleştirme, Yön Yayınları, 1990, İst. 7350 TL. (Genişletilmiş 2. Basım)

Şakir Bilgin, Devrimden Konuşuyorduk, s. 304, Roman, Gerçek Sanat Yayınları, 1990, İst. 12.500 TL.

İsmet Kemal Karadayı, Çağımız ve Özgürlüklerimiz, s. 96, İnceleme, Gerçek Sanat Yayınları, 1990, İst. 3150 TL.

Adem Eryürük, Dört Adım, Öykü, s. 80, Gerçek Sanat Yayınları, 1990, İst. 3150 TL.
Engin Erkiner, Yolun Sonu, Roman, s. 278, İlyada / İlke Yayınları, Mersin, 1989, 12.000 TL.

Yüksel Şahin, Düş İlişkisi, Şiir, s. 64, Ner Yayınları, 1989, 4000 TL.

Balaban, Dağda Duruşma, s. 390, Roman, Bilim Kitabevi Yayınları, 1990, İst. 12.000 TL.

Öner Yağcı, Gökyüzüne Akan Irmak, Roman, s. 200, Cem Yayınevi, 1990, İst. 10.000 TL.

KÜLTÜR VE EĞİTİM ÜZERİNE

Necmettin Çakır

İnsanların düşünce yapılarının biçimlenmesini sağlayan, daha doğrusu insanların üretimi, kültür ve eğitim yoluyla gerçekleşmektedir. "Kültür, insansal doğa... Latince (tarım) anlamına gelen (cultura) kökünden türetilen kültür kavramı, çoğunlukla bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini sağlayan bütün değerlerin tümü olarak tanımlanır."¹

"En genel ve en nesnel tanımı ile kültür, insanın yarattıklarının tümüdür."² İnsan-doğa ve insan-insan ilişkilerine koşut olarak varılan üretim-üleşim ilişkileri sürecinde oluşan toplumsal yapılar, bu ilişkilerin düzenlenmesinde etkin rol oynayacak olan ideolojilerini de biçimlendirirler. "Her toplum düzenlenmiş ilişkilerden oluşur. Toplum içinde çeşitli biçimlerde düzenlenmiş olan bu ilişkilere toplumsal yapı denir."³

"Her toplumsal yapının birinci işlevi, kendi kendisini sürdürmektir. Bu kendi kendini sürdürme işlevini, eğitim yolu ile yerine getirir. Eğitim, en genel tanımıyla bireyin toplumsallaştırılması amacına yöneliktir. Çocuk doğar doğmaz ailede başlayan eğitim, daha sonraları, okullardaki örgün eğitimle, arkadaş grupları içindeki etkileşimle ve radyo, gazete, televizyon, sinema, tiyatro gibi kitle iletişim araçları ve sanat-edebiyat yapıları aracılığı ile sürdürülür. Böylece birey toplumsallaşır."⁴ Toplumsal yapılar yön ve şekil veren kavramlar kültür ve eğitim programlarına konularak ideolojik bir işleve de sahip olurlar. Bu ideoloji, teknolojinin ürünlerine sahip olma avantajını ellerinde bulunduranlar lehinedir.

"Kapitalist toplumlarda eğitim, pek doğal olarak, egemen sınıf olan burjuvazinin gereksinme ve isteklerine uygun olarak düzenlenmiştir. Burjuvazi için amaç, sermaye düzeninin yaşaması ve sermaye sahibinin güçlenmesidir; eğitim de aslında bu amaca yöneliktir."⁵

Türkiye'de 1946 yılında başlatılıp, 1980'li yıllarda doruk noktasına ulaşan çağdışı kültür ve eğitim anlayışı, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin çabalarıyla sistemleştirilerek uygulanagelmıştır. 1980'li yılların en önemli olaylarından biri ise, 12 Eylül askeri darbesidir. Bu dönemde, ekonomik çöküntü daha da hızlanmıştır. "Çarpık da olsa yürütülmeye çalışılan sanayileşme çabaları, hemen hemen tümüyle rafa kaldırılmıştır; uygulanan ekonomi politikalar, Türkiye Cumhuriyeti devletini (mal alıp mal satan bir ticaret şirketi) durumuna düşürmüştür; yine aynı dönemde tekeller daha da serpilip gelişmiş, dışa bağımlılık da aynı ölçülerde artmıştır. Buna karşı, çalışan kesimlerin satın alma gücü, Cumhuriyet'in hiçbir döneminde bu denli düşmemiştir; 24 Ocak kararları ve onun zorla uygulanması demek olan 12 Eylül rejimiyle beraber, emekçi yığınların uğradığı iktisadi yıkım had safhadadır."⁶

Özellikle 12 Eylül'den sonra ve onun devamı olan ANAP iktidarınca, emekçilerin uğradıkları ekonomik çöküntünün gözardı edilebilmesi ve kitlese sessizliğin, kaderciliğin işlerlik kazanmasını sağlayabilecek bir ideoloji, kültür ve eğitim programlarının ana esaslarını oluşturmuştur.

Türkiye'de, emperyalizmin müsaade ettiği kadar teknolojiye evet denirken, gelen teknolojiye koşut olarak düşünmeye hayır denmiştir. Ortaçağ kafasına sahip, teslimiyetçi, çağdaş düşünceden uzak, fakat devamlı tüketme eğilimi ağır basan bir toplum oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle demokratik ve ilerici kurumlar kaldırılmış, onların boşluğu, dinci ve aşırı milliyetçi düşüncelerin birleştirildiği "Türk-İslam sentezi" ile doldurularak, bunun toplumsal alt yapısı da "depolitizasyon" olayı ile hazırlanmak istenmiştir.

"Toplumu politikadan arındırma, katılımci demokrasinin karşısıdır. Bilindiği gibi demokratik rejimin en belirgin göstergesi ülke yönetimi üzerinde etkisini duyurabilecek baskı gruplarının varlığıdır. Sendikalar, meslek kuruluşları, dernekler, üniversiteler, gençlik örgütleri bu grupların başlıcalarıdır. Baskı gruplarının siyasal yaşamın dışında tutulması, de-

mokratik rejimin özünden soyutlanarak salt biçimsel demokrasiyle yetinme özentsinden başka bir şey değildir.⁷ Bu boylandaki kültür ve eğitim politikaları ise sisteme uygun kafalar üretir, "Türk-İslam sentezi"yle donatılmış kurumlarını doğurmuştur; ayrıca beyinlere "depolitizasyon" olayı enjekte edilmeye çalışılmıştır. "Toplumsal yaşam depolitize edilebilir mi? Bu toplumdaki sosyal sınıfların bilinç düzeyine büyük ölçüde bağlıdır. En kestirme yol, devlet gücüne dayalı yasalarla toplumun etkin kesimlerini politikanın dışına itmektir. Bu yöntem zora dayanarak uygulanabileceği gibi yasal bir çerçeveye oturtulması da mümkündür. Ülkemizde 1980 yılından bu yana her iki durum da yaşanmıştır. 1982 Anayasa-sı'yla baskı gruplarının işlevleri, etkinlikleri iyice kısıtlanmış bulunmaktadır."⁸ "Türk-İslam sentezi" denilen çağdışı bir dünya görüşü de eğitim ve öğretim kurumlarıyla kitlesel iletişim araçlarında egemen kılınırken, burada, "depolitizasyon görünümü altında, dışa bağımlı kapitalizmin ideolojisine bağlı bir politizasyon söz konusudur. Kafalara dökülmek istenen betonun harcı belli. Halkı etkin değil, edilgen bir kitleye dönüştürmek, özne değil, nesne yapmak, ülke yönetiminden dışlayarak sürüleştirmek. Bu bir politizasyondur. Halkı buyurganların robotlarına dönüştürmek politikasıdır."⁹

Ayrıca Türkiye'de sayıları hızla artırılan bir din okulları süreci başlatılmıştır. Bu okullarda dinsel eğitim herşeyin odağı olup, dinsel eğitimden geçenler, olayların nedenini ve niçinini sormazlar; Tanrı'ya, devlete ve büyüklere karşı itiraz etmeyerek, onların emirlerine uyan insanlar durumuna gelirler. Bu tür insanlardan oluşturulan bir toplumda Tanrı ile büyüklerin emirlerine uymak temel kuraldır. Bu nedenle okullara zorunlu din dersleri konulmuş ve bu nedenle İmam-Hatip okullarının sayıları hızla artırılmıştır.

Otoriteye bağımlı ve edilgin bir toplumun oluşturulması için, çoğunluğu yoksul ve hayatlarını güç koşullarda sürdüren halkımızı, sabır, kanaat, kader... vb. inançlarıyla teselli etmek, oylarını kolayca alabilme doğrultusunda kullanılan bir ideoloji haline dönüştürülen din, ayrıca çıkar çevrelerinin kullandıkları bir sığınak olmuştur. "12 Eylül dönemi, dinci ideolojinin ve bu ideolojiye dayalı örgütlenmenin altın dönemidir. Bu dönem toplumda kurumsallaşmış politik ve ideolojik yapının yıkıma uğradığı bir dönemdir. Toplumu iktisadi ve politik olarak ezen ağır bir baskı söz konusudur, ancak, buna muhalefet edebilecek veya bunu dengeleyebilecek ideolojik ve politik kurumlar ezilmiş fakat dinci ideoloji ve örgütlenmelere ilişilmemiştir. Sonuç olarak dinci hareketler yalnızca iktidarla uzlaşmanın nimetlerinden yararlanmaktan öteye, kitlelerin muhalefetini ifade eden politik ve ideolojik kurumlaşmanın yıkıma uğratılmasından doğan boşluğun önüne serdiği yeni imkanlarla da karşı karşıya bulunmaktadır.

İşte bu konjonktür altında dinci ideoloji bir yandan güçlenmiş bir yandan da, egemen güçlerin kendisinden beklediği fonksiyonu aşmaya yönelmiştir.

Hiç kuşku yok ki, bugün de dinci hareketler büyük ölçüde rejim yanlısı güçlerle uzlaşma içindedir. Ve bu hareketlerin tepe noktaları ABD ve tekelleri sermaye ile içli dışlıdır."¹⁰ Emperyalizme ve kapitalizme karşı bağımsız, demokratik ilkelerin geçerlilik kazanabileceği bir toplumun oluşumuna engel olabilmek için, kamu kaynakları da kullanılarak, gerici, muhafazakar politika ve ideolojilerin yerleşmelerini kolaylaştıracak bir kültür-eğitim programı uygulanmaktadır:

Ne var ki, demokrasiye koşut olarak gerçekleştirilecek olan çağdaş eğitim ve kültür anlayışı, insanlığının bilincindeki herkesin en tabii özlemidir. "Bizim istediğimiz eğitim, (insan olma eğitimi)dir. (insan olma eğitimi) insanı düşündüren eğitimidir. İnsana güç katan eğitimidir, insana doğayı, toplumları, hayatı, dünyayı öğreten eğitimidir.

Her eğitim (insan olma eğitimi) değildir."¹¹

Giresun 20.2. 1990

KAYNAKLAR

1 Orhan HANÇERLIOĞLU, Felsefe Sözlüğü, s. 190.

2 Emre KONGAR, Kültür Üzerine, s. 16.

3 Emre KONGAR, Kültür Üzerine, s. 77.

4 Emre KONGAR, Kültür Üzerine, s. 79.

5 Server TANILLI, Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz, s. 23-24.

6 Server TANILLI, Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz s.175-176

7 Mahmut DİKERDEM, Yeni Düşün, Nisan 1986.

8 Mahmut DİKERDEM, Yeni Düşün, Nisan 1986.

9 İlhan SELÇUK, Yeni Düşün, Nisan 1986.

10 Yarn, Şubat 1987.

11 Dr. Erdal ATABEK, Bilim ve Sanat, Aralık 1988.

O GÜNÜ BEKLİYORUM*

Ben bir dağ kırlangıcıyım
Dağda, ağaç tepesinde, kaya dibinde
İnatla süren bir bekleyiş
O günü bekliyorum

Bu bekleyiş nereyece sürecek nereyece
Bu bekleyiş mutlu günlerece sürecek
Bu bekleyiş özgürlüğe özgürlüğece sürecek
O günü bekliyorum

Gün gelir bir ışık doğar
Bu ışık yaklaştıkça içim aydınlanır
Bu ışık mutlu yarınların ışığı
O ışığı bekliyorum

T.T.
Gaziantep - 21.3.1990

* Şiir, 14 yaşında Gaziantepli bir lise öğrencisine ait. Defter kağıdına yazılmış. Poliste işkence gördüğünü yazıyor. Açık kimliğini ve adresini yazmadan ve cümlelerini düzeltmeden (şiirinde olduğu gibi) aynen yayımlıyoruz.

"Bu millîet daha doğrusu bu devlet o kadar gaddarlaştı ki, 14 yaşındaki çocuğa, ceyran, kaba tokat ve falakayla işkenceye verecek kadar.

Ben 14 yaşında bir lise öğrencisiyim ve 13.1.1990 tarihinde işden saat 8'de gelirken iki bekçi tarafından ben ve 3 arkadaşım yakalanıp G.Antep terminal karakoluna götürüldük. Karakolda benim elime jopla vurularak şişirildi, arkadaşlarım da aynı şekilde jopla dövüldüler, daha sonra G.Antep emniyeti 1. şube ağır suç masasına götürüldük, orada sadece beni yarım saat elektrige verdiler. O gece sabaha kadar bana elektrik ve kaba tokatla işkence verdiler. Ertesi gün G.Antep devlet hastanesine götürüldük, orada doktora kolumu gösterdiğimde sen merdivenden düştün diye başlarından savdılar. Aynı gün savcılığa götürüldük ve saat 17'de serbest bırakıldık, fakat beni yalnız alıp tekrar birinci şubeye götürdüler, orada beni gece saat 2 buçuğa kadar tuttular ve orada bana gine kaba tokatla işkence yapmaya devam ettiler ve emniyetten saat gece 2 buçukta serbest bırakıldım.

Ertesi gün işkence gördüğüme dair rapor almak için savcılığa dilekçe verdik ve dilekçemiz reddedildi, daha doğrusu kabul edilmedi.

İşte demokrat bir ülkeyiz, herkes serbest ve düşünce özgürlüğü var diyen bir ülkenin 14 yaşındaki bir çocuğa yaptığı budur.

Ben sizin yayın hayatınızda başarı ve devamlılık dilerim."

YENİ ÇELTEK KATLIAMININ ANISINA...

Uyan artık uykudan uyan
Uyan esirler dünyası...

Yeni Çeltek katliamı kapitalizmin ilk ve son olmayan cinayetlerinden sadece biridir.

İşçi Sınıfı Yeni Çeltek katliamının hesabını sormalıdır.

Bu katliamın:

Birinci sorumlusu; 12 Eylül rejimidir. DİSK'i, Yeraltı Maden İş'i vb. sendikaları kapatan Eylül rejimidir. Yeni Çeltek işyeri komitelerini dağıtan, devrimci işçi önderlerini işkencelerden geçiren, tutsak alan 12 Eylül rejimi, o işyeri komitelerinin etkinliği sayesinde toplu iş sözleşmesi maddesi haline gelen, tehlike anında işçilerin inisiyatifi ile madenin boşaltılacağı ilkesini onlar kaldırdılar.

İkinci sorumlusu; siyasi iktidardır. Bugüne kadar insan haklarını, işçilerin hayatını ve iş güvenliğini hiçe sayan, 12 Eylül rejimini devam ettiren onlardır.

Üçüncü sorumlusu; Yeni Çeltek idaresidir. Daha fazla üretim, daha fazla kâr, daha fazla artık-değer için işçilerin "grizu tehlikesi" uyarılarına aldırmayan, işçilere işten çıkarma tehdidi ile cevap veren, madencileri bilerek ölüme gönderen onlardır.

Dördüncü sorumlusu; işbirlikçi sarı sendikadır.

Ve beşinci sorumlusu; "Söylemeye de dilim varmıyor ama", sensin İşçi Sınıfı!

Her şeyi; bütün zenginliği ile yaratan, tarihin en devrimci sınıfı olma onurunu taşıyan sen, bu kapitalist barbarlığın kölelik zincirlerini kırmanın bilincine, sosyalist eylemin bilincine hâlâ uzaksın, çünkü. Senin bu kendi tarihsel bilincine uzaklığın sayesinde ayakta duruyor bugün, soygun, sömürü ve katliamlar düzeni kapitalizm. Ama artık bu gidişata dur demenin, kendi kaderini eline almanın zamanıdır. Ancak sen bu bilinçle davrandığında "iş kazası" cinayetlerinde, sosyalizm savaşlarında katledilen kardeşlerinin yerin altında rahat uyuyabilir ve yeryüzü ekmek, özgürlük ve barış içinde mutlu olabilir.

Ve siz, Yeni Çeltek işçileri; 12 Eylül öncesinde yarattığınız "işyeri komiteleri" örneğini hatırlayın ve devrimci anlayışla dersler çıkarıp daha gelişkin işyeri komitelerini örgütleyin, kendi yasallığınızı kendi eylemliliğinizle yaratın. Sizin can güvenliğiniz ve kurtuluşunuz işyeri komitelerinde, işçi konseylerinde, örgütlenmeniz ve doğrudan devrimci sosyalist iktidarınızdadır.

Fehmi Uzal

13. 2. 1990

Samsun Dev-İş Eski Başkanı

Özel Tip Cezaevi - Aydın

KURŞUNA DİZİLENLERDEN BİRİ

"Zindanın kapısı demir
Yatamam yerimiz çamur"
KÖROĞLU

Dört taş duvar sağır
Binbir perçinden ağır
Demir kapı
Karanlık ve
Bir mazgal deliği küçücük
Sürgü ve kilit
Kelepçe ve zincir
Körolası zindan
Bu sığ sonsuzluk
Pusak
Yaşamın sığdırıldığı ışık düşmeyen bu dünya
Örümcek ağları
Cüzzam ve rutubet
İşkence ve açlık
Kokuşan yaralar ki kurtlu
Yaşamın son gecesi bu
Bitimsiz an sağır
Zamanki en ağır taş
Yürek ki cansuyu
Yarınlara
Bir gece ki zindanda
Yarınların döl yatağı
Bir gece ki bitimsiz
Anılar serilmiş
Dört taş duvar arasına
Bir ekin tarlası gibi
Çınlıplak

Anılar
Bitmek tükenmek bilmeyen
Sayısız anılar en kocaman

Umutlu bir yürek
Ve o idam tutsağı
Capcanlı
Bağımsızlığında ulusunun
Kangülü
Bir yürek ki şafağın tan yeri
Geceyi ikiye bölen bir tek yürek vuruşu
Anılsıralanıyor
Birbir alanlarda yığınlar misali
En kocaman
Fakir fukara mahallelerinin gecekonduvarın

TÜSTAV

Kahraman işçi evleri
Masalar sandalyeler tabureler
Bağdaş kurularak oturulan hazır üstleri
Kilimler
Gaz lambaları
El radyoları transistörlü
Teksir makinası kağıtlar
Elpedalı bildiriler
Kitaplar
Onlar ki yüreğimiz beynimiz
Tek silahımız en korkunç
Anılsıralanıyor
Birbir alanlarda yığınlar misali
En korkunç
Analar kızlar çocuklar
Ve herbiri bir dev işçiler
Başbaşa omuz omuza geçen günler
Yanı başımızda ölenlerin direnişte
Yaralananların tutsakların
Ve Ali'nin
Bir çılgınlıkla bir daha
Saldırmak için doğrulup
Deşilen karnına bağırsaklarını doldurarak direnmesi
Feryatları anaların
Babaların suskunluğu acı acı ve çoluk çocuğun üryan
Ve koparmak için
Saldıran gelinlerin
Dişleriyle parçalamak için
Vuranları vurulanlar için
Ve parti herşeyden üstün olduğu için
Dört taş duvar arasında kalan gurur
"Urganımdan ayrılma başım"
Dökülür bir ısıklık dudaklarından
Kendinden geçer gibi oluyor birara
Belli halinden tutsağı anıların
Çaresiz durdurmak mümkün değil zamanı
Küflü karanlığında gecenin ölümsüzlüğü
Gözleriyle dokunuyor demir kapının soğukluğuna
Sarıyor kollarıyla kendini bir daha
Kucaklıyamayacağı umutlar adına
Dokunuyor elleri
Bir daha canlılığına
Sayılıdır bu kapıların açılıp örtülüğü
Bir daha açılıyor o binbir perçinden demir kapı
Bir hamlede ardına kadar
İki muhafız giriyor şafak vakti içeri
Silahları dünden parlatılmış
Pırıl pırıl silahları

İşte eli bağlı götürüyorlar onu capcanlı
Güneş ha doğdu ha doğacak
Etraf kül renginde
Şafak ağartıları her yerde aynı bu saatte
Ağarma yavaş yavaş
Bir ağ indiriliyor üzgün maviliğine denizin
Ve cesaret adımları attıran
Bu uykuların en tatlı olduğu saatlerde

O nabızları durduran karar bir kez daha okunuyor
Yer gök ya da yeryüzündeki bütün şafaklar
Bu kararı dinliyor çaresiz gözü yaşlı

Güneş yaşlı yaşlı sızdırıyor
Bulutlar arasından paslı ışınlarını
Vakit ilerliyor
Bir su hafiften hafiften akıyor
Bir sıra asker silahlı ellerince mahzun
Zaman kendi kendini yiyip bitiriyor
Bu saatte bir çocuk anasının kucağında meme emiyor büyüyor
Grevler büyüyor
Bozulmuyor saflar direniş artıyor
Parti büyüyor

Bir anlık gürültü bu
Kaşla göz arasındaki gerçek
Yerde bir sünger gibi titreşen beden
Birkaç damla kan ve hepsi o kadar

Kara toprak basıyor onu bağrına şafak vakti

Yanık kokuyor ortalık

Barut kokuyor

Herşey kayboluyor gün doğmadan

Sabah yeli biraz daha acımsı

Telli kavak biraz daha mahzunca sallanıp duruyor

Su şırıltı şırıltı güneşten geleni güneşe yolluyor

Bahar geliyor

Sabah

Kan

Su ve güneş

TÜSTAV

ÖNCÜ

PAN ÇOCUK

Çocuktı zamanla yarışan
Zaman küheylanının yelesine yapışan
Zelalim, bir afat gülüşlü vebalim
Sevinç esriğiyim
Terkisinde beni taşıyor

Namluya son kurşun sevgidir
Sözümüz, özümüz bir
Bir de son sözümüz
Var... bu kavganın tutanakçısına

Yaz ey...
Sevgi tanrısı
İlk ve son resülü şair
Yaz eyy...

Deki bu kitabın son satırındır
Güneş ülkesinin anahtarı
Çocukların gamzelerinde gizlidir

Çocuk ordusudur dolu dizgin
Düşistanımızı fethetmeye koyulan
Zindanımız sırça köşk şimdi
Karanlığın rahmindeki Pan

Bu hikmet-i çocuk
Bu uğruna dörtbin kez vurulduğumuz
Ölürken gülenlerin sırrı
Asi rüzgarlarda yazılıdır

Şükrü Gülmüş

18 Ocak 1990 Ceyhan Cezaevi

AYNI HAYKIRIŞA

Bu gözler aykırı soruların ateşidir
Sakladı
Görmediği yılların renklerini derininde
Bir açıldı, binseksen tuğlalı duvar
Ve acı renginde bir ayaz
Üşüyorum, hiçbir yere gitmemiş Burma
Yasak sokakların ince dal düşünceleri
Hiçbir yere gitmemiş şafak
Şafakta Güney Afrika doluyor şakaklarıma
Ölüm yine güncel
Yine goncanın içinde yaşam denen gönlü kırık.

Evimiz yine ayak altı
Kucak kucağa bir avuç bahçeyle yine
Umarsız acılarla çırpınan o pembe duvarlar
Hala yalçın
Hala atlar koşuyor çocukların çizdikleri
Delik deşik bir afiş yarışında
Aynı haykırışı bir işçinin
Gözleri tahammül içinde
Yakasına gül işlenmiş yağmurlarla ıslanan gömleğinin.

Ahh, bunca çığlığın arasında
Şu göğsümü dolduran sığındığım kaygılarda var
Şu sokağın daha ilk adımında
Gözgöze geldi yaralı bir akşamla
Gözümü dağılayan ne çok acı gizlenmiş
Koskoca yüreğimin uçurumlarına...

Hüseyin Şahin
15 Mart 1990 Gaziantep Cezaevi

DİYARBEKİR TÜRKÜSÜ

Her insan bir bayraktır benim ülkemde
Her insan bir türküdür
Aşk dolu,
Umut dolu,
Kavga dolu bir Diyarbekir türküsüdür.

Güneşin utandığı
Doğmadığı bir coğrafyadır bu
Bir coğrafyadır atlasları zorlayan
Bir şiirdir,
bütün şiirler içinde en güzel
Bir kavgadır
bütün kavgalar içinde en anlamlı
Bir sevdadır
bütün sevdalar içinde bir başka
Bir başka umuttur bu
Bir başka direniş ki
Nasırlı ellerini öpüp başıma koyduğum.

Biraz Nazımdır
Biraz Cigerxwin
Vazolara konulmaz bir kır çiçeğidir
Genç kızların dudaklarındaki bu türkü
Ve havaya kalkan yumrukları
Korkulu bir rüyadır
Eskimiş işgal potinleri için

Her insan bir türküdür benim ülkemde
Her insan bir yumruktur
Delip geçer karanlıkları bir gün
Bir gün merhaba der özgürlüğe
Bir selam
Bir gülüş
Bir de umut olur
Ezilen tüm halklara.

Yılmaz Kızıl

21 Mart 1990 Diyarbakır Cezaevi

GERÇEK SANAT YAYINLARI

- Hasan İzzettin Dinamo** • Anadolu'da Bir Yunan Askeri / Roman • Nazım'dan Meltemler / Şiir • Tuyuğlar / Şiir
- Zihni T. Anadol** • Ağlama Duvarı / Şiir
- Müşak Erenus** • Sermaye Destanı / Şiir Desenler: Turhan Selçuk
- Abdullah Rıza Ergüven** • Anamız Ağlamış Bizim / Şiir • Yarınları Beklerken / Roman • Evrenbilim ve Tanrı Kavramı / İnceleme • Milyonlar Kalkacak Ayağa / Şiir • Evren ve Yaratı / İnceleme • Sonsuz Değişim/Anı, Roman • V. Mayakovski-Ben / Çeviri, inceleme
- İsmet Kemal Karadayı** • Çağımız ve Özgürlüklerimiz / İnceleme • Ve İyi Günler Hepinize / Öyküler • Dipnotlu Şiirler / Şiir
- Ömer Nida** • İşçi Tiyatrosuna Doğru / Deneme • Yarın Biz Konuşacağız (İşçi Partisi Tarihi ve Anılar)
- Gülen Aktaş-Afşar Timuçin-Aydın Hatipoğlu-Eray Canberk** • A. Kadir / Anı, seçki
- Kemal Bayram** • Mihrican / Şiir
- Güngör Gençay** • Vurgunsuz Sabahlara Uyanmak/Şiir • Barut Yüklü Yıldızlar / Şiir • Annem beni Yetiştirdi / Şiir • Suçüstü / Efsane Yorumları
- Tamer Abuşoğlu** • Çiçeğe Durdu Yedi İklimi Taşıyan Tohum / Şiir • Yorgun ve Yalnız / Şiir
- Cafer Yıldırım** • Türküler Kimin İçin/Şiir
- Füruzan Toprak** • Balonlar / Öyküler
- Dr. Tülin Tarakçıoğlu** • Moskova Dünya Kadınlar Kongresi
- Ruşen Hakkı** • Canevimden / Şiir • Kentin Konukları / Öyküler
- Tacim Çiçek** • Tırpandır Ellerimiz Acıya / Öyküler
- Murat Tuncel** • Beyoğlu Çılgınlık / Öyküler
- Haydar Eroğlu** • Ağlar mısın, Güler misin / Şiir • Selam Olsun / Şiir
- İbrahim Eroğlu** • Sevgimi Siper Yaptım Gül Kıymılarına / Şiir
- Kamil Aydemir** • Yangın Yüreklim / Şiir • Dünyaya Ekilen Canlar / Şiir
- Ahmet Sefa** • Oğlumun Güncesinden Öyküler / Öyküler
- Süleyman Şahin Tar** • Onlar / Şiir
- Hikmet Kıvılcımlı** • Edebiyatı Cedidenin Felsefesi / İnceleme
- Ulus Fatih Demirci** • Hector'un Ölümü / Şiir
- Adem Eryürük** • Dört Adım/Öyküler
- Bedrettin Aykın** • Yaralı İlkyaz / Şiir
- Birdal Özunan** • İnsanım Ben / Şiir
- Şakir Bilgin** • Devrimden Konuşuyorduk
- Maksim Gorki** • Küçük Burjuva İdeolojisinin Eleştirisi
- Yılmaz Yeşildağ** • Öksüz Ülkenin Söylencesi / Şiir
- Zeynep Aliye** • Yaşamak Masal Değil

GERÇEK SANAT YAYINLARI

P.K. 935 80020 / Karaköy / İst.

Tel: 143 45 33

TÜSTAV

Sorun Yayınları

❑ V.İ. Dobrenkov	: ERİCH FROMM'UN VE YENİ FREUDCULUĞUN ELEŞTİRİSİ	4000
❑ Sırrı Öztürk	: İLERİCİ YAYINCILIĞIMIZIN SORUMLULUĞU	4300
❑ Tuncer Tuğcu	: FELSEFE TARİHİ İlk Çağ. I. Cilt	4400
❑ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU I Demokrasi Mücadelesi, Sendikal Siyasal Birlik	5000
❑ V. Suhomlinski	: EĞİTİM ÜZERİNE	7000
❑ Harry K. Wells	: EMPERYALİZMİN FELSEFESİ PRAGMATİZM	7600
❑ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU II İSP'nin Oluşturulması, M.A. Aybar ve U. Mumcu'nun Sosyalizm Anlayışlarının Eleştirisi, Okur Eleştirileri, Sorular ve Cevaplar	6600
❑ Vadim Zagladin	: ULUSLARARASI GENEL GÜVENLİK	2500
❑ Anton Makarenko	: ÇOCUK EĞİTİMİ	6000
❑ Mihail Gorbacov	: SB'K'P MK 27. KONGRE SİYASAL RAPORU	4800
❑ Boris Krasulin	: SİLAHSIZLANMA VE SOSYALİZM	3800
❑ Temel Demirer	: TB'K'P PROGRAM TASLAĞININ ELEŞTİREL ANALİZİ YA DA LIBERAL TÖVBEKARLIĞIN OTOPSİSİ	2500
❑ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU III 15-16 Haziran'dan 12 Mart'a Parti Arayışı, Proleter Devrimci Kurultay Yönelişi, Günümüzdeki Durum, İSP'nin Oluşturulması; Pratik Bir Öneri	4300
❑ Fyodor Korolyov	: LENİN VE EĞİTİM (Beraat Ettii)	12000
❑ Talat Turhan	: DORUK OPERASYONU	5000
❑ M. I. Kalinin	: DEVRİMCİ EĞİTİM DEVRİMCİ AHLAK	6000
❑ P. P. Bolonski	: İŞOKULU Eğitim Sorunlarının Çözüm Yöntemi Olarak Marksizm	4000
❑ Henri Krasucki	: SENDİKALAR VE SINIF SAVAŞIMI	2500
❑ Sırrı Öztürk	: İŞÇİ SINIFI, SENDİKALAR VE 15-16 HAZİRAN Olaylar-Nedenleri-Davalar-Balgeler-Anılar-Yorumlar	20000
❑ Sırrı Öztürk	: OPORTÜNİZM YARGILANTYOR	5400
❑ Georgi Dimitrov	: İŞÇİ SINIFI HAREKETİ ÜZERİNE	6000
❑ S. S. Lototski	: SOVYET ORDUSU Sovyet Savaş Tarihi-Askerlik Bilimi-Doktrini-Sanati-Stratejisi	12000
❑ Başkanlığında Bilim Kurulu	: KÜBA KOMÜNİST PARTİSİ I. KONGRESİ ANA RAPOR VE KÜBA CUMHURİYET ANAYASASI	10000
❑ Granma Dergisi Yazı Kurulu	: TARİHİN MANTIĞI (Beraat Ettii) Sosyalizme Geçişin Kaçınılmazlığı ve Geçiş Döneminin Temel Özellikleri Üzerine	2500
❑ Victor Neznov	: SOVYET-ÇİN İLİŞKİLERİ Altmışlarda Neler Oldu?	2000
❑ Oleg İvanov	: LENİNİN BÜTÜN DÜNYA KADINLARINA VASIYETLERİ (Beraat Ettii)	2500
❑ Clara Zetkin	: SOSYALİZM VE HÜMANİZM	6200
❑ S. İ. Popov	: YEDİ KURŞUNUN ÖLDÜREMEDİĞİ DEV	4500
❑ Nina Andonova	: SORUN BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ ESKİ SAYILARI	3000